

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από
εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης τρομοκρατίας
μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος**

Ευαγγελία Καλαϊτζάκη, Α.Μ.: 22072

Επιβλέπουσα: Αικατερίνη Δεδούλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2024

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από
εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης τρομοκρατίας
μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος**

Ευαγγελία Καλαϊτζάκη, Α.Μ.: 22072

Επιβλέπουσα: Αικατερίνη Δεδούλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2024

University of West Attica
School of Administration, Economic, and Social Sciences
Department of Accounting & Finance
M.Sc. in Public Economics and Policy

**Prevention of anti-money laundering and
countering financing of terrorism
through financial credit system**

Evangelia Kalaitzaki, R.N.: 22072

Supervisor: Aikaterini Dedouli, Associate Professor
University of West Attica, Department of Accounting & Finance

Master Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the University of
West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public
Economics and Policy.

Egaleo, 2024

Τίτλος εργασίας

«Πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης τρομοκρατίας μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος»

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 18.07.2024

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Αικατερίνη Δεδούλη	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια - Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
2	Αλίνα Χυζ	Καθηγήτρια - Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
3	Ανδρέας Αλεξόπουλος	Αναπληρωτής Καθηγητής- Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Ευαγγελία Καλαϊτζάκη του Ευαγγέλου με αριθμό μητρώου 22072 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Οικονομική & Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδικτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Η Δηλούσα

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗ

* Όνομα Επώνυμο/Ιδιότητα

Ψηφιακή Υπογραφή

* Ψηφιακή υπογραφή του επιβλέποντος αν έχει ζητηθεί απαγόρευση πρόσβασης στην εργασία για κάποιο χρονικό διάστημα.

Πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης τρομοκρατίας μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Περίληψη

Με την παρούσα διπλωματική εργασία προσεγγίζεται το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στις βασικές έννοιες του ξεπλύματος χρήματος (ΞΧ) και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΧΤ), καθώς και στις βασικές έννοιες πρόληψης και καταπολέμησης του ΞΧ/ΧΤ. Περιγράφονται οι εποπτικοί φορείς που είναι αρμόδιοι για την πρόληψη και καταπολέμηση του ΞΧ/ΧΤ, τόσο σε διεθνές, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και το ισχύον σήμερα νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο - και η διαχρονική εξέλιξη αυτού - που ρυθμίζει τα εν λόγω ζητήματα. Τέλος, περιγράφονται οι βασικότερες μέθοδοι ΞΧ/ΧΤ που χρησιμοποιούνται διεθνώς μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ενώ παράλληλα αναφέρονται οι βασικές πολιτικές εντοπισμού, πρόληψης και καταπολέμησης ΞΧ/ΧΤ. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, επιχειρείται μία ολιστική προσέγγιση στο θέμα του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, για την βαθύτερη κατανόηση των εννοιών ΞΧ/ΧΤ και των κινδύνων που ελλοχεύουν από αυτό.

Σημαντικοί Όροι: [Ξέπλυμα Χρήματος, Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, Γνώρισε τον πελάτη σου, Δέουσα Επιμέλεια, Διαχείριση Κινδύνων]

Prevention of anti-money laundering and countering financing of terrorism through financial credit system

Abstract

In this thesis, the issue of money laundering and financing of terrorism through the financial system is attempted to be approached. More specifically, reference is made to the basic concepts of money laundering (ML) and terrorism financing (TF), as well as to the basic concepts of AML/CFT. The supervisory bodies responsible for AML / CFT prevention are mentioned, both at international and European level, as well as the current legislative and regulatory framework - and its evolution over time - that regulates these issues. Finally, the main AML/CFT methods used internationally through the financial system are described, while at the same time the basic policies for detecting, preventing and combating ML/TF are mentioned. Considering the above, a holistic approach to money laundering and terrorism financing is attempted, for a deeper understanding the AML/CFT concepts and the risks that rise from it.

Keywords: [Money Laundering, Terrorism Financing, Know your customer, Due Diligence, Risk Assessment]

Ακρωνύμια

ΕΕ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ
ΕΠΙΘ	ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΕΧ	ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ
ΠΕΠ	ΠΟΛΙΤΙΚΩΣ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΑ
ΤΤΕ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΚ	ΥΨΗΛΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ
ΧΤ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Abbreviations

AML/CFT	ANTI MONEY LAUNDERING / COUNTERING FINANCING OF TERRORISM
EBA	EUROPEAN BANKING AUTHORITY
FATF	FINANCIAL ACTION TASK FORCE
FSRB	FATF STYLE REGIONAL BODIES
FIU	FINANCIAL INTELLIGENT UNIT
KYC	KNOW YOUR CUSTOMER
ML	MONEY LAUNDERING
NRA	NATIONAL RISK ASSESSMENT
PEP	POLITICALLY EXPOSED PERSON
TCSP	TRUST AND COMPANY SERVICE PROVIDERS
TF	TERRORISM FINANCING

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	xi
Abstract.....	xii
Ακρωνύμια – Abbrreviations.....	xv
Εισαγωγή	1
Μέρος Α' - Βασικές έννοιες και μέθοδοι ξεπλύματος χρήματος / χρηματοδότησης τρομοκρατίας.....	3
Κεφάλαιο 1 - Η έννοια του ξεπλύματος χρήματος	3
1.1. Τί είναι ξέπλυμα χρήματος;.....	3
1.2. Εγκληματικές δραστηριότητες – βασικά αδικήματα	4
1.3. Τα 3 στάδια του ξεπλύματος χρήματος	6
1.4. Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες	8
1.5. Ιστορική αναδρομή	16
Κεφάλαιο 2 - Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας	19
2.1 Ορισμός της τρομοκρατίας και η έννοια της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.....	19
2.2 Ομοιότητες και διαφορές και μεταξύ ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	22
2.3 Εντοπισμός της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας από τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς - παράγοντες κινδύνου	23
2.3.1 Πώς οι τρομοκράτες συγκεντρώνουν, μετακινούν και αποθηκεύουν κεφάλαια.....	24
2.3.2 Χρήση φιλανθρωπικών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών (ΜΚΟ) για τους σκοπούς χρηματοδότησης τρομοκρατίας.....	24
Κεφάλαιο 3 - Βασικές έννοιες πρόληψης και καταπολέμησης ΞΧ/ΧΤ.....	27
3.1 Η έννοια του προγράμματος AML/CFT και της διαχείρισης κινδύνων ΞΧ/ΧΤ	27
3.2 Η αρχή «Γνώρισε τον πελάτη σου» («Know your customer»).....	28
3.3 Η έννοια της δέουσας επιμέλειας και πότε εφαρμόζεται.....	30
3.4 Μέτρα δέουσας επιμέλειας & κατηγοριοποίηση πελατών βάσει κινδύνου ΞΧ/ΧΤ	32
3.4.1 Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας.....	32

3.4.2	Μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας.....	33
3.4.3	Μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας	33
3.4.4	Πελάτες / συναλλαγές μη αποδεκτού κινδύνου	34
3.5	Ύποπτες/Ασυνήθεις συναλλαγές	35
3.5.1	Ορισμοί.....	35
3.5.2	Διερεύνηση & εξέταση ασυνήθους / ύποπτης συναλλαγής	35
3.5.3	Διαδικασία αναφοράς συνήθων / ύποπτων συναλλαγών	36
3.6	Συμμόρφωση ως προς τις Διεθνείς Οικονομικές Κυρώσεις	37
3.7	Τήρηση αρχείου	38
Μέρος Β' - Θεσμικό Πλαίσιο – Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη διεθνή κοινότητα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα		
39		
Κεφάλαιο 4 - Διεθνείς φορείς αρμόδιοι για την πρόληψη ΞΧ/ΧΤ		
39		
4.1	Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force)	39
4.1.1	Οι στόχοι της FATF (FATF Objectives).....	40
4.1.2	Οι συστάσεις της FATF (FAFT Recommendations)	41
4.1.3	Σημαντικές δημοσιεύσεις από τη FATF	43
4.2	Περιφερειακοί Οργανισμοί Ελέγχου και Επιτήρησης της FATF (FATF - Style Regional Bodies - FSRB).....	43
4.3	Η επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee)	50
4.4	Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Financial Intelligence Units - FIUs)	53
4.5	Egmont Group	54
4.6	Wolfsberg Group.....	54
4.7	Παγκόσμια Τράπεζα και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο	55
Κεφάλαιο 5 - Οι Οδηγίες για το ξέπλυμα χρήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (AML EU Directives).....		
57		
5.1	Η 1η Οδηγία	57
5.2	Η 2η Οδηγία	58
5.3	Η 3η Οδηγία	59
5.4	Η 4η Οδηγία	61
5.5	Η 5η Οδηγία	63

5.6	Η 6η Οδηγία	64
	Κεφάλαιο 6 - Σύνοψη διεθνών φορέων για την πρόληψη ΞΧ/ΧΤ	69
	Κεφάλαιο 7- Το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.....	71
7.1	Νομοθεσία	71
7.2	Ο Νόμος 4557/2018.....	71
	ΜΕΡΟΣ Γ': Ξέπλυμα Χρήματος μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος και μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων.....	75
	Κεφάλαιο 8 – Ξέπλυμα χρήματος μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος.....	75
8.1	Ο τομέας του Private Banking.....	75
8.2	Σχέσεις Τραπεζικής Ανταπόκρισης (Correspondent Banking).....	76
8.3	Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ)	77
8.4	Υπεράκτιες εταιρείες (off-shore companies)	79
8.5	Φορολογικοί Παράδεισοι	79
8.6	Εταιρίες – κέλυφος (Shell Companies)	81
8.7	Ξέπλυμα χρήματος μέσω του κλάδου ασφαλίσεων	82
8.8	Ξέπλυμα χρήματος μέσω της αγοράς των αξιογράφων	83
8.9	Κίνδυνοι ΞΧ/ΧΤ από χρήση νέων μεθόδων πληρωμής αγαθών και υπηρεσιών.....	84
	Κεφάλαιο 9 - Ξέπλυμα χρήματος μέσω μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και λοιπών επαγγελματιών.....	89
9.1	Ξέπλυμα χρήματος μέσω επιχειρήσεων εμπορίας αγαθών υψηλής αξίας (πολύτιμα μέταλλα, κοσμήματα, έργα τέχνης κτλ.)	89
9.2	Ξέπλυμα χρήματος μέσω της αγοράς ακινήτων (real estate)	91
9.3	Ξέπλυμα χρήματος μέσω εταιρειών παρόχων καταπιστευματικών και εταιρικών υπηρεσιών (ML using trust and company service providers)	93
9.4	Ξέπλυμα χρήματος μέσω των καζίνο.....	94
	Κεφάλαιο 10 – Ξέπλυμα χρήματος στην Ελλάδα.....	97
10.1	Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (National Risk Assessment - NRA) για την Ελλάδα το 2018.....	97
10.2	Έκθεση FATF για Ελλάδα το 2019.....	99
10.3	Στατιστικά δεδομένα για την Ελλάδα.....	101
	Κεφάλαιο 11 – Παραδείγματα Ξεπλύματος Χρήματος (Case Studies).....	105

Κεφάλαιο 12 – Το μέλλον στη πρόληψη ΞΧ/ΧΤ : Ενσωμάτωση Artificial Intelligence (AI) στις μεθόδους πρόληψης ΞΧ/ΧΤ	109
Επίλογος – Συμπεράσματα.....	113
Παράρτημα I - Ενδεικτικοί παράγοντες και τύποι αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου ΞΧ/ΧΤ	115
Παράρτημα II - Πελάτες / Συναλλαγές που εφαρμόζονται Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας	117
Παράρτημα III - Τοπολογία Ασυνήθων και Ύποπτων Συναλλαγών	123
Παράρτημα IV - Υπόδειγμα Αναφοράς Ύποπτης / Ασυνήθους Συναλλαγής για τα Πιστωτικά Ιδρύματα	143
Παράρτημα V - Αναθεωρημένος ενωσιακός κατάλογος μη συνεργάσιμων περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας	157
Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία	161
Κατάλογος Πινάκων.....	175
Κατάλογος Διαγραμμάτων	179

Εισαγωγή

Το θέμα της πρόληψης ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης τρομοκρατίας είναι ένα διαχρονικά επίκαιρο θέμα, καθώς εξελίσσεται συνεχώς¹. Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα για να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες εφευρίσκουν διαρκώς νέες μεθόδους. Τα δεδομένα και οι μέθοδοι αλλάζουν από χρόνο σε χρόνο. Παράλληλα, το κανονιστικό πλαίσιο εμπλουτίζεται επίσης διαρκώς, ενώ υφίσταται μία συνεχής προσπάθεια πρόληψης του ΞΧ/ΧΤ, υιοθετώντας νέες μεθόδους πρόληψης και εντοπισμού έναντι του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται στα επόμενα κεφάλαια, τα βασικότερα σημεία, όσον αφορά το εν λόγω θέμα, τόσο σε θεωρητικό επίπεδο (κανονιστικό πλαίσιο, εποπτικοί φορείς κτλ.), όσο και σε πρακτικό επίπεδο (με ποιες μεθόδους δύναται να διενεργηθεί ΞΧ/ΧΤ και ποιες είναι οι συστάσεις πρόληψης και αντιμετώπισης αυτού).

¹ Noura Ahmed Al-Suwaidi, Haitham Nobanee, 2020, p. 1.

Μέρος Α' - Βασικές έννοιες και μέθοδοι ξεπλύματος χρήματος / χρηματοδότησης τρομοκρατίας

Κεφάλαιο 1 - Η έννοια του ξεπλύματος χρήματος

1.1. Τί είναι ξέπλυμα χρήματος;

Το 'ξέπλυμα χρήματος' αποτελεί ουσιαστικά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες² και περιλαμβάνει τη λήψη προϊόντων εγκλήματος και τη συγκάλυψη των παράνομων πηγών τους, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν τα κεφάλαια αυτά για την εκτέλεση νόμιμων ή παράνομων δραστηριοτήτων. Δηλαδή, το ξέπλυμα χρήματος είναι η διαδικασία που κάνει το 'βρώμικο' χρήμα να φαίνεται 'καθαρό'.

Όταν μια εγκληματική δραστηριότητα αποφέρει σημαντικά κέρδη, το εμπλεκόμενο άτομο πρέπει να βρει έναν τρόπο να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια χωρίς να προσελκύσει την προσοχή των Αρχών στην εν λόγω δραστηριότητα ή στα πρόσωπα που εμπλέκονται με αυτήν³. Επομένως, οι εγκληματίες έχουν κίνητρο να συγκαλύψουν την πηγή των κεφαλαίων και να μεταφέρουν τα χρήματά τους με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγουν τον εντοπισμό των κεφαλαίων και την υποβολή σχετικής αναφοράς προς τις αρμόδιες αρχές⁴⁵.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 2000 κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος, γνωστή και ως Σύμβαση του Παλέρμιο⁶, ορίζει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ως:

- «Την μετατροπή ή τη μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει ότι προέρχεται από ποινικό αδίκημα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιοδήποτε πρόσωπο που ενέχεται στη διάπραξη του εγκλήματος προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του⁷»,
- «Την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, την προέλευση, τον τόπο, τη διάθεση, τη διακίνηση ή τα δικαιώματα επί περιουσίας ή την κυριότητα περιουσίας, εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από ποινικό

² Akbar Safdari, Mohhamad Seyad Nurani, Karim Aghajani and Farzane Abdollahian, (2015), p. 1.

³ Michael Levi and Peter Reuter, 2006, p. 289, 291-292.

⁴ Michael Levi and Peter Reuter, 2006, p. 289, 291-292.

⁵ Noura Ahmed Al-Suwaidi, Haitham Nobanee, 2020, p. 3.

⁶ United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto, United Nations – Office on Drugs and Crime, 2000, Article 6, p.8.

⁷ Michael Levi and Peter Reuter, 2006, p. 290.

αδίκημα⁸»,

- «Την απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει, κατά τον χρόνο παραλαβής της, ότι προέρχεται από ποινικό αδίκημα ή από συμμετοχή σε έγκλημα⁹».

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, σημαντική προϋπόθεση για τον ορισμό της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι η «γνώση»¹⁰. Παρατηρούμε ότι και στους τρεις παραπάνω ορισμούς υπάρχει η φράση «γνωρίζοντας ότι προέρχεται από ποινικό αδίκημα». Στην πραγματικότητα, εφαρμόζεται μια ευρεία ερμηνεία της γνώσης, καθώς σε πολλές περιπτώσεις τα δικαστήρια ορίζουν την εσκεμμένη τύφλωση («willful blindness») ως την «εσκεμμένη αποφυγή της γνώσης των γεγονότων» ή την «σκόπιμη αδιαφορία» και έχουν κρίνει ότι η εσκεμμένη τύφλωση ισοδυναμεί με την πραγματική γνώση της παράνομης πηγής κεφαλαίων ή των προθέσεων ενός πελάτη σε μια συναλλαγή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹¹.

1.2. Εγκληματικές δραστηριότητες – βασικά αδικήματα

Ως εγκληματικές δραστηριότητες που οδηγούν σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹², θεωρούμε τα βασικά αδικήματα όπως τα ορίζει ο νόμος¹³. Αυτά είναι:

1. η εγκληματική οργάνωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 187 ΠΚ,
2. οι τρομοκρατικές πράξεις, η τρομοκρατική οργάνωση, η αξιόποινη υποστήριξη τους (χρηματοδότηση της τρομοκρατίας) και τα τρομοκρατικά εγκλήματα, όπως ορίζονται στα άρθρα 187Α και 187Β ΠΚ και στα άρθρα 32 έως 35 του ν. 4689/2020 (Α' 103),
3. η δωροληψία και δωροδοκία υπαλλήλου, όπως ορίζονται στα άρθρα 235 και 236 ΠΚ,
4. η εμπορία επιρροής-μεσάζοντες και δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, όπως ορίζονται στα άρθρα 237α και 237β ΠΚ,

⁸ Michael Levi and Peter Reuter, 2006, p. 290.

⁹ Michael Levi and Peter Reuter, 2006, p. 289-290.

¹⁰ Michael Levi and Peter Reuter, 2006, p. 318.

¹¹ Gregory M. Gilchrist, 2021, p.. 411-412, 445.

¹² Wouter h. Muller, Christian H. Kalin and John G. Goldsworth, (2007), p. 21.

¹³ Άρθρο 3 του νόμου υπ' αριθμ. 4734/2020.

5. η δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών, όπως ορίζονται στα άρθρα 159, 159α και 237 ΠΚ,
6. η εμπορία ανθρώπων, όπως ορίζεται στο άρθρο 323α ΠΚ,
7. η απάτη με υπολογιστή, όπως ορίζεται στο άρθρο 386α ΠΚ,
8. η σωματεμπορία, όπως ορίζεται στο άρθρο 351 ΠΚ,
9. τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 20 έως και 23 του ν. 4139/2013 (Α΄ 74) σχετικά με τις εξαρτησιογόνες ουσίες,
10. τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 (Α΄ 147) σχετικά με τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες και εκρηκτικούς μηχανισμούς,
11. τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 (Α΄ 153) σχετικά με την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς,
12. τα αδικήματα που προβλέπονται στις παρ. 1 και 3 του άρθρου 8 του ν.δ. 181/1974 (Α΄ 347) περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών,
13. τα αδικήματα που προβλέπονται στις παρ. 5 έως και 8 του άρθρου 29 και στο άρθρο 30 του ν. 4251/2014 (Α΄ 80) σχετικά με την μετανάστευση και την κοινωνική ένταξη,
14. τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 4 και 6 του ν. 2803/2000 (Α΄ 48) σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,
15. τα χρηματιστηριακά αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 28 έως και 31 του ν. 4443/2016 (Α΄ 232),
16. τα αδικήματα: αα) φοροδιαφυγής, ββ) λαθρεμπορίας, γγ) μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο,
17. τα αδικήματα που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 28 του ν. 1650/1986 (Α΄ 160) σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος,
18. κάθε άλλο αδίκημα από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης.»

1.3. Τα 3 στάδια του ξεπλύματος χρήματος

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνει συχνά μια σύνθετη σειρά συναλλαγών που είναι δύσκολο να διαχωριστούν¹⁴. Ωστόσο, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία¹⁵¹⁶, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες λαμβάνει χώρα σε τρία στάδια από τα οποία περνάει το 'βρώμικο' χρήμα έτσι ώστε να διοχετευθεί στην οικονομία ως νόμιμο¹⁷.

α. Πρώτο στάδιο: Τοποθέτηση – Placement Αφορά τη φυσική διάθεση μετρητών ή άλλων περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα.

Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες εισάγονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αυτό επιτυγχάνεται με τη διακίνηση των κεφαλαίων μέσω των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καζίνο και άλλων νόμιμων επιχειρήσεων, τόσο εγχώριων όσο και διεθνών.

Παραδείγματα συναλλαγών τοποθέτησης αποτελούν τα εξής:

- Η ανάμειξη παράνομων κεφαλαίων με νόμιμα κεφάλαια, όπως είναι η τοποθέτηση μετρητών από παράνομες πωλήσεις ναρκωτικών σε νομότυπες επιχειρηματικές δομές 'cash intensive' (εντάσεως μετρητών)¹⁸,
- Η αγορά σημαντικού αριθμού προπληρωμένων καρτών με ενσωματωμένη εσωτερική αξία
- Η αγορά συναλλάγματος με παράνομα κεφάλαια
- Ο διαχωρισμός ποσών σε μικρότερα ποσά και η κατάθεσή τους σε πολλούς τραπεζικούς λογαριασμούς σε μια προσπάθεια αποφυγής των εποπτικών απαιτήσεων αναφοράς των συναλλαγών ως ύποπτες /ασυνήθεις προς την αρμόδια Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (το φαινόμενο αυτό αναφέρεται ως 'structuring' στη βιβλιογραφία),
- Το λαθρεμπόριο συναλλάγματος μέσω φυσικής διασυνοριακής διακίνησης μετρητών
- Η αποπληρωμή νόμιμων δανείων με τη χρήση παράνομα αποκτηθέντων κεφαλαίων

¹⁴ Wouter h. Muller, Christian H. Kalin and John G. Goldsworth, (2007), p. 7.

¹⁵ FATF, "Professional Money Laundering" July 2018, p.17-19

¹⁶ <https://www.onestopbrokers.com/2015/01/12/stages-money-laundering/>

¹⁷ Schneider Friedrich and Windischbauer Ursula (2010), p. 6.

¹⁸ Ως 'cash intensive' χαρακτηρίζονται οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν σημαντικό ποσό εισροών σε μετρητά, όπως είναι για παράδειγμα οι επιχειρήσεις εστίασης, ψυχαγωγίας, παντοπωλεία, καταστήματα λιανικής πώλησης, καταστήματα ποτών, πάρκινγκ.

β. Στάδιο δεύτερο: Διαστρωμάτωση – Layering

Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει τη μετατροπή των προϊόντων του εγκλήματος σε άλλη μορφή και τη δημιουργία πολύπλοκων οικονομικών συναλλαγών για τη συγκάλυψη της πηγής και της ιδιοκτησίας των κεφαλαίων¹⁹.

Παραδείγματα συναλλαγών διαστρωμάτωσης αποτελούν τα παρακάτω:

- Η ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων από μία χώρα σε άλλη και η χρήση τους σε πολύπλοκα χρηματοοικονομικά προϊόντα ή/και νέες χρηματοπιστωτικές αγορές
- Η μεταφορά κεφαλαίων από ένα χρηματοπιστωτικό οργανισμό σε άλλο ή εντός λογαριασμών στο ίδιο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα
- Η μεταπώληση αγαθών υψηλής αξίας και προπληρωμένων καρτών
- Η επένδυση σε ακίνητα κι άλλες νόμιμες επιχειρήσεις
- Η τοποθέτηση χρημάτων σε μετοχές, ομόλογα ή/και ασφαλιστικά προϊόντα και κυρίως σε προϊόντα ασφάλισης ζωής
- Η χρήση εικονικών εταιρειών για την απόκρυψη του τελικού πραγματικού δικαιούχου και των περιουσιακών στοιχείων²⁰

γ. Τρίτο στάδιο: Ενσωμάτωση – Integration Αφορά στην παροχή φαινομενικής νομιμότητας του παράνομου πλούτου μέσω της επανεισόδου των κεφαλαίων στην οικονομία από φαινομενικά ‘κανονικές’ (νόμιμες) επιχειρηματικές ή μέσω προσωπικών συναλλαγών.

Το τρίτο στάδιο συνεπάγεται τη χρήση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε φαινομενικά φυσιολογικές συναλλαγές για τη δημιουργία της αίσθησης της νομιμότητας. Στο στάδιο της ενσωμάτωσης, μπορεί, για παράδειγμα, κάποιος να επιλέξει να επενδύσει τα κεφάλαια σε ακίνητα²¹, χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις ή πολυτελή περιουσιακά στοιχεία. Στο στάδιο αυτό, είναι εξαιρετικά δύσκολο να γίνει διάκριση μεταξύ νόμιμων και παράνομων κεφαλαίων, καθώς η ενσωμάτωση είναι γενικά δύσκολο να εντοπιστεί, εκτός κι αν υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ της νόμιμης απασχόλησης, των επιχειρήσεων ή των επενδυτικών επιχειρήσεων ενός ατόμου ή μιας εταιρείας και του πλούτου ενός ατόμου ή του εισοδήματος ή των περιουσιακών στοιχείων μιας εταιρείας.

Παραδείγματα συναλλαγών ενσωμάτωσης αποτελούν τα παρακάτω:

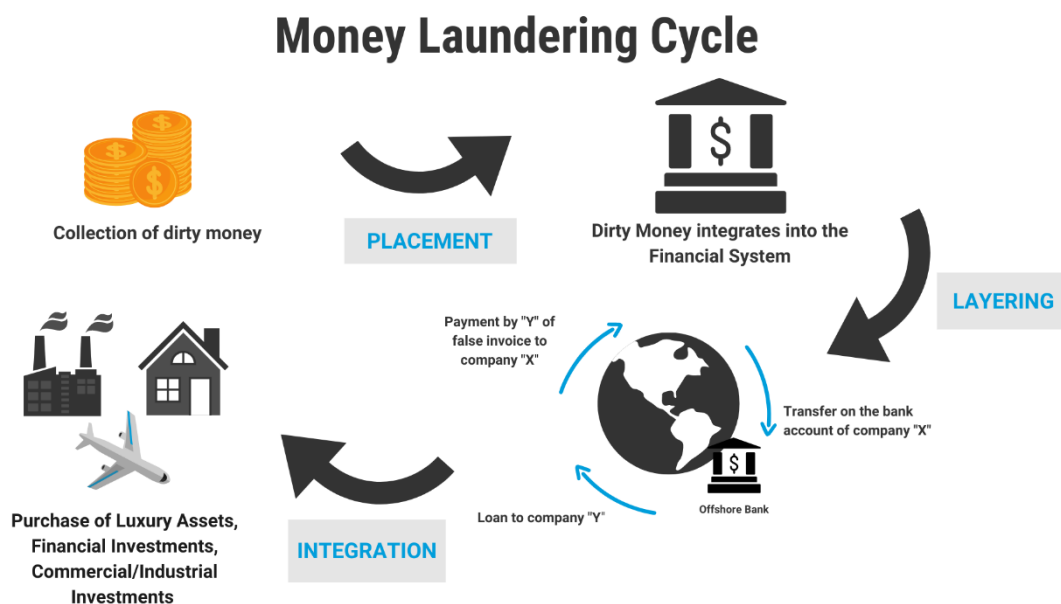
¹⁹ Schneider Friedrich and Windischbauer Ursula (2010), p. 8.

²⁰ Schneider Friedrich and Windischbauer Ursula (2010), p. 8.

²¹ Schneider Friedrich and Windischbauer Ursula (2010), p. 8.

- Η αγορά πολυτελών περιουσιακών στοιχείων, όπως ακίνητα, έργα τέχνης, κοσμήματα και αυτοκίνητα υψηλής αξίας
- Η σύναψη πολύπλοκων χρηματοοικονομικών συμφωνιών μέσω των οποίων μπορούν να πραγματοποιηθούν επενδύσεις σε επιχειρήσεις

Στο διάγραμμα που ακολουθεί, εμφανίζονται τα στάδια του ξεπλύματος χρήματος.

Διάγραμμα 1: Στάδια του ξεπλύματος χρήματος

Πηγή: *United Nations Office on Drug and Crime*²²

1.4. Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει σημαντικές αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες, ιδίως για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις αναδυόμενες αγορές^{23,24}. Η τήρηση νομικών, επαγγελματικών και δεοντολογικών προτύπων αποτελούν απαραίτητα συστατικά για την αξιοπιστία των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Οι πιθανές μακροοικονομικές συνέπειες της ανεξέλεγκτης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα παρακάτω²⁵:

²² <https://www.unodc.org/romena/en/money-laundering.html>.

²³ Walker John, (2007), p. 25-26.

²⁴ Javaid Anam and Arshed Noman, (2021), p.625.

²⁵ Hendriyetti Nella and Grewal Bhajan S., (2017), p. 65-81.

1. Αυξημένη έκθεση στο οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά²⁶

Η επιτυχής νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ενισχύει τις κερδοφόρες πτυχές της εγκληματικής δραστηριότητας. Όταν μια χώρα θεωρείται καταφύγιο για ξέπλυμα χρήματος, μπορεί να προσελκύσει άτομα που διαπράττουν εγκλήματα.

Συνήθως, οι παράδεισοι για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας²⁷ έχουν:

- Περιορισμένο αριθμό βασικών εγκλημάτων για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (δηλ. ποινικά αδικήματα που θα επέτρεπαν σε μια χώρα να ασκήσει δίωξη για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες)²⁸,
- Περιορισμένο τύπο οργανισμών και προσώπων που καλύπτονται από νόμους και κανονισμούς για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες²⁹,
- Ελάχιστη έως καθόλου επιβολή των νόμων και αδύναμες ποινές ή διατάξεις που καθιστούν δύσκολη τη δήμευση και τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες³⁰,
- Περιορισμένη ρυθμιστική ικανότητα αποτελεσματικής παρακολούθησης και εποπτείας της συμμόρφωσης με τους νόμους και τους κανονισμούς για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας³¹,

Εάν η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι διαδεδομένη, είναι πιθανότερο να υπάρχει διαφθορά. Συνήθως, η διείσδυση ομάδων οργανωμένου εγκλήματος σε μια χώρα συνδέεται άμεσα με τη διαφθορά του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα³². Οι εγκληματίες μπορεί να προσπαθήσουν να δωροδοκήσουν κυβερνητικούς αξιωματούχους, δικηγόρους και υπαλλήλους χρηματοπιστωτικών και μη

²⁶ Gjoni Mario, Gjoni Albana and Kora Holta, (2015), p. 16.

²⁷ Gjoni Mario, Gjoni Albana and Kora Holta, (2015), p. 15.

²⁸ <https://anti-money-laundering.eu/money-laundering-in-numbers/>.

²⁹ <https://anti-money-laundering.eu/money-laundering-in-numbers/>.

³⁰ Michael Levi and Peter Reuter, (2016), p. 290.

³¹ Michael Levi and Peter Reuter, (2016), p. 293-294.

³² Buscaglia E. and Dijk Jan Van, (2003), p. 3.

χρηματοπιστωτικών οργανισμών, ώστε να μπορούν να συνεχίσουν να διαχειρίζονται τις εγκληματικές επιχειρήσεις τους³³.

Ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο καταπολέμησης ΞΧ/ΧΤ, από την άλλη πλευρά, συμβάλλει στον περιορισμό των εγκληματικών δραστηριοτήτων, εξαλείφει τα κέρδη από τέτοιες δραστηριότητες και αποθαρρύνει τους εγκληματίες από το να δραστηριοποιούνται σε μια χώρα, ιδίως όταν ο νόμος εφαρμόζεται πλήρως και τα προϊόντα του εγκλήματος δημεύονται.

2. Υπονόμευση του νόμιμου ιδιωτικού τομέα

Μία από τις σοβαρότερες μικροοικονομικές επιπτώσεις της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες γίνεται αισθητή στον ιδιωτικό τομέα. Τα άτομα που επιδιώκουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι γνωστό ότι χρησιμοποιούν εταιρείες-βιτρίνα, δηλαδή επιχειρήσεις που φαίνονται νόμιμες και ασχολούνται με νόμιμες επιχειρήσεις, αλλά στην πραγματικότητα ελέγχονται από εγκληματίες που αναμιγνύουν τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες με νόμιμα κεφάλαια για να κρύψουν τα παράνομα κέρδη³⁴. Αυτές οι εταιρείες-βιτρίνα έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των νόμιμων εταιρειών, επειδή έχουν πρόσβαση σε σημαντικά παράνομα κεφάλαια, επιτρέποντάς τους να επιδοτούν προϊόντα και υπηρεσίες που πωλούνται σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές της αγοράς. Αυτό καθιστά δύσκολο για τις νόμιμες επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν τις εταιρείες-βιτρίνα. Είναι σαφές ότι οι αρχές διαχείρισης αυτών των εγκληματικών επιχειρήσεων δεν συνάδουν με τις παραδοσιακές αρχές της ελεύθερης αγοράς, γεγονός που οδηγεί σε περαιτέρω αρνητικές μακροοικονομικές επιπτώσεις³⁵.

Με τη χρήση εταιρειών-βιτρίνας, ιδίως πολλαπλών εταιρειών-βιτρίνας, και άλλων επενδύσεων σε νόμιμες εταιρείες, τα έσοδα από νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο ολόκληρων βιομηχανιών και τομέων της οικονομίας ορισμένων χωρών. Αυτό αυξάνει το ενδεχόμενο νομισματικής και οικονομικής αστάθειας λόγω της εσφαλμένης κατανομής των πόρων λόγω τεχνητών στρεβλώσεων στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και των βασικών εμπορευμάτων. Παρέχει επίσης έναν τρόπο για την αποφυγή φόρων, στερώντας έτσι από τη χώρα τα απαραίτητα φορολογικά έσοδα.

³³ Omar Abdi Mohamd Qasaye and Dr. Abdirhaman Omar Abdi, 2022, p. 1733.

³⁴ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 175.

³⁵ Angela Samantha Maitland Irwin, Kim-Kwang Raymond Choo and Lin Liu, 2012, p. 18.

3. Αποδυνάμωση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορούν να βλάψουν την ευρωστία του χρηματοπιστωτικού τομέα μιας χώρας. Μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τη σταθερότητα μεμονωμένων τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, όπως εταιρείες κινητών αξιών και ασφαλιστικές εταιρείες. Η εγκληματική δραστηριότητα έχει συσχετιστεί με αρκετές πτωχεύσεις τραπεζών σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένου του κλεισίματος της Riggs Bank³⁶. Η καθιέρωση και η διατήρηση ενός αποτελεσματικού προγράμματος ΕΧ/ΧΤ αποτελεί συνήθως μέρος του καταστατικού ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού για τη λειτουργία του, ενώ η μη συμμόρφωση μπορεί να οδηγήσει όχι μόνο σε σημαντικές χρηματικές ποινές αλλά και στην απώλεια του άδειας λειτουργίας της.

4. Ανασταλτική επίδραση στις ξένες επενδύσεις

Αν και οι αναπτυσσόμενες οικονομίες δεν έχουν την πολυτέλεια να είναι υπερβολικά επιλεκτικές σχετικά με τις πηγές κεφαλαίου που προσελκύουν, υπάρχει ανασταλτική επίδραση στις άμεσες ξένες επενδύσεις όταν ο εμπορικός και χρηματοπιστωτικός τομέας μιας χώρας θεωρείται ότι διακυβεύεται και υπόκειται στην επιρροή του οργανωμένου εγκλήματος³⁷. Για να διατηρηθεί ένα φιλικό προς τις επιχειρήσεις περιβάλλον, αυτά τα εμπόδια πρέπει να εξαλειφθούν³⁸.

5. Απώλεια ελέγχου ή λάθη στις αποφάσεις σχετικά με την οικονομική πολιτική

Λόγω των σημαντικών χρηματικών ποσών που εμπλέκονται στη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, σε ορισμένες χώρες αναδυόμενων αγορών, αυτά τα παράνομα έσοδα ενδέχεται να επισκιάσουν τους κρατικούς προϋπολογισμούς³⁹. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια ελέγχου της οικονομικής πολιτικής από τις κυβερνήσεις ή σε λάθη πολιτικής λόγω σφαλμάτων μέτρησης στις μακροοικονομικές στατιστικές.

Επιπλέον, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα επιτόκια, καθώς οι εγκληματίες που επιθυμούν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επανεπενδύουν κεφάλαια εκεί όπου τα συστήματα είναι λιγότερο πιθανό να τους εντοπίσουν, παρά όταν τα ποσοστά απόδοσης είναι υψηλότερα⁴⁰. Με τον τρόπο αυτό,

³⁶ Brandon L. Garrett, 2016, p. 38-39, 49.

³⁷ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 176.

³⁸ Isaac Ofoeda, Elikplimi Komla Agbloyor and Joshua Yindenaba Abor, (2022), p.3.

³⁹ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 174.

⁴⁰ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 174.

υπάρχει το ενδεχόμενο να προκύψει μεταβλητότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των επιτοκίων λόγω των απρόβλεπτων διασυνοριακών μεταφορών κεφαλαίων. Στο βαθμό που η ζήτηση χρήματος φαίνεται να μετατοπίζεται από τη μια χώρα στην άλλη λόγω της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες - με αποτέλεσμα παραπλανητικά νομισματικά δεδομένα - μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες για τη μεταβλητότητα των επιτοκίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Τέλος, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να αυξήσει την απειλή νομισματικής αστάθειας λόγω της λανθασμένης κατανομής των πόρων από τεχνητές στρεβλώσεις στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και των βασικών εμπορευμάτων⁴¹.

6. Οικονομική στρέβλωση και αστάθεια

Τα άτομα που επιθυμούν να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες δεν ενδιαφέρονται πρωτίστως για τη δημιουργία κερδών από τις επενδύσεις τους, αλλά για την προστασία των εσόδων τους και την απόκρυψη της παράνομης προέλευσης των κεφαλαίων. Έτσι, επενδύουν τα χρήματά τους σε δραστηριότητες που δεν είναι απαραίτητα οικονομικά επωφελείς για τη χώρα όπου βρίσκονται τα κεφάλαια. Έτσι, όταν ανακατευθύνουν κεφάλαια από υγιείς επενδύσεις σε επενδύσεις χαμηλής ποιότητας, η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να πληγεί⁴².

7. Απώλεια φορολογικών εσόδων

Από τις πολλές υποκείμενες μορφές παράνομης δραστηριότητας, η φοροδιαφυγή είναι ίσως αυτή με τις πιο προφανείς μακροοικονομικές επιπτώσεις⁴³. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μειώνει τα φορολογικά έσοδα της κυβέρνησης και, ως εκ τούτου, βλάπτει έμμεσα τους έντιμους φορολογούμενους. Καθιστά επίσης δυσκολότερη την είσπραξη κρατικών φόρων. Αυτή η απώλεια εσόδων σημαίνει γενικά υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές από ό,τι θα συνέβαινε κανονικά⁴⁴.

8. Κίνδυνοι κατά τις προσπάθειες ιδιωτικοποίησης

Το ξέπλυμα χρήματος απειλεί τις προσπάθειες πολλών κρατών που προσπαθούν να εισαγάγουν μεταρρυθμίσεις στις οικονομίες τους μέσω της ιδιωτικοποίησης κρατικών ακινήτων⁴⁵, όπως η γη, οι πόροι και οι επιχειρήσεις. Μερικές φορές συνδέεται με τη διαφθορά ή εσωτερικές συμφωνίες, καθώς μια κυβέρνηση μπορεί να αναθέσει έναν

⁴¹ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 174.

⁴² Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 174.

⁴³ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 176.

⁴⁴ Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijff, Madalina Busuioic and Kristen Wokke, (2016), p 87-88.

⁴⁵ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 175.

κρατικό διαγωνισμό ιδιωτικοποίησης σε μια εγκληματική οργάνωση, δυνητικά με οικονομική ζημία για το κοινό. Επιπλέον, ενώ οι πρωτοβουλίες ιδιωτικοποίησης είναι συχνά οικονομικά επωφελείς, μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν ως όχημα για τη νομιμοποίηση κεφαλαίων⁴⁶.

9. Κίνδυνος φήμης για τη χώρα

Η φήμη μίας χώρας ως καταφύγιο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μπορεί να βλάψει την ανάπτυξη και την οικονομική ανάπτυξη της⁴⁷. Μειώνει τις νόμιμες παγκόσμιες ευκαιρίες, επειδή οι ξένοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί διαπιστώνουν ότι ο επιπλέον έλεγχος που απαιτείται για τη συνεργασία με οργανισμούς σε παραδείσους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι πολύ ακριβός.

Επιπρόσθετα, οι νόμιμες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε παραδείσους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί επίσης να υποφέρουν από μειωμένη πρόσβαση στις αγορές⁴⁸ (ή μπορεί να χρειαστεί να πληρώσουν περισσότερα για να έχουν πρόσβαση) λόγω των επιπλέον ελέγχων για ΞΧ/ΧΤ. Τέλος, άλλες επιπτώσεις περιλαμβάνουν συγκεκριμένα αντίμετρα που μπορούν να ληφθούν από διεθνείς οργανισμούς και άλλες χώρες και μειωμένη επιλεξιμότητα για κυβερνητική βοήθεια⁴⁹.

10. Κίνδυνος διεθνών κυρώσεων

Προκειμένου να προστατευθεί το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, οι Ηνωμένες Πολιτείες, τα Ηνωμένα Έθνη, η Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλα διοικητικά όργανα μπορούν να επιβάλλουν κυρώσεις εναντίον ξένων χωρών, οντοτήτων, ατόμων, τρομοκρατών και τρομοκρατικών ομάδων και εμπόρων ναρκωτικών. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Γραφείο Ελέγχου Ξένων Περιουσιακών Στοιχείων (OFAC) του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ διαχειρίζεται και επιβάλλει οικονομικές και εμπορικές κυρώσεις.

Οι χώρες μπορεί να υπόκεινται σε συνολικές ή στοχευμένες κυρώσεις. Οι συνολικές κυρώσεις απαγορεύουν σχεδόν όλες τις συναλλαγές με μια συγκεκριμένη χώρα. Οι στοχευμένες κυρώσεις απαγορεύουν τις συναλλαγές με συγκεκριμένους κλάδους, οντότητες ή άτομα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο Ειδικά Καθορισμένων Υπηκόων

⁴⁶ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 175-176.

⁴⁷ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 176.

⁴⁸ Ogbodo Uyoyou Kingsley and Mieseigha Ebipanipre Gabriel, (2013), p. 176.

⁴⁹ Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijff, Madalina Busuioic and Kristen Wokke, (2016), p. 90-91.

και Αποκλεισμένων Προσώπων (SDN) του OFAC. Η μη συμμόρφωση μπορεί να οδηγήσει σε ποινικές και αστικές κυρώσεις⁵⁰.

Η FATF διατηρεί επίσης κατάλογο χωρών που χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου και μη συνεργάσιμες, οι οποίες παρουσιάζουν στρατηγικές ανεπάρκειες και δεν πληρούν τα διεθνή πρότυπα. Ως εκ τούτου, η FATF καλεί τα μέλη της να εφαρμόσουν αντίμετρα⁵¹ κατά αυτών των χωρών, όπως οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να εφαρμόζουν μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας στις επιχειρηματικές σχέσεις και τις συναλλαγές με φυσικά και νομικά πρόσωπα από τις παραπάνω χώρες, σε μια προσπάθεια να τις πείσουν να βελτιώσουν το καθεστώς καταπολέμησης ΞΧ/ΧΤ⁵².

11. Κοινωνικό κόστος

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διατήρησης της κερδοφορίας του εγκλήματος. Επιτρέπει επίσης στους εμπόρους ναρκωτικών, τους λαθρεμπόρους και άλλους εγκληματίες να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους⁵³. Αυτό αυξάνει το κόστος των κρατικών δαπανών και των προϋπολογισμών για την καταπολέμηση των σοβαρών συνεπειών που προκύπτουν, λόγω της ανάγκης για αυξημένες δαπάνες επιβολής του νόμου και άλλες δαπάνες (π.χ. αυξημένες δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης για τη θεραπεία τοξικομανών)⁵⁴.

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που βασίζονται σε έσοδα ως προϊόντα εγκλήματος αντιμετωπίζουν επίσης μεγάλες επιπτώσεις καθώς κινδυνεύουν να αποκλειστούν από το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, ενώ έχουν δυσμενείς συνέπειες όπως είναι ο κίνδυνος φήμης, ο λειτουργικός κίνδυνος, νομικός κίνδυνος και κίνδυνος συγκέντρωσης, οι οποίοι περιλαμβάνουν: την απώλεια κερδοφόρων επιχειρήσεων, προβλήματα ρευστότητας λόγω ανάληψης κεφαλαίων, τερματισμό σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης, έξοδα έρευνας και πρόστιμα, κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων, ζημιές από δάνεια και μειωμένη αξία αποθεμάτων χρηματοπιστωτικών οργανισμών⁵⁵.

12. Κίνδυνος φήμης

Η δυσμενής δημοσιότητα σχετικά με τις επιχειρηματικές πρακτικές και τις ενώσεις ενός οργανισμού, είτε είναι ακριβείς είτε όχι, θα προκαλέσει απώλεια εμπιστοσύνης του κοινού στην ακεραιότητα του οργανισμού. Για παράδειγμα, ο κίνδυνος φήμης για μια

⁵⁰ <https://ofac.treasury.gov/>

⁵¹ Jafari Afshin and Rezaee Mohammad T., (2021), p. 1.

⁵² Theo Nyreerod, Stelios Andreadakis and Giancarlo Spagnolo, (2022), p. 1-7.

⁵³ Ferragut Sergio, (2012), p. 5.

⁵⁴ Akbar Safdari, Mohhamad Seyad Nurani, Karim Aghajani and Farzane Abdollahian, (2015), p. 6.

⁵⁵ Kolodiziev O. M., Chmutova I. M., Lebid O. V. and Kotsiuba O. V., (2018), p. 1-2, 10, 19-20.

Τράπεζα αντιπροσωπεύει το ενδεχόμενο οι δανειολήπτες, οι καταθέτες και οι επενδυτές να σταματήσουν να συνεργάζονται με την Τράπεζα λόγω σκανδάλου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η απώλεια δανειοληπτών υψηλής ποιότητας μειώνει τα κερδοφόρα δάνεια και αυξάνει τον κίνδυνο του συνολικού χαρτοφυλακίου δανείων. Οι καταθέτες ενδέχεται να αποσύρουν τα κεφάλαιά τους. Επιπλέον, οι καταθέτες εμφανίζονται πιο πρόθυμοι να υποστούν μεγάλες κυρώσεις παρά να αφήσουν τα κεφάλαιά τους σε μια αμφισβητήσιμη Τράπεζα, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται απρόβλεπτες αναλήψεις και πιθανά προβλήματα ρευστότητας⁵⁶.

13. Λειτουργικός κίνδυνος

Η πιθανότητα απώλειας προκύπτει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες, προσωπικό ή συστήματα ή από εξωτερικά γεγονότα. Τέτοιες απώλειες μπορεί να προκύψουν όταν οι οργανισμοί υφίστανται μειωμένες ή τερματισμένες διατραπεζικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες ανταποκριτών ή αυξημένο κόστος για αυτές τις υπηρεσίες. Το αυξημένο κόστος δανεισμού ή χρηματοδότησης αποτελεί επίσης συνιστώσα του λειτουργικού κινδύνου⁵⁷.

14. Νομικός κίνδυνος

Υπάρχει πιθανότητα για αγωγές, δυσμενείς κρίσεις, ανεφάρμοστες συμβάσεις, πρόστιμα και ποινές που δημιουργούν ζημίες, αυξημένα έξοδα για έναν οργανισμό, ακόμη και το κλείσιμο του οργανισμού. Για παράδειγμα, οι νόμιμοι πελάτες θα μπορούσαν να πέσουν θύματα οικονομικού εγκλήματος, να χάσουν χρήματα και να μηνύσουν τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό για απόζημίωση. Θα μπορούσαν να διεξαχθούν έρευνες από ρυθμιστικές αρχές ή/και αρχές επιβολής του νόμου, με αποτέλεσμα αυξημένο κόστος, καθώς και πρόστιμα και άλλες κυρώσεις. Επίσης, ορισμένες συμβάσεις θα μπορούσαν να είναι ανεφάρμοστες λόγω απάτης εκ μέρους του εγκληματία πελάτη⁵⁸.

15. Κίνδυνος συγκέντρωσης ('concentration risk')

Η πιθανότητα ζημίας προκύπτει από υπερβολική πιστωτική ή δανειακή έκθεση σε έναν δανειολήπτη ή μια ομάδα δανειοληπτών. Οι κανονισμοί συνήθως περιορίζουν την έκθεση ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού σε έναν μόνο δανειολήπτη ή ομάδα συνδεδεμένων δανειοληπτών. Ωστόσο, η έλλειψη γνώσης σχετικά με έναν συγκεκριμένο πελάτη, ο οποίος ελέγχει τον πελάτη ή τις σχέσεις του πελάτη με άλλους δανειολήπτες

⁵⁶ Harvey Jackie and Lau Siu Fung, (2008), p. 59-60.

⁵⁷ <http://www.nbgsecurities.com/minisite/risks>

⁵⁸ <http://www.nbgsecurities.com/minisite/risks>

μπορεί να θέσει έναν οργανισμό σε κίνδυνο. Αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό όταν υπάρχουν συνδεδεμένοι αντισυμβαλλόμενοι, συνδεδεμένοι δανειολήπτες και κοινή πηγή εισοδήματος ή περιουσιακών στοιχείων⁵⁹.

1.5. Ιστορική αναδρομή

Η Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν είναι ένα έγκλημα που όπως οι περισσότεροι πιστεύουν, ανακαλύφθηκε κατά τη διάρκεια της εποχής της ποτοαπαγόρευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες. Απλώς εκείνη την περίοδο αναπτύχθηκε πληθώρα μεθόδων και τεχνικών για την εφαρμογή της. Πολλές μέθοδοι επινοήθηκαν για να αποκρύψουν την προέλευση των χρημάτων που προέκυπταν από την πώληση του παράνομου αλκοόλ. Μετά την καταδίκη του περίφημου Αλ Καπόνε για φοροδιαφυγή το 1931⁶⁰, ο μαφιόζος Meyer Lansky λέγεται ότι μετέφερε κεφάλαια μέσω ελβετικής τράπεζας για επενδύσεις στον χώρο των καζίνο στο εξωτερικό⁶¹. Το 1934 έγινε το Swiss Banking Act το οποίο ουσιαστικά αποτελούσε την πρώτη νομοθετική δράση που ανέλαβε το Ελβετικό Κράτος σε συνεργασία με τις Τράπεζες, προκειμένου να θεσμοθετηθεί το τραπεζικό απόρρητο. Ο Lansky αγόρασε τότε μια ελβετική τράπεζα στην οποία θα μπορούσε να κάνει την παράνομη μεταφορά κεφαλαίων του, μέσω ενός πολύπλοκου συστήματος εικονικών εταιρειών, εταιρειών χαρτοφυλακίου, καθώς και υπεράκτιων τραπεζικών λογαριασμών⁶². Στην μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο εποχή, οι νομοθέτες βρέθηκαν σε αμηχανία όταν βρέθηκαν αντιμέτωποι με μια αυξανόμενη τάση σε εμπορικά, φορολογικά και περιβαλλοντικά αδικήματα που δεν προκαλούσαν άμεση βλάβη στην πραγματικότητα σε οιοδήποτε αναγνωρίσιμο θύμα. Αποφάσισαν ότι η κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος θα απέτρεπε επαρκώς τους πιθανούς εγκληματίες.

Στην προσπάθειά τους να αποφύγουν την κατάσχεση, οι οργανωμένοι εγκληματίες έπρεπε να βρουν τον τρόπο να διοχετεύσουν τα τεράστια ποσά χρημάτων στη νόμιμη οικονομία, γεγονός που ήταν πολύ δύσκολο καθώς ο τρόπος με τον οποίο θα λειτουργούσαν δεν θα έπρεπε να κινήσει υποψίες, ήταν ουσιαστικά ανάγκη το χρήμα αυτό να «καθαριστεί - ξεπλυθεί».

Ο όρος «ξέπλυμα χρήματος» δεν απορρέει, όπως συχνά λέγεται, από την μέθοδο του Αλ Καπόνε να κρύβει τα παράνομα χρήματά του σε συσκευές πλυντηρίων

⁵⁹ <http://www.nbgsecurities.com/minisite/risks>

⁶⁰ Wouter h. Muller, Christian H. Kalin and John G. Goldsworth, (2007), p. 3.

⁶¹ Richard Oulahan and William Lambert, (1967), p. 3.

⁶² https://en.wikipedia.org/wiki/Meyer_Lansky.

(Laundromats). Είναι πιο πιθανό να σημαίνει ότι το βρώμικο χρήμα γίνεται καθαρό. Ο Meyer Lansky τελειοποίησε σε υψηλό βαθμό το ξέπλυμα χρήματος, διοχετεύοντας τα παράνομα κεφάλαιά του στην Ελβετία και άλλες offshore εταιρίες.

Η πρώτη αναφορά στον όρο «ξέπλυμα χρήματος» γίνεται στο περίφημο σκάνδαλο Watergate. Η επιτροπή του τότε Αμερικανού Προέδρου Richard Nixon για την επανεκλογή Προέδρου είχε διοχετεύσει όλα τα έσοδα της προεκλογικής καμπάνιας του στο Μεξικό και τα «επαναπάτρισε» μέσω μίας εταιρίας στο Miami, Florida. Η εφημερίδα Washington Post είναι εκείνη που σε άρθρο της το 1973 αναφέρθηκε στην κίνηση αυτή με τον όρο “laundering”⁶³.

⁶³ Zoran S. Pavlovic, (2019), p. 80.

Κεφάλαιο 2 - Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

2.1 Ορισμός της τρομοκρατίας και η έννοια της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, οι υπουργοί Οικονομικών της Ομάδας των Επτά (G-7) συναντήθηκαν στις 7 Οκτωβρίου 2001 στην Ουάσιγκτον και προέτρεψαν όλα τα έθνη να παγώσουν τα περιουσιακά στοιχεία γνωστών τρομοκρατών⁶⁴. Από τότε, πολλές χώρες έχουν δεσμευτεί να βοηθήσουν στην εξάρθρωση των περιουσιακών στοιχείων των τρομοκρατών, ειδοποιώντας τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για άτομα και οργανισμούς που οι αρχές διαπιστώνουν ότι συνδέονται με την τρομοκρατία. Στη συνέχεια, η FATF πραγματοποίησε μια «έκτακτη σύνοδο ολομέλειας» στις 29 Οκτωβρίου 2001 στην Ουάσιγκτον για την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ως αποτέλεσμα, η FATF εξέδωσε τις πρώτες οκτώ από τις ειδικές συστάσεις της, οι οποίες έκτοτε έχουν ενσωματωθεί στις τρέχουσες συστάσεις της FATF (βλ. κεφ. Με 40 FATF recommendations)⁶⁵.

Ειδικότερα, η σύσταση 5 της FATF ενθαρρύνει τις χώρες να ποινικοποιήσουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών οργανώσεων και μεμονωμένων τρομοκρατών με ή χωρίς σύνδεση με συγκεκριμένη τρομοκρατική πράξη, καθώς και να διασφαλίσουν ότι αυτά τα εγκλήματα χαρακτηρίζονται ως βασικά αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁶⁶. Ο χαρακτηρισμός αυτός επιτρέπει την εφαρμογή των νόμων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη δυνατότητα μεγαλύτερης δίωξης και αποτροπής. Η διακοπή της οικονομικής στήριξης προς τρομοκράτες και τρομοκρατικές οργανώσεις είναι απαραίτητη για τη διακοπή των δραστηριοτήτων τους και την πρόληψη επιθέσεων.

Όσον αφορά την ενσωμάτωση των παραπάνω στο δίκαιο της Ε.Ε. και κατ' επέκταση στο ελληνικό, για να χαρακτηριστεί μια πράξη ως «τρομοκρατικό έγκλημα» θα πρέπει να έχει διαπραχθεί εκ προθέσεως και να έχει τουλάχιστον έναν από τους ακόλουθους στόχους⁶⁷:

⁶⁴ <https://g7g20-documents.org/database/document/2001-g7-italy-ministerial-meetings-finance-ministers-ministers-language-statement-of-the-g7-finance-ministers-and-central-bank-governors-action-plan-to-combat-the-financing-of-terrorism>.

⁶⁵ [https://one.oecd.org/document/PAC/COM/NEWS\(2002\)79/en/pdf](https://one.oecd.org/document/PAC/COM/NEWS(2002)79/en/pdf).

⁶⁶ <https://www.cfatf-gafic.org/index.php/documents/fatf-40r/371-fatf-recommendation-5-terrorist-financing-offence>.

⁶⁷ Παράγραφος 2, Άρθρο 3 της Οδηγίας 2017/541.

Οι στόχοι είναι οι εξής:

- « i. Να εκφοβιστεί σοβαρά ένας πληθυσμός,
- ii. Να εξαναγκαστούν αθέμιτα κυβέρνηση ή διεθνής οργανισμός να εκτελέσουν ή να παραλείψουν οποιαδήποτε πράξη,
- iii. Να αποσταθεροποιηθούν σοβαρά ή να καταστραφούν οι θεμελιώδεις πολιτικές, συνταγματικές, οικονομικές ή κοινωνικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού.»

Υπό αυτή την προϋπόθεση, ως τρομοκρατικά εγκλήματα⁶⁸ νοούνται:

- «α) Προσβολή κατά της ζωής προσώπου, η οποία μπορεί να προκαλέσει τον θάνατο,
- β) Προσβολή κατά της σωματικής ακεραιότητας προσώπου.
- γ) Απαγωγή ή αρπαγή ομήρων,
- δ) Πρόκληση εκτεταμένων καταστροφών σε κυβερνητικές ή δημόσιες εγκαταστάσεις, συγκοινωνιακά δίκτυα, εγκαταστάσεις υποδομής περιλαμβανομένων των συστημάτων πληροφορικής, σταθερές εξέδρες που βρίσκονται επί της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, δημόσιους χώρους ή ιδιωτικές ιδιοκτησίες, που θα μπορούσαν να εκθέσουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές ή να προξενήσουν σημαντικές οικονομικές απώλειες,
- ε) Κατάληψη αεροσκαφών ή πλοίων ή άλλων μέσων μαζικής μεταφοράς ή μεταφοράς εμπορευμάτων,
- στ) Κατασκευή, κατοχή, κτήση, μεταφορά, προμήθεια ή χρήση εκρηκτικών υλών ή πυροβόλων όπλων, συμπεριλαμβανομένων των χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών ή πυρηνικών όπλων, καθώς και έρευνα και ανάπτυξη όσον αφορά τα χημικά, βιολογικά, ραδιολογικά ή πυρηνικά όπλα,
- ζ) Απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών ή πρόκληση πυρκαγιών, πλημμυρών ή εκρήξεων, με αποτέλεσμα την έκθεση ανθρώπινης ζωής σε κίνδυνο,
- η) Διαταραχή ή διακοπή του εφοδιασμού ύδατος, ηλεκτρικής ενέργειας ή κάθε άλλου βασικού φυσικού πόρου, με αποτέλεσμα την έκθεση ανθρώπινης ζωής σε κίνδυνο,
- θ) Παράνομη παρεμβολή σε σύστημα, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 4 της οδηγίας 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις επιθέσεις

⁶⁸ Παράγραφος 1, Άρθρο 3 της Οδηγίας 2017/541. Σημειώνεται ότι η Οδηγία 2017/541 ενσωματώθηκε πλήρως με τον ν. 4689/2020 (Α' 103) Τα άρθρα 3,4,5,6,7,8,9, 11,13,14,15,16,19 (εν μέρει), 20 και 21 ενσωματώθηκαν με το ν. 4619/2019, ΦΕΚ 95/Α/11-6-2019, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4637/2019, ΦΕΚ 180 Α' /18-11-2019. Επίσης άρθρα της Οδηγίας ενσωματώθηκαν με διατάξεις του ν. 4557/2018, ΦΕΚ 39/Α/30-7-2018 και του ν. 4478/2017, ΦΕΚ 91/23-6-2017, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4635/2019, ΦΕΚ 167/Α/30-10-2019.

κατά συστημάτων πληροφοριών, στις περιπτώσεις όπου ισχύει το άρθρο 9 παράγραφος 3 ή το άρθρο 9 παράγραφος 4 στοιχείο β) ή γ) της εν λόγω οδηγίας και παράνομη παρεμβολή σε δεδομένα, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, στις περιπτώσεις όπου ισχύει το άρθρο 9 παράγραφος 4 στοιχείο γ) της εν λόγω οδηγίας

ι) Απειλή τέλεσης οποιασδήποτε εκ των πράξεων που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως θ).»

Στα εγκλήματα που σχετίζονται με τρομοκρατικές δραστηριότητες συγκαταλέγονται τα παρακάτω⁶⁹:

- i. «Δημόσια υποκίνηση σε τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος
- ii. Στρατολόγηση τρομοκρατών
- iii. Παροχή εκπαίδευσης για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων
- iv. Παρακολούθηση εκπαίδευσης για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων
- v. Ταξίδια με σκοπό την τρομοκρατία
- vi. Οργάνωση ή κατ' άλλον τρόπο διευκόλυνση ταξιδιών με σκοπό την τρομοκρατία
- vii. Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- viii. Διακεκριμένη κλοπή με σκοπό την τέλεση ενός από τα εγκλήματα α) έως ι)
- ix. εκβίαση με σκοπό την τέλεση ενός από τα εγκλήματα α) έως ι)
- x. πλαστογραφία διοικητικών εγγράφων ή χρήση πλαστών διοικητικών εγγράφων με σκοπό την τέλεση ενός από τα εγκλήματα α) έως θ), τη συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας ή τα ταξίδια με σκοπό την τρομοκρατία.»

Επομένως, με τον όρο «χρηματοδότηση της τρομοκρατίας»⁷⁰ εννοούμε την «εκ προθέσεως, με οποιονδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα παροχή ή συγκέντρωση κεφαλαίων, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν ή με επίγνωση του γεγονότος ότι θα χρησιμοποιηθούν, εν όλω ή εν μέρει, για την τέλεση ή τη συμβολή στην τέλεση οποιουδήποτε από τα εγκλήματα που προαναφέρθηκαν.»

⁶⁹ Άρθρα 5 ως 12 της Οδηγίας 2017/541

⁷⁰ Παράγραφος 1, Άρθρο 11 της Οδηγίας 2017/541.

2.2 Ομοιότητες και διαφορές και μεταξύ ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αναφέρονται συχνά από κοινού, αλλά υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο εγκλημάτων.

Η πιο βασική διαφορά μεταξύ των δύο εγκλημάτων αφορά την προέλευση των κεφαλαίων. Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας χρησιμοποιεί κεφάλαια για παράνομο σκοπό, δηλαδή για την υποστήριξη τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, ωστόσο τα χρήματα δεν προέρχονται απαραίτητα από παράνομα έσοδα. Μπορεί δηλαδή να προέρχονται είτε από αυτοχρηματοδότηση ή από συγκέντρωση πόρων από τρίτους. Από την άλλη πλευρά, το ξέπλυμα χρήματος περιλαμβάνει πάντοτε έσοδα από παράνομες δραστηριότητες, καθώς ο σκοπός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι να καταστεί δυνατή η νόμιμη χρήση των χρημάτων.

Επίσης, τα άτομα που είναι υπεύθυνα για τη συγκέντρωση των κεφαλαίων δεν είναι συνήθως οι δικαιούχοι των νομιμοποιηθέντων κεφαλαίων, καθώς τα κεφάλαια ωφελούν την τρομοκρατική δραστηριότητα. Στο ξέπλυμα χρήματος, τα άτομα που είναι υπεύθυνα για την παράνομη δραστηριότητα είναι συνήθως και οι τελικοί δικαιούχοι των νομιμοποιημένων κεφαλαίων. Επομένως, στο ξέπλυμα χρήματος βλέπουμε ότι υπάρχει μία κυκλική διαδρομή του χρήματος, δηλαδή τα χρήματα καταλήγουν στο ίδιο άτομο/ομάδα ατόμων, ενώ στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας υπάρχει γραμμική σχέση, δηλαδή τα χρήματα μεταφέρονται σε άλλο άτομο/ομάδα ατόμων.

Όσον αφορά τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στις δύο περιπτώσεις, αυτές είναι παρόμοιες. Αν και φαίνεται λογικό ότι η χρηματοδότηση από νόμιμες πηγές δεν χρειάζεται να 'ξεπλένεται', οι τρομοκρατικές ομάδες πρέπει να συγκαλύψουν τη σχέση μεταξύ αυτών και των νόμιμων πηγών χρηματοδότησής τους, εν μέρει για να διασφαλίσουν τη συνεχή και ασυμβίβαστη μελλοντική χρήση των πηγών. Με αυτόν τον τρόπο, οι τρομοκράτες χρησιμοποιούν μεθόδους παρόμοιες με εκείνες των εγκληματικών οργανώσεων.

Η ανίχνευση του ξεπλύματος χρήματος γίνεται μέσω της έρευνας επί ύποπτων συναλλαγών, ενώ αντίστοιχα για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, γίνεται συνήθως μέσω της έρευνας για ύποπτες σχέσεις μεταξύ προσώπων.

Μία ακόμη διαφορά μεταξύ ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, αφορά στα ποσά συναλλαγών που διακινούνται, καθώς συνήθως στο ξέπλυμα χρήματος διακινούνται μεγάλα ποσά συναλλαγών στην προσπάθειά τους να

νομιμοποιήσουν τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες, ενώ στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας διακινούνται συνήθως μικρά ποσά συναλλαγών, μεγαλύτερης συχνότητας.

Αναφορικά με κίνητρο για τις εκάστοτε ενέργειες, στο ξέπλυμα χρήματος είναι - προφανώς - το κέρδος, ενώ στη χρηματοδότηση τρομοκρατίας, το κίνητρο είναι κυρίως ιδεολογικό. Τέλος, όσον αφορά τη χρηματοοικονομική δραστηριότητα, στο ξέπλυμα χρήματος διακρίνουμε συνήθως πολύπλοκο δίκτυο συναλλαγών στην προσπάθεια των εγκληματιών να αποκρύψουν τη διαδρομή του χρήματος και τον πραγματικό δικαιούχο, ενώ στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας δεν εντοπίζεται συγκεκριμένο επιχειρησιακό μοτίβο.

2.3 Εντοπισμός της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας από τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς - παράγοντες κινδύνου

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η FATF σε μια προσπάθεια να αποσαφηνίσει τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και να προσφέρει συστάσεις στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κοινότητα, εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές για τον προσδιορισμό τεχνικών και μηχανισμών που χρησιμοποιούνται στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και περιέγραψε τα γενικά χαρακτηριστικά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Στόχος είναι να βοηθήσει τους οργανισμούς να καθορίσουν πότε οι συναλλαγές χρήζουν πρόσθετων ελέγχων, ώστε να μπορούν να εντοπίζουν, να αναφέρουν καλύτερα (όταν χρειάζεται) και τελικά να αποφεύγουν συναλλαγές που αφορούν κεφάλαια που σχετίζονται με τρομοκρατική δραστηριότητα. Η FATF προτείνει στους οργανισμούς να ασκούν «λογική κρίση» στην αξιολόγηση πιθανής ύποπτης δραστηριότητας⁷¹.

Για να αποφύγουν να γίνουν αγωγοί χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι οργανισμοί θα πρέπει να λάβουν υπόψη, μεταξύ άλλων, τους ακόλουθους παράγοντες:

- Χρήση λογαριασμού ως βιτρίνα για πρόσωπο με ύποπτους τρομοκρατικούς δεσμούς
- Εμφάνιση του ονόματος κατόχου λογαριασμού σε κατάλογο υπόπτων για τρομοκρατία
- Συχνές μεγάλες καταθέσεις μετρητών σε λογαριασμούς μη κερδοσκοπικών οργανισμών
- Μεγάλος όγκος συναλλαγών σε λογαριασμούς
- Έλλειψη σαφούς σχέσης μεταξύ της τραπεζικής δραστηριότητας και της φύσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του κατόχου του λογαριασμού

⁷¹ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/RBA-Trust-Company-Service-Providers.pdf>, p. 14-15.

Η FATF προτείνει ότι, έχοντας κατά νου τα παραπάνω σενάρια, οι οργανισμοί να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στους κλασικούς δείκτες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των αδρανών λογαριασμών, των λογαριασμών χαμηλού ποσού που λαμβάνουν ξαφνικά καταθέσεις μέσω τραπεζικού εμβάσματος ακολουθούμενες από καθημερινές αναλήψεις μετρητών που συνεχίζονται μέχρι να αφαιρεθεί το μεταφερόμενο ποσό, καθώς και η έλλειψη συνεργασίας από έναν πελάτη για την παροχή των απαιτούμενων πληροφοριών.

2.3.1 Πώς οι τρομοκράτες συγκεντρώνουν, μετακινούν και αποθηκεύουν κεφάλαια

Οι παγκόσμιες προσπάθειες επιβολής κυρώσεων έχουν μειώσει τη χρηματοδότηση σε οργανώσεις από παραδοσιακούς κρατικούς χορηγούς της τρομοκρατίας, οδηγώντας αυτές τις οργανώσεις να αναζητήσουν συμπληρωματικές πηγές εισοδήματος για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων τους. Σε συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών τον Δεκέμβριο του 2015, ο Γενικός Γραμματέας Ban Ki-moon δήλωσε στο Συμβούλιο: «Οι τρομοκράτες εκμεταλλεύονται τις αδυναμίες των οικονομικών και ρυθμιστικών καθεστώτων για να συγκεντρώσουν κεφάλαια. Παρακάμπτουν τους επίσημους διαύλους για να αποφύγουν τον εντοπισμό και εκμεταλλεύονται νέες τεχνολογίες και εργαλεία για τη μεταφορά πόρων. Έχουν σφυρηλατήσει καταστροφικούς και πολύ κερδοφόρους δεσμούς με συνδικάτα ναρκωτικών και εγκληματιών – μεταξύ άλλων. Και κάνουν κατάχρηση φιλανθρωπικών σκοπών για να εξαπατήσουν άτομα να συνεισφέρουν. Οι τρομοκράτες συνεχίζουν να προσαρμόζουν τις τακτικές τους και να διαφοροποιούν τις πηγές χρηματοδότησής τους», οι οποίες σημείωσε, περιλαμβάνουν τη συγκέντρωση χρημάτων μέσω του εμπορίου πετρελαίου, εκβιασμούς, απαραίτητους μεταφορείς μετρητών, απαγωγές για λύτρα, εμπορία ανθρώπων και όπλων και εκβιασμούς⁷².

2.3.2 Χρήση φιλανθρωπικών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών (ΜΚΟ) για τους σκοπούς χρηματοδότησης τρομοκρατίας

Μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, η κυβέρνηση των ΗΠΑ ξεκίνησε το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας για τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και την αναζήτηση των πηγών χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων⁷³. Μέσω του προγράμματος αυτού, η κυβέρνηση των ΗΠΑ έχει

⁷² <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2015-12-17/remarks-security-council-meeting-finance-ministers-counteracting>.

⁷³ <https://www.state.gov/bureau-of-counterterrorism-programs-and-initiatives/>.

αποκαλύψει και κλείσει φιλανθρωπικές οργανώσεις που χρησιμοποιήθηκαν ως πιθανές οργανώσεις συγκέντρωσης χρημάτων⁷⁴.

Εν γνώσει τους ή όχι, οι φιλανθρωπικές οργανώσεις έχουν χρησιμεύσει ως οχήματα για τη συγκέντρωση και το ξέπλυμα κεφαλαίων που προορίζονται για τρομοκρατία. Ως αποτέλεσμα, ορισμένες φιλανθρωπικές οργανώσεις, ιδιαίτερα εκείνες με μουσουλμανικές διασυνδέσεις, έχουν βιώσει μεγάλη πτώση στις δωρεές ή έχουν γίνει στόχοι αυτού που ισχυρίζονται ότι είναι άδικες έρευνες και κατηγορίες. Η FATF αναγνωρίζει τη σημασία του τομέα των μη κερδοσκοπικών οργανισμών (ΜΚΟ) για την παγκόσμια κοινότητα. Ωστόσο, διαπιστώνει ότι ο τομέας εξακολουθεί να χρησιμοποιείται καταχρηστικά και να γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τρομοκρατικές οργανώσεις με διάφορα μέσα. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι φιλανθρωπικές οργανώσεις και οι ΜΚΟ έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά που είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην κατάχρηση για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας:

- Απολαμβάνοντας την εμπιστοσύνη του κοινού
- Προσφέρουν πρόσβαση σε σημαντικές πηγές χρηματοδότησης
- Είναι 'cash intensive' (εντάσεως μετρητών)
- Έχοντας συχνά παγκόσμια παρουσία, ενώ συχνά δραστηριοποιούνται εντός ή πλησίον περιοχών που εκτίθενται σε τρομοκρατική δραστηριότητα
- Συχνά υπόκεινται σε ελάχιστη ή καθόλου ρύθμιση και/ή έχουν λίγα εμπόδια στη δημιουργία τους⁷⁶

Για να βοηθήσει τις νόμιμες ΜΚΟ να αποφύγουν τους δεσμούς με οντότητες που σχετίζονται με την τρομοκρατία και να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη του κοινού, η FATF εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τις φιλανθρωπικές οργανώσεις στην καταπολέμηση της κατάχρησης των ΜΚΟ⁷⁷. Οι κατευθυντήριες γραμμές βοηθούν τις χώρες να εφαρμόσουν τη σύσταση 8 σχετικά με τις ΜΚΟ, δηλαδή να βοηθήσουν τις ΜΚΟ να μετριάσουν τις απειλές χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και να βοηθήσουν τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στην ορθή εφαρμογή της προσέγγισης βάσει κινδύνου κατά την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε ΜΚΟ.

⁷⁴ <https://home.treasury.gov/policy-issues/terrorism-and-illicit-finance/terrorist-finance-tracking-program-tftp>.

⁷⁵ <https://home.treasury.gov/about/offices/terrorism-and-financial-intelligence/office-of-terrorist-financing-and-financial-crimes>.

⁷⁶ <https://www.acnc.gov.au/tools/guides/terrorism-financing>.

⁷⁷ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>.

Στόχος της σύστασης 8 είναι να διασφαλιστεί ότι δεν γίνεται κατάχρηση των ΜΚΟ από⁷⁸:

- Τρομοκρατικές οργανώσεις που παρουσιάζονται ως νόμιμες οντότητες
- Εκμετάλλευση νόμιμων οντοτήτων ως αγωγών για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- Απόκρυψη ή συγκάλυψη της παράνομης εκτροπής κεφαλαίων που προορίζονται για νόμιμους σκοπούς σε τρομοκρατικές οργανώσεις

Οι βέλτιστες πρακτικές αφορούν τον εντοπισμό και τον μετριασμό του κινδύνου τόσο από τις χώρες όσο και από τις ΜΚΟ, την αυτορρύθμιση από τις ΜΚΟ και την πρόσβαση των ΜΚΟ σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η FATF συνιστά στις ΜΚΟ να διατηρούν και να είναι σε θέση να παρουσιάζουν πλήρεις προϋπολογισμούς προγραμμάτων που αντιπροσωπεύουν όλα τα έξοδα και να διεξάγουν ανεξάρτητους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους, ώστε να διασφαλίσουν ότι τα κεφάλαια χρησιμοποιούνται για τους προβλεπόμενους σκοπούς. Επιπλέον, συνιστά στις φιλανθρωπικές οργανώσεις να χρησιμοποιούν τραπεζικούς λογαριασμούς για την αποθήκευση και τη μεταφορά κεφαλαίων, ώστε να υπόκεινται στους κανονισμούς και τους ελέγχους των τραπεζών. Παράλληλα, οι Τράπεζες όπου δημιουργούνται οι λογαριασμοί θα πρέπει να διαχειρίζονται τις ΜΚΟ όπως τους λοιπούς πελάτες τους, να εφαρμόζουν τους κανόνες του «Γνώρισε τον πελάτη σου» (βλ. ενότητα 3.2 παρακάτω) και να αναφέρουν τυχόν ύποπτες / ασυνήθεις δραστηριότητες⁷⁹ (βλ. ενότητα 3.5.3 παρακάτω).

⁷⁸ <https://www.cfatf-gafic.org/documents/fatf-40r/374-fatf-recommendation-8-nonprofit-organisations>.

⁷⁹ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>, p. 52-55.

Κεφάλαιο 3 - Βασικές έννοιες πρόληψης και καταπολέμησης ΞΧ/ΧΤ

3.1 Η έννοια του προγράμματος AML/CFT και της διαχείρισης κινδύνων ΞΧ/ΧΤ

Η έννοια του ολοκληρωμένου προγράμματος ΞΧ/ΧΤ (AML/CFT Program) αφορά στο σύστημα που χρησιμοποιείται από εταιρίες / οργανισμούς παγκοσμίως στο πλαίσιο πρόληψης του ξεπλύματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και περιλαμβάνει εκείνες όλες τις ενέργειες που διενεργεί μία εταιρεία / οργανισμός για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο σκοπός του προγράμματος είναι να προστατεύσει αφενός την ακεραιότητα και τη σταθερότητα του εκάστοτε οργανισμού από ενέργειες ΞΧ και ΧΤ και αφετέρου, να προστατεύσει σε ευρύτερη βάση, τον χρηματοοικονομικό τομέα ενός κράτους και κατ' επέκταση το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα⁸⁰.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση η έννοια του AML/CFT προγράμματος υιοθετήθηκε αρχικά μέσω της 4^{ης} Οδηγίας και της 5^{ης} Οδηγίας (AML EU Directives). Ωστόσο, ανεξαρτήτως της γεωγραφικής περιοχής και τυχόν επιπλέον προαπαιτούμενων από τις εκάστοτε εποπτικές αρχές, ένα ολοκληρωμένο AML/CFT Program θα πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνει⁸¹⁸²:

- Καταγεγραμμένες πολιτικές, εσωτερικές διαδικασίες και ελέγχους σε σχέση με θέματα ΞΧ/ΧΤ,
- Τον ορισμό αρμόδιου διευθυντικό στέλεχος ΞΧ/ΧΤ (Money Laundering Reporting Officer) που θα επιβλέπει την εφαρμογή του προγράμματος AML/CFT,
- Καταγεγραμμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης προσωπικού σχετικά με τις πρακτικές ξεπλύματος χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και την αναγνώριση και την αναφορά ύποπτων/ασύνηθων συναλλαγών,
- Ανεξάρτητο έλεγχο προκειμένου να ελέγχει την αποτελεσματικότητα του προγράμματος AML/CFT.

Το εκάστοτε πρόγραμμα AML/CFT εκφράζει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει κάθε εταιρία / οργανισμός τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που αντιμετωπίζει. Έτσι, κάθε εταιρία / οργανισμός οφείλει να καταρτίσει πολιτικές, εσωτερικές διαδικασίες και σημεία ελέγχου προκειμένου να είναι εφικτή η αναγνώριση, ο μετριασμός και η διαχείριση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ.⁸³ Στόχος του προγράμματος ΞΧ/ΧΤ είναι να αποκαλύψει και να

⁸⁰ <https://www.austrac.gov.au/business/core-guidance/amlcft-programs>.

⁸¹ <https://amluae.com/what-are-the-important-terms-in-the-aml-cft-compliance-program/>

⁸² <https://complyadvantage.com/insights/anti-money-laundering/aml-compliance-program/>

⁸³ <https://financialcrimeacademy.org/aml-cft-compliance-program/>.

αντιδράσει σωστά στους εγγενείς και υπολειπόμενους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Έτσι, ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα ΞΧ/ΧΤ θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίσει ύποπτες για ΞΧ ή ΧΤ δραστηριότητες και να τις αναφέρει στις εκάστοτε αρμόδιες εποπτικές αρχές⁸⁴.

Για το λόγο αυτό, η προσέγγιση της διαμόρφωσης ενός προγράμματος AML/CTF με βάση τον κίνδυνο (risk based approach) είναι η πλέον ενδεδειγμένη. Δεδομένου ότι καμία εταιρία / οργανισμός δεν αντιμετωπίζει ακριβώς τους ίδιους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ, θα πρέπει να εκτιμάται ο κίνδυνος να χρησιμοποιηθεί μία εταιρία / οργανισμός για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας με βάση το μέγεθος, τη φύση και την πολυπλοκότητά του και να γίνει εκτίμηση κινδύνου συνεκτιμώντας τέσσερις βασικούς παράγοντες:

- Την πελατεία της εκάστοτε εταιρείας /οργανισμού,
- Τις υπηρεσίες που παρέχει, καθώς μία υπηρεσία μπορεί να ενέχει μεγαλύτερο κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ από μία άλλη,
- Τα κανάλια διάθεσης των υπηρεσιών (πχ. ηλεκτρονική διάθεση ή με φυσική παρουσία του πελάτη σε κατάσταση),
- Τις δικαιοδοσίες (jurisdictions) με τις οποίες συνεργάζεται μία εταιρία ή ένας οργανισμός.

Επομένως, η αξιολόγηση κινδύνου είναι το πρώτο και πιο σημαντικό βήμα για τη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού προγράμματος ΞΧ/ΧΤ.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη την έννοια του προγράμματος ΞΧ/ΧΤ και την έννοια του εντοπισμού, διαχείρισης και μετριασμού του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ (AML/CFT risk assessment), στις επόμενες ενότητες του παρόντος κεφαλαίου, περιγράφονται βασικές έννοιες που σχετίζονται με την διαχείριση κινδύνου έναντι των πελατών, λαμβάνοντας υπόψη τις υπόλοιπες παραμέτρους κινδύνου (όπως για παράδειγμα τα προϊόντα που χρησιμοποιεί, τις χώρες δραστηριοποίησης κτλ.), καθώς τον τρόπο χειρισμού των ύποπτων / ασυνήθων για ΞΧ/ΧΤ συναλλαγών.

3.2 Η αρχή «Γνώρισε τον πελάτη σου» («Know your customer»)

Η έννοια «Γνώρισε τον Πελάτη σου» ή «Know Your Customer» (KYC) αναφέρεται σε μια σειρά διαδικασιών που επιτρέπουν σε εταιρίες και οργανισμούς που είναι υποκείμενες στο ρυθμιστικό πλαίσιο για ΞΧ/ΧΤ, όπως είναι τα πιστωτικά ιδρύματα και

⁸⁴ <https://complyadvantage.com/insights/anti-money-laundering/aml-compliance-program/>.

οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, να επιβεβαιώνουν την ταυτότητα των φυσικών και νομικών προσώπων με τα οποία συνεργάζονται, ώστε να διασφαλίζουν ότι αυτές οι οντότητες δραστηριοποιούνται νόμιμα. Το KYC επιτρέπει στις εταιρίες / οργανισμούς να κατανοούν καλύτερα τους πελάτες τους και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τους κινδύνους⁸⁵. Επιπλέον, η συμμόρφωση με το KYC είναι ουσιαστική για την αποφυγή προστίμων κανονιστικής φύσεως και της ζημίας στη φήμη της εταιρίας / οργανισμού⁸⁶.

Στην περίπτωση των φυσικών προσώπων, στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη που απαιτείται να συλλέγονται βάσει των αντίστοιχων εγγράφων πιστοποίησης⁸⁷.

«ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ»	
«ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Ονοματεπώνυμο & πατρώνυμο, • Αριθμός δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου • Εκδούσα αρχή • Υπόδειγμα υπογραφής πελάτη 	<ul style="list-style-type: none"> • Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας • Διαβατήριο σε ισχύ • Ταυτότητα υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας και στις Ένοπλες Δυνάμεις
Παρούσα Διεύθυνση κατοικίας	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσφατος λογαριασμός Οργανισμού Κοινής Ωφελείας • Μισθωτήριο Συμβόλαιο που έχει κατατεθεί σε Οικονομική Εφορία • Εκκαθαριστικό Σημείωμα Οικονομικής Εφορίας • Ισχύουσα άδεια διαμονής ή παραμονής
Ασκούμενο Επάγγελμα και Τρέχουσα Επαγγελματική διεύθυνση	<ul style="list-style-type: none"> • Βεβαίωση του εργοδότη • Εκκαθαριστικό Σημείωμα Οικονομικής Εφορίας • Αντίγραφο τελευταίας μισθοδοσίας • Δήλωση έναρξης επιτηδεύματος • Επαγγελματική ταυτότητα • Παραστατικό Ασφαλιστικού Φορέα
Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ)	Εκκαθαριστικό Σημείωμα Οικονομικής Εφορίας»

Πίνακας 3.1 – Στοιχεία & Έγγραφα πιστοποίησης πελάτη – φυσικού προσώπου

Αναφορικά με την πιστοποίηση της ταυτότητας των νομικών προσώπων, τα νομιμοποιητικά έγγραφα αφορούν κατ' ελάχιστον τα εξής⁸⁸:

➤ *«Ανώνυμες Εταιρείες και Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης :*

Υποβολή του Φύλλου Εφημερίδος της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.) του Τεύχους Ανώνυμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης όπου έχει δημοσιευθεί

⁸⁵ <https://www.investopedia.com/terms/k/knowyourclient.asp>.

⁸⁶ <https://complyadvantage.com/insights/kyc/>.

⁸⁷ Τράπεζα της Ελλάδος, Συνεδρίαση 231/13.10.2006, Συμπλήρωση της ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, κεφ.1.3, ρ. 5-6.

⁸⁸ Τράπεζα της Ελλάδος, Συνεδρίαση 231/13.10.2006, Συμπλήρωση της ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, κεφ.1.3, σελ. 6.

περίληψη του καταστατικού της Α.Ε. και της Ε.Π.Ε., το οποίο περιέχει εκτός των άλλων:

- την επωνυμία, την έδρα, τον σκοπό, τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου και τα ονόματα των διαχειριστών της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.),
- τον τρόπο εκπροσώπησης της εταιρείας,
- τον αριθμό και χρονολογία της απόφασης της αρχής που ενέκρινε τη σύσταση της ανώνυμης εταιρείας ή τον αριθμό της πράξης καταχώρισης του άρθρου 8, παράγρ. 1 του Ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης»,
- τα Φ.Ε.Κ. με τις τυχόν τροποποιήσεις του καταστατικού που αφορούν τα παραπάνω,
- τα στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας.

➤ *Προσωπικές Εταιρείες:*

- υποβολή επικυρωμένου αντιγράφου του αρχικού εταιρικού συμφώνου που έχει κατατεθεί στο πρωτοδικείο καθώς και τυχόν τροποποιήσεών του,
- υποβολή των στοιχείων ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας.

➤ *Λοιπά Νομικά Πρόσωπα:*

- υποβολή των προβλεπόμενων νομιμοποιητικών εγγράφων επικυρωμένων από Δημόσια Αρχή,
- υποβολή των στοιχείων ταυτότητας των νόμιμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας.»

3.3 Η έννοια της δέουσας επιμέλειας και πότε εφαρμόζεται

Η έννοια της δέουσας επιμέλειας⁸⁹ αφορά στη λήψη μέτρων για τη συλλογή και την κατοχή επαρκών πληροφοριών για έναν πελάτη, τη χρήση των πληροφοριών για την εξακρίβωση της ταυτότητάς του, καθώς και την αξιολόγηση του οικονομικού/ συναλλακτικού του προφίλ, με βάση διαδικασίες που καθορίζονται ανάλογα με τον

⁸⁹ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html>

ενδεχόμενο κίνδυνο που αυτοί αντιπροσωπεύουν, ως προς την πιθανότητα χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για ΞΧ και ΧΤ.

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας αποτελούν τη βάση όλων των διαδικασιών πρόληψης του ΞΧ και της ΧΤ και το πιο αποτελεσματικό μέσο για την προστασία από αρνητικές επιπτώσεις στη φήμη μίας εταιρίας / οργανισμού.

Εννοιολογικά, η δέουσα επιμέλεια διαφέρει από το KYC, ως προς το γεγονός ότι το KYC ασκείται μόνο κατά την έναρξη της επιχειρηματικής σχέσης με τον πελάτη, ενώ η δέουσα επιμέλεια αποτελεί μία δυναμική διαδικασία αξιολόγησης του πελάτη και εκτίμησης του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ που συνδέεται με αυτόν, η οποία ασκείται καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης με αυτόν⁹⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του νόμου υπ' αριθμ. 4557/2018⁹¹, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη όταν:

« α) συνάπτουν επιχειρηματική σχέση,

β) διενεργούν περιστασιακή συναλλαγή που: βα) ανέρχεται σε ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ είτε η συναλλαγή αυτή πραγματοποιείται με μία και μόνη πράξη είτε με περισσότερες που φαίνεται να συνδέονται μεταξύ τους, ββ) αποτελεί μεταφορά χρηματικών ποσών, σύμφωνα με τον ορισμό του στοιχείου 9 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/847 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 141) άνω των χιλίων (1.000) ευρώ,

γ) πρόκειται για πρόσωπα που εμπορεύονται αγαθά και διενεργούν περιστασιακή συναλλαγή σε μετρητά που αφορά σε ποσό δέκα χιλιάδων (10.000) τουλάχιστον ευρώ, ανεξάρτητα από το αν διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες που φαίνεται να συνδέονται μεταξύ τους,

δ) πρόκειται για παρόχους υπηρεσιών τυχερών παιγνίων που διενεργούν συναλλαγή που αφορά σε ποσό δύο χιλιάδων (2.000) τουλάχιστον ευρώ κατά την κατάθεση του στοιχήματος, την είσπραξη των κερδών ή και στις δύο περιπτώσεις, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες που φαίνεται να συνδέονται μεταξύ τους,

⁹⁰<https://www.globaldata.net.au/know-the-difference-kyc-vs-due-diligence/#:~:text=The%20main%20difference%20between%20KYC%20and%20due%20diligence,potential%20risks%20associated%20with%20doing%20business%20with%20them..>

⁹¹ Άρθρο 12 του Ν. 4557/2018.

ε) υπάρχει υπόνοια νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ανεξάρτητα από κάθε παρέκκλιση, εξαίρεση ή κατώτατο όριο ποσού,

στ) υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την επάρκεια των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και την επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.

Τα ανωτέρω ποσά υπολογίζονται χωρίς Φ.Π.Α. ή άλλες νόμιμες κρατήσεις που επιβαρύνουν τον πελάτη.»

3.4 Μέτρα δέουσας επιμέλειας & κατηγοριοποίηση πελατών βάσει κινδύνου

EX/XT

Η αξιολόγηση του πελάτη έναντι των κινδύνων EX/XT από την εταιρία / οργανισμό, συνδέεται με την κατάταξη σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες κινδύνου:

- Πελάτης Χαμηλού Κινδύνου,
- Πελάτης Κανονικού Κινδύνου,
- Πελάτη Υψηλού Κινδύνου,

και την εφαρμογή κατ' αντιστοιχία μέτρων απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας, συνήθους δέουσας επιμέλειας ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας. Στην Ελλάδα, τα εν λόγω μέτρα δέουσας επιμέλειας ορίζονται από νομοθετικό πλαίσιο. Ωστόσο η κατάταξη των πελατών στις παραπάνω κατηγορίες κατά την έναρξη της επιχειρηματικής τους σχέσης ή και κατά την περιοδική επαναξιολόγηση των πελατών κατά τη διάρκεια της συναλλακτικής τους σχέσης, εκτός αν ορίζεται ρητώς από το νόμο για συγκεκριμένες κατηγορίες πελατών ή συγκεκριμένες συναλλαγές που θα αναφερθούν παρακάτω, έγκειται στο αποτέλεσμα της προαναφερθείσας αξιολόγησης κινδύνων EX/XT.

3.4.1 Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας

Τα μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζουν τα υπόχρεα πρόσωπα ως προς τον πελάτη είναι τα εξής⁹²:

«α) Εξακρίβωση και επαλήθευση ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστη και ανεξάρτητη πηγή. Όταν ο πελάτης ενεργεί μέσω εξουσιοδοτημένου προσώπου, το υπόχρεο πρόσωπο εξακριβώνει και επαληθεύει και την ταυτότητα του προσώπου αυτού, όπως και τα στοιχεία νομιμοποίησής του,

⁹² Άρθρο 9 του Ν. 4734/2020.

- β) Εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου, επικαιροποίηση των στοιχείων και λήψη εύλογων μέτρων, όπως αυτά εξειδικεύονται με αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, τα καταπιστεύματα ή άλλα νομικά μορφώματα λαμβάνονται εύλογα μέτρα για να γίνει γνωστή η διάρθρωση του καθεστώτος ιδιοκτησίας και ελέγχου του πελάτη,
- γ) Αξιολόγηση και, ανάλογα με την περίπτωση, συλλογή πληροφοριών για το αντικείμενο και το σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης,
- δ) Άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια αυτής, για να εξασφαλίζεται ότι οι συναλλαγές ή δραστηριότητες συνάδουν με τις γνώσεις που έχουν τα υπόχρεα πρόσωπα σχετικά με τον πελάτη, τις επαγγελματικές δραστηριότητες και το προφίλ κινδύνου του, καθώς και, εφόσον απαιτείται, την προέλευση των κεφαλαίων, σύμφωνα με κριτήρια που μπορεί να ορίζουν οι αρμόδιες Αρχές. Τα υπόχρεα πρόσωπα διασφαλίζουν επιπλέον την τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών.»

3.4.2 Μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 4557/2018, «τα μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη είναι ίδια με τα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας, προσαρμοσμένα όμως στα κατάλληλα ποσοτικά όρια όπως και στον χρόνο ή τόπο εφαρμογής τους. Προηγουμένως τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να συγκεντρώσουν επαρκείς πληροφορίες και να βεβαιωθούν ότι μια επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή παρουσιάζει χαμηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας»⁹³.

Στο Παράρτημα I της παρούσας, παρουσιάζονται οι ενδεικτικοί παράγοντες και τύποι αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου⁹⁴.

3.4.3 Μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 4734/2020, «τα υπόχρεα πρόσωπα εξετάζουν, όσο είναι ευλόγως δυνατό, το ιστορικό και το σκοπό των συναλλαγών που πληρούν τουλάχιστον μια από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) είναι πολύπλοκες,

⁹³ Άρθρο 15 του Ν. 4557/2018.

⁹⁴ Παράρτημα I του Ν. 4557/2018.

β) είναι ασυνήθιστα μεγάλες,
γ) ακολουθούν μια ασυνήθιστη πρακτική,
δ) πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό ή νόμιμο σκοπό,
και αυξάνουν τον βαθμό κινδύνου - σε υψηλό -, προσαρμόζοντας τον τρόπο παρακολούθησης της επιχειρηματικής σχέσης ώστε να προσδιορίσουν αν οι εν λόγω συναλλαγές ή δραστηριότητες είναι πράγματι ασυνήθεις ή ύποπτες»⁹⁵.

Επιπλέον, τα μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη εφαρμόζονται:

- ✓ στις περιπτώσεις πελατών που είναι εγκατεστημένοι σε χώρα που χαρακτηρίζεται από την ΕΕ ως χώρα υψηλού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας («τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου»),
- ✓ στις περιπτώσεις Διασυνοριακών Σχέσεων Ανταπόκρισης,
- ✓ στα Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα,

καθώς και σε άλλες περιπτώσεις επιχειρηματικών σχέσεων ή συναλλαγών υψηλού κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη τουλάχιστον τους παράγοντες δυνητικά υψηλότερου κινδύνου όπως περιγράφονται στο Παράρτημα II της παρούσας, οι οποίοι σχετίζονται με «πελάτες, χώρες και γεωγραφικές περιοχές, καθώς και με συγκεκριμένα προϊόντα, υπηρεσίες, συναλλαγές ή διαύλους παροχής υπηρεσιών»⁹⁶.

3.4.4 Πελάτες / συναλλαγές μη αποδεκτού κινδύνου

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παρ.4.5., «τα πιστωτικά ιδρύματα, σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης κινδύνου που εφαρμόζουν, υιοθετούν κριτήρια μη αποδεκτού κινδύνου βάσει των οποίων καθορίζουν συγκεκριμένες κατηγορίες πελατών με τους οποίους δεν συνάπτουν ή διακόπτουν την υπάρχουσα επιχειρηματική σχέση και συναλλαγών που δεν εκτελούν (π.χ. εξαίρεση συγκεκριμένων χωρών και δικαιοδοσιών, μη τεκμηριωμένων συναλλαγών σημαντικού ύψους σε μετρητά, δραστηριοτήτων που υπάρχει υπόνοια ότι συνδέονται με το οργανωμένο έγκλημα)»⁹⁷. Στην κατηγορία πελατών/ συναλλαγών μη αποδεκτού κινδύνου εντάσσονται επιπλέον «όλες οι περιπτώσεις που έχουν ελλιπή στοιχεία, ή όταν η

⁹⁵ Άρθρο 11 του Ν. 4734/2020, παρ. 3.

⁹⁶ Άρθρο 11 του Ν. 4734/2020, παρ. 2 και 4.

⁹⁷ ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παρ.4.5.

διάρθρωση της επιχείρησης είναι εξαιρετικά περίπλοκη και δεν επιτρέπει την πιστοποίηση της ταυτότητας»⁹⁸.

3.5 Ύποπτες/Ασυνήθεις συναλλαγές

3.5.1 Ορισμοί

Με την έννοια **ύποπτη συναλλαγή ή δραστηριότητα** νοείται «η συναλλαγή ή δραστηριότητα από την οποία εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσες ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 (ν.4557/2018) για εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής, όπως είναι η φύση της συναλλαγής, η κατηγορία χρηματοπιστωτικού μέσου, η συχνότητα, η πολυπλοκότητα και το ύψος της συναλλαγής, καθώς και η χρήση ή μη μετρητών, και του προσώπου, όπως το επάγγελμα, η οικονομική επιφάνεια, η συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά, η φήμη, το παρελθόν, το επίπεδο διαφάνειας του νομικού προσώπου-πελάτη και άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά»⁹⁹.

Με την έννοια **ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα** νοείται «η συναλλαγή ή δραστηριότητα που δεν συνάδει με τη συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχει προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.»¹⁰⁰

3.5.2 Διερεύνηση & εξέταση ασυνήθους / ύποπτης συναλλαγής

Για την παρακολούθηση των συναλλαγών εκ μέρους των Πιστωτικών Ιδρυμάτων λαμβάνεται υπόψη η τυπολογία ασυνήθων και ύποπτων συναλλαγών που περιλαμβάνεται στην Απόφαση ΕΤΠΘ 285/6/9.7.2009, όπως τροποποιήθηκε από την ΠΔΤΕ 2652/29.2.2012 και ισχύει, και αναφέρεται στο Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας.

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν. 4734/2020, «στις περιπτώσεις ύπαρξης ύποπτης ή ασυνήθους συναλλαγής ή δραστηριότητας, τα υπόχρεα πρόσωπα και οι υπάλληλοί τους, στους οποίους περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, οφείλουν να:

α) ενημερώνουν αμελλητί, με δική τους πρωτοβουλία, την Αρχή, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι χρηματικά ποσά, ανεξαρτήτως του ύψους τους,

⁹⁸ ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, Παράρτημα 4, παράγραφος.2.7, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

⁹⁹ Παράγραφος 14 του Ν. 4557/2018.

¹⁰⁰ Παράγραφος 15, Άρθρο 2 του Ν. 4557/2018.

συνιστούν έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες ή σχετίζονται με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η υποχρέωση αυτή αφορά και σε κάθε περίπτωση απόπειρας ύποπτης συναλλαγής,

β) παρέχουν αμελλητί στην Αρχή, την αρμόδια αρχή και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι επιφορτισμένες με καθήκοντα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ύστερα από αίτημά τους, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και στοιχεία.»¹⁰¹.

3.5.3 Διαδικασία αναφοράς ασυνήθων / ύποπτων συναλλαγών

Σύμφωνα με το άρθρο 38 του Ν. 4557/2018, «κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα υπόλοιπα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ασυνήθη ή ύποπτη, καθώς και κάθε γεγονός που λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο μπορεί να αποτελέσει ένδειξη τέτοιων πράξεων. Αν ο διευθυντής ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του αναφέροντος υπαλλήλου, τότε ο υπάλληλος μπορεί να αναφερθεί στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος. Το τελευταίο ενημερώνει σχετικά, τηλεφωνικώς ή με εμπιστευτικό έγγραφο ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο, την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, παρέχοντάς της συγχρόνως κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, αν μετά την εξέταση που πραγματοποιεί, κρίνει ότι οι πληροφορίες και τα υπάρχοντα στοιχεία δικαιολογούν την αναφορά»¹⁰².

Στατιστικά στοιχεία σχετικά με την υποβολή αναφορών και την εξέταση των σχετικών υποθέσεων από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, αναφέρονται στην ενότητα 10.3. παρακάτω.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αναφορές υπόπτων / ασυνήθων συναλλαγών υποβάλλονται σήμερα ηλεκτρονικά προς την Αρχή μέσω της επίσημης ιστοσελίδας της. Ωστόσο, στην επίσημη ιστοσελίδα της Αρχής περιλαμβάνονται υποδείγματα αναφορών για όλες τις υπόχρεες κατηγορίες (πιστωτικά ιδρύματα, ασφαλιστικές επιχειρήσεις, επενδυτικές εταιρείες, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, ιδρύματα πληρωμών, μη χρηματοπιστωτικά υπόχρεα πρόσωπα). Στο Παράρτημα IV της παρούσας περιλαμβάνεται υπόδειγμα υποβολής ύποπτης / ασυνήθους συναλλαγής εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων.

¹⁰¹ Άρθρο 19 του Ν. 4734/2020.

¹⁰² Άρθρο 38 του Ν. 4557/2018.

3.6 Συμμόρφωση ως προς τις Διεθνείς Οικονομικές Κυρώσεις

Με την έννοια των κυρώσεων νοούνται όλες οι ισχύουσες οικονομικές, χρηματικές ή/και εμπορικές κυρώσεις, εμπάργκο, διατάξεις δέσμευσης, απαγορεύσεις ή άλλοι περιορισμοί σχετικά με την εμπορία, τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, τις επενδύσεις, τις εξαγωγές, τη διευκόλυνση συναλλαγών, τη χρηματοδότηση ή τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων (ή άλλες παρόμοιες δραστηριότητες ή ενέργειες που συνδέονται με οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα) που επιβάλλονται σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα Ηνωμένα Έθνη ή τις ΗΠΑ (Γραφείο Ελέγχου Ξένων Περιουσιακών Στοιχείων - OFAC).¹⁰³

Οι κυρώσεις επιβάλλονται από ένα κράτος ή έναν οργανισμό αποτελούμενο από σύνολο κρατών, κατά ενός άλλου κράτους, το οποίο με τις ενέργειές του, απειλεί τη διεθνή ειρήνη και την παγκόσμια ασφάλεια. Οι κυρώσεις χρησιμοποιούνται ως εργαλείο άσκησης πίεσης κατά των χωρών που προσβάλλουν με τις ενέργειές τους τη διεθνή έννομη τάξη, ώστε οι τελευταίες να αναγκαστούν να αλλάξουν συμπεριφορά. Παραδείγματα ενεργειών που εγείρουν την επιβολή κυρώσεων είναι η διεξαγωγή πολέμου, η χρήση πυρηνικών όπλων, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, οι κυβερνοεπιθέσεις, και οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τα Πιστωτικά Ιδρύματα οφείλουν να εφαρμόζουν και τηρούν πολιτικές, διαδικασίες, συστήματα και ελέγχους ώστε να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τις ισχύουσες διεθνείς κυρώσεις που επιβάλλονται σε χώρες/ δικαιοδοσίες, ιδιώτες ή νομικά πρόσωπα βάσει των νόμων και των κανονισμών, ψηφισμάτων ή εκτελεστικών εντολών του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή/και του Γραφείου Ελέγχου Περιουσιακών Στοιχείων στο Εξωτερικό του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ σύμφωνα με τον κατάλογο ειδικά σεσημασμένων υπηκόων και αποκλεισμένων προσώπων ή γενικών ή ειδικών εμπορικών περιορισμών (όπως περιορισμοί κατά την εξαγωγή ειδών διττής χρήσης και τεχνολογίας για στρατιωτική χρήση ή κατά την εξαγωγή ειδών πολυτελείας)¹⁰⁴¹⁰⁵.

Η παραβίαση του ισχύοντος διεθνούς καθεστώτος κυρώσεων από τα Πιστωτικά Ιδρύματα, στελέχη της ή υπαλλήλους της μέσω της διάθεσης κεφαλαίων ή οικονομικών

¹⁰³ <https://www.crimetimes.gr/epivoli-kiroseon-se-krati/>.

¹⁰⁴ <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/events/consultation-guidelines-internal-policies-procedures-and-controls-ensure-implementation-union-and>.

¹⁰⁵ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/sanctions-different-types/>

πόρων σε ιδιώτες ή νομικά πρόσωπα που υπόκεινται σε διεθνείς κυρώσεις απαγορεύεται και επιφέρει πρόστιμα, διοικητικές και ποινικές κυρώσεις.¹⁰⁶

3.7 Τήρηση αρχείου

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν. 4557/2018¹⁰⁷ αναφορικά με τη φύλαξη αρχείων και στοιχείων από υπόχρεα πρόσωπα, αυτά «οφείλουν να φυλάσσουν τα εξής έγγραφα και πληροφορίες για σκοπούς πρόληψης, εντοπισμού και διερεύνησης από την Αρχή, τις αρμόδιες ή άλλες δημόσιες αρχές ενδεχόμενης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας:

α) τα έγγραφα και τις πληροφορίες που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας που ορίζονται στο άρθρο 13 (Ν. 4557/2018), συμπεριλαμβανομένων, όπου είναι διαθέσιμες, πληροφοριών που αποκτώνται με μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης, σχετικές υπηρεσίες εμπιστοσύνης, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 (L 257), ή με οποιαδήποτε άλλη ασφαλή, εξ αποστάσεως ή ηλεκτρονική, διαδικασία ταυτοποίησης που ρυθμίζεται, αναγνωρίζεται, εγκρίνεται ή γίνεται δεκτή από την ΕΕΤΤ,

β) τα πρωτότυπα ή αντίγραφα παραστατικά που είναι αναγκαία για τον προσδιορισμό των συναλλαγών,

γ) τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν σε εγκρίσεις ή διαπιστώσεις ή εισηγήσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση των ανωτέρω αδικημάτων ή αναφερθείσες ή μη υποθέσεις στην Αρχή,

δ) τα στοιχεία της επιχειρηματικής, εμπορικής και επαγγελματικής αλληλογραφίας με τους πελάτες, όπως αυτά μπορεί να προσδιορίζονται από τις εποπτικές αρχές.

Τα ανωτέρω στοιχεία πρέπει να τηρούνται κατά τέτοιον τρόπο, ώστε το υπόχρεο πρόσωπο να μπορεί να ανταποκρίνεται πλήρως και χωρίς καθυστέρηση, μέσω διαύλων που εξασφαλίζουν το απόρρητο των ερευνών, σε αίτημα της Αρχής, της αρμόδιας ή άλλης δημόσιας αρχής ως προς το αν διατηρεί ή είχε συνάψει κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε (5) ετών επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα πρόσωπα ως προς το είδος της επιχειρηματικής σχέσης, καθώς και για κάθε σχετική συναλλαγή.»

¹⁰⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/why-sanctions/#violation>

¹⁰⁷ Άρθρο 30 του Ν. 4557/2018.

Μέρος Β' - Θεσμικό Πλαίσιο – Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη διεθνή κοινότητα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα

Κεφάλαιο 4 - Διεθνείς φορείς αρμόδιοι για την πρόληψη ΞΧ/ΧΤ

4.1 Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force)

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης είναι ένα διακυβερνητικό όργανο που δημιουργήθηκε από την Ομάδα των επτά βιομηχανικών χωρών (G-7) το 1989 για να θέσει πρότυπα και να προωθήσει τη διεθνή δράση κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η FATF αποτελεί σήμερα τον κύριο φορέα παγκοσμίως για την πρόληψη και την καταπολέμηση του ΞΧ/ΧΤ.

Ένα από τα πρώτα επιτεύγματα της FATF ήταν να 'διαλύσει' την ιδέα ότι το ξέπλυμα χρήματος περιλαμβάνει μόνο συναλλαγές σε μετρητά. Μέσω διαφόρων τυπολογιών νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η FATF απέδειξε ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να επιτευχθεί μέσω σχεδόν κάθε μέσου, χρηματοπιστωτικού οργανισμού και επιχείρησης.

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και οι επιχειρήσεις λειτουργούν παγκοσμίως. Η FATF προωθεί τη δημιουργία ενός παγκόσμιου δικτύου καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επιπλέον, παρακολουθεί την εφαρμογή των συστάσεων της μεταξύ των μελών της και επανεξετάζει τις τάσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τα αντίμετρα (countermeasures). Ο στόχος της είναι «να καθορίζει πρότυπα και να προωθεί την αποτελεσματική εφαρμογή των νομικών, ρυθμιστικών και επιχειρησιακών μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλων συναφών απειλών κατά της ακεραιότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος»¹⁰⁸.

Όσον αφορά τη σύσταση της FATF, αρχικά, περιλάμβανε τις χώρες της G-7, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλες οκτώ χώρες¹⁰⁹. Με την πάροδο του χρόνου, η FATF έχει αυξήσει με τέτοιο τρόπο τον αριθμό των μελών και των παρατηρητών της, ώστε πλέον θεωρείται το μεγαλύτερο ίσως χρηματοοικονομικό κέντρο παγκοσμίως. Πιο συγκεκριμένα, η FATF απαριθμεί σήμερα 40 μέλη, που περιλαμβάνουν χώρες και

¹⁰⁸ https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-02-02_opinion_aml_ex_summ_el.pdf.

¹⁰⁹ <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/history-of-the-fatf.html>.

περιφερειακούς οργανισμούς¹¹⁰, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η χώρα μας, η οποία αποτελεί μέλος της από το 1991¹¹¹. Πιο συγκεκριμένα, οι χώρες – μέλη¹¹² της FATF είναι, με αλφαβητική σειρά, οι εξής: «Αργεντινή, Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Βραζιλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία, Ινδία, Ινδονησία, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Καναδάς, Κίνα, Κορέα, Λουξεμβούργο, Μαλαισία, Μεξικό, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Νότια Αφρική, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σαουδική Αραβία, Σιγκαπούρη, Σουηδία, Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου, Τουρκία, Φινλανδία και Χονγκ Κονγκ.» Τέλος, σημειώνεται ότι η FATF ανέστειλε τη συμμετοχή της Ρωσικής Ομοσπονδίας στις 24 Φεβρουαρίου 2023. Επιπλέον, περιλαμβάνει ‘συνεργάτες – μέλη’ (‘associate members’), τα οποία είναι οι Περιφερειακοί Οργανισμοί Ελέγχου και Επιτήρησης της FATF (FATF - style regional bodies), όπως περιγράφονται στην ενότητα 4.2 παρακάτω.

4.1.1 Οι στόχοι της FATF (FATF Objectives)

Η FATF¹¹³ επιδιώκει την ενίσχυση της ακεραιότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος μέσω της παρακολούθησης της προόδου των χωρών στην εφαρμογή των συστάσεών της, της αναθεώρησης των τεχνικών νομιμοποίησης εσόδων και της προώθησης της παγκόσμιας υιοθέτησης των συστάσεών της. Η FATF επιτυγχάνει τους στόχους της μέσω:

- **Διάδοση του μηνύματος AML παγκοσμίως:** Η FATF προωθεί τη δημιουργία ενός παγκόσμιου δικτύου καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, το οποίο συμβάλλει στην αποτροπή της διάδοσης της νομιμοποίησης εσόδων σε παγκόσμιο επίπεδο.
- **Παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων της FATF μεταξύ των μελών της:** Η FATF παρακολουθεί την πρόοδο των χωρών όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεών της, το οποίο εξασφαλίζει ότι τα μέλη της FATF συμμορφώνονται με τα πρότυπα και τις οδηγίες της οργάνωσης.
- **Επανεξέταση των τάσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και αντιμέτρα (countermeasures):** Η FATF αναλύει τις τάσεις

¹¹⁰ <https://www.fatf-gafi.org/en/countries.html>.

¹¹¹ <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/detail/Greece.html>.

¹¹² <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/fatf.html>

¹¹³ FATF, The FATF Recommendations, as amended November 2023, p.10-30.

σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Επιπλέον, εξετάζει τα αντίμετρα (countermeasures) που μπορούν να ληφθούν για την αντιμετώπιση αυτών. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η έκθεση του 2013¹¹⁴ σχετικά με το εμπόριο διαμαντιών, καθώς αποτελεί μια σημαντική πηγή για την κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η βιομηχανία και των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω του εμπορίου διαμαντιών.

4.1.2 Οι συστάσεις της FATF (FATF Recommendations)

Οι 40 συστάσεις της FATF¹¹⁵ αποτελούν το παγκόσμιο πρότυπο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τον Απρίλιο του 1990, λιγότερο από ένα χρόνο μετά τη δημιουργία της, η FATF εξέδωσε μια έκθεση που περιείχε ένα σύνολο σαράντα συστάσεων, οι οποίες είχαν στόχο να παρέχουν ένα περιεκτικό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων¹¹⁶.

Οι 40 συστάσεις χωρίζονται σε επτά διακριτούς τομείς¹¹⁷:

1. «Ανάπτυξη κατάλληλων Πολιτικών ΞΧ/ΧΤ και συνεργασία
2. Ξέπλυμα Χρήματος και κατασχέσεις
3. Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και χρηματοδότηση της διάδοσης
4. Προληπτικά μέτρα ΞΧ/ΧΤ
5. Διαφάνεια και πραγματική ιδιοκτησία νομικών προσώπων και συναλλαγών
6. Εξουσίες και ευθύνες αρμόδιων αρχών και άλλα θεσμικά μέτρα
7. Διεθνής συνεργασία»

Αυτοί οι τομείς αντικατοπτρίζουν την ευρεία προσέγγιση της FATF για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής. Η FATF ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αυτές τις συστάσεις με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις εθνικές τους ανάγκες και τις νομικές τους παραδόσεις, παρέχοντας ένα πλαίσιο για την παγκόσμια συνεργασία σε αυτούς τους τομείς. Η εφαρμογή των συστάσεων βοηθά στην προστασία

¹¹⁴ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/ML-TF-through-trade-in-diamonds.pdf>.

¹¹⁵ FATF, *The FATF Recommendations, as updated November 2023*, p.10-30.

¹¹⁶ <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/history-of-the-fatf.html>.

¹¹⁷ <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/fatf-recommendations.html>.

των διεθνών χρηματοπιστωτικών συστημάτων από την κατάχρηση και στην προώθηση της ασφάλειας και της σταθερότητας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η FATF αναγνωρίζει την ανάγκη για διαφορετικές προσεγγίσεις στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, λόγω των διαφορετικών νομικών και χρηματοπιστωτικών συστημάτων των χωρών. Έτσι, οι συστάσεις της FATF θέτουν ελάχιστα πρότυπα δράσης, τα οποία πρέπει να εφαρμόζονται ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και τα συνταγματικά πλαίσια κάθε χώρας.

Οι 40 συστάσεις της FATF επικαιροποιούνται συστηματικά έκτοτε, με τις σημαντικότερες επικαιροποιήσεις να αφορούν τις επικαιροποιήσεις του 2003 και 2012. Πιο συγκεκριμένα, οι επικαιροποιήσεις των 40 συστάσεων της FATF¹¹⁸, έγκειται χρονικά, στις εξής:

- «Τον Οκτώβριο του 2001 και σε συνέχεια των τρομοκρατικών ενεργειών της 9^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, η FATF εξέδωσε οκτώ ειδικές συστάσεις για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.
- Τον Ιούνιο του 2003, η FATF αναθεώρησε εκ βάθρων τις Συστάσεις της λόγω της συνεχούς εξέλιξης των τεχνικών νομιμοποίησης εσόδων.
- Τον Οκτώβριο του 2004, η FATF δημοσίευσε μια Ένατη Ειδική Σύσταση για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενισχύοντας περαιτέρω τα πρότυπα της FATF - τις 40+9 Συστάσεις.
- Τον Φεβρουάριο του 2012, η FATF δημοσίευσε αναθεωρημένες Συστάσεις, για να καλύψει ζητήματα της χρηματοδότηση όπλων μαζικής καταστροφής. Αυτό ενσωμάτωσε τις +9 Ειδικές Συστάσεις για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας με μέτρα κατά της νομιμοποίησης εσόδων, αποτελώντας ένα περιεκτικό σύνολο 40 Συστάσεων της FATF.
- Από το 2012, η FATF συνεχίζει να διευρύνει και να ενισχύει τις Συστάσεις, για να διασφαλίσει ότι οι χώρες έχουν τα ισχυρότερα δυνατά εργαλεία για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησης της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής.
- Ειδικότερα, τον Ιούνιο του 2019, η FATF αναθεώρησε τα πρότυπά της για να περιλάβει δεσμευτικά μέτρα για τη ρύθμιση και την εποπτεία των

¹¹⁸ <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/history-of-the-fatf.html>.

δραστηριοτήτων και των παρόχων υπηρεσιών που σχετίζονται με τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία, ή τα κρυπτονομίσματα.

- Το 2022, η FATF ενίσχυσε περαιτέρω τους παγκόσμιους κανόνες ιδιοκτησίας ωφελούμενου στα πρότυπα της FATF για να σταματήσει τους εγκληματίες από το να κρύβουν τις παράνομες δραστηριότητές τους και τα βρώμικα χρήματα πίσω από μυστικές εταιρικές δομές.»

4.1.3 Σημαντικές δημοσιεύσεις από τη FATF

Η FATF¹¹⁹ δημοσιεύει σε συστηματική βάση τους καταλόγους ‘Black List’ και το ‘Grey List’, στους οποίους περιλαμβάνονται οι χώρες με στρατηγικές αδυναμίες όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί κατά της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Πιο συγκεκριμένα, η Black List, επίσημα γνωστή ως “High-Risk Jurisdictions subject to a Call for Action”, περιλαμβάνει χώρες με σοβαρές στρατηγικές ελλείψεις στα συστήματα κατά της νομιμοποίησης εσόδων, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησης της διάδοσης όπλων. Στην περίπτωση των χωρών που υπάγονται στη Black List, η FATF καλεί όλα τα μέλη και όλες τις χώρες να εφαρμόζουν μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας και, στις πιο σοβαρές περιπτώσεις, να εφαρμόζουν αντίμετρα για να προστατεύσουν το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα από τους κινδύνους που προέρχονται από τη χώρα. Αντίστοιχα, η Grey List με τίτλο “Jurisdictions under increased monitoring” είναι μια λίστα χωρών που εργάζονται ενεργά με τη FATF για να αντιμετωπίσουν στρατηγικές ελλείψεις στα συστήματά τους κατά της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Όταν η FATF τοποθετεί μια χώρα υπό αυξημένη παρακολούθηση, σημαίνει ότι η χώρα έχει δεσμευτεί να επιλύσει γρήγορα τις εντοπισμένες στρατηγικές ελλείψεις εντός συμφωνηθέντων χρονοδιαγραμμάτων και υπόκειται σε αυξημένη παρακολούθηση.

4.2 Περιφερειακοί Οργανισμοί Ελέγχου και Επιτήρησης της FATF (FATF - Style Regional Bodies - FSRB)

Υπάρχουν εννέα FSRBs¹²⁰, τα οποία έχουν παρόμοια μορφή και λειτουργία με αυτή της FATF. Θεωρούνται ‘συνεργάτες – μέλη’ (associate members) της FATF, δεν έχουν δικαιοδοσία θέσπισης προτύπων, όπως έχει η FATF, ωστόσο συνεισφέρουν σε αυτήν,

¹¹⁹ <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/black-and-grey-lists.html>.

¹²⁰ <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network.html>.

τόσο οι ίδιοι όσο και τα κράτη-μέλη της FATF, κατά την κατάρτιση αυτών. Επίσης, είναι ιεραρχικά ανεξάρτητοι από τη FATF.

Οι παρακάτω βασικές αρχές¹²¹ ισχύουν τόσο για τη FATF όσο και για τις FSRBs:

✓ **Ρύθμιση Προτύπων:**

Η FATF είναι το μοναδικό όργανο που θέτει πρότυπα για τον αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας., επιβλέπει τη συνεπή εφαρμογή των προτύπων του (μέσω των 40 συστάσεων της FATF) και συνεργάζεται με τα FSRBs και τα μέλη του.

✓ **Τεχνική Υποστήριξη:**

Τόσο η FATF όσο και τα FSRBs βοηθούν τις δικαιοδοσίες να εφαρμόζουν τα πρότυπα της FATF. Τα FSRBs διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των αναγκών τεχνικής υποστήριξης προς τα μέλη τους σχετικά με το ΕΧ/ΧΤ, καθώς η τεχνική υποστήριξη συμπληρώνει τις διαδικασίες αμοιβαίας αξιολόγησης και παρακολούθησης των προτύπων της FATF, βοηθώντας με τον τρόπο αυτό τις δικαιοδοσίες να εφαρμόσουν τα πρότυπα της FATF.

✓ **Αυτονομία:**

Τόσο η FATF όσο και τα FSRBs είναι ανεξάρτητοι οργανισμοί και δεν υφίστανται ιεραρχική / οργανωτική σύνδεση μεταξύ τους. Τα FSRBs μπορούν να υπάρχουν για άλλους σκοπούς, αλλά πρέπει να πληρούν τα κριτήρια για να αναγνωριστούν ως “οργανισμοί παρόμοιοι με την FATF”.

✓ **Κοινοί στόχοι και συνεργασία:**

Παρά την αυτονομία, η FATF και τα FSRBs μοιράζονται τον κοινό στόχο της καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, προωθώντας αποτελεσματικά συστήματα AML/CFT και αναγνωρίζοντας και αντιμετωπίζοντας απειλές για το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

✓ **Αμοιβαιότητα:**

Η FATF και τα FSRBs λειτουργούν βάσει αμοιβαίας αναγνώρισης της εργασίας τους, που σημαίνει ότι τα FSRBs και το FATF θεσπίζουν παρόμοιους μηχανισμούς για αποτελεσματική συμμετοχή στις δραστηριότητες ο ένας του άλλου..

✓ **Κοινό ενδιαφέρον για την προστασία του σήματος της FATF:**

Επειδή η FATF και τα FSRBs αποτελούν μέρος ενός μεγαλύτερου συνόλου, η επιτυχία ή η αποτυχία ενός οργανισμού επηρεάζει όλους, οπότε η προστασία του σήματος της

¹²¹ FATF, (2012), High-Level Principles for the relationship between the FATF and the FATF-style regional bodies, updated February 2019, FATF, p. 1-2.

FATF αποτελεί κοινό ενδιαφέρον τόσο για το FATF όσο και για τα FSRBs. Το σήμα της FATF δεν περιορίζεται μόνο στην παραγωγή της FATF, αλλά επεκτείνεται και σε οποιαδήποτε ανακοίνωση των FSRBs που βασίζεται στις 40 συστάσεις της FATF, τη μεθοδολογία αξιολόγησης, τις βέλτιστες πρακτικές και τα έγγραφα καθοδήγησης, τις αμοιβαίες αξιολογήσεις και την παρακολούθηση τήρησης των διεθνών προτύπων.

Τα FATF - style regional bodies είναι τα εξής:

i. Ομάδα της Ασίας / Ειρηνικού για το Ξέπλυμα Χρήματος (Asian /Pacific Group on Money Laundering - APG)¹²²

Η Ομάδα της Ασίας / Ειρηνικού για το Ξέπλυμα Χρήματος συστάθηκε το Φεβρουάριο 1997 στην Μπανγκόκ κι έχει ως στόχο να εξασφαλίσει ότι οι χώρες της περιοχής υιοθετούν, εφαρμόζουν και επιβάλλουν διεθνώς αποδεκτά πρότυπα κατά του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που περιγράφονται στις 40 Συστάσεις της FATF. Η APG βοηθά τις χώρες να θεσπίσουν νόμους για την αντιμετώπιση των παράνομων εσόδων, την αμοιβαία νομική βοήθεια, τις κατασχέσεις και την έκδοση εγκλημάτων. Επίσης, παρέχει καθοδήγηση για τη δημιουργία συστημάτων αναφοράς και έρευνας ύποπτων συναλλαγών και συμβάλλει στην ίδρυση μονάδων χρηματοοικονομικής πληροφορίας. Επιπλέον, η APG λαμβάνει υπόψη περιφερειακούς παράγοντες κατά την εφαρμογή μέτρων κατά του ξεπλύματος χρήματος. Η έδρα της είναι στο Σύδνεϋ της Αυστραλίας.

ii. Καραϊβική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Caribbean Financial Action Task Force - CFATF)¹²³

Η Καραϊβική, λόγω της γεωγραφικής της θέσης κοντά στους μεγαλύτερους παραγωγούς και εξαγωγείς κοκαΐνης στην περιοχή των Άνδεων της Νότιας Αμερικής και στη μεγάλη αγορά ναρκωτικών των ΗΠΑ, έχει γίνει εδώ και καιρό βολικό κέντρο τραπεζικών συναλλαγών για πολλούς διεθνείς εγκληματίες, συμπεριλαμβανομένων των εμπόρων ναρκωτικών.

Η Ομάδα CFATF αποτελείται από 24 κράτη στην Καραϊβική, καθώς και στην Κεντρική και Νότια Αμερική, τα οποία έχουν συμφωνήσει να εφαρμόσουν κοινά μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ξεπλύματος χρήματος, της χρηματοδότησης

¹²² <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/asia-pacific-group-on-money-laundering--apg-.html>.

¹²³ <https://www.cfatf-gafic.org/home/cfatf-overview>.

της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησης της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής. Η ομάδα δημιουργήθηκε μετά από συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Αρούμπα τον Μάιο του 1990 και στην Τζαμάικα τον Νοέμβριο του 1992.

Ο κύριος στόχος της CFATF είναι η αποτελεσματική εφαρμογή και συμμόρφωση με τις συστάσεις της FATF για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το Γραφείο της CFATF έχει δημιουργηθεί ως μηχανισμός για την παρακολούθηση και προώθηση της προόδου προς την πλήρη εφαρμογή της Διακήρυξης του Κίνγκστον και φιλοξενείται σήμερα από την Κυβέρνηση του Τρινιδάδ και Τομπάκο, στο λιμάνι της Ισπανίας, στο Τρινιδάδ.

iii. Επιτροπή εμπειρογνομόνων για την αξιολόγηση των μέτρων κατά του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures - MONEYVAL)¹²⁴

Η MONEYVAL ιδρύθηκε το 1997 από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης και κύριος σκοπός είναι να αξιολογεί τη συμμόρφωση με τα κύρια διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους. Επιπλέον, προτείνει βελτιώσεις στα εθνικά συστήματα στις αρχές των χωρών. Μέσω δυναμικών διαδικασιών αμοιβαίας αξιολόγησης, η MONEYVAL στοχεύει στη βελτίωση των ικανοτήτων των εθνικών αρχών για τον αποτελεσματικότερο αγώνα κατά της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η MONEYVAL φιλοξενείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης στο Στρασβούργο της Γαλλίας.

iv. Ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης της Λατινικής Αμερικής (ή Grupo de Acción Financiera de Latinoamérica - GAFILAT)¹²⁵

Ο ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης της Λατινικής Αμερικής (Financial Action Task Force of Latin America - GAFILAT), προηγουμένως γνωστή ως Financial Action Task Force of South America (GAFISUD), δημιουργήθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 στην Καταρχένα της Κολομβίας, όταν υπογράφηκε μνημόνιο συνεργασίας από κυβερνητικούς

¹²⁴ <https://www.coe.int/en/web/moneyval/>.

¹²⁵ <https://pilac.law.harvard.edu/americas-region-efforts/latin-america-anti-money-laundering-group-gafilat>.

εκπροσώπους από εννέα χώρες: Αργεντινή, Βολιβία, Βραζιλία, Χιλή, Κολομβία, Εκουαδόρ, Παραγουάη, Περού και Ουρουγουάη. Έκτοτε, πολλές άλλες χώρες έχουν γίνει πλήρη μέλη της ομάδας, συμπεριλαμβανομένων του Μεξικού (2006), της Κόστα Ρίκα και του Παναμά (2010), της Κούβας (2012), της Γουατεμάλας, της Ονδούρας και της Νικαράγουας (2013) και της Δομινικανής Δημοκρατίας (2016), ενώ εδρεύει στο Μπουένος Άιρες της Αργεντινής.

Το GAFILAT δημιουργήθηκε στα πρότυπα της FATF και αποδέχεται τις 40 Συστάσεις του ως το διεθνές πρότυπο κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επίσης, αναπτύσσει συστάσεις για τη βελτίωση των εθνικών πολιτικών κατά αυτών των εγκλημάτων.

Το GAFILAT προτρέπει τα μέλη του να εφαρμόζουν τις 40 συστάσεις της FATF ως εθνική νομοθεσία και στη δημιουργία ενός περιφερειακού συστήματος πρόληψης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι δύο κύρια εργαλεία για την επίτευξη αυτού είναι η εκπαίδευση και οι αμοιβαίες αξιολογήσεις.¹²⁶

v. Διακυβερνητική Ομάδα Δράσης κατά του Ξεπλύματος Χρήματος στη Δυτική Αφρική (Inter Governmental Action Group against Money Laundering in West Africa ή GIABA)¹²⁷

Το Inter-Governmental Action Group against Money Laundering in West Africa (GIABA) ιδρύθηκε επίσημα ως εξειδικευμένο θεσμικό όργανο της Οικονομικής Κοινότητας των Δυτικοαφρικανικών Κρατών (ECOWAS) το Δεκέμβριο του 2001. Ο ρόλος του είναι να ενισχύσει την ικανότητα των κρατών μελών να προλαμβάνουν και να ελέγχουν το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι στόχοι της GIABA περιλαμβάνουν την προστασία των εθνικών οικονομιών και των χρηματοπιστωτικών συστημάτων των κρατών μελών από τα έσοδα του εγκλήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τη βελτίωση των μέτρων και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μελών του. Απαριθμεί σήμερα 15 χώρες μέλη, ενώ εδρεύει στο Ντακάρ της Σενεγάλης, στη Δυτική Αφρική.

¹²⁶ <https://gafilat.org/index.php/es/espanol/18-inicio/gafilat/157-what-is-gafilat-3>

¹²⁷ <https://www.giaba.org/about-giaba/index.html>.

vi. Ομάδα Δράσης για τα Χρηματοοικονομικά της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής (Middle East and North Africa Financial Action Task Force - MENAFATF)¹²⁸

Η Ομάδα Δράσης για τα Χρηματοοικονομικά της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής (MENAFATF) είναι μια περιφερειακή οντότητα παρόμοια με τη FATF για τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Πρόκειται για μια συμμαχία που ιδρύθηκε με συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων 14 αραβικών χωρών το Νοέμβριο του 2004¹²⁹. Μέσω του οργανισμού, τα μέλη εργάζονται για να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τις συστάσεις του FATF, καθώς και τις συνθήκες κατά της τρομοκρατίας και τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Τα μέλη επιδιώκουν να εντοπίσουν ζητήματα που αφορούν τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στην περιοχή, καθώς και να ανταλλάξουν εμπειρίες. Μέσω της MENAFATF, τα μέλη προσπαθούν να λάβουν μέτρα κατά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με τρόπο που δεν αντιβαίνει στις πολιτιστικές αξίες, το συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο αυτών των χωρών. Η MENAFATF έχει την έδρα του στο Μάναμα του Μπαχρέιν¹³⁰.

vii. Ευρασιατική Ομάδα (Eurasian Group - EAG)¹³¹

Η Ευρασιατική Ομάδα ΕΧ/ΧΤ (EAG) δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 2004 στη Μόσχα όπου και εδρεύει, έχει σήμερα 9 κράτη- μέλη και αποτελεί μία περιφερειακή ομάδα στα πρότυπα της FATF. Ο σκοπός της EAG είναι να μειώσει τον κίνδυνο της διεθνούς τρομοκρατίας και να διασφαλίσει τη διαφάνεια, την αξιοπιστία και την ασφάλεια των χρηματοοικονομικών συστημάτων των κρατών, σύμφωνα με τα πρότυπα των 40 συστάσεων της FATF. Έγινε συνδεδεμένο μέλος (associate member) της FATF τον Ιούνιο του 2010¹³².

¹²⁸ <https://pilac.law.harvard.edu/multi-regional-efforts//middle-east-and-north-africa-financial-action-task-force-menafatf>.

¹²⁹ <https://fineksus.com/what-is-middle-east-and-north-africa-financial-action-task-force-menafatf/>.

¹³⁰ <https://www.menafatf.org/about>.

¹³¹ <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/eurasian-group--eag-.html>.

¹³² <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/eurasian-group--eag-.html>.

viii. Ομάδα κατά του Ξεπλύματος Χρήματος της Ανατολικής και Νότιας Αφρικής (Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group ή ESAAMLG)¹³³

Το Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group (ESAAMLG) είναι μια περιφερειακή οντότητα παρόμοια με τη FATF για τις χώρες της Ανατολικής και Νότιας Αφρικής. Ιδρύθηκε το 1999 στην Τανζανία και συνδράμει τα μέλη του στη συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα κατά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επικεντρώνεται στη μείωση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην εν λόγω περιοχή, ενώ παράλληλα προβαίνει στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της συμμόρφωσης των μελών της στα διεθνή πρότυπα για το ΞΧ/ΧΤ. Επιπλέον, το ESAAMLG αναλαμβάνει την υλοποίηση ερευνών και αναλύσεων προκειμένου να αξιολογήσει τα ρίσκα και τις και τις ευπάθειες της ευρύτερης περιοχής.

Το ESAAMLG επιτυγχάνει τους στόχους του μέσω της υιοθέτησης και εφαρμογής των 40 συστάσεων της FATF, εφαρμογής μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από όλα τα σοβαρά εγκλήματα, καθώς και μέτρων για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.¹³⁴ Έχει την έδρα του στο Νταρ Ες Σαλάμ της Τανζανίας, ενώ απαριθμεί σήμερα 19 χώρες μέλη.

ix. Ομάδα Δράσης για το Ξέπλυμα Χρήματος στην Κεντρική Αφρική (Task Force on Money Laundering in Central Africa - GABAC)¹³⁵

Η Ομάδα Δράσης για το Ξέπλυμα Χρήματος στην Κεντρική Αφρική είναι μια περιφερειακή οντότητα που επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην περιοχή της Κεντρικής Αφρικής. Ιδρύθηκε το 2000 και αποτελεί μέρος της Οικονομικής και Νομισματικής Κοινότητας της Κεντρικής Αφρικής (CEMAC). Οι κύριοι στόχοι του GABAC περιλαμβάνουν την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των μελών του με τα πρότυπα της FATF, την παροχή τεχνικής βοήθειας στα κράτη μέλη και την διευκόλυνση της διεθνούς συνεργασίας. Τον Οκτώβριο του 2015, η FATF αναγνώρισε το GABAC ως Περιφερειακό Οργανισμό Ελέγχου και Επιτήρησης (FSRB)

¹³³ <https://www.esaamlg.org/>.

¹³⁴ <https://pilac.law.harvard.edu/africa-region-efforts//eastern-and-southern-africa-anti-money-laundering-group-esaamlg>.

¹³⁵ <https://gabac.org/les-missions/>.

και το εισήγαγε ως Συνδεδεμένο Μέλος. Τα μέλη του GABAC περιλαμβάνουν το Καμερούν, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, το Τσαντ, το Κονγκό, τη Δημοκρατία του Κονγκό, την Ισημερινή Γουινέα και το Γκαμπόν. Το GABAC έχει την έδρα του στο Λιμπρβίλ του Γκαμπόν.

Πηγή: [Asia/Pacific Group on Money Laundering \(APG\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/asia-pacific-group-on-money-laundering--apg-.html)¹³⁶

Αξίζει να σημειωθεί, ότι πολλές χώρες μέλη της FATF είναι επίσης μέλη των εκάστοτε FSRBs των γεωγραφικών περιοχών στις οποίες ανήκουν.

4.3 Η επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee)

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών (Basel Committee)¹³⁷, η οποία ιδρύθηκε το 1974 από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών της Ομάδας των Δέκα (G-10) χωρών, προωθεί παγκοσμίως εποπτικά πρότυπα. Όσον αφορά τους στόχους της Επιτροπής της Βασιλείας, η Επιτροπή εστιάζει στην ενίσχυση των τραπεζικών συστημάτων γενικά, προωθώντας κανονισμούς για θέματα όπως το ξέπλυμα χρήματος, η εταιρική διακυβέρνηση, η διαχείριση πιστωτικού κινδύνου και ο εσωτερικός έλεγχος. Οι συστάσεις της Επιτροπής, που ενσωματώνονται στις συμφωνίες της Βασιλείας, δεν είναι νομικά δεσμευτικές αλλά λειτουργούν ως οδηγός για τις αρχές κάθε χώρας.

Όσον αφορά τις αρμοδιότητες της επιτροπής, η Επιτροπή Βασιλείας είναι υπεύθυνη για τη θέσπιση παγκόσμιων προτύπων για τη ρύθμιση και την εποπτεία των

¹³⁶ <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/asia-pacific-group-on-money-laundering--apg-.html>.

¹³⁷ <https://www.bis.org/bcbs/index.htm>.

τραπεζών. Είναι γνωστή για τις δημοσιεύσεις της σχετικά με την επάρκεια κεφαλαίου (Basel I, Basel II και Basel III), οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τραπεζών σε κρίσεις¹³⁸.

Η Επιτροπή της Βασιλείας εδρεύει στη Βασιλεία της Ελβετίας, ενώ αποτελείται από 45 μέλη από 28 χώρες / δικαιοδοσίες ('jurisdictions'), τα οποία περιλαμβάνουν είτε κεντρικές τράπεζες και είτε Αρχές με επίσημη ευθύνη για την εποπτεία της τραπεζικής δραστηριότητας. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει οκτώ παρατηρητές, συμπεριλαμβανομένων κεντρικών τραπεζών, εποπτικών ομάδων, διεθνών οργανισμών και άλλων φορέων. Η Επιτροπή διεύρυνε τη σύνθεσή της το 2009 και ξανά το 2014.

Ακολουθεί συνοπτική περιγραφή των μελών της, ανά χώρα προέλευσης¹³⁹:

«Μέλη της Επιτροπής της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών	
Αργεντινή	Central Bank of Argentina
Αυστραλία	Reserve Bank of Australia
	Australian Prudential Regulation Authority
Βέλγιο	National Bank of Belgium
Βραζιλία	Central Bank of Brazil
Καναδάς	Bank of Canada
	Office of the Superintendent of Financial Institutions
Κίνα	People's Bank of China
	National Financial Regulatory Administration
Ευρωπαϊκή Ένωση	European Central Bank
	European Central Bank Single Supervisory Mechanism
Γαλλία	Bank of France
	Prudential Supervision and Resolution Authority
Γερμανία	Deutsche Bundesbank
	Federal Financial Supervisory Authority (BaFin)
Χονγκ Κονγκ Special Administrative Region (SAR)	Hong Kong Monetary Authority
Ινδία	Reserve Bank of India

¹³⁸ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2022/11/08/banking-sector-council-agrees-its-position-on-the-implementation-of-basel-iii-reforms/>.

¹³⁹ <https://www.bis.org/bcbs/membership.htm>.

Ινδονησία	Bank Indonesia Indonesia Financial Services Authority
Ιταλία	Bank of Italy
Ιαπωνία	Bank of Japan Financial Services Agency
Κορέα	Bank of Korea Financial Supervisory Service
Λουξεμβούργο	Surveillance Commission for the Financial Sector
Μεξικό	Bank of Mexico Comisión Nacional Bancaria y de Valores
Ολλανδία	Netherlands Bank
Ρωσία	Central Bank of the Russian Federation
Σαουδική Αραβία	Saudi Central Bank
Σιγκαπούρη	Monetary Authority of Singapore
Νότια Αφρική	South African Reserve Bank
Ισπανία	Bank of Spain
Σουηδία	Sveriges Riksbank Finansinspektionen
Ελβετία	Swiss National Bank Swiss Financial Market Supervisory Authority FINMA
Τουρκία	Central Bank of the Republic of Türkiye Banking Regulation and Supervision Agency
Ηνωμένο Βασίλειο	Bank of England Prudential Regulation Authority
Η.Π.Α.	Board of Governors of the Federal Reserve System Federal Reserve Bank of New York Office of the Comptroller of the Currency Federal Deposit Insurance Corporation
Παρατηρητές	
<i>Χώρα</i>	<i>Εκπροσωπούμενο Ίδρυμα</i>
Χιλή	Banking and Financial Institutions Supervisory Agency
Μαλαισία	Central Bank of Malaysia

Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Central Bank of the United Arab Emirates»
----------------------------	---

Η Επιτροπή Βασιλείας έχει εκδώσει, μεταξύ άλλων, μελέτες σχετικά με τα μέτρα δέουσας επιμέλεια πελατών για τις τράπεζες, την διαχείριση κινδύνου πελατών κατά ΕΧ/ΧΤ (Know your Client ή KYC), τη διαφάνεια στα μηνύματα πληρωμών, τη δέουσα επιμέλεια και τη διαφάνεια σχετικά με τα μηνύματα πληρωμών που σχετίζονται με διασυνοριακές μεταφορές και την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών εγγράφων μεταξύ δικαιοδοσιών σε σχέση με την καταπολέμηση της χρηματοδότησης τρομοκρατίας¹⁴⁰.

4.4 Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Financial Intelligence Units - FIUs)

Στο πλαίσιο πρόληψης και καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κάθε χώρα διαθέτει μία ανεξάρτητη αρχή καταπολέμησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητας. Τα FIUs λειτουργούν ως εθνικά κέντρα για τη συγκέντρωση, ανάλυση και διανομή πληροφοριών σχετικά με ύποπτες ή ασυνήθιστες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Ειδικότερα, τα FIUs συλλέγουν πληροφορίες από διάφορες πηγές, όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες ασφαλιστικών και άλλους παρόχους χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και αναλύουν αυτές τις πληροφορίες για να εντοπίσουν πιθανές περιπτώσεις ξεπλύματος χρήματος ή χρηματοδότησης τρομοκρατίας. Αν βρεθούν τέτοιες περιπτώσεις, οι FIUs μπορούν να αναφέρουν τις πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές για περαιτέρω διερεύνηση.

Τα FIUs παίζουν επίσης έναν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια καταπολέμηση του ΕΧ/ΧΤ, καθώς συνεργάζονται με άλλα FIUs σε διεθνές επίπεδο για την ανταλλαγή πληροφοριών και την παροχή βοήθειας στις ερευνητικές προσπάθειες. Αυτή η διεθνής συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας, καθώς το ξέπλυμα χρημάτων και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι συχνά διασυνοριακά εγκλήματα που απαιτούν συντονισμένη διεθνή συνεργασία¹⁴¹.

¹⁴⁰ <https://www.bis.org/bcbs/index.htm>.

¹⁴¹ International Monetary Fund and World Bank, (2004), p.2, 33, 49.

4.5 Egmont Group

Το Egmont Group¹⁴² είναι μια διεθνής οργάνωση που ιδρύθηκε το 1995 από τα εθνικά FIUs¹⁴³ για τη βελτίωση της συνεργασίας και της εμπιστοσύνης μεταξύ των χωρών, προκειμένου να είναι εφικτή η ασφαλής ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών στο πλαίσιο της έρευνας και την πρόληψη της ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Το Egmont Group¹⁴⁴ απαριθμεί σήμερα 174 μέλη (FIUs) και τα υποστηρίζει μέσω της παροχής ειδικής πλατφόρμας για την ασφαλή ανταλλαγή εμπειρογνωμοσύνης και χρηματοοικονομικών πληροφοριών, εκπαίδευσης και προώθησης της αυτονομίας των FIUs, ενώ η επικοινωνία διευκολύνεται με τεχνολογικά μέσα, μέσω της χρήσης του Egmont Secure Web (ESW) για την ασφαλή επικοινωνία μεταξύ των FIUs.

Τέλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν εκτελεί το ίδιο χρηματοοικονομικές έρευνες, καθώς αυτό αποτελεί έργο των εκάστοτε αρχών κάθε χώρας.

4.6 Wolfsberg Group

Το Wolfsberg Group είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση που αποτελείται από 13 παγκόσμιες τράπεζες. Δημιουργήθηκε το 2002 και στοχεύει στην ανάπτυξη πλαισίων και οδηγιών για τη διαχείριση των κινδύνων του οικονομικού εγκλήματος¹⁴⁵. Ειδικότερα, η ομάδα με σκοπό την δημιουργία κλαδικών προτύπων και την παροχή οδηγιών προς τα μέλη της σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικών κατά του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς σχετικά τις διαδικασίες 'Γνώρισε τον πελάτη σου – KYC'¹⁴⁶. Σημειώνεται ότι, οι κατευθυντήριες οδηγίες του Wolfsberg Group έχουν προαιρετικό χαρακτήρα, ενώ δεν έχει το δικαίωμα επιβολής προστίμων.

Το Wolfsberg Group επιδιώκει επίσης να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα στην καταπολέμηση της παράνομης οικονομικής δραστηριότητας. Από την ίδρυσή της έχει δημοσιεύσει αρκετά έγγραφα με οδηγίες και βασικές αρχές, τα οποία επικαιροποιούνται σε τακτική βάση, προκειμένου να παρέχει καθοδήγηση στα μέλη της για την καλύτερη κατανόηση των θεμάτων συμμόρφωσης σε όλο το τραπεζικό κλάδο¹⁴⁷. Οι πρώτες θεμελιώδεις οδηγίες που εξέδωσε το Wolfsberg

¹⁴² <https://egmontgroup.org/>

¹⁴³ <https://www.fincen.gov/resources/international/egmont-group-financial-intelligence-units>

¹⁴⁴ <https://egmontgroup.org/about/>.

¹⁴⁵ <https://wolfsberg-group.org/>.

¹⁴⁶ <https://www.dowjones.com/professional/risk/glossary/regulatory-bodies/wolfsberg-group/>.

¹⁴⁷ <https://wolfsberg-group.org/about/>.

Group αφορούσαν τις πρώτες βασικές αρχές ΞΧ/ΧΤ στον τομέα του Private Banking το 2000¹⁴⁸ και τις πρώτες οδηγίες σχετικά θέματα τραπεζικής ανταπόκρισης, το 2002⁴⁰.

Ένα έγγραφο το οποίο αποτελεί σημαντικό εργαλείο εκ μέρους των τραπεζών και χρησιμοποιείται ευρέως σε παγκόσμια βάση, είναι το ερωτηματολόγιο σχετικά με θέματα τραπεζικής ανταπόκρισης ή Correspondent Banking Due Diligence Questionnaire (CBDDQ¹⁴⁹). Σχεδιάστηκε με σκοπό να δημιουργήσει ένα πρότυπο για το τρόπο άσκησης μέτρων δέουσας επιμέλειας στο πλαίσιο σχέσεων τραπεζικής διασυνοριακής ανταπόκρισης, ελαχιστοποιώντας τις απαιτήσεις για περαιτέρω αναζήτηση δεδομένων από την αξιολογούμενη τράπεζα. Το ερωτηματολόγιο αυτό καλύπτει ένα μεγάλο εύρος κινδύνων οικονομικού εγκλήματος. Παράλληλα, υπάρχει μία συντομότερη έκδοση αυτού, το ‘Wolfsberg Group Financial Crime Compliance Questionnaire (FCCQ)’ το οποίο αποτυπώνει τις σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης που δεν φαίνεται ότι ενέχουν υψηλό κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ. Τα ερωτηματολόγια αυτά επικαιροποιούνται περιοδικά, όποτε κρίνεται σκόπιμο. Λόγω της κάλυψης των απαιτήσεων μέσω των ερωτηματολογίων, δεν υφίσταται η ανάγκη παροχής επιπλέον δεδομένων από την ανταποκρίτρια τράπεζα, γεγονός που συμβάλει στην επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών⁴².

4.7 Παγκόσμια Τράπεζα και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) υποστηρίζουν από κοινού τις προσπάθειες της FATF για την αντιμετώπιση της αντίστασης ορισμένων κρατών στην ένταξη στη διεθνή μάχη κατά του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Μάλιστα, από το 2001, οι δύο οργανισμοί έχουν θεσπίσει ως προαπαιτούμενο από τις χώρες που επωφελούνται από τα προγράμματα χρηματοδοτικής βοήθειας τους να έχουν αποτελεσματικούς ελέγχους ως προς το θέμα του ΞΧ/ΧΤ¹⁵⁰.

Οι δύο οργανισμοί συνεισφέρουν σημαντικά στην πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών:

Η Παγκόσμια Τράπεζα παρέχει τεχνική βοήθεια σε θέματα ΞΧ/ΧΤ, προσφέροντας καινοτόμες προσεγγίσεις για την καταπολέμηση του εγκλήματος¹⁵¹. Επιπλέον, έχει

¹⁴⁸ <https://db.wolfsberg-group.org/assets/7d384fb4-8c82-4669-acb8-621aed03e928>

¹⁴⁹ <https://wolfsberg-group.org/resources>.

¹⁵⁰ Financial sector assessment - a handbook (English). Washington, D.C. : World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/306701468337879923/Financial-sector-assessment-a-handbook>, Chapter 8, p. 212.

¹⁵¹ <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/ed032775-7c7a-517d-be11-5d1d94b45a90/content>.

αναπτύξει ένα εργαλείο αξιολόγησης κινδύνου σε κρατικό επίπεδο (national risk assessment), το οποίο χρησιμοποιείται μέσω μίας συστηματικής και οργανωμένης διαδικασίας, με την ευρεία συμμετοχή των ενδιαφερόμενων από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα¹⁵². Σημειώνεται ότι, η εθνική αξιολόγηση κινδύνου ΞΧ/ΧΤ για την Ελλάδα έλαβε χώρα για 1η φορά το 2018, ενώ τα αποτελέσματά της περιγράφονται στην ενότητα 11.1. της παρούσας.

Αντίστοιχα, το ΔΝΤ συνεισφέρει στη δημιουργία πολιτικών ΞΧ/ΧΤ σε διεθνές και κρατικό επίπεδο, ενώ επεκτείνει τις προσπάθειές του παρέχοντας τεχνική βοήθεια, διενεργώντας αξιολογήσεις και ενσωματώνοντας τα θέματα ΞΧ/ΧΤ στα προγράμματα δανεισμού του¹⁵³.

¹⁵²<https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2016/01/20/money-laundering-terrorist-financing-risk-assessment>.

¹⁵³ <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Fight-against-money-laundering-and-terrorism-financing>

Κεφάλαιο 5 - Οι Οδηγίες για το ξέπλυμα χρήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (AML EU Directives)

Οι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για θέματα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες εκδίδονται σε περιοδική βάση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εφαρμόζονται από τα κράτη - μέλη της ως μέρος της εθνικής τους νομοθεσίας. Οι Οδηγίες αποσκοπούν στην πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης τρομοκρατίας και στη δημιουργία ενός ενιαίου ρυθμιστικού περιβάλλοντος σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ επιτρέπουν κάποια ευελιξία βάσει της τοπικής νομοθεσίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της έκδοσης τυπολογιών ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης τρομοκρατίας προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εκάστοτε αναδυόμενοι κίνδυνοι που σχετίζονται με το ΞΧ/ΧΤ¹⁵⁴.

Η φύση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως κοινότητας κρατών την καθιστά ουσιαστικά διαφορετική από άλλους διεθνείς οργανισμούς, καθώς δύναται να υιοθετήσει μέτρα που έχουν νομική ισχύ ακόμα και χωρίς την έγκριση των εθνικών κοινοβουλίων των διαφόρων κρατών μελών. Επιπλέον, το ευρωπαϊκό δίκαιο υπερισχύει του εθνικού δικαίου στην περίπτωση των Ευρωπαϊκών Οδηγιών¹⁵⁵¹⁵⁶. Υπό αυτή την έννοια, οι οδηγίες της ΕΕ έχουν πολύ μεγαλύτερο βάρος από τα προαιρετικά πρότυπα που εκδίδουν ομάδες όπως η Επιτροπή της Βασιλείας και η FATF. Ενόητο είναι ότι οι Οδηγίες ισχύουν μόνο για τα κράτη μέλη της ΕΕ και όχι για άλλες χώρες¹⁵⁷.

5.1 Η 1η Οδηγία

Η πρώτη Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την Πρόληψη της χρήσης του Οικονομικού Συστήματος για σκοπούς Ξεπλύματος Χρήματος (91/308/ΕΟΚ)¹⁵⁸, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον Ιούνιο του 1991. Όπως όλες οι οδηγίες που υιοθετούνται από το Συμβούλιο, απαιτούσε από τα κράτη μέλη να επιτύχουν τα καθορισμένα αποτελέσματα, τροποποιώντας το εθνικό δίκαιο, εάν χρειαστεί. Αυτή η πρώτη Οδηγία απαιτούσε από τα μέλη να θεσπίσουν

¹⁵⁴ Στο Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας εργασίας αναφέρεται η τυπολογία ασυνήθων και ύποπτων συναλλαγών όπως έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο και ισχύει.

¹⁵⁵ Πλιάκος Α., (2018), «Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμικό & Ουσιαστικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη», σ. 193-194,

¹⁵⁶ Αργυρός Γ., Δεδούλη-Λαζαράκη Α., (2018), «Ευρωπαϊκή Ένωση και το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Οικονομίας», εκδ. Σάκκουλα, σ. 99-101, 103-104.

¹⁵⁷ Αργυρός Γ., Δεδούλη-Λαζαράκη Α., (2018), «Ευρωπαϊκή Ένωση και το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Οικονομίας», εκδ. Σάκκουλα, σ. 78-79.

¹⁵⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/txt/pdf/?uri=celex:3199110308>.

νομοθεσία για να αποτρέψουν τα εγχώρια οικονομικά συστήματά τους από τη χρήση για ξέπλυμα χρήματος. Η Πρώτη Οδηγία περιόρισε τα προκαταρκτικά αδικήματα ξεπλύματος χρήματος στη διακίνηση ναρκωτικών, όπως ορίζονται στη Σύμβαση της Βιέννης του 1988. Ωστόσο, τα κράτη μέλη ενθαρρύνθηκαν να επεκτείνουν τα προκαταρκτικά αδικήματα σε άλλα εγκλήματα.

5.2 Η 2η Οδηγία

Το Δεκέμβριο του 2001, η ΕΕ συμφώνησε σε μια Δεύτερη Οδηγία (2001/97/ΕΚ)¹⁵⁹, η οποία τροποποίησε την Πρώτη Οδηγία προκειμένου να ζητηθούν αυστηρότεροι έλεγχοι ξεπλύματος χρήματος σε όλη την ήπειρο. Τα κράτη μέλη συμφώνησαν να την εφαρμόσουν ως εθνικό δίκαιο μέχρι τις 15 Ιουνίου 2003. Η Δεύτερη Οδηγία αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προόδου, καθώς η εφαρμογή της περιλάμβανε πολλά από τα σημαντικά χρηματοοικονομικά κέντρα του κόσμου.

Τα βασικότερα σημεία της Δεύτερης Οδηγίας είναι τα εξής:

- Επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής της Πρώτης Οδηγίας ως προς τα καλυπτόμενα εγκλήματα,
- Διευρύνθηκε ο ορισμός της ποινικής δραστηριότητας ώστε να καλύψει όχι μόνο τη διακίνηση ναρκωτικών, αλλά όλα τα σοβαρά εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένων της διαφθοράς και της απάτης εναντίον των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
- Πλέον τα γραφεία συναλλαγματικών συναλλαγών και τα γραφεία χρηματικών αποστολών έχουν την υποχρέωση συμμόρφωσης με το κανονιστικό πλαίσιο πρόληψης ΕΧ/ΧΤ.
- Διευκρίνισε ότι η γνώση της ποινικής συμπεριφοράς μπορεί να συναχθεί από αντικειμενικές πραγματικές συνθήκες.
- Παρείχε έναν πιο ακριβή ορισμό του ξεπλύματος χρήματος ώστε να περιλαμβάνει¹⁶⁰:
 - ο Τη μετατροπή ή μεταφορά περιουσίας εφόσον υπάρχει η γνώση ότι προέρχεται από ποινική δραστηριότητα ή από συμμετοχή σε αυτή, με σκοπό την απόκρυψη ή την παραποίηση της παράνομης προέλευσης της

¹⁵⁹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:57ce32a4-2d5b-48f6-adb0-c1c4c7f7a192.0004.02/DOC_1&format=PDF.

¹⁶⁰ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:57ce32a4-2d5b-48f6-adb0-c1c4c7f7a192.0004.02/DOC_1&format=PDF, άρθρο 1.

- περιουσίας, ή τη βοήθεια σε κάποιον που εμπλέκεται στη διάπραξη της δραστηριότητας για να αποφύγει τις νομικές συνέπειες της πράξης του.
- Την απόκρυψη ή παραποίηση της φύσης, πηγής, τοποθεσίας, διάθεσης, κίνησης και δικαιωμάτων σχετικά με την ιδιοκτησία ή την κυριότητα της περιουσίας, γνωρίζοντας ότι η περιουσία προέρχεται από ποινική δραστηριότητα ή από μια πράξη συμμετοχής σε αυτή.
 - Την απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας, γνωρίζοντας κατά την παραλαβή της ότι προέρχεται από ποινική δραστηριότητα ή από μια πράξη συμμετοχής σε αυτή.
 - Τη συμμετοχή, τη συνεργασία για τη διάπραξη, την προσπάθεια διάπραξης, την υποκίνηση, συνέργεια, διευκόλυνση ή συμβουλευτική της διάπραξης οποιασδήποτε από τις αναφερόμενες πράξεις.
- Διεύρυνε τις επιχειρήσεις και τα επαγγέλματα που υπόκεινται στις υποχρεώσεις της Οδηγίας: Ορισμένα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των δικηγόρων όταν συμμετέχουν στη μετακίνηση χρημάτων για πελάτες, ήταν υποχρεωμένοι να αναφέρουν στις αρχές οποιοδήποτε γεγονός που θα μπορούσε να υποδηλώνει ξέπλυμα χρήματος. Οι καλυπτόμενες ομάδες περιλάμβαναν ελεγκτές, εξωτερικούς λογιστές, φοροτεχνικούς, μεσίτες ακινήτων και συμβολαιογράφους.

5.3 Η 3η Οδηγία

Η τρίτη Οδηγία της ΕΕ, 2005/60/EK¹⁶¹, για την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για σκοπούς Ξεπλύματος Χρήματος και Χρηματοδότησης Τρομοκρατίας, βασίζεται στις 40 αναθεωρημένες συστάσεις της FATF (FATF recommendations) και υιοθετήθηκε το 2005.

Αξίζει να σημειωθεί ότι είναι η πρώτη φορά που οι 40 συστάσεις της FATF, που όπως έχει αναφερθεί νωρίτερα έχουν προαιρετικό χαρακτήρα, ενσωματώνονται σε Ευρωπαϊκές Οδηγίες, οι οποίες έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα. Σύμφωνα λοιπόν με τις συστάσεις της FATF για το ΞΧ/ΧΤ, η Τρίτη Οδηγία διέκρινε το πεδίο εφαρμογής της Πρώτης και της Δεύτερης Οδηγίας με τους εξής τρόπους¹⁶²:

- Ορίζοντας το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση τρομοκρατίας ως ξεχωριστά εγκλήματα. Τα μέτρα της Οδηγίας διευρύνθηκαν ώστε να καλύπτουν όχι μόνο τη διαχείριση χρημάτων που προέρχονται από εγκλήματα, αλλά και τη

¹⁶¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32005L0060>.

¹⁶² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32005L0060>.

συλλογή κεφαλαίων και περιουσιακών στοιχείων για τρομοκρατικούς σκοπούς¹⁶³.

- Επεκτείνοντας τις υποχρεώσεις ταυτοποίησης πελατών και υποβολής αναφοράς ύποπτων / ασυνήθων συναλλαγών σε εταιρίες-παρόχους καταπιστευματικών και εταιρικών υπηρεσιών (trusts and company service providers), μεσάζοντες ασφαλίσεων ζωής και έμπορους που πωλούν αγαθά και δέχονται πληρωμές με μετρητά πάνω από 15.000€.
- Εισαγωγή της έννοιας κατηγοριοποίησης των πελατών βάσει του κινδύνου ΕΧ/ΧΤ. Στους πελάτες θα πρέπει να εφαρμόζονται τα ανάλογα μέτρα δέουσας επιμέλειας ανάλογα με την κατηγορία κινδύνου στην οποία ανήκουν (χαμηλού, κανονικού, υψηλού).
- Προστασία των υπαλλήλων που αναφέρουν υποψίες για ξέπλυμα χρήματος ή χρηματοδότηση τρομοκρατίας. Αυτή η διάταξη δίνει εντολή στα κράτη μέλη να «κάνουν ό,τι είναι στη δύναμή τους για να αποτρέψουν τις απειλές κατά των υπαλλήλων».
- Υποχρέωση των κρατών μελών να διατηρούν εκτενή στατιστική ανάλυση σχετικά με τη χρήση και τα αποτελέσματα που λαμβάνονται από τις ύποπτες / ασυνήθεις συναλλαγές, όπως ο αριθμός των αναφορών που υποβάλλονται, η συνέχεια που δίνεται σε αυτές τις αναφορές, και ο ετήσιος αριθμός των υποθέσεων που διερευνώνται, των ατόμων που διώκονται και των ατόμων που καταδικάζονται.
- Απαίτηση από όλα τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα να ταυτοποιούν και να επαληθεύουν τον πραγματικό δικαιούχο όλων των λογαριασμών που κατέχονται από νομικά πρόσωπα ή φυσικά πρόσωπα. Σημειώνεται ότι, ο όρος «πραγματικός δικαιούχος» αναφέρεται στο φυσικό πρόσωπο που ελέγχει άμεσα ή έμμεσα περισσότερο από το 25% ενός νομικού προσώπου ή φυσικού προσώπου.

Η Τρίτη Οδηγία εφαρμόζεται σε¹⁶⁴:

- Πιστωτικά ιδρύματα
- Χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς
- Ελεγκτές, εξωτερικούς λογιστές και φορολογικούς συμβούλους
- Επαγγελματίες του νομικού κλάδου

¹⁶³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32005L0060>, Κεφ.Ι, Άρθρο 1, παρ.2.γ.

¹⁶⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32005L0060>, Κεφ.Ι, Άρθρο 2, παρ.1.

- Εταιρίες-παρόχους καταπιστευματικών και εταιρικών υπηρεσιών (Trust and company service providers)
- Μεσίτες ακινήτων
- Εμπόρους υψηλής αξίας που εμπορεύονται με μετρητά πάνω από 15.000 ευρώ
- Καζίνο

Η Τρίτη Οδηγία διαφέρει από τη Δεύτερη Οδηγία καθώς:

- Συμπεριλαμβάνει συγκεκριμένα την κατηγορία των εταιρών -παρόχων καταπιστευματικών και εταιρικών υπηρεσιών Trust and company service providers.
- Καλύπτει όλους τους έμπορους που εμπορεύονται αγαθά με μετρητά πάνω από 15.000 ευρώ.
- Διευρύνει τον ορισμό του χρηματοοικονομικού ιδρύματος ώστε να περιλαμβάνει ορισμένους μεσάζοντες ασφαλίσεων.

Τα σημαντικότερα σημεία σχετικά με την Τρίτη Οδηγία ήταν:

- Ο ορισμός των ΠΕΠ: Η Τρίτη Οδηγία ορίζει τους ΠΕΠ ως «φυσικά πρόσωπα που έχουν ή είχαν αναλάβει σημαντικές δημόσιες λειτουργίες και τα άμεσα μέλη της οικογένειας, ή άτομα που είναι γνωστά ως ‘στενοί συνεργάτες’, τέτοιων προσώπων». Οι στενοί συνεργάτες πρέπει να ταυτοποιούνται μόνο όταν η σχέση τους με ένα ΠΕΠ είναι δημόσια γνωστή ή όταν το ίδρυμα υποπτεύεται ότι υπάρχει σχέση. Τέλος, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι τα πρόσωπα δεν πρέπει να θεωρούνται ΠΕΠ μετά από ένα έτος που δεν βρίσκονται σε σημαντική θέση.
- Η Οδηγία περιλαμβάνει τους δικηγόρους μεταξύ εκείνων των επαγγελματιών που απαιτείται να αναφέρουν ύποπτες δραστηριότητες.

5.4 Η 4η Οδηγία

Η Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2015¹⁶⁵ σχετικά με την πρόληψη της χρήσης του χρηματοοικονομικού συστήματος για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης τρομοκρατίας τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουνίου 2015. Τα κράτη μέλη είχαν δύο χρόνια από αυτή την

¹⁶⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32015L0849>

ημερομηνία για να προσαρμόσουν αντίστοιχα τις εθνικές τους νομοθεσίες. Αυτή η Οδηγία κατήργησε την Τρίτη Οδηγία και τις προκατόχους της.

Οι διαφορές μεταξύ της Τέταρτης Οδηγίας με τις προηγούμενες αντίστοιχες Οδηγίες περιλαμβάνουν τα εξής¹⁶⁶:

- Φυσικά και νομικά πρόσωπα που εμπορεύονται αγαθά καλύπτονται στο βαθμό που πραγματοποιούν ή λαμβάνουν πληρωμές μετρητών τουλάχιστον 10.000 ευρώ (μειωμένο από 15.000 ευρώ).
- Επεκτάθηκε το πεδίο των υποχρεωμένων φορέων από τα καζίνο σε όλους τους “παρόχους υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών”.
- Η εφαρμογή των μέτρων επαλήθευσης ταυτότητας πελάτη (Customer Due Diligence - CDD) πρέπει να γίνεται για μεταφορές κεφαλαίων που υπερβαίνουν τα 1.000 ευρώ.
- Τα εγκλήματα φοροδιαφυγής που αφορούν άμεσους και έμμεσους φόρους περιλαμβάνονται στον ευρύ ορισμό της ποινικής δραστηριότητας, σύμφωνα με τις αναθεωρημένες Συστάσεις της FATF.
- Περιλαμβάνεται εξήγηση για την οικονομική δραστηριότητα “σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση”.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει ανά διετία έκθεση για τα ευρήματα της αξιολόγησης κινδύνου για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση τρομοκρατίας που επηρεάζουν την εσωτερική αγορά.
- Η εκτελεστική εξουσία της ΕΕ είναι επίσης υπεύθυνη για τον εντοπισμό τρίτων χωρών που έχουν στρατηγικές ελλείψεις όσον αφορά το ΞΧ και τη ΧΤ (δηλαδή χώρες υψηλού κινδύνου).
- Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα ΠΕΠ. Σε αυτό το πλαίσιο, τα μέτρα αυξημένης δέουσα επιμέλειας πρέπει να εφαρμόζεται σε κάθε ΠΕΠ, είτε πρόκειται για πολίτη εγχώριου είτε τρίτου κράτους. Ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν αυτά τα άτομα είναι για τουλάχιστον 12 μήνες, και τα μέτρα στα οποία υπόκεινται πρέπει επίσης να εφαρμόζονται στα οικογενειακά τους μέλη και στους γνωστούς τους στενούς συνεργάτες.
- Για τις ομάδες (και τα υποκαταστήματα και θυγατρικές τους), αυτή η Οδηγία καθορίζει τα κριτήρια για επαρκή συμμόρφωση σχετικά με την δέουσα επιμέλεια τρίτων μερών.

¹⁶⁶ <https://avant-garde.com.cy/opinion-works/odigia-european-union>.

- Εισήχθησαν νέες απαιτήσεις σχετικά με τις πληροφορίες για τον τελικό ωφελούμενο, ιδιαίτερα για τα καταπιστεύματα (trusts) και παρόμοιες νομικές διατάξεις. Υπό την επιφύλαξη των κανόνων προστασίας δεδομένων, αυτές οι πληροφορίες πρέπει να καταχωρούνται σε κεντρικά μητρώα σε κάθε κράτος μέλος και πρέπει να είναι διαθέσιμες στις αρμόδιες αρχές, τις Μονάδες Πληροφοριών Χρηματοοικονομικών (FIUs), τους υποχρεωμένους φορείς και κάθε πρόσωπο με νόμιμο ενδιαφέρον.
- Επεκτάθηκαν τα δεδομένα στα στατιστικά που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης τρομοκρατίας, περιλαμβάνοντας, για παράδειγμα, το μέγεθος και τη σημασία των τομέων και τον αριθμό των διασυνοριακών αιτημάτων για πληροφορίες που διαχειρίζονται οι FIUs.

5.5 Η 5η Οδηγία

Η Πέμπτη Οδηγία (ΕΕ) 2018/843¹⁶⁷ για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 8 Ιουλίου 2018, ενισχύει το υφιστάμενο καθεστώς της ΕΕ για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η 5^η Οδηγία στοχεύει στις παρακάτω 7 θεματικές περιοχές:

1. Πραγματικοί Δικαιούχοι:

- Τα Εθνικά μητρώα πραγματικών δικαιούχων πρέπει να είναι δημόσια προσβάσιμα.
- Οι ρυθμιζόμενοι φορείς πρέπει να παρέχουν ακριβείς πληροφορίες για τους πραγματικούς κατόχους.

2. Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφόρησης μεταξύ των αρμόδιων εποπτικών αρχών:

- Ενισχύεται η συνεργασία και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ρυθμιστικών αρχών στα κράτη μέλη της ΕΕ.

3. Χώρες Υψηλού Κινδύνου:

- Επιπλέον παρακολούθηση για χώρες υψηλού κινδύνου βασισμένη σε λίστες της FATF και της ΕΕ.

¹⁶⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843>.

- Κριτήρια περιλαμβάνουν την ποινικοποίηση του ξεπλύματος χρήματος, τις απαιτήσεις για την ταυτοποίηση των πελατών, την αποτελεσματική εποπτεία και τη διεθνή συνεργασία.

Εφαρμογή μέτρων αυξημένης δέουσας επιμέλειας προς χώρες υψηλού κινδύνου:

- Συλλογή επιπλέον πληροφοριών για τους πελάτες, τους πραγματικούς δικαιούχους και τις επιχειρηματικές σχέσεις.
- Έγκριση της ανώτατης διοίκησης για την έναρξη επιχειρηματικής σχέσης με πελάτες από χώρες υψηλού κινδύνου
- Ενίσχυση της παρακολούθησης των συναλλαγών.

4. Προπληρωμένες Κάρτες:

- Το όριο για ανώνυμη χρήση προπληρωμένων καρτών μειώνεται σε €150 για αγορές σε φυσικά καταστήματα και σε €50 για αγορές μέσω διαδικτύου.

5. Αναγνώριση των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων (ΠΕΠ) ως πελάτες υψηλού κινδύνου για λόγους ΞΧ/ΧΤ:

- Εισάγονται πιο αποτελεσματικοί τρόποι για την αναγνώριση των ΠΕΠ μέσω μιας λίστας ΠΕΠ από τα κράτη μέλη και διεθνείς οργανισμούς.

6. Επέκταση του τομέων και των επαγγελματιών που υπόκεινται στην εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου ΞΧ/ΧΤ:

- Οι υποχρεώσεις επεκτείνονται σε νέους τομείς και πρόσωπα:
 - Μεσίτες ακινήτων
 - Ελεγκτές, εξωτερικοί λογιστές και φοροτεχνικοί σύμβουλοι
 - Έμποροι τέχνης
 - Πάροχοι πορτοφολιών- καταθέσεων

7. Ανταλλαγές Εικονικών Νομισμάτων:

- Οι ανταλλαγές μεταξύ εικονικών νομισμάτων και πραγματικών νομισμάτων πρέπει να υπόκεινται σε ελέγχους ΞΧ/ΧΤ και εποπτεία.
- Οι ανταλλαγές μεταξύ εικονικών νομισμάτων δεν υπόκεινται σε αυτήν την εποπτεία.

5.6 Η 6η Οδηγία

Τον Ιούλιο του 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα πακέτο νομοθετικών προτάσεων για την ενίσχυση των κανόνων κατά του ξεπλύματος χρήματος και της

καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην ΕΕ. Η 6^η οδηγία αντικαθιστά την υφιστάμενη Οδηγία 2015/849/ΕΕ και περιλαμβάνει διατάξεις που θα μεταφερθούν στο εθνικό δίκαιο, όπως οι κανόνες για τους εθνικούς επιθεωρητές και τις μονάδες χρηματοοικονομικής πληροφορίας στα κράτη μέλη¹⁶⁸.

Το πακέτο των νομοθετικών προτάσεων περιλαμβάνει προτάσεις για τη βελτίωση της ανίχνευσης ύποπτων συναλλαγών και δραστηριοτήτων και το κλείσιμο κενών που χρησιμοποιούν εγκληματίες για τη νομιμοποίηση των παράνομων εσόδων και τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν:

1. Εισαγωγή κεντρικού συστήματος μητρώων τραπεζικών λογαριασμών της ΕΕ:

- Αυτό το μητρώο θα παρέχει πρόσβαση σε τραπεζικές πληροφορίες χωρίς περαιτέρω εξουσιοδοτήσεις ή καθυστερήσεις.
- Στόχος είναι να υπάρχει ένα κεντρικό σημείο πρόσβασης για όλα τα εθνικά κεντρικά μητρώα τραπεζικών λογαριασμών. Θα επιτρέπει στις αρχές σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ να λαμβάνουν άμεσες πληροφορίες για τους τραπεζικούς λογαριασμούς που έχουν ανοίξει στις ευρωπαϊκές τράπεζες, καθώς και για τους δικαιούχους τους.

2. Εισαγωγή της Ευρωπαϊκής Αρχής κατά του Ξεπλύματος Χρήματος (Anti-Money Laundering Authority - AMLA)¹⁶⁹:

Οι προτάσεις δημιουργούν μια νέα Ευρωπαϊκή Αρχή η οποία θα λειτουργεί ως κεντρική Αρχή που θα συντάσσει πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές ΕΧ/ΧΤ, θα εποπτεύει τους εκάστοτε εθνικούς επόπτες ΕΧ/ΧΤ και θα συντονίζει τις Μονάδες Χρηματοπιστωτικής Πληροφόρησης (FIUs). Επίσης, θα εποπτεύει απευθείας τα διασυνοριακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται στον υψηλότερο κίνδυνο ΕΧ/ΧΤ¹⁷⁰. Η AMLA θα ξεκινήσει το έργο της άμεσης εποπτείας όταν η Οδηγία έχει μεταφερθεί και οι νέοι κανόνες είναι σε ισχύ.

¹⁶⁸ _ΕΕ, (2021), Πρόταση, Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους μηχανισμούς που πρέπει να συγκροτήσουν τα κράτη μέλη για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και για την κατάργηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849.

¹⁶⁹ Council of the European Union, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism and amending Regulations (EU) No 1093/2010, (EU) 1094/2010, (EU) 1095/2010 - Confirmation of the final compromise text with a view to agree, 12.2.2024.

¹⁷⁰ <https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/2024-06/9dc69374-bd6b-4d2d-8f58-8f36c8e6c6e7/Getting%20ready%20for%20AMLA%20factsheet%20FINAL.pdf>.

3. Διαμόρφωση ενιαίου κανονιστικού πλαισίου εντός Ε.Ε.:

Η 6η Οδηγία διασφαλίζει ομοιόμορφη εφαρμογή των νόμων κατά του ξεπλύματος χρήματος σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, προωθώντας τη συνέπεια και 'κλείνοντας' πιθανά κενά στη νομοθεσία των μεμονωμένων χωρών. Αυτός ο συνδυασμός ενισχύει τη διασυνοριακή συνεργασία στον αγώνα κατά του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

4. Επέκταση της ποινικής ευθύνης σε οργανισμούς:

Πριν από την 6η Οδηγία, μόνο τα άτομα μπορούσαν να κατηγορηθούν για παραβάσεις ξεπλύματος χρήματος. Με τους νέους κανονισμούς, τόσο ο οργανισμός όσο και τα άτομα που εμπλέκονται υπόκεινται σε κυρώσεις αν δεν αντιμετωπίσουν παράνομες δραστηριότητες. Οργανισμοί που αποδεικνύονται ένοχοι για ξέπλυμα χρήματος μπορούν να υποστούν διάφορες συνέπειες, όπως είναι η απαγόρευση λειτουργίας.

5. Κυρώσεις για το Ξέπλυμα Χρήματος:

Οι αυξημένες κυρώσεις της ΕΕ υπογραμμίζουν τη σοβαρότητα του θέματος. Οι ποινές εκτείνονται πέρα από τη φυλάκιση και περιλαμβάνουν τον αποκλεισμό από δημόσια οφέλη, την απαγόρευση πρόσβασης σε δημόσιες επιδοτήσεις, τον αποκλεισμό από εμπορικές δραστηριότητες, τη δικαστική εποπτεία, το πάγωμα και την κατάσχεση. Επιπλέον, οι ποινές φυλάκισης έχουν αυξηθεί, φτάνοντας σε ελάχιστο όριο τεσσάρων ετών. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εισαγάγουν επιπλέον κυρώσεις ή μέτρα όταν κρίνεται κατάλληλο.

6. Επέκταση του κανονιστικού πεδίου:

Η 6η Οδηγία επεκτείνει το πεδίο των παραβάσεων, καθιστώντας τη βοήθεια και την υποκίνηση ξεπλύματος χρήματος πλέον ποινικά αδικήματα. Έτσι, ενώ το υφιστάμενο πλαίσιο επικεντρώνεται σε αυτούς που επωφελούνται άμεσα από το ξέπλυμα χρήματος, η 6η Οδηγία επεκτείνει την ευθύνη και στα άτομα που υποκινούν το ξέπλυμα χρήματος. Οι εποπτικοί φορείς πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα πλαίσια ΕΧ/ΧΤ που διαθέτουν περιλαμβάνουν την αναγνώριση και την πρόληψη της υποκίνησης ξεπλύματος χρήματος. Επιπλέον, οι μεταφορές εικονικών περιουσιακών στοιχείων υπόκεινται τώρα σε παρόμοιες απαιτήσεις ΕΧ/ΧΤ με τις μεταφορές χρημάτων μέσω τραπεζικών μεταφορών.

7. Κανόνας ταξιδιού για κρυπτονομίσματα ('Cryptoasset Travel Rule'):

Βάσει της τροποποιημένης Σύστασης 16 της FATF, προτείνεται ο Κανόνας Ταξιδιού για κρυπτονομίσματα. Η εν λόγω νέα κατευθυντήρια οδηγία συνιστά στους Παρόχους Υπηρεσιών Εικονικών Περιουσιακών Στοιχείων (Virtual Asset Service Providers - VASPs), συμπεριλαμβανομένων των ανταλλακτηρίων συναλλάγματος, τραπεζών,

εξωχρηματιστηριακών γραφείων και άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, να καταγράφουν τα στοιχεία αναγνώρισης σχετικά με τον παραλήπτη και τον αποστολέα για συναλλαγές κρυπτονομισμάτων πάνω από 1.000 δολάρια ή 1.000 ευρώ παγκοσμίως.

8. **Απαγόρευση ανώνυμων πορτοφολιών κρυπτονομισμάτων:** Τα ανώνυμα πορτοφόλια κρυπτονομισμάτων δεν επιτρέπονται πλέον.
9. **Απαγόρευση χρήσης μετρητών για αγορές άνω των 10.000 ευρώ:** Ο νέος κανονισμός θα περιλαμβάνει άμεσα εφαρμόσιμους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων κανόνων για μέτρα δέουσας επιμέλειας και πραγματικών δικαιούχων.

Η 6^η Οδηγία εισάγει ολοκληρωμένα μέτρα για τη συνεπή εφαρμογή της καταπολέμησης του ξεπλύματος χρημάτων σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, με στόχο να κλείσει νομικά κενά και να ενισχύσει τη διασυνοριακή συνεργασία. Η οδηγία περιλαμβάνει μια λίστα με 22 παραβάσεις ξεπλύματος χρήματος, αντιμετωπίζοντας αναδυόμενες απειλές όπως η κυβερνο-εγκληματικότητα και η περιβαλλοντική εγκληματικότητα. Επιπλέον, οι κανονισμοί επεκτείνουν την ποινική ευθύνη σε οργανισμούς, επιβάλλοντας κυρώσεις τόσο σε εταιρείες όσο και σε άτομα, και εισάγουν αυστηρές κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένων αυξημένων ποινών φυλάκισης, για να υπογραμμίσουν τη δέσμευση της ΕΕ να καταπολεμήσει αποτελεσματικά το ξέπλυμα χρημάτων.

Τέλος, μία ακόμα σημαντική αλλαγή είναι ότι το κεντρικό σύστημα των τραπεζικών λογαριασμών της ΕΕ θα ενισχύσει σημαντικά τη δυνατότητα των εποπτικών φορέων να επαληθεύουν νεοεισερχόμενους πελάτες και οποιουσδήποτε αντισυμβαλλόμενους σε συναλλαγές.

Κεφάλαιο 6 - Σύνοψη διεθνών φορέων για την πρόληψη ΞΧ/ΧΤ

Λαμβάνοντας υπόψη ότι :

- Υπάρχει πλήθος εποπτικών φορέων σε παγκόσμιο επίπεδο που ασχολούνται στον τομέα του ΞΧ/ΧΤ, όπως άλλωστε αναφέρθηκαν μέχρι τώρα στο Μέρος Β' της παρούσας εργασίας,
- Οι συστάσεις/οδηγίες αυτών επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους θεματικούς τομείς ανά φορέα ή ανά δικαιοδοσία και δύναται να είναι είτε προαιρετικής είτε υποχρεωτικής φύσεως για τα μέλη τους,

κρίθηκε σκόπιμο, για λόγους πληρότητας, να απεικονιστούν με συντομία, υπό μορφή πίνακα, οι βασικές πληροφορίες αυτών, δηλαδή: ποιοι είναι οι κυριότεροι φορείς σήμερα στον τομέα ΞΧ/ΧΤ, ποια είναι τα μέλη τους, ποιες είναι οι σημαντικότερες συστάσεις / οδηγίες που έχουν εκδόσει (ανά θεματική ενότητα) και ίσως το σημαντικότερο σημείο, το καθεστώς υποχρεωτικής ή μη συμμόρφωσης με αυτές.

Αποτελεί δε ιδιαίτερο ενδιαφέρον το γεγονός ότι παρότι οι περισσότερες συστάσεις δεν είναι υποχρεωτικού χαρακτήρα, πλην των Οδηγιών της Ε.Ε., που ενσωματώνονται υποχρεωτικά στο εκάστοτε εθνικό δίκαιο, ωστόσο τα μέλη φροντίζουν να ακολουθούν τις εκάστοτε οδηγίες των εν λόγω φορέων, προκειμένου να μετριάσουν τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ και να ισχυροποιήσουν το πρόγραμμά τους στο πλαίσιο πρόληψης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Διεθνής Φορέας	Μέλη	Σημαντικές Οδηγίες / Συστάσεις	Θέμα	Υποχρέωση Συμμόρφωσης
FATF	Κράτη - μέλη & Διεθνείς Οργανισμοί	40 Συστάσεις	Ποινικοποίηση, ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος, Διεθνής συνεργασία	Όχι
Regional FATF Bodies	Χώρες Καραϊβικής, Αφρικής κτλ.	Συστάσεις	Θέματα ΞΧ/ΧΤ ανά δικαιοδοσία	Όχι
Επιτροπή της Βασιλείας	Διοικητές κεντρικών τραπεζών της Ομάδας G-10	-Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας Τραπεζικών Πελατών, -Ενοποιημένες αρχές 'Γνώρισε τον πελάτη σου'	'Γνώρισε τον πελάτη σου'	Όχι
Wolfsberg Group	Μεγάλες παγκόσμιες τράπεζες	Αρχές ΞΧ/ΧΤ για private banking και σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης	Αποδοχή πελατών Μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας	Όχι
Egmont Group	FIUs	Δηλώσεις	Διεθνής συνεργασία μεταξύ των FIUs ανά τον κόσμο	Όχι
Ευρωπαϊκή Ένωση	Κράτη - μέλη της Ε.Ε.	3 ^η - 4 ^η - 5 ^η - 6 ^η Οδηγία Ε.Ε.	Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας, Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ, Επαγγέλματα εκτός του χρηματοπιστωτικού κλάδου	Ναι

Πίνακας 7.1. Συγκεντρωτικά στοιχεία διεθνών φορέων ΞΧ/ΧΤ

Κεφάλαιο 7- Το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

7.1 Νομοθεσία

Η ελληνική πολιτεία, προσπαθώντας να ακολουθήσει τις εξελίξεις στον συνεχώς δυναμικό και μεταλλασσόμενο τομέα του ξεπλύματος χρήματος παρακολουθεί τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο και ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη κοινοτικές οδηγίες και συστάσεις των αρμοδίων διεθνών οργανισμών. Στα πλαίσια αυτά ψηφίστηκε ο νόμος 4557/2018, που αντικατέστησε τους προγενέστερους 2145/1993 και 2331/1995, προσπαθώντας να αντιμετωπίσει ολιστικά τα ζητήματα που αναφέρονται. Επιλέγεται στο πλαίσιο αυτής της εργασίας, να παρουσιαστεί το πιο σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

7.2 Ο Νόμος 4557/2018¹⁷¹

Ο συγκεκριμένος νόμος όπως προαναφέρθηκε, αντικατέστησε παλαιότερους και συνεπώς επανέλαβε παλαιότερες ρυθμίσεις αλλά εισήγαγε και νέες διατάξεις, ενσωματώνοντας κατά κύριο λόγο την κοινοτική οδηγία 2015/849. Όπως είναι αναμενόμενο όρισε τις βασικές έννοιες ενώ όρισε λεπτομερώς ως βασικά αδικήματα την εγκληματική οργάνωση, την τρομοκρατία, τη δωροδοκία πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών, τη δωροληψία στον ιδιωτικό τομέα, τα εγκλήματα κατά των τηλεπικοινωνιών, την ανθρωποκτονία και άλλα. Στο άρθρο 5¹⁷² όρισε τα πρόσωπα, φυσικά και νομικά, που υπόκεινται στις διατάξεις του καθώς και τον ρόλο της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες στον καθορισμό των κριτηρίων προσδιορισμού τους. Αρμόδιες εποπτικές αρχές είναι «η Τράπεζα της Ελλάδος, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η Ελληνική Αστυνομία, η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και η κατά περίπτωση αρμόδια αρχή των ελληνικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της αλλοδαπής». Οι ανωτέρω φορείς καθορίζουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής των υποχρεώσεων των ελεγχόμενων, εκδίδουν οδηγίες και εγκυκλίους, συντάσσουν εκθέσεις με τις οποίες ενημερώνουν για τις εξελίξεις, τους νέους κινδύνους και τις ειδικές

¹⁷¹ Νόμος 4557/2018 (ΦΕΚ 139 Α) - Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ).

¹⁷² Νόμος 4557/2018 (ΦΕΚ 139 Α), άρθρο 5.

προκλήσεις που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένοι κλάδοι. Ενημερώνουν για την ευρωπαϊκή νομοθεσία και τις συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης, διενεργούν ελέγχους επάρκειας των διαδικασιών των υπόχρεων προσώπων και διασφαλίζουν την απαρέγκλιτη τήρηση της νομοθεσίας εντός της ελληνικής επικράτειας.

Το Υπουργείο Οικονομικών έχει αναλάβει τον κρίσιμο ρόλο του κεντρικού συντονιστικού φορέα. Το άρθρο 8¹⁷³ του εν λόγω νόμου, συστήνει στο εν λόγω υπουργείο την Επιτροπή Στρατηγικής που είναι αρμόδια για τη «διαμόρφωση της εθνικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησης της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής». Ακολούθως, επικαιροποιείται ο ρόλος του Φορέα διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η διάταξη αυτή¹⁷⁴, έδωσε μεγάλη έμφαση στην έννοια της δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη. Σύμφωνα με αυτές τις ρυθμίσεις, απαγορεύτηκε στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να τηρούν ανώνυμους λογαριασμούς ενώ παρασχέθηκαν και κατευθύνσεις για την τεχνική αντιμετώπιση θεμάτων ταυτοπροσωπίας. Αντίστοιχες ρυθμίσεις εισήχθησαν και για τη νομή μετοχών. Με μεγάλη λεπτομέρεια ρυθμίστηκαν οι περιπτώσεις εφαρμογής της, ακολουθώντας πάντοτε πιστά τις συστάσεις των διεθνών οργανισμών και του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου. Τα μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζουν οι υπόχρεοι ως προς τους πελάτες περιλαμβάνουν την εξακρίβωση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, την εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου και την επικαιροποίηση των στοιχείων του, την αξιολόγηση της επιχειρηματικής σχέσης και τη διαρκή εποπτεία αυτής. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στις υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και εν γένει χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Η έκταση των μέτρων ποικίλλει, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που είναι μια πολυπαραγοντική έννοια, που εξαρτάται από πληθώρα στοιχείων, όπως η επιχειρηματική δραστηριότητα, το μέγεθος του πελάτη, την αξία των διενεργούμενων συναλλαγών, την προέλευση των κεφαλαίων και άλλους παράγοντες. Στην περίπτωση που ο κίνδυνος κρίνεται χαμηλός, εφαρμόζονται μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη. Αντιθέτως, όταν το συναλλασσόμενο μέρος έχει την έδρα του σε χώρα που έχει οριστεί ως υψηλού κινδύνου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζονται αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας. Το άρθρο 16 ορίζει με λεπτομέρεια

¹⁷³ Νόμος 4557/2018 (ΦΕΚ 139 Α), άρθρο 8.

¹⁷⁴ Νόμος 4557/2018 (ΦΕΚ 139 Α), άρθρο 8.

τις απαιτούμενες ενέργειες σε αυτή την περίπτωση. Ακολούθως, ρυθμίστηκαν οι διασυνοριακές σχέσεις ανταπόκρισης, που αφορούν συναλλαγή με ίδρυμα που είναι εγκαταστημένο σε τρίτη χώρα. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται όπως είναι φυσικό στις συναλλαγές με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα.

Το άρθρο 20¹⁷⁵ ορίζει την υποχρέωση τήρησης του Κεντρικού Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων, ενώ ορίζεται λεπτομερώς ποιοι έχουν πρόσβαση σε αυτό, με ποιες προϋποθέσεις και με ποια άλλα πληροφοριακά συστήματα θα διασυνδέεται. Αντίστοιχα ορίζεται και το Μητρώο πραγματικών δικαιούχων εμπιστευμάτων. Το «Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών» αποτελεί τον κεντρικό αυτοματοποιημένο μηχανισμό ηλεκτρονικής ανάκτησης δεδομένων για την εξακρίβωση των κατόχων λογαριασμών πληρωμής, τραπεζικών λογαριασμών και θυρίδων ασφαλείας. Επιπρόσθετα, καταγράφονται αναλυτικά οι περιπτώσεις αναφορών στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, συναλλαγές που δεν επιτρέπονται καθώς και μέτρα προστασίας των αναφερόντων προσώπων. Ορίζεται ότι απαγορεύεται η γνωστοποίηση του ελέγχου στον πελάτη καθώς και περιπτώσεις εξαιρέσεων από την εν λόγω απαγόρευση, ενώ συστήνεται και Επιτροπή Δικηγόρων αρμόδια να λαμβάνει αναφορές δικηγόρων για ύποπτες συναλλαγές.

Έμφαση δίνεται από τη διάταξη στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, στη φύλαξη των σχετικών αρχείων και στην παρακολούθηση και τήρηση στατιστικών στοιχείων από τις δημόσιες αρχές. Επιπλέον, καθιερώνεται το πλαίσιο συνεργασίας της προαναφερθείσας αρχής με άλλους δημόσιους φορείς και διεθνείς οργανισμούς, ενώ ορίζεται ότι τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν εσωτερικές διαδικασίες για την αντιμετώπιση του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε κάθε πιστωτικό ίδρυμα και χρηματοοικονομικό οργανισμό, ορίζεται ένα διευθυντικό στέλεχος υπεύθυνο να συγκεντρώνει όλες τις αναφορές για ύποπτες δραστηριότητες. Τέλος, ορίζονται ποινικές και διοικητικές κυρώσεις, δυνατότητα δήμευσης περιουσιακών στοιχείων και αποζημίωσης υπέρ του δημοσίου για συγκεκριμένα αδικήματα.

¹⁷⁵ Νόμος 4557/2018 (ΦΕΚ 139 Α), άρθρο 20.

ΜΕΡΟΣ Γ΄: Ξέπλυμα Χρήματος μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος και μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων

Κεφάλαιο 8 – Ξέπλυμα χρήματος μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος

8.1 Ο τομέας του Private Banking

Το private banking είναι μια εξαιρετικά κερδοφόρα και ανταγωνιστική παγκοσμίως βιομηχανία. Στο private banking υπάρχει η δυνατότητα παροχής προσωποποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών προς πλούσιους πελάτες με αμοιβές που συχνά βασίζονται στο ύψος των περιουσιακών στοιχείων προς διαχείριση. Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των ατόμων απασχολούνται στον τομέα του private banking για την απόκτηση και διατήρηση πελατών με χαρτοφυλάκια μεγάλου ύψους, την αύξηση των διαχειριζόμενων περιουσιακών στοιχείων τους και κατ' επέκταση τη συμβολή μεγαλύτερου ποσοστού στο καθαρό εισόδημα των οργανισμών τους, μπορεί να επιφέρει εμπόδια στην σωστή τήρηση των κανόνων για την πρόληψη και καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.

Σύμφωνα με την εκτίμηση κινδύνου (risk assessment) του κλάδου private banking από την Επιτροπή Εποπτείας του Τομέα Χρηματοοικονομικών του Λουξεμβούργου το 2023 (Commission de Surveillance du Secteur Financier - CSSF), οι παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις δραστηριότητες του private banking συνοψίζονται στα εξής¹⁷⁶:

- Οι πελάτες και η γεωγραφική τους καταγωγή είναι σημαντικοί παράγοντες κινδύνου, καθώς η διεθνής φύση του private banking αυξάνει την πιθανότητα εμπλοκής με παράνομα κεφάλαια.
- Οι διαμεσολαβητές που διευκολύνουν τις συναλλαγές μεταξύ των τραπεζών και των πελατών μπορεί να αυξήσουν την ευπάθεια λόγω της απόστασης που δημιουργούν ανάμεσα στον πελάτη και την τράπεζα.
- Η δομή της αγοράς και η σύνθεση των πελατών μπορεί να επηρεάσει τον κίνδυνο, καθώς οι μεγάλες συναλλαγές και οι περίπλοκες δομές μπορεί να καλύψουν παράνομες δραστηριότητες.
- Τα προσφερόμενα προϊόντα και οι υπηρεσίες, ειδικά αυτά που είναι περίπλοκα ή προσφέρονται διεθνώς, μπορεί να αυξήσουν την ευπάθεια στο ξέπλυμα χρήματος. Επιπλέον, οι εξωτερικοί σύμβουλοι και οι πάροχοι υπηρεσιών μπορεί να

¹⁷⁶ CSSF, (2023), Private Banking Sub-Sector Risk Assessment 2023 Update, p.31-37.

προσθέσουν ένα επιπλέον στρώμα πολυπλοκότητας στην αναγνώριση των πραγματικών δικαιούχων των κεφαλαίων.

Σύμφωνα με την παραπάνω έκθεση, οι παράγοντες μετριασμού του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ ('mitigating factors') περιλαμβάνουν¹⁷⁷:

- Την εφαρμογή μέτρων για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ από τις τράπεζες που διαθέτουν τομέα private banking και τη διενέργεια σχετικού ελέγχου από το αρμόδιο τμήμα εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας.
- Την αποτελεσματική συνεργασία των τραπεζών με τις αρμόδιες Αρχές για την ανταλλαγή πληροφοριών και την ενίσχυση των μέτρων πρόληψης ΞΧ/ΧΤ.
- Την εφαρμογή μέτρων συμμόρφωσης ως προς τους κινδύνων ΞΧ/ΧΤ από την Επιτροπή Εποπτείας του Τομέα Χρηματοοικονομικών του Λουξεμβούργου.
- Τη παροχή στοχευμένης εκπαίδευσης του προσωπικού για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ και την κατάρτιση κατάλληλης εσωτερικής οργάνωσης και πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης.

8.2 Σχέσεις Τραπεζικής Ανταπόκρισης (Correspondent Banking)

Η σχέση τραπεζικής ανταπόκρισης¹⁷⁸ αποτελεί μια συμφωνία όπου μια τράπεζα ενεργεί ως πράκτορας μιας άλλης τράπεζας σε μια ξένη χώρα. Η λειτουργία της σχέσης τραπεζικής ανταπόκρισης είναι η εξής: Μια τοπική τράπεζα (respondent bank) έχει πελάτες που επιθυμούν τραπεζικές υπηρεσίες σε μια ξένη χώρα κι επομένως συνάπτει σύμβαση με μια ξένη τράπεζα (correspondent bank) για να παρέχει αυτές τις υπηρεσίες. Έτσι, με την επίτευξη πολλαπλών σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης (δηλαδή, με πολλές τράπεζες του εξωτερικού, σε διαφορετικές χώρες του κόσμου), μια τοπική τράπεζα μπορεί να αναλάβει διεθνείς χρηματοοικονομικές συναλλαγές για την ίδια και τους πελάτες της σε δικαιοδοσίες όπου δεν έχει φυσική παρουσία. Οι μεγάλες διεθνείς τράπεζες συχνά ενεργούν ως correspondent banks για χιλιάδες άλλες τράπεζες.

Η έμμεση φύση των σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης σημαίνει ότι η correspondent bank παρέχει υπηρεσίες για άτομα και οντότητες για τα οποία δεν έχει επαληθεύσει την ταυτότητά τους. Οι correspondent banks είναι ευάλωτες στο οικονομικό έγκλημα επειδή δεν γνωρίζουν απευθείας τους πελάτες της respondent bank και βασίζονται στους εσωτερικούς ελέγχους της respondent bank ως προς αυτό¹⁷⁹.

¹⁷⁷ CSSF, (2023), Private Banking Sub-Sector Risk Assessment 2023 Update, p.38-39.

¹⁷⁸ FATF, (2016), Guidance on Correspondent Banking, p.7-8.

¹⁷⁹ <https://www.investopedia.com/terms/c/correspondent-bank.asp>.

Η ανεπαρκής διαχείριση των σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης μπορεί να οδηγήσει σε πρόστιμα από τους εποπτικούς φορείς, ζημιά λόγω κινδύνου φήμης, απώλεια εσόδων και απώλειας της εμπιστοσύνης των πελατών, αρνητικά δημοσιεύματα, περιορισμούς στη χρηματοοικονομική δραστηριότητα και δραστική πτώση στις τιμές των μετοχών¹⁸⁰.

Το Wolfsberg Group¹⁸¹ έχει αναπτύξει το Ερωτηματολόγιο Μέτρων Δέουσας Επιμέλειας για τις σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης (Correspondent Banking Due Diligence Questionnaire - CBDDQ), το οποίο οφείλουν να χρησιμοποιούν στο πλαίσιο ελέγχου των σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης. Το ερωτηματολόγιο αυτό παρέχει ένα τυποποιημένο σύνολο ερωτήσεων για την εκτέλεση των μέτρων δέουσας επιμέλειας προς έναν συγκεκριμένο respondent bank. Έχει σχεδιαστεί προκειμένου να επιτρέψει στις τράπεζες να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση της διατραπεζικής σχέσης την οποία ξεκινούν ή/και διατηρούν (επαναξιολογούν).¹⁸²

Οι σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης λειτουργούν μέσω της δημιουργίας ενός λογαριασμού που ονομάζεται ‘Λογαριασμός Πλάγιας Πρόσβασης’ (Payable Through Account)¹⁸³. Ο λογαριασμός αυτός που τηρείται στα συστήματα του correspondent bank και ανοίγεται στο πλαίσιο διασυννοριακής σχέσης τραπεζικής ανταπόκρισης, με σκοπό την εξυπηρέτηση των πελατών της respondent bank για την εκ μέρους τους διενέργεια χρηματοπιστωτικών συναλλαγών στο εξωτερικό¹⁸⁴.

8.3 Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ)

Ως Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ) ορίζονται «τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτουργήμα»¹⁸⁵ (ο αναλυτικός ορισμός των ΠΕΠ αναφέρεται στο Παράρτημα II – ‘Πελάτες / Συναλλαγές που εφαρμόζονται Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας’, σημείο iii της παρούσας)¹⁸⁶. Πολλά ΠΕΠ κατέχουν θέσεις που μπορούν να καταχραστούν την ιδιότητα τους για σκοπούς της νομιμοποίησης παράνομων κεφαλαίων ή άλλων αδικημάτων, όπως είναι η διαφθορά ή η δωροδοκία. Λόγω των κινδύνων που συνδέονται με τα ΠΕΠ, οι Συστάσεις της FATF¹⁸⁷ απαιτούν την εφαρμογή επιπλέον μέτρων δέουσας επιμέλειας ΕΧ/ΧΤ κατά την έναρξη μίας

¹⁸⁰ <https://www.int-comp.org/insight/correspondent-banking-why-its-important-to-understand-the-risks/>

¹⁸¹ The Wolfsberg Group, (2022), Wolfsberg Financial Crime Principles for Correspondent Banking, p.10.

¹⁸² <https://wolfsberg-group.org/about/#cbddq>

¹⁸³ <https://compliancealert.org/view-blog/102/>.

¹⁸⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Payable-through_account

¹⁸⁵ Παράγραφος 9, Άρθρο 3 του Ν. 4557/2018.

¹⁸⁶ <https://minfin.gov.gr/oikonomiki-politiki/katapolemisi-nomimopoiisis-esodon-epo-egklimatikos-drastiriotes/politikos-ektithemena-prosopa/>.

¹⁸⁷ FATF, (2013), FATF Guidance: Politically Exposed Persons (Recommendations 12 and 22), p.1.

επιχειρηματικής σχέσης με ΠΕΠ, αλλά και για όσο διάστημα διατηρεί αυτή την ιδιότητα. Αυτές οι απαιτήσεις είναι προληπτικής φύσεως και δεν πρέπει να ερμηνεύονται ως ότι όλα τα ΠΕΠ εμπλέκονται σε εγκληματική δραστηριότητα.

Οι τράπεζες αντιμετωπίζουν σημαντικό κίνδυνο φήμης (reputational risk) όταν διατηρούν επιχειρηματικές σχέσεις ΠΕΠ, λόγω των παρακάτω βασικών χαρακτηριστικών των ΠΕΠ που σχετίζονται με το ξέπλυμα χρήματος¹⁸⁸¹⁸⁹:

- **Επιρροή και Ισχύς:** Τα ΠΕΠ κατέχουν σημαντικές θέσεις στην κυβέρνηση, την πολιτική ή τη δημόσια διοίκηση. Η ικανότητά τους να λαμβάνουν αποφάσεις, να κατανέμουν πόρους και να ασκούν εξουσία μπορεί να προσελκύσει άτομα που αναζητούν να αποκτήσουν παράνομα πλεονεκτήματα, να ασκήσουν δωροδοκία ή να εκμεταλλευτούν τις θέσεις τους για προσωπικό κέρδος.
- **Πρόσβαση σε δημόσια κεφάλαια:** Τα ΠΕΠ συχνά έχουν πρόσβαση σε δημόσια κεφάλαια και κυβερνητικούς πόρους, τους οποίους μπορεί να καταχραστούν ή να χρησιμοποιηθούν για παράνομους σκοπούς.
- **Δωροδοκία και διαφθορά:** Ο χαρακτήρας των ρόλων τους και η πιθανότητα επιρροής σε πολιτικές, συμβάσεις και ρυθμιστικές αποφάσεις καθιστούν τα ΠΕΠ ευάλωτα στη δωροδοκία και τη διαφθορά. Έτσι, μπορεί να αποτελέσουν στόχο από άτομα ή οργανισμούς που αναζητούν προνομιακή μεταχείριση έναντι οικονομικών κινήτρων.
- **Απόκρυψη παράνομης περιουσίας:** Τα ΠΕΠ μπορεί να χρησιμοποιήσουν τις θέσεις τους για να κρύψουν την προέλευση παράνομα αποκτηθέντων κεφαλαίων.
- **Νομικοί κίνδυνοι και κίνδυνοι φήμης:** Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορεί να υποστούν νομικούς κινδύνους λόγω της μη συμμόρφωσης, συμπεριλαμβανομένων προστίμων και ζημίας στη φήμη του οργανισμού.
- **Ζημία στην υπόληψη της επωνυμίας της επιχείρησης:** Η επιχειρηματική σχέση με ΠΕΠ που έχουν διαπράξει δωροδοκία και ξέπλυμα χρήματος θα ζημιώσει την υπόληψη της επωνυμίας μιας επιχείρησης. Αυτό μπορεί με τη σειρά του να υπονομεύσει την αξιοπιστία των τραπεζών και ενδεχομένως να οδηγήσει σε σημαντική απώλεια εσόδων.

¹⁸⁸ <https://www.northrow.com/blog/are-all-politically-exposed-persons-peps-high-risk>

¹⁸⁹ <https://www.dnb.co.uk/perspectives/corporate-compliance/politically-exposed-persons-risk-to-financials.html>

Επομένως, είναι σημαντικό για τις τράπεζες να διαθέτουν αποτελεσματικά μέτρα για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων, προκειμένου να προστατεύσουν την υπόληψή τους και να συμμορφώνονται με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο για το ξέπλυμα χρήματος.

8.4 Υπεράκτιες εταιρείες (off-shore companies)

Οι offshore εταιρείες¹⁹⁰, γνωστές και ως υπεράκτιες ή εξωχώριες εταιρείες, είναι οικονομικές οντότητες που έχουν ιδρυθεί σε χώρες με χαμηλή ή καθόλου φορολογία. Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι υπεράκτιες εταιρείες είναι νόμιμες νομικές οντότητες, καθώς η φοροαποφυγή είναι νόμιμη, σε αντίθεση με την φοροδιαφυγή. Μπορούν ωστόσο να χρησιμοποιηθούν για ξέπλυμα χρήματος, το οποίο επιτυγχάνεται μέσω μιας σειράς συναλλαγών που σχεδιάζονται για να καταστήσουν δύσκολη την ανίχνευση της πραγματικής πηγής του κεφαλαίου. Επίσης, οι offshore εταιρείες μπορούν να δημιουργήσουν περίπλοκες δομές ιδιοκτησίας και διαχείρισης που καθιστούν δύσκολη την αναγνώριση των πραγματικών ιδιοκτητών.

Οι χώρες που φιλοξενούν συχνά αυτές τις εταιρείες έχουν αυστηρούς νόμους για το τραπεζικό απόρρητο, το οποίο προστατεύει την ταυτότητα των πελατών τους και αντίστοιχα εμποδίζει τις αρμόδιες δικαστικές και φορολογικές αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις συναλλαγές και την ιδιοκτησία των offshore εταιρειών. Οι χώρες αυτές ονομάζονται 'φορολογικοί παράδεισοι' και περιγράφονται στην επόμενη ενότητα.

8.5 Φορολογικοί Παράδεισοι

Σύμφωνα με τον ορισμό του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), ως φορολογικός παράδεισος θεωρείται «το κράτος που επιβάλλει χαμηλό ονομαστικό ή κανένα φόρο εισοδήματος, φορολογεί ευνοϊκά ορισμένες κατηγορίες εισοδήματος (μηδενικός ή πολύ χαμηλός συντελεστής), προσφέρει σε κατοίκους τρίτης χώρας τη δυνατότητα να αποφύγουν την επιβολή φόρου στη χώρα φορολογικής κατοικίας τους, δεν διευκολύνει την παροχή και ανταλλαγή πληροφοριών και δεν θέτει ως προϋπόθεση την άσκηση ουσιαστικής επιχειρηματικής δραστηριότητας των εταιρειών που βρίσκονται εγκατεστημένες στο έδαφός του»¹⁹¹.

¹⁹⁰ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26ης Μαρτίου 2019 σχετικά με το οικονομικό έγκλημα, τη φοροδιαφυγή και τη φοροαποφυγή (2018/2121(INI)), εδάφιο 25.

¹⁹¹ <https://www.kathimerini.gr/economy/business/306463/forologikoi-paradeisoi-offshore-kai-i-elliniki-praktiki/>

Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτές οι χώρες δεν παρέχουν σε τρίτους οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τις οικονομικές δραστηριότητες των επενδυτών που δραστηριοποιούνται στο έδαφός τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα διάφορα άτομα, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή και διεθνείς εταιρείες, να καταφεύγουν σ' αυτά τα κράτη και να δημιουργούν τις Offshore εταιρίες (= υπεράκτιες εταιρείες ή υπερπόντιες εταιρίες), με έδρα αυτούς τους «φορολογικούς παραδείσους» και με απώτερο σκοπό τη μικρότερη δυνατή φορολογική τους επιβάρυνση και κατ' επέκταση την απαλλαγή φορολογίας τους από τη χώρα της μόνιμης διαμονής τους αλλά και την απόκρυψη δραστηριοτήτων οι οποίες μπορεί σε κάποιες περιπτώσεις να είναι παράνομες¹⁹².

Ο «Ενωσιακός Κατάλογος Μη Συνεργάσιμων Περιοχών Φορολογικής Δικαιοδοσίας» είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) για την προώθηση της φορολογικής διαφάνειας, της δίκαιης φορολόγησης και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Ο κατάλογος περιλαμβάνει χώρες ή εδάφη εκτός ΕΕ που δεν έχουν αναλάβει επαρκείς δεσμεύσεις ώστε να καθυψάσουν τις ανησυχίες της ΕΕ όσον αφορά τη φορολογία. Ο στόχος του Καταλόγου αυτού δεν είναι «να κατονομάσει και να στιγματίσει τις χώρες, αλλά να ενθαρρύνει την αλλαγή προς το καλύτερο της φορολογικής νομοθεσίας και των φορολογικών πρακτικών τους, μέσω της συνεργασίας».¹⁹³ Οι χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο μπορούν να υποβληθούν σε διάφορα μέτρα, όπως η αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις χώρες.

Σύμφωνα με την ενημέρωση στις 26/02/2024, ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει τις ακόλουθες 12 χώρες¹⁹⁴: «Αμερικανική Σαμόα, Ανγκουίλα, Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, Φίτζι, Γκουάμ, Παλάου, Παναμάς, Ρωσική Ομοσπονδία, Σαμόα, Τρίνινταντ και Τομπέιγκο, Αμερικανικές Παρθένες Νήσοι και Βανουάτου». Ο λόγος ένταξης της κάθε χώρας στον εν λόγω κατάλογο περιγράφεται στο Παράρτημα V της παρούσας. Η Ελλάδα, ως κράτος μέλος της ΕΕ, χρησιμοποιεί αυτόν τον κατάλογο στο πλαίσιο των εργασιών της για την προώθηση της φορολογικής διαφάνειας και της δίκαιης φορολόγησης.

¹⁹² https://el.wikipedia.org/wiki/Φορολογικός_παράδεισος

¹⁹³ <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1804/oj>.

¹⁹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1804/oj>.

8.6 Εταιρίες – κέλυφος (Shell Companies)

Αν και οι ‘εταιρίες-κέλυφος’ (shell company) μπορεί να δημιουργηθούν για νόμιμους σκοπούς, μπορούν επίσης να συσταθούν με τον πρωταρχικό στόχο τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή / και για την ανάμειξη παράνομων με νόμιμα έσοδα.

Σύμφωνα με τη κοινή οδηγία FATF-Egmont Group για τις τρωτότητες (vulnerabilities) που σχετίζονται με την απόκρυψη του πραγματικού δικαιούχου¹⁹⁵, ως «εταιρεία-κέλυφος» (shell company) ονομάζεται μία εταιρεία που κατά τη στιγμή της ίδρυσης δεν έχει σημαντικά περιουσιακά στοιχεία ή λειτουργίες, συνεχείς επιχειρηματικές δραστηριότητες ή εργαζόμενους.

Οι εγκληματίες εκμεταλλεύονται τις εταιρείες-κέλυφος για να αποκρύψουν την προέλευση των παράνομων κεφαλαίων. Συνήθως, μια εταιρεία-κέλυφος έχει συσταθεί σε μια δικαιοδοσία γνωστή για τους αυστηρούς νόμους περί τραπεζικού απορρήτου, εμποδίζοντας τους ερευνητές να εντοπίσουν τη διαδρομή του χρήματος πίσω στην αρχική εγκληματική δραστηριότητα. Στη συνέχεια, η εταιρεία-κέλυφος εμπλέκεται σε μια σειρά συναλλαγών που έχουν σχεδιαστεί για να «καθαρίσουν» το βρώμικο χρήμα, που συχνά περιλαμβάνουν τακτικές όπως η έκδοση πλαστών τιμολογίων για ανύπαρκτα αγαθά ή υπηρεσίες. Ως αποτέλεσμα, καθίσταται δύσκολο για τις εποπτικές αρχές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να εντοπίσουν και να καταπολεμήσουν τις δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που διευκολύνονται από εικονικές εταιρείες.

Ενδείξεις σχετικά με την ύπαρξη τέτοιου είδους εταιρειών αποτελούν:

- Ασυνήθιστα μοτίβα συναλλαγών, όπως συχνές μεταφορές μεγάλων χρηματικών ποσών από και προς την εταιρεία
- Ασυνεπής ή ελλιπής τεκμηρίωση για συναλλαγές
- Έλλειψη φυσικής παρουσίας ή νόμιμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- Σύνθετες δομές ιδιοκτησίας
- Συμμετοχή σε δικαιοδοσίες ή βιομηχανίες υψηλού κινδύνου

Τα παραπάνω μπορεί να υποδεικνύουν ότι μία εταιρεία μπορεί να είναι μια εταιρεία-κέλυφος που εμπλέκεται σε παράνομες δραστηριότητες. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό για τα πιστωτικά ιδρύματα και να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για τον

¹⁹⁵ FATF-Egmont Group, (2018), Concealment of Beneficial Ownership, p.6.

μετριάσμο του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, μέσω της προσέγγισης βάσει κινδύνου (risk based approach) και τη λήψη μέτρων όπως η επαλήθευση του πραγματικού δικαιούχου και η παρακολούθηση της συναλλακτικής της δραστηριότητας¹⁹⁶.

8.7 Ξέπλυμα χρήματος μέσω του κλάδου ασφαλίσεων

Ο ασφαλιστικός κλάδος παρέχει προϊόντα αποταμίευσης και επενδύσεων σε διάφορους καταναλωτές παγκοσμίως, από άτομα μέχρι μεγάλες εταιρείες και κυβερνήσεις. Ένα σημαντικό στοιχείο του τρόπου λειτουργίας του ασφαλιστικού κλάδου είναι ότι η πλειονότητα των συναλλαγών που πραγματοποιούν οι ασφαλιστικές εταιρείες γίνεται μέσω διαμεσολαβητών, όπως πράκτορες και ανεξάρτητοι μεσίτες.

Οι ασφαλιστικές εταιρείες, με ελάχιστες εξαιρέσεις, υπόκεινται σε εποπτικό πλαίσιο κατά του ξέπλυματος χρήματος. Έτσι, η τρωτότητα του ασφαλιστικού κλάδου ως προς το ξέπλυμα χρήματος δεν είναι τόσο υψηλή όσο σε άλλους τύπους οργανισμών. Ωστόσο, σύμφωνα με την FATF¹⁹⁷, η ασφάλιση ζωής είναι ο πιο ελκυστικός τομέας του ασφαλιστικού κλάδου για ξέπλυμα χρήματος, καθώς υπάρχει δυνατότητα να επενδυθούν σημαντικά ποσά σε ευρέως διαθέσιμα προϊόντα ασφάλισης ζωής και πολλά από αυτά διαθέτουν υψηλό βαθμό ευελιξίας, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζουν σημαντικές αποδόσεις.

Σύμφωνα με την FATF, υπάρχουν διάφορες ενδείξεις που μπορεί να υποδείξουν πιθανό ξέπλυμα χρήματος μέσω του ασφαλιστικού κλάδου. Οι ενδείξεις αυτές περιλαμβάνουν:

- Αγορά ασφαλιστικών προγραμμάτων που δεν φαίνεται να ταιριάζουν στις ανάγκες του πελάτη.
- Αγορές με μετρητά.
- Απροθυμία του πελάτη να παράσχει προσωπικές πληροφορίες κατά την αγορά.
- Έλλειψη ανησυχίας για την απόδοση των επενδύσεων μετά την αγορά.
- Όταν ένας ενδιαφερόμενος για λήψη ασφαλιστικού προγράμματος ενδιαφέρεται περισσότερο για τους όρους ακύρωσης μιας πολιτικής παρά για τα οφέλη της.

Αυτές οι ενδείξεις μπορεί να βοηθήσουν τις αρχές και τις ασφαλιστικές εταιρείες να αναγνωρίσουν και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που σχετίζονται με το ξέπλυμα χρήματος.

¹⁹⁶ <https://financialcrimeacademy.org/unmasking-money-laundering-through-shell-companies/>.

¹⁹⁷ FATF, (2018), Guidance for a Risk-Based Approach: Life Insurance Sector, p.4.

8.8 Ξέπλυμα χρήματος μέσω της αγοράς των αξιογράφων

Ο κλάδος των αξιογράφων δύναται να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στο 2^ο στάδιο του ξεπλύματος χρήματος, δηλαδή αυτό της διαστρωμάτωσης, προκειμένου οι εγκληματίες να επενδύσουν τα παράνομα αποκτηθέντα κεφάλαια που έχουν ήδη ενσωματωθεί στο χρηματοοικονομικό σύστημα.

Οι πτυχές του κλάδου των αξιογράφων που αυξάνουν την έκθεσή του στο ξέπλυμα χρήματος περιλαμβάνουν: α) τη διεθνής φύση της αγοράς αξιογράφων, β) την ταχύτητα συναλλαγών, γ) την ευκολία μετατροπής των αξιογράφων σε μετρητά χωρίς σημαντική απώλεια του κεφαλαίου, γ) το ανταγωνιστικό περιβάλλον με προμήθειες, το οποίο, όπως και στον τομέα του private banking, παρέχει σημαντικά κίνητρα για να μην εξεταστεί η πηγή προέλευσης των κεφαλαίων των πελατών, δ) την πρακτική των χρηματιστικών εταιρειών να διατηρούν λογαριασμούς αξιογράφων ως εταιρία παρόχων καταπιστευματικών υπηρεσιών (trustee), επιτρέποντας έτσι την απόκρυψη της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων, ε) προγράμματα ΞΧ/ΧΤ με μη αποτελεσματικά μέτρα δέουσας επιμέλειας, παρακολούθησης ύποπτης δραστηριότητας και λοιπούς ελέγχους ΞΧ/ΧΤ.

Οι οργανισμοί που απαιτούν μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας εμφανίζουν, σύμφωνα με τη FATF, τις παρακάτω τρωτότητες (vulnerabilities)¹⁹⁸:

- Συναλλαγές που αφορούν λογαριασμούς σε πολλαπλές δικαιοδοσίες
- Λογαριασμοί αξιογράφων που εισάγονται από έναν διαμεσολαβητή σε έναν άλλο χωρίς επαρκείς έρευνες για την επαρκή μέτρα δέουσας επιμέλειας πελάτη ή από δικαιοδοσίες υψηλού κινδύνου
- Η χρήση προσώπων ή οντοτήτων – βιτρίνα
- Οντότητες με πολύπλοκες εταιρικές δομές
- Πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα (ΠΕΠ)
- Συναλλαγές με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και διαμεσολαβητές ή πελάτες που δραστηριοποιούνται σε δικαιοδοσίες με ανεπαρκή συστήματα ΞΧ/ΧΤ

Η FATF έχει προσδιορίσει έναν αριθμό ύποπτων ενδείξεων¹⁹⁹ στις παγκόσμιες αγορές αξιογράφων και περιλαμβάνουν τις εξής περιπτώσεις:

¹⁹⁸ FATF Report, (2009), “Money Laundering and Terrorist Financing in the Securities Sector”, p.11-12.

¹⁹⁹ FATF Report, (2009), “Money Laundering and Terrorist Financing in the Securities Sector”, p.70-75.

- Ένας πελάτης με ιστορικό με την εταιρεία αξιογράφων που ξαφνικά εξαργυρώνει όλα τα περιουσιακά της στοιχεία με σκοπό να μεταφέρει τα κεφάλαιά του σε άλλη δικαιοδοσία

- Ένας πελάτης που ανοίγει έναν λογαριασμό ή αγοράζει ένα προϊόν χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις προμήθειες ή άλλα κόστη που σχετίζονται με αυτόν τον λογαριασμό ή προϊόν, συμπεριλαμβανομένων των πρόωρων ακυρώσεων μακροπρόθεσμων αξιογράφων

- Ένας λογαριασμός αξιογράφων με μικρή ή καθόλου δραστηριότητα αξιογράφων (π.χ., ο λογαριασμός φαίνεται να χρησιμοποιείται ως λογαριασμός κατάθεσης ή ως δίοδος για μεταφορές)

- Οι συναλλαγές ενός πελάτη που περιλαμβάνουν ένα μοτίβο συνεχών απωλειών, το οποίο μπορεί να υποδείξει τη μεταφορά αξίας από το ένα είδος αξιόγραφου στο άλλο

- Συναλλαγές στις οποίες ένα μέρος αγοράζει αξιόγραφα σε υψηλή τιμή και στη συνέχεια τα πουλάει με σημαντική απώλεια σε άλλο μέρος, το οποίο μπορεί να υποδείξει τη μεταφορά αξίας από το ένα μέρος στο άλλο

- Ένας πελάτης που δεν είναι εξοικειωμένος με την απόδοση και τις προδιαγραφές ενός χρηματοοικονομικού προϊόντος αλλά θέλει να επενδύσει σε αυτό παρ' όλα αυτά

- Ένας πελάτης που είναι γνωστό ότι έχει φίλους ή συγγενείς που εργάζονται για τον εκδότη των αξιογράφων που υποδεικνύει ότι μπορεί να διαθέτει εσωτερική πληροφόρηση

- Δύο ή περισσότεροι μη συνδεδεμένοι λογαριασμοί σε μια εταιρεία αξιογράφων που εμπορεύονται ένα αξιόγραφο ή μία μετοχές χαμηλής κεφαλαιοποίησης («penny stocks») ξαφνικά και ταυτόχρονα

- Ένας πελάτης που καταθέτει φυσικά αξιόγραφα που είτε είναι σε μεγάλες ποσότητες, είτε έχουν διαφορετικό τίτλο από το όνομα του λογαριασμού, είτε δεν φέρουν περιοριστική ένδειξη, ακόμη και θα έπρεπε, είτε δεν είναι γνωστός ο τρόπος με τον οποίο αποκτήθηκαν.

8.9 Κίνδυνοι ΞΧ/ΧΤ από χρήση νέων μεθόδων πληρωμής αγαθών και υπηρεσιών

Το διαδίκτυο, οι νέες πλατφόρμες πληρωμών και το ηλεκτρονικό χρήμα έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι διεξάγουν επιχειρηματικές δραστηριότητες και συναλλάσσονται μεταξύ τους, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι καταναλωτές αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες. Τα μικρά καταστήματα που περιορίζονταν στην εξυπηρέτηση των τοπικών καταναλωτών μπορούν τώρα να έχουν ευρύτερη, παγκόσμια εμβέλεια μέσω δημιουργίας μιας διαδικτυακής επιχείρησης. Αντίστοιχα, οι πλατφόρμες

ψηφιακών πληρωμών έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο οι καταναλωτές διαχειρίζονται τις πληρωμές τους στις εμπορικές συναλλαγές. Στο πλαίσιο αυτό, ο κίνδυνος που ενέχουν τα νέα συστήματα πληρωμών σχετίζεται με τη λειτουργικότητα των υπηρεσιών και των μηχανισμών χρηματοδότησής τους, δηλαδή αν κατά το σχεδιασμό των προϊόντων / υπηρεσιών, έχουν ληφθεί υπόψη οι κίνδυνοι ΞΧ/ΧΤ που ελλοχεύουν και έχουν σχεδιαστεί και ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα μετριασμού των κινδύνων αυτού.

8.9.1 Χρήση προπληρωμένων καρτών

Οι προπληρωμένες κάρτες έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με τα μετρητά που κάνουν ελκυστικά για τους εγκληματίες: μεταφέρονται εύκολα, έχουν εσωτερική αξία, είναι εύκολα ανταλλάξιμες και το κυριότερο, είναι ανώνυμες.

Αναφορικά με τη χρήση και τα χαρακτηριστικά των προπληρωμένων καρτών, συνήθως απαιτούν από τον καταναλωτή να πληρώσει εκ των προτέρων για μελλοντικές αγορές αγαθών και υπηρεσιών και στη συνέχεια κάθε πληρωμή αφαιρείται από το υπόλοιπο της κάρτας μέχρι να δαπανηθεί το συνολικό ποσό. Οι προπληρωμένες κάρτες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν είτε ως ‘open loop’ είτε ως ‘closed loop’. Οι προπληρωμένες κάρτες open loop, που συνήθως φέρουν την επωνυμία American Express, Visa ή MasterCard, μπορούν να αγοραστούν και να ‘φορτωθούν’ με χρήματα από ένα άτομο και να χρησιμοποιηθούν παρόμοια με τις χρεωστικές κάρτες είτε από το ίδιο άτομο είτε από άλλο άτομο για αγορές ή αναλήψεις από ATM οπουδήποτε στον κόσμο, μέσα από το δίκτυο των American Express, Visa ή MasterCard αντίστοιχα. Αντίστοιχα, οι προπληρωμένες κάρτες closed loop έχουν περιορισμένη χρήση για ένα συγκεκριμένο σκοπό ή υπηρεσία, όπως για παράδειγμα για αγορές από έναν συγκεκριμένο έμπορο (βλ. κάρτες-δώρο από μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων λιανικής πώλησης). Επίσης, μια προπληρωμένη κάρτα μπορεί να είναι είτε μη επαναφορτιζόμενη, που σημαίνει ότι αγοράζεται για ένα σταθερό ποσό που δεν μπορεί να επαναφορτωθεί όταν το ποσό του κεφαλαίου εξαντληθεί, είτε επαναφορτιζόμενη, γεγονός που επιτρέπει την προσθήκη κεφαλαίων στην κάρτα για να αντικαταστήσει αυτό που δαπανήθηκε προηγουμένως.

Παρόλο που υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τύποι προπληρωμένων καρτών που χρησιμοποιούνται με διάφορους τρόπους, οι κάρτες συνήθως λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο όπως μια χρεωστική κάρτα και τελικά βασίζονται στην πρόσβαση σε έναν λογαριασμό.

Σύμφωνα με τις εκθέσεις της FATF σχετικά με αυτό το θέμα, οι πιθανοί παράγοντες κινδύνου που συνδέονται με τις προπληρωμένες κάρτες είναι ότι:

- Οι κάτοχοι των καρτών παραμένουν ανώνυμοι
- Η χρηματοδότηση των καρτών γίνεται ανώνυμα
- Η πρόσβαση στα κεφάλαια γίνεται επίσης ανώνυμα
- Υπάρχει δυνατότητα από φυσικά πρόσωπα να αποκτήσουν προπληρωμένες κάρτες υψηλής αξίας ή ακόμα και άνευ ορίου
- Υπάρχει παγκόσμια πρόσβαση σε μετρητά μέσω των ATMs²⁰⁰

Στο πλαίσιο πρόληψης του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ από τη χρήση προπληρωμένων καρτών, η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε μέτρα για τη μείωση των ορίων στις προπληρωμένες κάρτες βάσει της 4ης Οδηγίας (849/2015)²⁰¹, και εκ νέου με την 5^η Οδηγία (843/2018). Σύμφωνα με την 5^η Οδηγία, «το μηνιαίο όριο συναλλαγών και το μέγιστο ποσό που μπορεί να αποθηκευτεί σε προπληρωμένες κάρτες που δεν υπόκεινται σε μέτρα δέουσας επιμέλειας ορίζεται στα 150 ευρώ, ενώ οι ηλεκτρονικές συναλλαγές που συνδέονται με τέτοιες κάρτες περιορίστηκαν αντιστοίχως στα 50 ευρώ». Περιορισμοί έχουν επίσης τεθεί στη χρήση προπληρωμένων καρτών που προέρχονται από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁰². Έτσι, η εφαρμογή συνδυαστικά ορίων χρήσης και γεωγραφικών περιορισμών συνέβαλε στον μετριασμό ορισμένων από τους μεγαλύτερους παράγοντες κινδύνου που συνδέονται συνήθως με τις προπληρωμένες κάρτες.

8.9.2 Χρήση ψηφιακών νομισμάτων

Τα ψηφιακά νομίσματα (virtual currencies) είναι ένα μέσο ανταλλαγής ή/και ένα μέσο αποθήκευσης αξίας που λειτουργεί στον ψηφιακό χώρο χωρίς καθεστώς νόμιμου χρήματος. Τα ψηφιακά νομίσματα διακρίνονται από το "πραγματικό νόμισμα", δηλαδή από το νόμισμα που εκδίδεται από την εκάστοτε κυβέρνηση και είναι αποδεκτό ως μέσο ανταλλαγής και εμπίπτουν σε δύο κατηγορίες: συγκεντρωτικά και αποκεντρωμένα. Τα συγκεντρωτικά ψηφιακά νομίσματα έχουν ένα κεντρικό αποθετήριο και έναν μόνο διαχειριστή. Δηλαδή, μπορούν να εκδοθούν από μια κεντρική κυβέρνηση ή από έναν μη κυβερνητικό διαχειριστή. Αντίστοιχα, τα αποκεντρωμένα ψηφιακά νομίσματα (π.χ. Bitcoin) δεν έχουν αποθετήρια ή διαχειριστές, αλλά λειτουργούν ως peer-to-peer μέσα

²⁰⁰ FATF, (2013), Prepaid cards, mobile payments and internet-based payment services, p.5-6, 14-17.

²⁰¹ Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2015, Κεφ.2, Τμήμα, 1, Άρθρο 12.

²⁰² Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018, Άρθρο 1.7.

ανταλλαγής χωρίς την ανάγκη μεσάζοντα. Επίσης, τα ψηφιακά νομίσματα μπορούν επίσης να διακριθούν μεταξύ μετατρέψιμων ψηφιακών νομισμάτων (π.χ. Bitcoin, Ethereum και Ripple), τα οποία έχουν ισοδύναμη αξία και μπορούν να ανταλλάσσονται σε πραγματικό νόμισμα, και μη μετατρέψιμων ψηφιακών νομισμάτων (π.χ. Reddit και World of Warcraft Gold), τα οποία προορίζονται για έναν συγκεκριμένο τομέα.

Τα ψηφιακά νομίσματα επιτρέπουν τη μετάδοση αξίας οπουδήποτε στον κόσμο χωρίς την απαίτηση κεντρικής τράπεζας ή θεσμικής αρχής. Το 2009, το οικοσύστημα Bitcoin αναπτύχθηκε ως κρυπτογραφικό πρωτόκολλο για τη μεταφορά αξίας μέσω ενός δικτύου peer-to-peer χωρίς εξάρτηση από μια κεντρική τραπεζική δομή. Από τότε, άλλα νομίσματα, όπως το Ethereum, το Dogecoin και το Litecoin, έχουν γίνει δημοφιλή και αναπτύσσονται τακτικά νέα νομίσματα²⁰³.

Μία από τις σημαντικότερες ανησυχίες όσον αφορά τα ψηφιακά νομίσματα και το οικονομικό έγκλημα είναι η δυνατότητα ανωνυμίας. Ορισμένα νομίσματα, όπως το Bitcoin, μπορούν να παρακολουθούνται μέσω ενός δημόσιου καθολικού. Ωστόσο, ανάλογα με το ρυθμιστικό πλαίσιο των εμπλεκόμενων φορέων και παρόχων πορτοφολιών, μπορεί να είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποιος βρίσκεται πίσω από μια συγκεκριμένη διεύθυνση πορτοφολιού, από πού προέρχονται τα κεφάλαια και ο προορισμός των κεφαλαίων στον χώρο. Επιπλέον, ορισμένα νομίσματα, όπως το Monero, βεβαιώνει ότι όλοι οι χρήστες είναι ανώνυμοι²⁰⁴, καθιστώντας πολύ δύσκολο τον εντοπισμό κεφαλαίων.

Η FATF προκειμένου να συνδράμει με κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την αντιμετώπιση των κινδύνων EX/XT μέσω της χρήσης ψηφιακών νομισμάτων, τροποποίησε τις συστάσεις της ώστε να απαιτήσει ρητά από τους παρόχους υπηρεσιών εικονικών περιουσιακών στοιχείων (Virtual Asset Service Providers ή VASPs) να υπόκεινται σε ρυθμιστικό πλαίσιο για σκοπούς πρόληψης EX/XT, στο πλαίσιο της Σύστασης 15. Πιο συγκεκριμένα, αποσαφήνισε τον τρόπο εξέτασης των συστάσεων της FATF στο πλαίσιο των εικονικών νομισμάτων και των VASPs, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής προσέγγισης βάσει κινδύνου, της εποπτείας και της παρακολούθησης των VASPs, της εφαρμογής ελέγχων EX/XT στο πλαίσιο λειτουργίας των VASPs και της διεθνούς συνεργασίας σε δραστηριότητες που σχετίζονται με ψηφιακά νομίσματα και VASPs²⁰⁵. Αναφέρει ότι οι πάροχοι υπηρεσιών ανταλλαγής κρυπτονομισμάτων και

²⁰³ FATF, (2014), Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks, p.5-6.

²⁰⁴ <https://www.getmonero.org/get-started/what-is-monero/>

²⁰⁵ FATF, (2015), Guidance for a risk-based approach to virtual currencies, p.3-4.

θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών πρέπει να εφαρμόζουν τα ίδια προληπτικά μέτρα με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως είναι η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας των πελατών (customer due diligence) και η καταγραφή και η αναφορά ύποπτων / ασυνήθων συναλλαγών (STR)²⁰⁶.

Έκτοτε, η FATF έχει προβεί σε πολλαπλές επανεξετάσεις για την αξιολόγηση της εφαρμογής των αναθεωρημένων συστάσεων της FATF. Η δεύτερη 12μηνιαία επανεξέταση των αναθεωρημένων προτύπων της FATF, που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2021, σημείωσε ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος παγκοσμίως όσον αφορά την εφαρμογή των αναθεωρημένων συστάσεων, αλλά ότι απαιτούνται ακόμη περισσότερες προσπάθειες. Είναι χαρακτηριστικό ότι, από τις 128 περιοχές δικαιοδοσίας που αξιολογήθηκαν το 2021, οι 70 (55%) δεν είχαν ακόμη μεταφέρει τις αναθεωρημένες συστάσεις στο Εθνικό τους Δίκαιο²⁰⁷.

Επιπλέον, η FATF έχει δημοσιεύσει έναν κατάλογο δεικτών κινδύνου (red flags) προκειμένου για να βοηθήσει τις εποπτικές αρχές να εντοπίσουν ύποπτες δραστηριότητες που αφορούν ψηφιακά νομίσματα. Η έκθεση σημειώνει ότι η πιο κοινή κατάχρηση των ψηφιακών νομισμάτων συνδέεται με τις πωλήσεις παράνομων ουσιών, ιδιαίτερα μέσω της δραστηριότητας στο «σκοτεινό διαδίκτυο» (dark web). Η δεύτερη πιο συνηθισμένη κατάχρηση σχετίζεται με απάτες, ransomware και εκβιασμό. Η χρήση ψηφιακών νομισμάτων για τη διαστρωμάτωση και τη συγκάλυψη της πραγματικής προέλευσης των εσόδων από επαγγελματικά δίκτυα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες γίνεται επίσης πιο συχνή²⁰⁸.

²⁰⁶ <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/virtual-assets.html>.

²⁰⁷ FATF, (2021), Second 12-Month Review of Revised FATF Standards - Virtual Assets and VASPs, p.2.

²⁰⁸ FATF, (2020), Virtual Assets Red Flag Indicators of Money Laundering and Terrorist Financing, p.4.

Κεφάλαιο 9 - Ξέπλυμα χρήματος μέσω μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και λοιπών επαγγελμάτων

9.1 Ξέπλυμα χρήματος μέσω επιχειρήσεων εμπορίας αγαθών υψηλής αξίας (πολύτιμα μέταλλα, κοσμήματα, έργα τέχνης κτλ.)

Η αγορά χρυσού αποτελεί μια ελκυστική μέθοδο για ξέπλυμα χρήματος, καθώς επιτρέπει την εύκολη διαχείριση μεγάλων ποσών χρημάτων. Ο χρυσός έχει υψηλή εγγενή αξία και σχετικά μικρό μέγεθος που τον καθιστά εύκολο να μεταφερθεί. Μπορεί να αγοραστεί και να πωληθεί απλά και συχνά ανώνυμα στις περισσότερες περιοχές του κόσμου. Είναι πιο εύκολα αποδεκτό από τους πολύτιμους λίθους, ειδικά επειδή μπορεί να λιώσει σε πολλές διαφορετικές μορφές. Επιπλέον, ο χρυσός διατηρεί την αξία του ανεξάρτητα από τη μορφή που παίρνει – είτε στην αρχική του μορφή είτε ως τελειωμένο κόσμημα - και έτσι χρησιμοποιείται συχνά για να διευκολύνει τη μεταφορά πλούτου²⁰⁹.

Σύμφωνα με την 5η Οδηγία της Ε.Ε. για το ξέπλυμα χρήματος (843/2018), «οι έμποροι πολύτιμων μετάλλων, όπως είναι ο χρυσός και τα διαμάντια, και άλλων αντικειμένων υψηλής αξίας, όπως είναι τα κοσμήματα και έργα τέχνης, συμπεριλαμβάνονται στις οντότητες που έχουν υποχρέωση εφαρμογής των οριζόμενων στην εν λόγω Οδηγία»²¹⁰.

Επιπλέον, η FATF στο πλαίσιο παροχής στοχευμένων κατευθυντήριων οδηγιών για θέματα σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος, έχει δημοσιεύσει έγγραφο σχετικά με τους κινδύνους ΕΧ/ΧΤ και τα τρωτά σημεία (vulnerabilities) αναφορικά με το χρυσό. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έκθεσης αυτής: α) Ο χρυσός είναι ένα εξαιρετικά ελκυστικό μέσο για το ξέπλυμα χρημάτων, καθώς παρέχει έναν μηχανισμό για τις οργανωμένες εγκληματικές ομάδες να μετατρέψουν παράνομα μετρητά σε ένα ανώνυμο και εύκολα ανταλλάξιμο περιουσιακό στοιχείο ώστε να πραγματοποιήσουν ή να επενδύσουν τα κέρδη των εγκληματικών τους δραστηριοτήτων. β) Η αγορά χρυσού είναι στόχος για εγκληματική δραστηριότητα επειδή είναι εξαιρετικά κερδοφόρα. Η κατανόηση των διάφορων σταδίων της αγοράς χρυσού και των τύπων των προηγούμενων παραβάσεων που μπορούν να συμβούν σε κάθε στάδιο, είναι κρίσιμη για τον εντοπισμό των κινδύνων ξεπλύματος χρημάτων και χρηματοδότησης τρομοκρατίας που προέρχονται από αυτήν τη βιομηχανία. γ) Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να καθοριστεί η επίδραση της ρύθμισης στον εντοπισμό και την αποθάρρυνση των εγκληματικών

²⁰⁹ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/MI-tf-risks-and-vulnerabilities-gold.html>

²¹⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018, Άρθρο 1, σημείο γ.

δραστηριοτήτων στην αγορά χρυσού, καθώς και τους πιθανούς δεσμούς μεταξύ της αγοράς χρυσού και της χρηματοδότησης τρομοκρατίας. Μια τέτοια έρευνα για τη συσχέτιση μεταξύ των χρηματοοικονομικών ροών και της αγοράς χρυσού θα οδηγήσει επίσης σε καλύτερη κατανόηση του πώς οι εγκληματίες χρησιμοποιούν τον χρυσό και τα προϊόντα χρυσού για το ξέπλυμα χρημάτων²¹¹.

Το παράνομο εμπόριο διαμαντιών αποτελεί επίσης ένα σημαντικό τομέα, καθώς όπως και με το χρυσό, η αγορά τους μπορεί να γίνει με παράνομα αποκτηθέντα χρήματα και με τον τρόπο αυτό να νομιμοποιήσουν τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, οι τρομοκρατικές ομάδες μπορούν να χρησιμοποιήσουν το εμπόριο διαμαντιών για να χρηματοδοτήσουν τις δραστηριότητές τους. Η FATF στην έκθεσή της με θέμα «Ξέπλυμα Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας μέσω του εμπορίου διαμαντιών»²¹² αναγνωρίζει τις ευπάθειες και τους κινδύνους του “διαμαντένιου αγωγού”, που καλύπτει όλους τους τομείς στο εμπόριο διαμαντιών: παραγωγή, πώληση ακατέργαστων διαμαντιών, κοπή και γυάλισμα, κατασκευή κοσμημάτων και λιανικό εμπόριο κοσμημάτων.

Σύμφωνα με την έκθεση, το εμπόριο διαμαντιών είναι ευάλωτο σε σημαντικούς κινδύνους και ευπάθειες. Ο κλειστός και αδιαφανής χαρακτήρας των αγορών διαμαντιών και η υψηλή αξία των διαμαντιών σε συνδυασμό με την έλλειψη εμπειρογνωμοσύνης σε αυτόν τον τομέα από την πλευρά των αρχών έχουν αφήσει αυτήν τη βιομηχανία ευάλωτη στην κατάχρηση από εγκληματίες. Η έκθεση περιλαμβάνει περιπτώσεις μελέτης που δείχνουν τους τρόπους που έχουν χρησιμοποιήσει οι εγκληματίες για να εκμεταλλευτούν το εμπόριο διαμαντιών για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση τρομοκρατίας, ενώ στοχεύει να βοηθήσει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης των ρυθμιστικών, επιβολής και τελωνειακών αρχών καθώς και των οντοτήτων που υποβάλλουν αναφορές αναφορικά με τους κινδύνους και τις ευπάθειες του εμπορίου διαμαντιών, και πώς να τα αντιμετωπίσουν.

Επιπλέον, η βιομηχανία τέχνης μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως ένα ελκυστικό όχημα για ξέπλυμα χρήματος, καθώς ανώνυμοι πράκτορες σε οίκους δημοπρασιών τέχνης προσφέρουν εκατομμύρια δολάρια για ανεκτίμητα έργα τέχνης, ενώ η πληρωμή τους εμφανίζεται αργότερα από λογαριασμούς σε φορολογικούς παραδείσους.

²¹¹ FATF, (2015), Money laundering and terrorist financing risks and vulnerabilities associated with gold, p.3.

²¹² FATF, (2013), Money laundering and terrorist financing through trade in diamonds, p.5-8.

Οι συστάσεις της FATF σχετικά με τη διαχείριση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι έμποροι τέχνης και αντικών καθώς και οι δημοπράτες στο πλαίσιο καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος, περιλαμβάνουν τα εξής:

1. Διαδικασία ενδεδειγμένου ελέγχου για την καταγραφή συναλλαγών.
2. Αυστηρότερο νομοθετικό πλαίσιο και εποπτεία: Ειδικά για πωλήσεις που περιλαμβάνουν δικηγόρους και τρίτους διαμεσολαβητές, θα εμποδίσει την ικανότητα των εγκληματιών να καταχραστούν τον κλάδο για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος.
3. Ενημέρωση και κατανόηση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ: Πολλές χώρες δεν έχουν επαρκή επίγνωση και κατανόηση των κινδύνων που συνδέονται με αυτές τις αγορές.
4. Πρόσβαση σε σχετικές βάσεις δεδομένων: Πολλές χώρες έχουν δημιουργήσει ειδικευμένες μονάδες και έχουν πρόσβαση σε σχετικές βάσεις δεδομένων και συνεργάζονται με ειδικούς και αρχαιολόγους για να βοηθήσουν στην ταυτοποίηση, εντοπισμό, έρευνα και επαναπατρισμό των πολιτιστικών αντικειμένων²¹³.

9.2 Ξέπλυμα χρήματος μέσω της αγοράς ακινήτων (real estate)

Ο τομέας της αγοράς ακινήτων χρησιμοποιείται συχνά από όσους θέλουν επιθυμούν να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Η επένδυση παράνομων κεφαλαίων σε ακίνητα είναι μια κλασική μέθοδος νομιμοποίησης παράνομων κεφαλαίων, ιδιαίτερα σε χώρες με πολιτική, οικονομική και νομισματική σταθερότητα, ενώ σε επόμενο στάδιο, τα ακίνητα μεταπωλούνται με συμβόλαια πώλησης μεγαλύτερα από το πραγματικό ποσό. Με τον τρόπο αυτό, χρησιμοποιούν τα χρήματα που απέκτησαν από παράνομες δραστηριότητες για την αγορά ακινήτων και έτσι, μέσω της επενδυτικής δραστηριότητας, μετατρέπουν τα παράνομα κέρδη σε νόμιμα.

Ένας άλλος τρόπος ξεπλύματος χρήματος μέσω της αγοράς ακινήτων είναι όταν το άτομο που επιθυμεί να νομιμοποιήσει κεφάλαια από παράνομες δραστηριότητες βρίσκει έναν συνεργάσιμο πωλητή ακινήτου που συμφωνεί σε μια αναφερόμενη τιμή αγοράς πολύ κάτω από την πραγματική αξία του ακινήτου και στη συνέχεια δέχεται τη διαφορά σε μετρητά. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να αγοράσει ένα ακίνητο αξίας δύο εκατομμυρίων ευρώ για ένα εκατομμύριο ευρώ και να δώσει κρυφά τη διαφορά στον

²¹³ FATF, (2023), Money Laundering and Terrorist Financing in the Art and Antiquities Market, p. 39-40.

πωλητή. Μετά από την κατοχή του ακινήτου για κάποιο χρονικό διάστημα, θα μπορούσε να το πουλήσει για την πραγματική του αξία των δύο εκατομμυρίων ευρώ.

Το Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) αναγνώρισε την αγορά ακινήτων ως σημαντικό κανάλι νομιμοποίησης χρήματος στην Αυστραλία. Σύμφωνα με την έκθεση, τα ακίνητα είναι ένα ελκυστικό κανάλι για τη νομιμοποίηση παράνομων κεφαλαίων επειδή:

- Μπορούν να αγοραστούν με μετρητά.
- Η τελική ιδιοκτησία μπορεί να αποκρυφθεί.
- Είναι μια σχετικά σταθερή και αξιόπιστη επένδυση.
- Η αξία μπορεί να αυξηθεί μέσω ανακαινίσεων και βελτιώσεων²¹⁴.

Σύμφωνα με την έκθεση, οι συνήθεις μέθοδοι νομιμοποίησης χρήματος που σχετίζονται με ακίνητα περιλαμβάνουν²¹⁵:

- Χρήση τρίτων αγοραστών που περιγράφονται ως ‘cleanskins’ ή ‘αχυράνθρωποι’, που έχουν συνήθως καθαρό ποινικό μητρώο, ώστε να φαίνονται αυτοί οι νόμιμοι ιδιοκτήτες του ακινήτου
- Χρήση δανείων και υποθηκών που μπορεί να περιλαμβάνει μία εφάπαξ αποπληρωμή μετρητών, για την ενσωμάτωση παράνομων κεφαλαίων στην οικονομία
- Διαχείριση των αξιών των ακινήτων για να αποκρύψουν μη αναφερόμενες πληρωμές μετρητών μέσω υπερεκτίμησης, υποτίμησης ή μέσω διαδοχικών πωλήσεων προκειμένου να αυξηθεί η αξία του ακινήτου
- Διαστρωμάτωση καταθέσεων μετρητών που χρησιμοποιούνται για την αγορά ακινήτων
- Χρήση εσόδων από ενοίκια προκειμένου να νομιμοποιήσουν παράνομα κεφάλαια
- Διεξαγωγή εγκληματικής δραστηριότητας, όπως η παραγωγή κάνναβης ή συνθετικών ναρκωτικών, στο αγορασμένο ακίνητο
- Χρήση παράνομων μετρητών για την κατασκευή βελτιώσεων στο ακίνητο ώστε να αυξηθεί η αξία και τα κέρδη κατά την πώληση
- Χρήση εταιρειών ‘βιτρίνας’ και άλλων δομών εταιρειών για να κρύψουν την ιδιοκτησία και τους προφανείς δεσμούς με τους εγκληματίες

²¹⁴ AUSTRAC, (2015), Strategic analysis brief: Money laundering through real estate, p.5.

²¹⁵ AUSTRAC, (2015), Strategic analysis brief: Money laundering through real estate, p.7-11.

- Χρήση gatekeepers, όπως πράκτορες ακινήτων, συμβολαιογράφοι και δικηγόροι, για να κρύψουν την εγκληματική συμμετοχή, να περιπλέξουν τη διαδικασία νομιμοποίησης χρήματος και να παρέχουν μία εμφάνιση νομιμότητας στη συναλλαγή
- Επένδυση στην αγορά ακινήτων από εγκληματίες που βρίσκονται στο εξωτερικό για να κρύψουν περιουσιακά στοιχεία και να αποφύγουν την κατάσχεση από τις αρχές στην πατρίδα τους.

9.3 Ξέπλυμα χρήματος μέσω εταιρειών παρόχων καταπιστευματικών και εταιρικών υπηρεσιών (ML using trust and company service providers)

Οι εταιρείες παρόχων καταπιστευματικών και εταιρικών υπηρεσιών (trust and company service providers ή TCSPs) παρέχουν νομικές και διοικητικές λειτουργίες προς εταιρείες. Σύμφωνα με την έκθεση της FATF, οι TCSPs περιλαμβάνουν οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει τις ακόλουθες υπηρεσίες προς τρίτους²¹⁶:

- Δρα ως αντιπρόσωπος για τη δημιουργία εταιρείας.
- Δρα ως (ή μεσολαβεί ώστε άλλο πρόσωπο να δράσει ως) διευθυντής μιας εταιρείας, εταίρος σε μία εταιρική σχέση ή παρόμοια θέση σε σχέση με άλλα νομικά πρόσωπα.
- Παρέχει ένα νόμιμο γραφείο με διεύθυνσης έδρας ή αλληλογραφίας για μια εταιρεία, εταιρική σχέση ή οποιοδήποτε άλλο νομικό πρόσωπο ή διάταξη.
- Δρα ως (ή μεσολαβεί ώστε άλλο πρόσωπο να δράσει ως) πάροχος καταπιστευματικών υπηρεσιών
- Δρα ως (ή μεσολαβεί ώστε άλλο πρόσωπο να δράσει ως) μέτοχος υποψήφιος για άλλο πρόσωπο.

Η έκθεση της FATF τονίζει την ανάγκη οι TCSPs να λαμβάνουν λεπτομερείς πληροφορίες για τους πελάτες και να κατανοούν την πηγή των κεφαλαίων και τον γενικό σκοπό των δομών που δημιουργούν για το όφελος των πελατών τους. Επιπλέον, οι TCSPs πρέπει πάντα να μπορούν να αναγνωρίζουν τους τελικούς δικαιούχους ενός λογαριασμού.

Παρά το γεγονός ότι η πλειονότητα των TCSPs χρησιμοποιούνται για νόμιμους σκοπούς, οι τύποι των νομικών σχέσεων που δημιουργούνται από τους TCSPs

²¹⁶ FATF, (2019), Guidance for a risk-based approach, Money Laundering Using Trust and Company Service Providers, p. 7-8.

χρησιμοποιούνται συχνά σε σχήματα ξεπλύματος χρήματος. Πιθανές ενδείξεις ξεπλύματος χρήματος στον κλάδο TCSP περιλαμβάνουν τα εξής²¹⁷:

- Συναλλαγές που απαιτούν τη χρήση πολύπλοκων και αδιαφανών νομικών οντοτήτων.
- Η πληρωμή αμοιβών συμβούλων σε εταιρείες κέλυφος (shell companies) που έχουν συσταθεί σε άλλες δικαιοδοσίες ή δικαιοδοσίες που είναι γνωστές για την αγορά στη δημιουργία εταιρειών-κέλυφος.
- Η χρήση TCSPs σε δικαιοδοσίες που δεν απαιτούν από τα TCSPs να καταγράφουν, διατηρούν ή υποβάλλουν στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες για την πραγματική ιδιοκτησία των εταιρικών δομών που δημιουργούνται από αυτά.
- Η χρήση νομικών προσώπων που έχουν συσταθεί σε δικαιοδοσίες με αδύναμους ή και καθόλου νόμους ΞΧ/ΧΤ και/ή καθεστώς ελλιπούς εποπτείας και παρακολούθησης των TCSPs.
- Η χρήση νομικών προσώπων που λειτουργούν σε δικαιοδοσίες με αυστηρούς νόμους περί απορρήτου.
- Πολλαπλές συναλλαγές δανείων μεταξύ εταιρειών ή πολλαπλές τραπεζικές μεταφορές που δεν έχουν προφανή ή νομικό σκοπό.

9.4 Ξέπλυμα χρήματος μέσω των καζίνο

Τα καζίνο αποτελούν συχνά στόχο για το ξέπλυμα χρήματος λόγω της ανωνυμίας που προσφέρουν και της δυνατότητας να διαχειρίζονται μεγάλα ποσά χρημάτων σε μετρητά. Τα καζίνο όπως και τα λοιπά τυχερά παιχνίδια, (πχ. στοίχημα, λαχεία, ιπποδρομίες) συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς παρέχουν μια αιτιολόγηση για πρόσφατα αποκτηθέντα κεφάλαια χωρίς προφανή νόμιμη πηγή²¹⁸.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω των καζίνο συμβαίνει γενικά στο στάδιο τοποθέτησης και διαστρωμάτωσης. Για παράδειγμα, μπορεί κάποιος να αγοράσει μάρκες με μετρητά που έχει αποκτηθεί παράνομα και στη συνέχεια να ζητήσει την επιστροφή τους με επιταγή από το λογαριασμό του καζίνο (στάδιο

²¹⁷ FATF, (2019), Guidance for a risk-based approach, Money Laundering Using Trust and Company Service Providers, p. 19-28.

²¹⁸ <https://financialcrimeacademy.org/money-laundering-through-casinos/>.

τοποθέτησης). Επίσης, ο εγκληματίας αντί να ζητήσει επιστροφή με επιταγή στο καζίνο όπου αγοράστηκαν οι μάρκες, ο παίκτης να ισχυριστεί ότι ταξιδεύει σε άλλη χώρα στην οποία η αλυσίδα καζίνο λειτουργεί και να ζητήσει πίστωση ώστε να διατεθεί εκεί το ποσό και στη συνέχεια να την αποσύρει με τη μορφή επιταγής στην άλλη χώρα (στάδιο διαστρωμάτωσης).

Το FinCEN (Financial Crimes Enforcement Network) των ΗΠΑ²¹⁹ έχει εκδώσει σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες για τα καζίνο στις οποίες περιλαμβάνονται ενδείξεις κινδύνου (red flags) και παραδείγματα συμπεριφορών που υποδηλώνουν την προσπάθεια για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή την προσπάθεια αποφυγής τήρησης αρχείου με τα στοιχεία των πελατών ή την υποβολή αναφοράς ασυνήθους/ύποπτης συμπεριφοράς στο όνομά τους.

Στο πλαίσιο πρόληψης και καταπολέμησης ΞΧ/ΧΤ, τα καζίνο οφείλουν να αναπτύσσουν αποτελεσματικά προγράμματα πρόληψης ΞΧ/ΧΤ, τα οποία περιλαμβάνουν την εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών, διαδικασιών και συστημάτων για τον μετριασμό του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ. Θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω πολιτικές, διαδικασίες και συστήματα εφαρμόζονται αποτελεσματικά ώστε τα καζίνο να μην καθίστανται αγωγοί παράνομων εσόδων. Επίσης, να διασφαλίζουν:

- Την τήρηση αρχείου και
- Την υποβολή αναφορών ύποπτης/ασυνήθους συμπεριφοράς προς τις αρμόδιες εποπτικές αρχές για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- την ύπαρξη εσωτερικών και ανεξάρτητων ελέγχων προκειμένου να ελέγχεται η αποτελεσματικότητα του προγράμματος ΞΧ/ΧΤ.
- επαρκή εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα ΞΧ/ΧΤ είναι απαραίτητη, ώστε να καλλιεργείται η κατάλληλη κουλτούρα συμμόρφωσης σε θέματα ΞΧ/ΧΤ και το προσωπικό να είναι σε θέση να αναγνωρίζει ύποπτες / ασυνήθεις συμπεριφορές, να γνωρίζει τις κανονιστικές του υποχρεώσεις, καθώς τις επιπτώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με κανονισμούς.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ειδικά στο συγκεκριμένο κλάδο, η παρακολούθηση ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών αποτελεί πρόκληση, καθώς η οριοθέτηση του τι είναι ασυνήθιστο μπορεί να μην είναι πάντα απλή. Αυτό δηλαδή, που είναι «συνηθισμένο» μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τα επαγγέλματα των πελατών, τον τύπο

²¹⁹ FinCEN, (2008), Recognizing Suspicious Activity - Red Flags for Casinos and Card Clubs, p.1.-4.

και τις δραστηριότητες του λογαριασμού, τους τύπους προϊόντων και υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται, το παιχνίδι που χρησιμοποιείται κτλ.. Για το λόγο αυτό, η ανάπτυξη ενός όσο το δυνατόν ακριβέστερου προφίλ πελάτη είναι σημαντική για τη διαχείριση ενός συστήματος βάσει κινδύνου (risk based approach). Τέλος, όσον αφορά τις διαδικασίες και τους ελέγχους που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της πρόληψης ΞΧ/ΧΤ, αυτοί βασίζονται συχνά σε προηγούμενες περιπτώσεις τυπολογιών, ωστόσο οι εγκληματίες προσαρμόζουν τις τεχνικές τους, γεγονός που μπορεί γρήγορα να περιορίσει τη χρησιμότητα τέτοιων τυπολογιών²²⁰²²¹.

²²⁰ FATF, GAFI, (2008), RBA Guidance for Casinos, 2008, p. 20.

²²¹ <https://financialcrimeacademy.org/money-laundering-through-casinos/>.

Κεφάλαιο 10 – Ξέπλυμα χρήματος στην Ελλάδα

10.1 Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (National Risk Assessment - NRA) για την Ελλάδα το 2018

Σύμφωνα με την πρώτη Έκθεση Εκτίμησης Κινδύνου για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας που εκπονήθηκε στην Ελλάδα για πρώτη φορά τον Οκτώβριο 2018, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 (4η οδηγία της ΕΕ) και τα διεθνή πρότυπα, προκύπτει ότι «το μεγαλύτερο επίπεδο κινδύνου ανακύπτει από τους κλάδους του μη χρηματοπιστωτικού τομέα (δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, λογιστές και μεσίτες ακινήτων), ενώ αντίστοιχα υψηλό επίπεδο κινδύνου ΞΧ αντιμετωπίζει και ο κλάδος των παρόχων υπηρεσιών εμβασμάτων, με τον τραπεζικό κλάδο να έπεται με επίπεδο κινδύνου ‘Μέσο – Υψηλό’».²²²

Ο επιμέρους κίνδυνος ΞΧ ανά κλάδο υπολογίστηκε ως συνάρτηση της αντίστοιχης ‘απειλής (threat)’ και ‘τρωτότητας (vulnerability)’. Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 10.1** του Παραρτήματος, «το μεγαλύτερο επίπεδο κινδύνου (Υψηλό) προκύπτει από τους κλάδους του μη χρηματοπιστωτικού τομέα (δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, λογιστές και μεσίτες ακινήτων). Υψηλό επίπεδο κινδύνου ΞΧ αντιμετωπίζει επίσης ο κλάδος των παρόχων υπηρεσιών εμβασμάτων, με τον τραπεζικό κλάδο να έπεται με επίπεδο κινδύνου ‘Μέσο – Υψηλό’. Το επίπεδο κινδύνου των υπόλοιπων κλάδων είναι χαμηλότερο»²²³.

Στη συνέχεια, υπολογίστηκε το επίπεδο εθνικού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, για τον υπολογισμό του οποίου λήφθηκε υπόψη το επίπεδο εθνικής απειλής, που εκτιμήθηκε ως ‘Μέσο – Υψηλό’, σε συνδυασμό με το επίπεδο της εθνικής τρωτότητας το οποίο εκτιμήθηκε ως ‘Μέσο’, το οποίο τελικά εκτιμήθηκε σε «**Μέσο - Υψηλό**»²²⁴.

Ο **Πίνακας 10.2** στο Παράρτημα απεικονίζει τη μέθοδο υπολογισμού του εθνικού κινδύνου ΞΧ που υιοθετήθηκε.

Οι τομείς των μεσιτών ακινήτων, δικηγόρων, λογιστών και συμβολαιογράφων εμφανίζουν μεγαλύτερο επίπεδο κινδύνου, καθώς αυτοί οι επαγγελματικοί κλάδοι συχνά

²²² Υπουργείο Οικονομικών, «Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας», 2018, σελ. 24.

²²³ Υπουργείο Οικονομικών, «Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας», 2018, σελ. 24-25.

²²⁴ Υπουργείο Οικονομικών, «Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας», σελ. 24.

εμπλέκονται σε μεταβιβάσεις ακινήτων και συστάσεις εταιρειών, δημιουργώντας, εν αγνοία τους, τις προϋποθέσεις για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Πιο συγκεκριμένα, «οι συμβολαιογράφοι, οι δικηγόροι και οι μεσίτες ακινήτων που μεσολαβούν στις αγοραπωλησίες ακινήτων, μπορεί να συμμετέχουν στη φοροδιαφυγή, η οποία αποτελεί βασικό αδίκημα του ξέπλυματος χρήματος και χρησιμοποιούνται συχνά ως διαμεσολαβητές για τη νομιμοποίηση εσόδων, προερχόμενων από διαφθορά και παράνομη διακίνηση ναρκωτικών, πολλές φορές και εν αγνοία τους. Τα στοιχεία από τους φορολογικούς ελέγχους έδειξαν ότι οι πραγματικές τιμές πώλησης των ακινήτων ήταν συνήθως και για μεγάλο χρονικό διάστημα, ιδιαίτερα πριν από την οικονομική κρίση, κατά πολύ μεγαλύτερες σε σχέση με την αναγραφόμενη στο συμβόλαιο τιμή, που συνέπιπτε με την αντικειμενική αξία του ακινήτου. Κατά συνέπεια, οι αγοραστές κατέβαλαν φόρο κατά πολύ μικρότερο του αναλογούντος.

Όσον αφορά στους δικηγόρους, συμβολαιογράφους και λογιστές - φοροτεχνικούς, η απειλή για ξέπλυμα χρήματος σχετίζεται με τη συμμετοχή τους στη δημιουργία, τη λειτουργία ή τη διαχείριση εταιρειών, δεδομένου ότι ορισμένες φορές επιχειρείται νομιμοποίηση εσόδων από τα βασικά εγκλήματα (π.χ. διακίνηση ναρκωτικών) μέσω νέων ή υφιστάμενων επιχειρήσεων.

Επιπλέον, οι έμποροι αγαθών υψηλής αξίας μπορεί να χρησιμοποιηθούν από εγκληματικές ομάδες για τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, η οποία συνήθως σχετίζεται με λαθρεμπόριο ή αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας.»²²⁵

Σχετικά με τα τυχερά παίγνια, υπάρχει διάκριση μεταξύ των τυχερών παιγνιδιών που διοργανώνονται και διεξάγονται α) επίγεια και β) μέσω διαδικτύου. «Τα τυχερά παίγνια που διοργανώνονται και διεξάγονται επίγεια πλην των καζίνο, ευνοούν την ανωνυμία του παίκτη και στο παρελθόν συνδέθηκαν με αυξημένη απειλή για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, έχουν ληφθεί μέτρα που έχουν μειώσει την απειλή». Όσον αφορά τα τυχερά παίγνια που διοργανώνονται και διεξάγονται μέσω διαδικτύου, «η απειλή για ξέπλυμα χρήματος σχετίζεται με τη σύνδεσή τους με τα εγκλήματα της απάτης, διαφθοράς, δωροδοκίας και του οργανωμένου εγκλήματος (π.χ. μέσω της χειραγώγησης αθλητικών γεγονότων και προσφοράς

²²⁵ Υπουργείο Οικονομικών, «Εκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας», σελ. 42.

στοιχηματισμού επ' αυτών) σε συνδυασμό με τον εξ αποστάσεως έλεγχο της εποπτικής αρχής, λόγω εγκατάστασης των παρόχων στην αλλοδαπή.»²²⁶

Τέλος, σχετικά με τους ορκωτούς ελεγκτές, οι απειλές για ξέπλυμα χρήματος μπορεί να προκύψουν από την «πλημμελή άσκηση των καθηκόντων τους (ακούσια ή εκούσια), κατά την οποία εάν ο ελεγκτής δεν επιδεικνύει τη δέουσα επιμέλεια και τον απαιτούμενο επαγγελματικό σκεπτικισμό για τη διερεύνηση ενδείξεων που τυχόν υποκρύπτουν έκνομες ενέργειες» ή από την «ενδεχόμενη μη κάλυψη από την εσωτερική οργανωτική δομή των ελεγκτικών εταιρειών, των απαιτήσεων του Διεθνούς Προτύπου Δικλείδων Ποιότητας σκοπός του οποίου είναι η θέσπιση και διατήρηση ενός συστήματος δικλείδων ποιότητας το οποίο θα παρέχει λελογισμένη διασφάλιση ότι η ελεγκτική εταιρεία και το προσωπικό της συμμορφώνονται με τα επαγγελματικά πρότυπα και τις εφαρμοστέες νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις.»²²⁷

10.2 Έκθεση FATF για Ελλάδα το 2019

Η τελευταία αξιολόγηση της Ελλάδας από τη FATF πραγματοποιήθηκε το 2019²²⁸. Στην αξιολόγηση αυτή, εξετάστηκε η αποτελεσματικότητα των μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην Ελλάδα.

Η έκθεση της FATF για την Ελλάδα αναλύει την ευθυγράμμιση της χώρας με τις 40 συστάσεις της FATF, την αποδοτικότητα των υιοθετημένων πολιτικών και πιθανούς τρόπους ενίσχυσης του συστήματος πρόληψης ΞΧ/ΧΤ στην Ελλάδα και παρουσιάζει σε γενικές γραμμές ικανοποιητικά αποτελέσματα. Όπως φαίνεται, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος σε σύγκριση με την τελευταία αξιολογική έκθεση για την πορεία της χώρας το 2011²²⁹, όπου υπήρχαν σημαντικές ανεπάρκειες σε σχέση με τις συστάσεις της FATF.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα είχε προηγουμένως υποβληθεί στην αντίστοιχη διαδικασία αμοιβαίας αξιολόγησης της FATF το 2007, η οποία διεξήχθη σύμφωνα με τη μεθοδολογία της FATF του 2004. Η εν λόγω αμοιβαία αξιολόγηση

²²⁶ Υπουργείο Οικονομικών, «Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας», σελ. 42-43.

²²⁷ Υπουργείο Οικονομικών, «Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας», σελ. 43.

²²⁸ FATF, (2019), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Greece, Fourth Round Mutual Evaluation Report.

²²⁹ FATF, GAFI, (2011), Mutual Evaluation Tech Follow-Up Report, Greece, Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism.

κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η χώρα συμμορφωνόταν με 2 συστάσεις, συμμορφώνονταν σε μεγάλο βαθμό με τη σύσταση 9, συμμορφώνονταν εν μέρει με τη σύσταση 23 και δεν συμμορφώνονται με τη σύσταση 14. Η Ελλάδα αξιολογήθηκε ως συμμορφούμενη ή σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη με 3 από τις 16 βασικές συστάσεις. Για το λόγο αυτό, η Ελλάδα τέθηκε σε διαδικασία ενισχυμένης παρακολούθησης από τη FATF, όπως άλλωστε συμβαίνει με τις χώρες που αντιμετωπίζουν στρατηγικές ανεπάρκειες, αλλά συμφωνούν με τη FATF σε ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης, η υλοποίηση του οποίου παρακολουθείται από τη FATF. Τελικά, κατάφερε να ολοκληρώσει επιτυχώς το σχετικό δράσης και να επιτύχει ικανοποιητικό επίπεδο συμμόρφωσης με όλες τις συστάσεις της FATF. Ως εκ τούτου αφαιρέθηκε από την τακτική διαδικασία παρακολούθησης της FATF εντός του 2011²³⁰.

Αναλύοντας την έκθεση του 2019, παρατηρούμε ότι το εμπόριο ναρκωτικών στην Ελλάδα είναι ένας από τους πιο σημαντικούς κινδύνους ξεπλύματος χρήματος που αντιμετωπίζει η χώρα, ενώ άλλοι κίνδυνοι περιλαμβάνουν τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, φοροδιαφυγή, διαφθορά, χρηματοοικονομικά εγκλήματα και λαθραία διακίνηση παράνομων αγαθών και μεταναστών²³¹. Οι κίνδυνοι χρηματοδότησης τρομοκρατίας της χώρας προέρχονται κυρίως από εγχώριες τρομοκρατικές ομάδες.

Ο τομέας που παρουσιάζει τον πιο σημαντικό κίνδυνο για ξέπλυμα χρήματος είναι ο χρηματοοικονομικός, αρκετά σημαντικό κίνδυνο παρουσιάζουν τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος, οι λογιστές, οι συμβολαιογράφοι και οι κτηματομεσίτες, σημαντικό κίνδυνο παρουσιάζουν οι ασφαλιστές, τα ιδρύματα πληρωμών, ο τομέας της κεφαλαιαγοράς, ο τομέας των τυχερών παιγνίων και τα ενεχυροδανειστήρια, ενώ λιγότερο σημαντικό κίνδυνο αποτελούν οι κλάδοι του leasing, factoring και ο ελεγκτικός τομέας. Τα αποτελέσματα αυτά συνάδουν με τα αντίστοιχα αποτελέσματα του NRA του 2018²³².

Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην εν λόγω αξιολογική έκθεση, ο χρηματοοικονομικός τομέας, παρότι ενέχει υψηλό κίνδυνο EX/XT, είναι σχετικά μικρός στην Ελλάδα και όχι πολύπλοκος, καθώς έχει συρρικνωθεί κατά τα τελευταία έτη λόγω

²³⁰ FATF, (2019), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Greece, Fourth Round Mutual Evaluation Report, p. 13.

²³¹ FATF, (2019), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Greece, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris, p. 17.

²³² FATF, (2019), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Greece, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris, p. 18.

της οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, οι εποπτικοί φορείς στην Ελλάδα για τον χρηματοοικονομικό τομέα είναι ιδιαίτερα ισχυροί και αποτελεσματικοί (ήτοι ο Ενιαίος μηχανισμός της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και η Τράπεζα της Ελλάδος), ενώ λόγω των capital controls το 2015 που περιόρισε τη διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων, είχε σημαντικό αντίκτυπο στον τομέα αυτό²³³.

Σε όρους τεχνικής συμμόρφωσης, το νομοθετικό πλαίσιο κρίνεται ιδιαίτερα ισχυρό. Σε ορισμένους μόνο τομείς πρέπει να επιτευχθεί σημαντική βελτίωση, όπως στα περίπλοκα νομικά μορφώματα, στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, στην τραπεζική ανταπόκριση και στις μεταφορές μετρητών μέσω κούριερ. Αναφορικά με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ο κίνδυνος προέρχεται κυρίως από εγχώριες τρομοκρατικές ομάδες. Τα παράνομα κεφάλαια αποκτώνται κατά κανόνα από κλοπές και ληστείες, ενώ η απειλή της διεθνούς χρηματοδότησης της τρομοκρατίας θεωρείται χαμηλή. Επομένως, η Ελλάδα έχει τις βάσεις για αποτελεσματική δράση ενάντια στο ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ωστόσο, πρέπει να βελτιώσει την επιδίωξη αυτών των εγκλημάτων και να επικεντρωθεί περισσότερο στους κινδύνους που αντιμετωπίζει ο μη χρηματοοικονομικός τομέας.

Τέλος, αναφορικά με τη συμμόρφωση της Ελλάδας στις 40 συστάσεις της FATF, η Ελλάδα «συμμορφώνεται απόλυτα» με 15 εξ αυτών, «συμμορφώνεται ευρέως» με τις 22 και «συμμορφώνεται μερικώς» με τις υπόλοιπες 3. Αναλυτικότερα, τα αποτελέσματα των δεικτών αποτελεσματικότητας και των δεικτών τεχνικής συμμόρφωσης περιγράφονται στους **Πίνακες 10.3** και **10.4** του Παραρτήματος.

10.3 Στατιστικά δεδομένα για την Ελλάδα

Η ανάγκη συλλογής και τήρησης ολοκληρωμένων στατιστικών στοιχείων αναφορικά με θέματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των συστημάτων πρόληψης ΞΧ/ΧΤ των χωρών, αποτελεί σύσταση της FATF (No 33). Με τον τρόπο αυτό δίνεται σαφέστερη εικόνα για την έκταση των εκάστοτε προβλημάτων τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Πιο συγκριμένα, θα πρέπει να συλλέγονται και να τηρούνται στατιστικά στοιχεία για:

- Τις ύποπτες/ασυνήθεις αναφορές για ξέπλυμα χρήματος που έχουν ληφθεί από την εκάστοτε Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (FIUs),
- Έρευνες για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,

²³³ FATF, (2019), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Greece, Fourth Round Mutual Evaluation Report, p. 21.

- Δικαστικές διώξεις και καταδίκες,
- Περιουσιακά στοιχεία που έχουν παγώσει ή κατασχεθεί, και
- Αμοιβαία νομική βοήθεια ή άλλα διεθνή αιτήματα για συνεργασία²³⁴.

Σύμφωνα την Έκθεση Αμοιβαίας Αξιολόγησης της FATF για την Ελλάδα το 2011, τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με θέματα ερευνών για ΞΧ για το χρονικό διάστημα 2008-2011 έχουν ως εξής: το 2008 έγιναν στην Ελλάδα 247 έρευνες για ΞΧ, ενώ ασκήθηκαν 42 ποινικές διώξεις και υπήρξαν 34 καταδίκες. Τα αντίστοιχα στοιχεία για το α' εξάμηνο του 2009 είναι 267 έρευνες για ΞΧ, 85 ποινές διώξεις και 43 καταδίκες. Για το β' εξάμηνο 2009 δεν αναφέρονται διαθέσιμα στοιχεία στην εν λόγω Έκθεση, ενώ κατά το 2010 ασκήθηκαν 111 ποινικές διώξεις και υπήρξαν 16 καταδίκες. Παρατηρούμε λοιπόν ότι σε διάστημα τριών ετών έγιναν συνολικά 93 καταδίκες σε σύγκριση με 10 καταδίκες που έγιναν κατά το διάστημα 2001-2005, γεγονός που δείχνει τη μεγάλη αύξηση των καταδικών²³⁵.

Με βάση με τα στατιστικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην επίσημη ιστοσελίδα της Ελληνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (Hellenic FIU)²³⁶, ο αριθμός των υποθέσεων ΞΧ που αναφέρθηκαν στην Αρχή, καθώς και ο αριθμός των υποθέσεων που στάλθηκαν από την Αρχή στην Εισαγγελία κατά τα έτη 2009-2016 έχουν ως εξής:

Πίνακας 10. 5. Υποθέσεις ΞΧ που αναφέρθηκαν στην Ελληνική Αρχή κατά τα έτη 2009-2016

Έτος	Αριθμός υποθέσεων ξεπλύματος χρήματος που αναφέρθηκαν στην Ελληνική Αρχή	Αριθμός υποθέσεων που στάλθηκαν στην Εισαγγελία από την Ελληνική Αρχή
2009	2.304	81
2010	2.982	108
2011	3.507	162
2012	3.923	279
2013	4.071	207
2014	6.288	117

²³⁴ FATF, (2012-2023), The FATF Recommendations, as updated November 2023, International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, p.26.

²³⁵ FATF, FAGI, (2011), Mutual Evaluation Tech Follow-Up Report, Greece, Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, p.8.

²³⁶ http://www.hellenic-fiu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=130&lang=el

2015	5.530	402
2016	3.834	444

Τα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει διαχρονικά σημαντική αύξηση τόσο στον αριθμό υποθέσεων ξεπλύματος χρήματος που αναφέρθηκαν στην Ελληνική Αρχή, όσο και στον αριθμός υποθέσεων που στάλθηκαν στην Εισαγγελία από την Ελληνική Αρχή. Ωστόσο, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να παρέχονται στην επίσημη ιστοσελίδα της Αρχής όχι μόνο ποσοτικά στοιχεία, αλλά και ποιοτικά, όπως για παράδειγμα από ποιες εταιρίες/κλάδους διαπράττονται παραβιάσεις που αφορούν ξέπλυμα χρήματος ή στοιχεία σχετικά με τις δικαστικές αποφάσεις και την εισπραξιμότητα εκ μέρους του δημοσίου των δεσμευόμενων ποσών.

Κεφάλαιο 11 – Παραδείγματα Ξεπλύματος Χρήματος (Case Studies)

Παράδειγμα 1: Φυσική μεταφορά χρημάτων για να ανακοπεί ο λογιστικός έλεγχος της διαδρομής των κεφαλαίων²³⁷.

Το Νοέμβριο του 2013 οι τунησιακές αρχές είχαν πληροφορίες σχετικά με την ύποπτη δραστηριότητα ενός υπηκόου τους, που ζούσε στο εξωτερικό αλλά διατηρούσε δύο τραπεζικούς λογαριασμούς στη χώρα, έναν σε ευρώ και έναν στο εθνικό νόμισμα. Σε διάστημα έξι μηνών, οι λογαριασμοί αυτοί είχαν πιστωθεί με ποσό που ξεπερνούσε τα 2,7 εκατομμύρια ευρώ. Ο εν λόγω πολίτης δεν είχε ποινικό παρελθόν ούτε επιχειρηματική δραστηριότητα στην πατρίδα του.

Όταν συνελήφθη και ρωτήθηκε για την προέλευση των χρημάτων, είπε ότι προερχόταν από την πώληση περιουσίας του στην χώρα διαμονής. Επιπλέον, ο τελωνειακός έλεγχος έδειξε ότι ο εν λόγω ύποπτος είχε δηλώσει μετρητά κατά την είσοδό του στη χώρα το επίμαχο διάστημα οκτώ φορές, σύμφωνα με τον τунησιακό νόμο. Οι αρχές πίστευαν ότι ακολουθήθηκε αυτή η διαδικασία, προκειμένου να μπορεί το εν λόγω ποσό να εισαχθεί στο τραπεζικό σύστημα της χώρας, δεδομένου ότι ο σχετικός νόμος απαιτεί η κατάθεση συναλλάγματος να συνοδεύεται από συγκεκριμένο έντυπο δήλωσης μετρητών.

Αφού ολοκληρώθηκε η κατάθεση του ποσού σε τунησιακή τράπεζα, μεταφέρθηκε ηλεκτρονικά σε λογαριασμούς εταιριών και του ίδιου στη χώρα διαμονής του. Η αιτιολογία ήταν η εξόφληση δανείου και η πώληση συμμετοχής του σε εταιρία.

Έρευνες στη χώρα διαμονής έδειξαν ότι ήταν αντικείμενο έρευνας και εκεί, για ένα έμβασμα σε συγγενικό του πρόσωπο στην Τунησία, τον Μάιο του 2013 ύψους διακοσίων είκοσι χιλιάδων ευρώ. Η μεταφορά αυτή σύμφωνα με τον ίδιο έγινε για αγορά μηχανημάτων. Το άτομο αυτό απασχολούνταν με τον κατώτατο μισθό ενώ δεν εμφανιζόταν να έχει καμία ιδιοκτησία στη χώρα διαμονής ενώ η εταιρία στην οποία είχε πραγματοποιήσει κάποιες από τις μεταφορές, ελεγχόταν για φορολογικές απάτες.

Οι αρχές της Τунησίας συμπέραναν ότι οι συναλλαγές αυτές συνδέονταν με φορολογικές απάτες του εν λόγω τунησιου πολίτη στη χώρα διαμονής.

Παράδειγμα 2: Τοποθέτηση μετρητών, που διευκολύνθηκε από την απουσία θεσμικού πλαισίου για τις κινήσεις μετρητών²³⁸.

²³⁷ FATF, MENAFATF (2015), Money Laundering through the Physical Transportation of Cash, FATF, Paris, France and MENAFATF, Manama, Bahrain, p. 40-41.

²³⁸ FATF, MENAFATF (2015), Money Laundering through the Physical Transportation of Cash, FATF, Paris, France and MENAFATF, Manama, Bahrain, p. 42.

Οι τελωνειακοί υπάλληλοι του Λίβανου, εντόπισαν οκτώ ταξιδιώτες, οι οποίοι σε διάστημα οκτώ μηνών πραγματοποιούσαν πολλά ταξίδια από συγκεκριμένη ευρωπαϊκή χώρα. Αποφάσισαν να τους σταματήσουν και να ελέγξουν τις αποσκευές τους.

Διαπιστώθηκε ότι μετέφεραν τεράστια χρηματικά ποσά, που κυμαίνονταν από εκατό τριανταπέντε μέχρι εξακόσιες χιλιάδες ευρώ. Οι εξηγήσεις τους δεν κρίθηκαν πειστικές και τα στοιχεία προωθήθηκαν στην αρμόδια εθνική αρχή.

Οι έρευνες έδειξαν ότι οι εν λόγω ταξιδιώτες συναντιόντουσαν σε συγκεκριμένο δωμάτιο ξενοδοχείου με άτομο άλλης εθνικότητας, που τους έδινε τα χρηματικά ποσά, τα οποία υποτίθεται ότι προέρχονται από μετοχές και άλλες επενδύσεις. Οι ίδιοι λάμβαναν μια αμοιβή μεταξύ χιλίων πεντακοσίων και δύο χιλιάδων δολλαρίων για την μεταφορά. Επιπλέον, εργαζόντουσαν για δύο άτομα που διέμεναν στον Λίβανο. Δεδομένου όμως ότι οι αρχές δεν μπορούσαν να βρουν στοιχεία για την προέλευση των χρημάτων, αυτά αποδόθηκαν στους κατόχους τους. Βάσει των ισχυόντων κανονισμών, η υπόθεση μεταφέρθηκε από το τελωνείο στην Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών του Λιβάνου.

Η έρευνα αυτής της αρχής για όλα τα εμπλεκόμενα ονόματα στις τράπεζες της χώρας, αποκάλυψε πλήθος τραπεζικών εμβασμάτων και πολλούς λογαριασμούς και οδήγησε στην απόφαση για πάγωμα λογαριασμών ύψους περίπου 1,6 εκατομμυρίων δολαρίων. Τα σχετικά στοιχεία διαβιβάστηκαν στον εισαγγελέα,

Το κράτος του Λιβάνου δεν κατάφερε να συγκεντρώσει στοιχεία από τις άλλες δύο χώρες. Ενδεικτικά η πρεσβεία του στην μία εξ αυτών παρείχε στοιχεία από δημοσιογραφική έρευνα περί ξεπλύματος χρήματος, που όμως δεν παρείχαν οι αρχές. Με δεδομένο αυτό δεν κινήθηκε νομικά εναντίον των εμπλεκόμενων, αλλά διατήρησε το καθεστώς του παγώματος των λογαριασμών.

Παράδειγμα 3²³⁹: Χρήση των ATMs ως μέσο ΕΧ/ΧΤ

Το 2001, η μονάδα El Dorado Task force στη Νέα Υόρκη, διαπίστωσε έναν ολοένα και αυξανόμενο αριθμό ατόμων, που χρησιμοποιούσαν τα ATM σαν μέσο ξεπλύματος χρήματος, μέσω αναλήψεων μετρητών σε άλλες χώρες. Εντοπίστηκαν περισσότερες από πενήντα ύποπτες καταθέσεις χρημάτων στη Νέα Υόρκη, που ακολουθήθηκαν από αντίστοιχες αναλήψεις από την Κολομβία, το Μεξικό, το Περού, το Εκουαδόρ και τον Παναμά. Μελέτη που διεξήγαγε για τέσσερα χρόνια το Financial Crimes Enforcement

²³⁹ FATF, GAFI, (2006), “Report on new Payment Methods”, Paris, France, p. 12.

Network έδειξε ότι οι πιο συνηθισμένες χώρες των αναλήψεων ήταν η Κολομβία, η Βενεζουέλα, το Μεξικό, η Αργεντινή και η Βραζιλία. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι τράπεζες περιέγραφαν τη συναλλαγή ως συνδεδεμένη με ξέπλυμα.

Παράδειγμα 4²⁴⁰: Ξέπλυμα χρήματος μέσω χρήσης προπληρωμένων καρτών

Το 2004, αποκαλύφθηκε στη Γερμανία μια υπόθεση ξεπλύματος μέσω προπληρωμένων καρτών. Δύο κακοποιοί είχαν μεταφέρει τα κέρδη τους από εγκληματικές δραστηριότητες σε διάφορες προπληρωμένες κάρτες. Χρησιμοποιούσαν τα χρήματα των καρτών για αναλήψεις εντός της Γερμανίας και για αγορές αγαθών. Οι συγκεκριμένες κάρτες χρησιμοποιούνταν για ένα διάστημα έξι μηνών έως δύο χρόνων, μετά έκλειναν και ακολούθως ανοίγονταν καινούργιες και ο κύκλος επαναλαμβανόταν. Με τον τρόπο αυτό, ξεπλύθηκαν περισσότερα από τριακόσιες πενήντα χιλιάδες ευρώ, σύμφωνα με τις γερμανικές αρχές.

Παράδειγμα 5: Δόμηση καταθέσεων ('structuring')²⁴¹

Ένας πολίτης έγινε αντικείμενο έρευνας αναφορικά με τη διάρθρωση των καταθέσεων του σε έναν λογαριασμό. Στην υπόθεση αυτή, ο έλεγχος αφορούσε κέρδη που κατατέθηκαν σε τράπεζα της Αυστραλίας και προέρχονταν από μια μορφή παραγωγού και τη διαφορά της αξίας του συμβολαίου όταν ανοίχτηκε και όταν κλείστηκε.

Ο ύποπτος χρησιμοποίησε πλαστά έγγραφα ταυτότητας για να ανοίξει έναν εμπορικό λογαριασμό μέσω ίντερνετ. Σε διάστημα οκτώ ημερών, περίπου τετρακόσιες χιλιάδες δολάρια Αυστραλίας κατατίθεντο σε συναλλαγές κάτω του ορίου που θα προκαλούσε έλεγχο, ενώ κάποιες φορές γινόταν από διαφορετικά καταστήματα στην ίδια περιοχή. Η αξία του λογαριασμού έφτασε τα επτακόσιες πενήντα χιλιάδες δολάρια, τα οποία εν τέλει κατασχέθηκαν.

²⁴⁰ <https://home.treasury.gov/system/files/246/new-payment-methods-102006.pdf>, p. 12.

²⁴¹ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/ML%20and%20TF%20in%20the%20Securities%20Sector.pdf.coredownload.pdf>, p. 26-27.

Κεφάλαιο 12 – Το μέλλον στη πρόληψη ΞΧ/ΧΤ : Ενσωμάτωση Artificial Intelligence (AI) στις μεθόδους πρόληψης ΞΧ/ΧΤ

Η ραγδαία εξάπλωση της τεχνητής νοημοσύνης, όπως ήταν φυσικό επηρέασε και τον τομέα του ΞΧ. Είναι σαφές ότι ο στόχος είναι η αύξηση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων αλλά και της πρόληψης και ανίχνευσης έκνομων ενεργειών, με την ταυτόχρονη ελάφρυνση του βάρους για τους εργαζόμενους που ασκούν αυτό το έργο στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Βέβαια, είναι σαφές ότι προκύπτει αυξανόμενος αριθμός προβληματισμών και ηθικών ανησυχιών. Τα οφέλη από την χρήση της τεχνητής νοημοσύνης συνοπτικά είναι τα ακόλουθα²⁴²:

1. Ενισχυμένη ακρίβεια των στοιχείων του ελέγχου: Είναι σαφές ότι η χρήση αλγορίθμων αποκαλύπτει μοτίβα σε πραγματικό χρόνο, τα οποία μπορεί να μην είναι ευδιάκριτα στο ανθρώπινο μάτι. Επιπρόσθετα, διασφαλίζεται με αυτό τον τρόπο η ανάλυση τεράστιου όγκου δεδομένων σε ελάχιστο χρόνο, απελευθερώνοντας πολύτιμους παραγωγικούς πόρους για έναν οργανισμό. Ένας οργανισμός που εφαρμόζει συστήματα ελέγχου κατά του ξεπλύματος χρήματος μπαίνει στο δίλημμα να θέσει ένα πολύ χαμηλό όριο ελέγχου, με κίνδυνο πολλές νόμιμες συναλλαγές να εμφανίζονται λανθασμένα ως ύποπτες. Τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης δημιουργεί ένα στρώμα ελέγχου που αντιμετωπίζει ουσιαστικά αυτή την αυξημένη ανάγκη ελέγχου συναλλαγών²⁴³²⁴⁴.
2. Αυξημένη αποτελεσματικότητα: Η ταυτόχρονη διεκπεραίωση των πολλών εργασιών που απαιτούνται κατά τον έλεγχο της νομιμότητας μιας ύποπτης συναλλαγής, δίνει τη δυνατότητα σε έναν οργανισμό, πέραν της εξοικονόμησης πόρων και χρόνου που προαναφέρθηκε, να αντιδράσει γρηγορότερα και να αποτρέψει έναν ενδεχόμενο κίνδυνο. Επιπρόσθετα, παρέχει τη δυνατότητα διαμόρφωσης νέων κανόνων, πιο εξειδικευμένων και προσωποποιημένων, αντιμετωπίζοντας και εξειδικευμένες περιπτώσεις ελέγχου.
3. Διαρκής μάθηση: Τα προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης είναι κατασκευασμένα έτσι, ώστε να μαθαίνουν και να προσαρμόζονται διαρκώς βάσει των καινούργιων δεδομένων και τάσεων που αντιμετωπίζουν. Το γεγονός αυτό, παρέχει τη

²⁴²<https://www.sanctionsscanner.com/blog/artificial-intelligence-and-anti-money-laundering-17#:~:text=Advantages%20of%20AI%20in%20Anti%2DMoney%20Laundering&text=Enhanced%20accuracy%3A%20AI%20algorithms%20can,better%20and%20reduce%20false%20positives.>

²⁴³ Rashid Alhajeri and Abdulrahman Alhashem, (2023), p. 293.

²⁴⁴ <https://hawk.ai/industries/retail-banking.>

δυνατότητα στον ελεγκτή να προλαμβάνει ενδεχόμενες απειλές αλλά και να αποκαλύπτει άγνωστους μέχρι στιγμής κινδύνους. Η μάθηση αυτή μπορεί να προέλθει είτε από αλγόριθμους εποπτευόμενης μάθησης είτε από μάθηση που προκύπτει χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, αποκλειστικά από τα προσφερόμενα δεδομένα²⁴⁵.

4. Εξοικονόμηση κόστους: Είναι προφανές ότι όλα τα ανωτέρω καθιστούν τους ελέγχους πιο αποδοτικούς και αποτελεσματικούς, μειώνοντας τα σχετικά κόστη.
5. Βελτιωμένη εμπειρία του πελάτη: Είναι σαφές, ότι η αυτοματοποίηση των διαδικασιών που προκύπτει από τα λογισμικά προγράμματα της τεχνητής νοημοσύνης, ενισχύει την ικανοποίηση των νομοταγών πελατών, οι οποίοι βλέπουν τις διαδικασίες και τις συναλλαγές που τους αφορούν, όπως για παράδειγμα το άνοιγμα ενός τραπεζικού λογαριασμού, να διεκπεραιώνονται ταχύτερα και οικονομικότερα.

Είναι βεβαίως προφανές ότι η χρήση αυτών των προγραμμάτων ενέχει κινδύνους και περιορισμούς. Πιο συγκεκριμένα:

1. Η ποιότητα των δεδομένων: Απαιτείται η ύπαρξη ποιοτικών δεδομένων, γεγονός όμως που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο στον σύγχρονο χρηματοπιστωτικό τομέα, όπου υπάρχει ασυμμετρία στην πληροφόρηση. Είναι σαφές ότι ελλιπή ή λανθασμένα δεδομένα, μπορεί να οδηγήσουν σε λανθασμένες ή ανεπαρκείς αποφάσεις και δράσεις.
2. Επεξηγηματικότητα: Είναι σύνηθες τα προγράμματα αυτά να λειτουργούν με δυσνόητους κώδικες, γεγονός που δυσχεραίνει την προσπάθεια του οργανισμού να εξηγήσει στις εποπτικές αρχές, τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων που αφορούν τον έλεγχο.
3. Ανάγκη υπακοής στο θεσμικό πλαίσιο: Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το θεσμικό πλαίσιο είναι δυναμικό και διαρκώς μεταβαλλόμενο. Αυτό καθιστά αναγκαία την προσαρμογή του λογισμικού των προγραμμάτων τεχνητής νοημοσύνης, η οποία μπορεί να επιφέρει σημαντικό κόστος.
4. Ο ανθρώπινος παράγοντας: Όσο εξελιγμένο και αν είναι ένα σύστημα τεχνητής νοημοσύνης, πάντοτε θα υπάρχει ο ανθρώπινος παράγοντας, ο οποίος πρέπει να αξιολογήσει τις προτάσεις του προγράμματος και να πάρει τις τελικές αποφάσεις.

²⁴⁵ Rashid Alhajeri and Abdulrahman Alhashem, (2023), p. 290-291.

Αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη έμπειρου και ικανού προσωπικού, η εύρεση του οποίου δεν είναι πάντοτε εύκολη.

5. Προκαταλήψεις: Το λογισμικό όπως και ο ανθρώπινος παράγοντας μπορεί να επηρεαστεί από προκαταλήψεις, εάν δεν έχει δομηθεί ορθά και σε αυτή την περίπτωση δε θα μας παράσχει αξιόπιστα αποτελέσματα.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα τελευταία χρόνια, μεγάλοι οργανισμοί, όπως η Danske Bank, HSBC, Standard Chartered και JP Morgan Chase έχουν ενσωματώσει τέτοιου είδους προγράμματα και έχουν καταγράψει εντυπωσιακά αποτελέσματα. Αρκετοί μελετητές αναφέρουν παραδείγματα παρόμοιων επιτυχημένων εφαρμογών. Για παράδειγμα, η Deloitte δημοσίευσε την αναδιοργάνωση των συστημάτων της United Overseas Bank, μέσω προγραμμάτων αντιμετώπισης του ξεπλύματος και τεχνητής νοημοσύνης, τα οποία εγκαταστάθηκαν σε διάφορους τομείς, όπως η κατανόηση του πελάτη, η δημιουργία αναλυτικού προφίλ των συναλλαγών του και των χαρακτηριστικών του, η επίβλεψη των συναλλαγών, ο έλεγχος των στοιχείων των συναλλασσόμενων και των διαδικασιών των πληρωμών²⁴⁶.

Τέλος, αναφέρεται ότι διεθνείς οργανισμοί, αντιλαμβανόμενοι τις εξελίξεις και τους τιθέμενους προβληματισμούς, προσπαθούν να θέσουν το πλαίσιο λειτουργίας αυτών των προγραμμάτων. Ενδεικτικά αναφέρεται η πρόταση για ομοσπονδιακό αλγοριθμικό έλεγχο από την Japanese society for Artificial Intelligence Ethical Guidelines, που υιοθέτησε αργότερα η US Senate Intelligence Committee. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων για να ρυθμίσει τη χρήση δεδομένων ευρωπαίων πολιτών από προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης ενώ ο ΟΟΣΑ συνεργάστηκε με τον Artificial Intelligence High-Level Expert Group και τα πρότυπα που δημιούργησε υιοθετήθηκαν από την ομάδα των G20²⁴⁷.

Οι προκλήσεις για το μέλλον είναι πολλές καθώς η χρήση αυτών των προγραμμάτων επεκτείνεται σε τομείς όπως η παρακολούθηση των συναλλαγών, η αξιολόγηση κινδύνου, η δέουσα επιμέλεια πελατών, η αναφορά ύποπτων δραστηριοτήτων και η ενισχυμένη εποπτεία και χρήση ιστορικών δεδομένων και στατιστικών στοιχείων για να αποκαλυφτούν ενδεχόμενοι τομείς κινδύνου.

²⁴⁶ <https://www2.deloitte.com/tr/en/pages/financial-advisory/articles/the-case-for-artificial-intelligence-in-combating-money-laundering-and-terrorist-financing.html>.

²⁴⁷ Rashid Alhajeri and Abdulrahman Alhashem, (2023), p. 295.

Επίλογος – Συμπεράσματα

Όπως γίνεται αντιληπτό από την παρούσα εργασία, το ΕΧ και η ΧΤ αποτελούν ζητήματα που απαιτούν συνεχή προσοχή και προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες και μεθόδους. Επομένως, η ανάγκη για παροχή επικαιροποιημένων και στοχευμένων κατευθυντήριων οδηγιών από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές είναι επιτακτική. Η ενίσχυση του νομικού και κανονιστικού πλαισίου προκειμένου αφενός να θέσει πιο αυστηρά κριτήρια ελέγχου και αφετέρου να συμπεριλάβει κι άλλες ομάδες επαγγελματιών υπό το ρυθμιστικό πλαίσιο ΕΧ/ΧΤ είναι επίσης ζωτικής σημασίας. Όπως βλέπουμε άλλωστε κι από τις σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες, αυτό αποτελεί μία διαρκώς εξελισσόμενη διαδικασία.

Στο πλαίσιο αυτό, η ανάγκη για διεθνή συνεργασία με ανάπτυξη κοινών προτύπων για την πρόληψη και την καταπολέμηση του ΕΧ/ΧΤ και η κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού στους κλάδους που ενέχουν κίνδυνο ΕΧ/ΧΤ αποτελούν κρίσιμες παραμέτρους στον τομέα αυτό. Η κατανόηση των μεθόδων και των συνεπειών αυτών των εγκληματικών δραστηριοτήτων μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών στρατηγικών για την αντιμετώπισή τους. Τέλος, σημαντικό εργαλείο σε αυτήν την προσπάθεια, φαίνεται ότι θα είναι η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης.

Παράρτημα Ι - Ενδεικτικοί παράγοντες και τύποι αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου

ΕΧ/ΧΤ²⁴⁸

i. «Παράγοντες κινδύνου ως προς τον πελάτη:

- α) εταιρεία, της οποίας οι μετοχές είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο που λειτουργεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ή σε άλλο κράτος με νομοθεσία συμβατή προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/65/ΕΕ (L 173/12.06.2014), που διασφαλίζει επαρκή διαφάνεια ως προς τον πραγματικό δικαιούχο,
- β) δημόσια αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή επιχείρηση που ανήκει κατά πλειοψηφία σε κρατικό φορέα, ή όργανο ή οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή δημόσιος διεθνής οργανισμός,
- γ) πελάτες που είναι κάτοικοι ή εδρεύουν σε γεωγραφικές περιοχές χαμηλότερου κινδύνου, όπως καθορίζονται στο σημείο 3 παρακάτω.

ii. Παράγοντες κινδύνου ως προς προϊόντα, υπηρεσίες, συναλλαγές ή διαύλους παροχής προϊόντων ή υπηρεσιών:

- α) ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής, όταν το ποσό των ασφαλιστρών που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους είναι χαμηλό,
- β) συμβάσεις συνταξιοδοτικής ασφάλισης, με τον όρο ότι οι συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς, ούτε μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως εγγύηση,
- γ) προγράμματα συνταξιοδοτικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα οποία οι εισφορές των εργαζομένων καταβάλλονται από τις αποδοχές τους και των οποίων οι όροι δεν επιτρέπουν την εκχώρηση των δικαιωμάτων των ασφαλισμένων,
- δ) χρηματοοικονομικά προϊόντα ή υπηρεσίες που έχουν σχεδιαστεί για να διευκολύνουν την πρόσβαση ορισμένων κατηγοριών πελατών σε περιορισμένες, κατάλληλα καθορισμένες υπηρεσίες του χρηματοπιστωτικού τομέα,
- ε) προϊόντα όπου οι κίνδυνοι νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας περιορίζονται από άλλους παράγοντες, όπως τα χαμηλά όρια των διακινούμενων χρηματικών ποσών ή η διαφάνεια ως προς την ταυτότητα του πελάτη.

²⁴⁸ Παράρτημα Ι του νόμου υπ' αριθμ.4557/2018.

iii. Γεωγραφικοί παράγοντες κινδύνου-καταχώριση, έδρα, διαμονή σε:

α) κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

β) τρίτες χώρες που έχουν αναγνωρισθεί με βάση λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών ως χαμηλού επιπέδου διαφθοράς, οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων,

γ) τρίτες χώρες οι οποίες, σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές όπως, λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών, έχουν θεσπίσει και εφαρμόζουν αποτελεσματικά ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που συνάδουν προς τις αναθεωρημένες συστάσεις της FATF.»

Παράρτημα II - Πελάτες / Συναλλαγές που εφαρμόζονται Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας

i. Τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου²⁴⁹

«Όταν πρόκειται για πελάτες από τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου, δηλαδή τρίτες χώρες που χαρακτηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως υψηλού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τότε τα υπόχρεα πρόσωπα:

α) συλλέγουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο ή δικαιούχους, τον σχεδιαζόμενο χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης, την προέλευση των κεφαλαίων και την πηγή του πλούτου του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου ή δικαιούχων, καθώς και την αιτιολογία των συναλλαγών που σχεδιάζονται ή εκτελούνται,

β) εξασφαλίζουν την έγκριση ανώτερων διοικητικών στελεχών για την έναρξη ή τη συνέχιση της επιχειρηματικής σχέσης,

γ) διενεργούν ενισχυμένη και συνεχή παρακολούθηση των εν λόγω επιχειρηματικών σχέσεων, μέσω της αύξησης του αριθμού και της τακτικότητας των ελέγχων που εφαρμόζουν και μέσω της επιλογής προτύπων των συναλλαγών που χρήζουν περαιτέρω εξέτασης,

δ) εξασφαλίζουν, κατά περίπτωση, ότι η πρώτη πληρωμή πραγματοποιείται μέσω λογαριασμού στο όνομα του πελάτη σε πιστωτικό ίδρυμα που υπάγεται σε πρότυπα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, τα οποία δεν είναι λιγότερο αυστηρά από εκείνα που προβλέπονται στον εν λόγω νόμο.

Επιπλέον, εκτός από τα παραπάνω μέτρα τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν, όπου απαιτείται, ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω μέτρα μετριασμού του κινδύνου σε πρόσωπα που πραγματοποιούν συναλλαγές με τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου:

α) απαίτηση πρόσθετων στοιχείων ενισχυμένης δέουσας επιμέλειας,

β) εφαρμογή ενισχυμένων μηχανισμών παρακολούθησης και συστηματικής αναφοράς χρηματοοικονομικών συναλλαγών,

γ) εφαρμογή αποκλεισμού ή περιορισμού επιχειρηματικών σχέσεων ή συναλλαγών με πρόσωπα από τρίτες χώρες που χαρακτηρίζονται ως χώρες υψηλού κινδύνου.»

²⁴⁹ Άρθρο 12 του Ν. 4734/2020.

ii. Διασυννοριακές σχέσεις ανταπόκρισης²⁵⁰

«Στις διασυννοριακές σχέσεις ανταπόκρισης που αφορούν σε εκτέλεση πληρωμών με ίδρυμα πελάτη από τρίτη χώρα ΥΚ, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, όταν συνάπτουν επιχειρηματικής σχέσης, οφείλουν, πλέον των μέτρων δέουσας επιμέλειας, να:

- α) συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες, σχετικά με το ίδρυμα πελάτη για να κατανοήσουν πλήρως τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του και να εκτιμήσουν, από τις δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, τη φήμη του ιδρύματος και την ποιότητα της εποπτείας που ασκείται επ' αυτού,
- β) αξιολογούν τους ελέγχους που διενεργεί το ίδρυμα πελάτης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- γ) λαμβάνουν την έγκριση ανώτερου διοικητικού στελέχους πριν από τη σύναψη νέων σχέσεων ανταπόκρισης,
- δ) προσδιορίζουν ρητά τις αρμοδιότητες του κάθε μέρους στο πλαίσιο της σύμβασης ανταπόκρισης,
- ε) διασφαλίζουν, επί λογαριασμών πλάγιας πρόσβασης (payable through accounts), ότι το ίδρυμα πελάτης επαληθεύει την ταυτότητα των πελατών και ασκεί συνεχή δέουσα επιμέλεια ως προς τους πελάτες που έχουν άμεση πρόσβαση στους λογαριασμούς του ιδρύματος ανταποκριτή, καθώς και ότι μπορεί να παράσχει στοιχεία και δεδομένα, σχετικά με την δέουσα επιμέλεια ως προς τους πελάτες, ύστερα από σχετικό αίτημα του ιδρύματος ανταποκριτή.»

iii. Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα²⁵¹

«Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα (Π.Ε.Π.) είναι τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα.

Στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα περιλαμβάνονται:

- α) οι αρχηγοί κρατών, αρχηγοί κυβερνήσεων, υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί και υφυπουργοί,
- β) τα μέλη κοινοβουλίων ή αντίστοιχων νομοθετικών σωμάτων,
- γ) τα μέλη των διοικητικών οργάνων πολιτικών κομμάτων,

²⁵⁰ Άρθρο 13 του Ν. 4734/2020.

²⁵¹ Παράγραφος 9, Άρθρο 3 του Ν. 4557/2018.

- δ) τα μέλη ανώτατων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων ή άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικα μέσα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων,
- ε) τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων,
- στ) τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών,
- ζ) οι πρέσβεις και επιτετραμμένοι διπλωμάτες,
- η) οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων,
- θ) τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων,
- ι) οι διευθυντές, αναπληρωτές διευθυντές και μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή πρόσωπα που κατέχουν ισοδύναμη θέση σε διεθνείς οργανισμούς.

Σημειώνεται ότι, κανένα από τα ανωτέρω δημόσια λειτουργήματα δεν αφορά πρόσωπα που κατέχουν ενδιάμεσες ή χαμηλές θέσεις της υπαλληλικής ιεραρχίας.

Εκτός από τα πρόσωπα που φέρουν μία από τις παραπάνω ιδιότητες, στα Π.Ε.Π. συμπεριλαμβάνονται και οι στενοί συγγενείς αυτών ή τα πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες των προσώπων αυτών.

Ως ‘στενοί συγγενείς’ θεωρούνται:

- α) Οι σύζυγοι ή πρόσωπα εξομοιούμενα με συζύγους, σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία, όπως εκείνα με τα οποία έχει συναφθεί σύμφωνο συμβίωσης, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο,
- β) τα τέκνα και οι σύζυγοί τους ή πρόσωπα εξομοιούμενα με τους τελευταίους, σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία,
- γ) οι γονείς,

ενώ ως ‘στενοί συνεργάτες’ θεωρούνται:

- α) Φυσικά πρόσωπα για τα οποία είναι γνωστό ότι είναι από κοινού πραγματικοί δικαιούχοι νομικής οντότητας ή νομικού μορφώματος ή συνδέονται με οποιαδήποτε άλλη στενή επιχειρηματική σχέση με πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο,
- β) φυσικά πρόσωπα τα οποία είναι οι μόνοι πραγματικοί δικαιούχοι νομικής οντότητας ή νομικού μορφώματος που είναι γνωστό ότι έχει συσταθεί εν τοις πράγμασι προς όφελος πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου.»

«Όσον αφορά στις συναλλαγές ή επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, στενούς συγγενείς και στενούς συνεργάτες τους, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν, πλέον των μέτρων δέουσας επιμέλειας, να²⁵²:

²⁵² Άρθρο 14 του Ν. 4734/2020.

- α) διαθέτουν κατάλληλα συστήματα διαχείρισης κινδύνου και να εφαρμόζουν διαδικασίες ανάλογες με τον βαθμό κινδύνου, για να διαπιστώνουν αν ο πελάτης ή ο πραγματικός δικαιούχος ανήκουν στις ανωτέρω κατηγορίες προσώπων,
- β) λαμβάνουν την έγκριση ανώτερου διοικητικού στελέχους για τη σύναψη ή διατήρηση επιχειρηματικών σχέσεων με τους πελάτες αυτούς,
- γ) λαμβάνουν επαρκή μέτρα για να διαπιστώνουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων, τα οποία αφορά η επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή,
- δ) διενεργούν στενότερη και συνεχή παρακολούθηση των εν λόγω επιχειρηματικών σχέσεων.»

«Όταν ένα ΠΕΠ σταματήσει να ασκεί σημαντικό δημόσιο λειτουργήμα σε ένα κράτος - μέλος της Ένωσης ή τρίτη χώρα ή να κατέχει σημαντική δημόσια θέση σε διεθνή οργανισμό, τα υπόχρεα πρόσωπα απαιτείται να λαμβάνουν υπόψη για χρονικό διάστημα ενός (1) τουλάχιστον έτους τον κίνδυνο που συνεχίζει να θέτει το εν λόγω πρόσωπο και να εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα, ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, έως ότου κρίνουν ότι το πρόσωπο αυτό δεν ενέχει πλέον κίνδυνο που χαρακτηρίζει ειδικά τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα»²⁵³.

iv. Λοιπές περιπτώσεις επιχειρηματικών σχέσεων ή συναλλαγών υψηλού κινδύνου

«Ενδεικτικοί παράγοντες και τύποι αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά υψηλότερου κινδύνου είναι οι εξής²⁵⁴:

1. Παράγοντες κινδύνου ως προς τον πελάτη:

- α) επιχειρηματική σχέση που αναπτύσσεται σε ασυνήθιστες περιστάσεις,
- β) πελάτες που είναι κάτοικοι γεωγραφικών περιοχών υψηλότερου κινδύνου, όπως καθορίζονται στο στοιχείο 3,
- γ) νομικά πρόσωπα ή οντότητες που είναι φορείς κατοχής προσωπικών περιουσιακών στοιχείων,
- δ) εταιρείες που έχουν μετόχους ασκούντες καθήκοντα εξ ονόματος άλλου προσώπου ή μετοχές στον κομιστή (ανώνυμες),
- ε) επιχειρήσεις έντασης μετρητών,
- στ) ιδιοκτησιακή δομή εταιρείας που φαίνεται ασυνήθιστη ή υπερβολικά πολύπλοκη, δεδομένης της φύσης των δραστηριοτήτων της εταιρείας,

²⁵³ Παράγραφος 3, Άρθρο 18 του Ν. 4557/2018.

²⁵⁴ Παράρτημα II του Ν. 4557/2018.

ζ) ο πελάτης που είναι υπήκοος τρίτης χώρας και υποβάλει αίτηση για χορήγηση δικαιώματος διαμονής ή ιθαγένειας στο κράτος-μέλος με αντάλλαγμα μεταφορές κεφαλαίων, αγορά ιδιοκτησίας ή κρατικών ομολόγων ή επενδύσεις σε εταιρείες στο εν λόγω κράτος - μέλος.

2. Παράγοντες κινδύνου ως προς προϊόντα, υπηρεσίες, συναλλαγές ή διαύλους παροχής προϊόντων ή υπηρεσιών:

α) ιδιωτική τραπεζική,

β) προϊόντα ή συναλλαγές που ευνοούν την ανωνυμία,

γ) επιχειρηματικές σχέσεις ή συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία των μερών, χωρίς ορισμένες διασφαλίσεις, όπως μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης, σχετικές υπηρεσίες εμπιστοσύνης, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 910/2014, ή οποιαδήποτε άλλη ασφαλής εξ αποστάσεως ή ηλεκτρονική διαδικασία ταυτοποίησης που ρυθμίζεται, αναγνωρίζεται, εγκρίνεται ή γίνεται δεκτή από τις σχετικές εθνικές αρχές,

δ) πληρωμές που λαμβάνονται από τρίτους με τους οποίους δεν προκύπτει η ύπαρξη οποιασδήποτε σχέσης,

ε) νέα προϊόντα και νέες επιχειρηματικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων νέων διαύλων παροχής προϊόντων ή υπηρεσιών, καθώς και της χρήσης νέων ή αναπτυσσόμενων τεχνολογιών,

στ) συναλλαγές που συνδέονται με πετρέλαιο, πολύτιμα μέταλλα, προϊόντα καπνού, πολιτιστικά τεχνουργήματα και άλλα αντικείμενα αρχαιολογικής, ιστορικής, πολιτιστικής και θρησκευτικής σημασίας ή σπάνιας επιστημονικής αξίας, καθώς και ελεφαντοστό και προστατευόμενα είδη.

3. Γεωγραφικοί παράγοντες κινδύνου:

α) χώρες στις οποίες έχει διαπιστωθεί σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές, πέραν των σχετικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών, η έλλειψη αποτελεσματικών συστημάτων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

β) χώρες στις οποίες έχουν διαπιστωθεί, σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές, όπως λεπτομερείς εκθέσεις αξιολόγησης δημόσιων διεθνών οργανισμών, υψηλά επίπεδα διαφθοράς, οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων,

γ) χώρες που υπόκεινται σε κυρώσεις, εμπορικό αποκλεισμό ή παρεμφερή περιοριστικά μέτρα που έχουν επιβληθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών,

δ) χώρες που παρέχουν χρηματοδότηση ή υποστήριξη σε τρομοκρατικές δραστηριότητες ή που στο έδαφος τους δρουν οργανώσεις χαρακτηρισμένες ως τρομοκρατικές.»

Παράρτημα ΙΙΙ - Τυπολογία Ασυνήθων και Ύποπτων Συναλλαγών

Σύμφωνα με την απόφαση ΕΤΠΘ 281/5/17.3.2009 της ΤτΕ ²⁵⁵ «καθορίζεται ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών και δραστηριοτήτων. Διευκρινίζεται ότι η περιλαμβανόμενη στην εν λόγω Απόφαση τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών έχει μόνον ενδεικτικό χαρακτήρα και δεν συνιστά σε καμία περίπτωση εξαντλητική απαρίθμηση των περιπτώσεων αυτών. Με την ανωτέρω απόφαση της ΤτΕ επιδιώκεται η παροχή καθοδήγησης σε εποπτευόμενα υπόχρεα πρόσωπα για τον εντοπισμό ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών και την υποβολή σχετικής αναφοράς στην Αρχή» του ν. 4557/2018, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. «Η υποχρέωση των εποπτευομένων ιδρυμάτων να παρακολουθούν με ιδιαίτερη προσοχή, να εξετάζουν και να ασκούν αυξημένη δέουσα επιμέλεια σε κάθε συναλλαγή που μπορεί να συνδέεται ή να σχετίζεται με εγκληματική δραστηριότητα ή νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και να υποβάλλουν αναφορά για όλες τις ανωτέρω συναλλαγές ουδόλως περιορίζεται από την απόφαση αυτή.»

«Ι. ΓΕΝΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Ή ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Α. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΥΠΟΔΗΛΩΝΟΥΝ ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

1. Παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων για την πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη

- 1.1. Πελάτης κατά τη σύναψη σύμβασης με πιστωτικό ίδρυμα, αρνείται να προσκομίσει τα προβλεπόμενα έγγραφα επαλήθευσης ταυτότητας, προσκομίζει έγγραφα αμφιβόλου γνησιότητας, δίνει ανεπαρκείς ή ανακριβείς πληροφορίες ή διαπιστώνεται ότι έδωσε πληροφορίες που είναι εξαιρετικά δύσκολο ή δαπανηρό να επαληθευθούν.
- 1.2. Πελάτης δείχνει απροθυμία για την παροχή στοιχείων προκειμένου να διαμορφωθεί το οικονομικό/συναλλακτικό του προφίλ.
- 1.3. Εκπρόσωπος νομικού προσώπου που επιχειρεί να συνάψει σύμβαση για λογαριασμό του νομικού προσώπου, αρνείται να δώσει πληροφορίες ή παρέχει ανεπαρκείς ή ανακριβείς πληροφορίες για τη φύση και τον σκοπό των εργασιών της, για τον τόπο της εγκατάστασής της, τη μετοχική της σύνθεση ή τους

²⁵⁵ ΕΤΠΘ 281/5/17.3.2009 «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ελέγχοντες αυτήν, την ταυτότητα των πραγματικών δικαιούχων φυσικών προσώπων, την προσδοκώμενη κίνηση των λογαριασμών της, άλλες αιτούμενες πληροφορίες ή δεν προσκομίζει, παρά τις σχετικές υπομνήσεις του πιστωτικού ιδρύματος, τα κατά περίπτωση απαιτούμενα νομιμοποιητικά έγγραφα, όπως αυτά αναφέρονται στο κεφάλαιο 5 της Απόφασης ΕΤΠΘ 281/17.03.09, όπως τροποποιήθηκε από την ΠΔ/ΤΕ 2652/29.02.12.

- 1.4. Πελάτης δεν παρέχει στοιχεία του τρίτου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί.
- 1.5. Πελάτης που προτίθεται να αγοράσει τίτλους εισηγμένους σε οργανωμένη αγορά, δεν ανταποκρίνεται με προθυμία στην απαίτηση του υπαλλήλου του πιστωτικού ιδρύματος να προβεί στην ταυτοποίησή του κατά τα οριζόμενα στο Ν. 4557/2018 και την Απόφαση ΕΤΠΘ 281/2009, όπως τροποποιήθηκε από την ΠΔ/ΤΕ 2652/29.02.12 και να προσκομίσει τα σχετικά έγγραφα επαλήθευσής της.
- 1.6. Πελάτης διενεργεί συχνές συναλλαγές ή συναλλαγές μεγάλης αξίας, οι οποίες δεν συνάδουν με το οικονομικό/συναλλακτικό του προφίλ.
- 1.7. Γίνεται πίστωση λογαριασμού πελάτη από πολλά τρίτα πρόσωπα, η οποία δεν δικαιολογείται από το είδος της επαγγελματικής του δραστηριότητας.
- 1.8. Σε μεταφορές κεφαλαίων, ο εντολέας προβάλλει αντιρρήσεις ή επικαλείται προσκόμματα στην απαίτηση της τράπεζας, που θα εκτελέσει τη μεταφορά, για καταγραφή και επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητάς του και των στοιχείων της συναλλαγής.
- 1.9. Πελάτης, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, παρά το ότι ενημερώνεται για τις υποχρεώσεις ταυτοποίησής του, αρνείται ή δεν ανταποκρίνεται με προθυμία ή προσπαθεί να πείσει ή να παρεμποδίσει τον υπάλληλο του πιστωτικού ιδρύματος από την καταγραφή των αναγκαίων πληροφοριών που αφορούν την ταυτότητά του ή να συμπληρώσει τα έγγραφα της συναλλαγής με τα απαιτούμενα στοιχεία ή ζητεί να εξαιρεθεί από την υποχρέωση να παράσχει τα στοιχεία του για καταγραφή και τήρηση αυτών σε αρχείο.
- 1.10. Κατατίθενται ή αναλαμβάνονται συστηματικά ποσά, τα οποία είναι λίγο χαμηλότερα από το εκάστοτε όριο που απαιτείται για την εφαρμογή της διαδικασίας πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη.
- 1.11. Διαπιστώνεται συχνή μεταβίβαση μετοχών εξωχώριας εταιρείας ή εταιρείας με ανώνυμες μετοχές, που μπορεί να συνεπάγεται αδυναμία εντοπισμού του πραγματικού δικαιούχου.

- 1.12. Επαναδραστηριοποιούνται αιφνίδια εταιρείες μετά από μακρά περίοδο αδράνειάς τους, ιδίως όταν πρόκειται για εξωχώριες εταιρείες ή εταιρείες με ανώνυμες μετοχές.
- 1.13. Δικηγόρος φέρεται να χρησιμοποιεί προσωπικούς του λογαριασμούς για συναλλαγές φυσικών ή νομικών προσώπων που εκπροσωπεί.

2. Μεταφορά κεφαλαίων

- 2.1. Κατατίθενται συχνά διάφορα μικρά ποσά σε λογαριασμούς πελάτη, που ακολούθως συνενώνονται σε κύριο λογαριασμό και μεταφέρονται εκτός της χώρας, ιδίως σε χώρα ή περιοχή που θεωρείται φορολογικός παράδεισος ή δεν εφαρμόζει επαρκώς τις συστάσεις της FATF ή θεωρείται αυξημένου κινδύνου για λόγους Ξεπλύματος Χρήματος ή Χρηματοδότησης Τρομοκρατίας.
- 2.2. Ανοίγονται λογαριασμοί φυσικών ή νομικών προσώπων, οι οποίοι δεν εμφανίζουν κίνηση ανάλογη με το οικονομικό / συναλλακτικό προφίλ του πελάτη, αλλά χρησιμοποιούνται μόνο για μεταφορές κεφαλαίων προς το εξωτερικό.
- 2.3. Πραγματοποιούνται συχνές μεταφορές κεφαλαίων υψηλού ποσού από και προς χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι ή καταφύγια τραπεζικού απορρήτου ή από και προς μια γεωγραφική περιοχή υψηλού κινδύνου, χωρίς εμφανή επιχειρηματικό λόγο, που να συνδέεται με τη δραστηριότητα και το οικονομικό/ συναλλακτικό προφίλ του πελάτη.
- 2.4. Πολλές εισερχόμενες εντολές μεταφοράς ή καταθέσεις κεφαλαίων μικρών ποσών υπέρ του ιδίου πελάτη πραγματοποιούνται με τη χρήση τραπεζικών επιταγών και εντολών πληρωμής. Σχεδόν αμέσως όλα ή τα περισσότερα κεφάλαια μεταφέρονται σε άλλη πόλη ή χώρα κατά τρόπο ασυμβίβαστο με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το ιστορικό του πελάτη.
- 2.5. Εισερχόμενες εντολές μεταφοράς κεφαλαίων μεγάλων ποσών εισπράττονται από τρίτο πρόσωπο, χωρίς να προκύπτει οικογενειακή, εμπορική ή άλλη επαγγελματική σχέση μεταξύ του δικαιούχου της εντολής και του τρίτου προσώπου που εισπράττει το προϊόν μεταφοράς.
- 2.6. Λογαριασμός πελάτη εμφανίζει κατά σύστημα χρεοπιστώσεις οι οποίες δεν έχουν εμφανή σχέση με νόμιμες συναλλαγές, αγαθά ή υπηρεσίες.
- 2.7. Κεφάλαια αποστέλλονται ή λαμβάνονται από το ίδιο πρόσωπο από και προς διαφορετικούς λογαριασμούς, χωρίς να υπάρχει εμφανής οικονομικός σκοπός.

- 2.8. Πραγματοποιούνται αλληπάλληλες μεταφορές κεφαλαίων, χωρίς προφανή σκοπό, που ενδέχεται να υποδηλώνουν παρεμπόδιση του εντοπισμού των τελικών δικαιούχων.
- 2.9. Γίνονται ασυνήθεις μεταφορές κεφαλαίων μεταξύ λογαριασμών που τηρούνται στο όνομα νομικών προσώπων με το ίδιο ιδιοκτησιακό καθεστώς (π.χ. εξωχώριες εταιρείες με τον ίδιο πραγματικό δικαιούχο).
- 2.10. Πραγματοποιούνται επαναλαμβανόμενες μεταφορές κεφαλαίων προς δικαιούχο στο εξωτερικό, ο οποίος δεν διατηρεί λογαριασμό στην τράπεζα του εξωτερικού, στην οποία μεταφέρονται τα εμβάσματα.
- 2.11. Πραγματοποιούνται μεταφορές κεφαλαίων από το εξωτερικό προς πελάτη στην Ελλάδα, ο οποίος στη συνέχεια μεταφέρει τα ποσά σε τρίτους.
- 2.12. Εντολές μεταφοράς κεφαλαίων μικρών ποσών λαμβάνονται συχνά στο όνομα πελάτη, ο οποίος στη συνέχεια δίδει εντολή διασυνοριακής μεταφοράς μεγάλων ποσών.
- 2.13. Κινήσεις κεφαλαίων πραγματοποιούνται από μία τράπεζα σε άλλη και τελικώς τα κεφάλαια επιστρέφουν στην πρώτη τράπεζα.
- 2.14. Παρατηρείται μεγάλη κίνηση κεφαλαίων προς και από το εξωτερικό από επιχείρηση, η οποία δεν πραγματοποιεί εισαγωγές ή εξαγωγές αγαθών ή υπηρεσιών.
- 2.15. Λαμβάνονται εντολές μεταφοράς κεφαλαίων σημαντικού ύψους από το εξωτερικό προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο χωρίς προφανή οικονομικό σκοπό.
- 2.16. Λογαριασμός ανταποκριτή πιστώνεται με ποσά σημαντικού ύψους που δεν είναι συμβατά με την ως τότε κίνηση του λογαριασμού.

3. Δραστηριότητες ασύμβατες με την επιχειρηματική/επαγγελματική δραστηριότητα του πελάτη και το εν γένει συναλλακτικό/οικονομικό του προφίλ

- 3.1. Διαπιστώνεται σημαντική αύξηση καταθέσεων επιχείρησης, χωρίς αντίστοιχη αύξηση της δραστηριότητάς της.
- 3.2. Κατατίθενται σε λογαριασμό μεγάλα ποσά σε μετρητά, τα οποία δεν δικαιολογούνται από την επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη και το οικονομικό/ συναλλακτικό προφίλ του.
- 3.3. Συναλλαγές εμπορικής εταιρείας πραγματοποιούνται κατά κανόνα με μετρητά και όχι με τα συνήθως χρησιμοποιούμενα αξιόγραφα και μέσα πληρωμής για τη διενέργεια εμπορικών συναλλαγών.

- 3.4. Τραπεζικός λογαριασμός, που τηρείται στο όνομα φυσικού ή νομικού προσώπου, χρεώνεται και πιστώνεται με μεγάλα ποσά, τα οποία δεν δικαιολογούνται από το οικονομικό/ συναλλακτικό προφίλ του πελάτη.
- 3.5. Μεγάλος αριθμός επιταγών, ή χρηματικών εντολών κατατίθενται σε λογαριασμό ή εκδίδονται εις βάρος του λογαριασμού, ενώ η φύση της επιχειρηματικής δραστηριότητας του δικαιούχου του λογαριασμού δεν δικαιολογεί τέτοια δραστηριότητα.
- 3.6. Κατατίθενται σε λογαριασμό επιταγές σημαντικού ύψους χωρίς να προκύπτει οικογενειακή, εμπορική ή άλλη επαγγελματική σχέση μεταξύ του δικαιούχου του λογαριασμού και του προηγούμενου οπισθογράφου.
- 3.7. Επιχείρηση πραγματοποιεί καταθέσεις μετρητών σημαντικά μεγαλύτερου ύψους σε σχέση με ανάλογου μεγέθους επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.
- 3.8. Γίνεται αυξημένη χρήση πιστωτικών διευκολύνσεων και άλλων χρηματοδοτήσεων του διεθνούς εμπορίου, που έχουν ως αποτέλεσμα διευρυμένη κίνηση κεφαλαίων μεταξύ χωρών όπου τέτοια εμπορική συναλλαγή δεν θεωρείται αναμενόμενη, λαμβανομένης υπόψη και της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη.
- 3.9. Δημιουργούνται μεγάλα υπόλοιπα σε λογαριασμούς καταθέσεων, τα οποία στη συνέχεια μεταφέρονται σε λογαριασμούς στο εξωτερικό, ενώ δεν δικαιολογούνται από την επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη.
- 3.10. Πελάτης αιτείται την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών διαχείρισης του χαρτοφυλακίου του, είτε σε ξένα νομίσματα είτε σε χρεόγραφα, ενώ η πηγή των κεφαλαίων του είναι αδιαφανής ή δεν συμβαδίζει με την οικονομική του επιφάνεια και την επιχειρηματική του δραστηριότητα.
- 3.11. Γίνονται σημαντικές (σε αριθμό ή και ποσά) καταθέσεις σε μετρητά από φυσικά ή νομικά πρόσωπα χωρίς προφανή οικονομικό σκοπό, ιδιαίτερα εάν στη συνέχεια τα ποσά των καταθέσεων αυτών μεταφέρονται, εντός συντόμου χρονικού διαστήματος, από τον λογαριασμό του πελάτη σε προορισμό που δεν φαίνεται να συνδέεται με τις δραστηριότητές του.
- 3.12. Πλοιοκτήτριες εταιρείες ή εταιρείες διαχείρισης πλοίων διενεργούν συναλλαγές ή διεξάγουν εργασίες που δεν σχετίζονται με ναυτιλιακές δραστηριότητες.
- 3.13. Διενεργούνται συναλλαγές που αφορούν αγορές μεγάλου ύψους στο όνομα ανηλίκων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες ή ατόμων που στερούνται την οικονομική ή τη δικαιοπρακτική ικανότητα να πραγματοποιήσουν τις συναλλαγές αυτές.

- 3.14. Διενεργούνται από νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα συναλλαγές, τα χαρακτηριστικά των οποίων δεν εμπίπτουν στο σκοπό και τις συνήθειες δραστηριότητες των ως άνω προσώπων.
- 3.15. Διενεργούνται συναλλαγές μεταξύ μερών τα οποία δεν ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, αλλά επιχειρούν να αποκρύψουν την ταυτότητα του πραγματικού δικαιούχου.

4. Συναλλαγές σε μετρητά

- 4.1. Πραγματοποιούνται μεγάλου ύψους καταθέσεις και αναλήψεις μετρητών που δεν δικαιολογούνται από το οικονομικό/ συναλλακτικό προφίλ του πελάτη.
- 4.2. Λογαριασμός καταθέσεων πιστώνεται με καταθέσεις μεγάλων ποσών σε μετρητά από τρίτους, χωρίς να εμφανίζεται στην τράπεζα ο δικαιούχος του λογαριασμού.
- 4.3. Διαπιστώνεται κίνηση λογαριασμών με πολλές καταθέσεις μετρητών και αντίστοιχες αναλήψεις με έκδοση επιταγών μεγάλων ποσών, ενώ το υπόλοιπο των λογαριασμών παραμένει χαμηλό.
- 4.4. Ενεργοποιούνται αδρανείς λογαριασμοί, ιδίως με καταθέσεις μετρητών μέσω καταστημάτων διαφορετικών από αυτό στο οποίο τηρείται ο λογαριασμός.
- 4.5. Ανταλλάσσονται μεγάλες ποσότητες χαρτονομισμάτων μικρής ονομαστικής αξίας έναντι χαρτονομισμάτων μεγαλύτερης αξίας.
- 4.6. Κατατίθενται μετρητά σε τραπεζικούς λογαριασμούς σε ξένο νόμισμα, χωρίς αυτό να παρατηρείται σε άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.
- 4.7. Γίνονται στον ίδιο λογαριασμό πολυάριθμες διαδοχικές καταθέσεις μικρών ποσών, το συνολικό ύψος των οποίων είναι ιδιαίτερα σημαντικό.
- 4.8. Παρουσιάζεται αδικαιολόγητη αύξηση του όγκου των συναλλαγών σε μετρητά σε ορισμένα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων.
- 4.9. Γίνεται συχνή εμφάνιση από τα ίδια πρόσωπα, πλαστών χαρτονομισμάτων, ακάλυπτων επιταγών ή επιταγών που εμφανίζονται για είσπραξη σε χρόνο σημαντικά μεταγενέστερο της ημερομηνίας έκδοσής τους.
- 4.10. Πελάτης εκδίδει έναντι μετρητών τραπεζικές επιταγές ή αγοράζει ταξιδιωτικές επιταγές μεγάλου ύψους.
- 4.11. Πελάτης διατηρεί πολλούς λογαριασμούς στην ίδια τράπεζα και καταθέτει στους επιμέρους λογαριασμούς ποσά σε μετρητά, το συνολικό άθροισμα των οποίων ανέρχεται σε μεγάλο ύψος.
- 4.12. Διαπιστώνονται καταθέσεις μετρητών σε λογαριασμό φυσικού προσώπου από διάφορα πρόσωπα χωρίς προφανή οικονομικό σκοπό.

- 4.13. Διενεργούνται μεγάλες αναλήψεις σε μετρητά από αδρανή λογαριασμό ή από λογαριασμό ο οποίος είχε πρόσφατα πιστωθεί με μεγάλα εισερχόμενα εμβάσματα.
- 4.14. Διαπιστώνεται συμμετοχή, με την καταβολή μεγάλου ποσού μετρητών, στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου εταιρειών.
- 4.15. Πελάτης χρησιμοποιεί την πιστωτική του κάρτα για συναλλαγές μεγάλου ύψους και στη συνέχεια εξοφλεί σε μετρητά το υπόλοιπό της, χωρίς επαρκή αιτιολογία για την προέλευση των κεφαλαίων.
- 4.16. Πελάτης αδυνατεί να προσκομίσει δικαιολογητικά για καταθέσεις μεγάλων ποσών και να εξηγήσει την προέλευση και τη χρήση των κεφαλαίων.

5. Άλλες ύποπτες δραστηριότητες ή κινήσεις του πελάτη

- 5.1. Το τηλέφωνο του σπιτιού ή της επιχείρησης του πελάτη είναι απενεργοποιημένο ή γίνονται συχνές και αδικαιολόγητες αλλαγές αριθμών κινητών και σταθερών τηλεφώνων, όπως και αδρανοποιήσεις εταιρικών διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (inactive company e-mails).
- 5.2. Πελάτης ζητά να μην αποστέλλεται η κίνηση του λογαριασμού του ή η αλληλογραφία με το πιστωτικό ίδρυμα γενικότερα στη διεύθυνση εργασίας ή κατοικίας του για διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών (hold mail).
- 5.3. Εκδηλώνεται ασυνήθης νευρικότητα στη συμπεριφορά προσώπων κατά τη διεξαγωγή της συναλλαγής.
- 5.4. Λογαριασμοί κλείνουν μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα από τότε που ανοίχτηκαν, ιδίως μετά από απαίτηση της τράπεζας για προσκόμιση των απαιτούμενων δικαιολογητικών, και τα σχετικά κεφάλαια μεταφέρονται.
- 5.5. Ανοίγεται λογαριασμός στο όνομα πελάτη, φυσικού ή νομικού προσώπου, του οποίου η κατοικία ή ο τόπος εργασίας ή η έδρα, αντίστοιχα, δεν είναι στην περιοχή που εξυπηρετείται από το κατάστημα.
- 5.6. Παρατηρείται μεγάλη αύξηση των χρηματοποστολών σε συγκεκριμένο κατάστημα τράπεζας ή σε καταστήματα συγκεκριμένης περιοχής.
- 5.7. Διενεργούνται μεγάλου ύψους συναλλαγές από προσφάτως ιδρυθέντα νομικά πρόσωπα, οι οποίες δε δικαιολογούνται από τα περιουσιακά τους στοιχεία.
- 5.8. Διενεργούνται συναλλαγές στις οποίες εμπλέκονται νομικά πρόσωπα που έχουν σταματήσει τη δραστηριότητά τους ή που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

- 5.9. Φυσικό ή νομικό πρόσωπο επιλέγει να κλείσει τους λογαριασμούς του λόγω αρνητικής δημοσιότητας.
- 5.10. Υπάρχει η φήμη στην τοπική κοινωνία ότι ο πελάτης ενδεχομένως προβαίνει σε παράνομες δραστηριότητες.
- 5.11. Πελάτης εμφανίζει για μακρό χρονικό διάστημα δυσανάλογα μεγάλα έσοδα από τυχερά παίγνια ή στοιχήματα.
- 5.12. Συναλλασσόμενοι διατηρούν λογαριασμούς σε πολλά πιστωτικά ιδρύματα, που λειτουργούν στην ίδια περιοχή, χωρίς προφανή οικονομικό σκοπό.
- 5.13. Διαπιστώνεται ότι πελάτες επιμένουν πάντοτε να συναλλάσσονται με τον ίδιο υπάλληλο ακόμα και για συναλλαγές ρουτίνας ή σταματούν να συναλλάσσονται με την τράπεζα σε περίοδο απουσίας συγκεκριμένου υπαλλήλου.
- 5.14. Μεταφέρονται συχνά κεφάλαια σε λογαριασμό φυσικού προσώπου χαμηλού εισοδήματος.
- 5.15. Εκδίδονται επιταγές στον κομιστή οι οποίες εξοφλούνται μετά από πολλές οπισθογραφίες.
- 5.16. Γίνονται συνεχώς πιστώσεις τραπεζικού λογαριασμού με ταξιδιωτικές επιταγές σε συνάλλαγμα.
- 5.17. Επανειλημμένα αγοράζονται ή πωλούνται τίτλοι χωρίς προφανή οικονομικό σκοπό (όπως για παράδειγμα με ζημία του επενδυτή).
- 5.18. Αναφορικά με μη κερδοσκοπικές ή φιλανθρωπικές οργανώσεις:
- Εμφανίζεται δυσαρμονία μεταξύ των πηγών των κεφαλαίων και του ύψους των συγκεντρωθέντων κεφαλαίων, π.χ. μεγάλου ύψους κεφάλαια συλλέγονται από κοινότητες, που τα μέλη τους έχουν χαμηλό βιοτικό επίπεδο.
 - Παρουσιάζεται απότομη αύξηση στη συχνότητα και το ύψος των διενεργούμενων συναλλαγών ή το αντίθετο, δηλαδή εμφανίζεται να παραμένουν κεφάλαια στο λογαριασμό της οργάνωσης για πολύ μεγάλη χρονική περίοδο.
 - Δεν γίνονται εισφορές από δωρητές που διαμένουν στη χώρα που έχει έδρα η οργάνωση.
 - Πραγματοποιούνται μεταφορές κεφαλαίων σε διάφορες χώρες, ιδίως σε χώρες υψηλού κινδύνου, χωρίς να δικαιολογείται από το σκοπό της οργάνωσης με βάση το καταστατικό της.

- Διαπιστώνεται ότι δεν έχουν προσωπικό, γραφεία, τηλεφωνικούς αριθμούς κλπ.

6. Χρήση θυρίδων

- 6.1. Γίνεται συχνή χρήση θυρίδας από συνδικαιούχους ή αντιπροσώπους τους, ιδίως δε σε περιπτώσεις διακίνησης συσκευασιών μεγάλου όγκου, οι οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη μεταφορά υψηλών χρηματικών ποσών σε μετρητά ή άλλων ογκωδών αντικειμένων.
- 6.2. Ανοίγονται με αυξανόμενη συχνότητα θυρίδες σε συγκεκριμένο κατάστημα πιστωτικού ιδρύματος, ιδιαίτερα από ιδιώτες που δεν διαμένουν ούτε εργάζονται στην περιοχή του καταστήματος, παρά την παροχή ανάλογων υπηρεσιών σε καταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων πλησιέστερα στον τόπο διαμονής ή εργασίας τους.
- 6.3. Γίνεται συχνή αλλαγή των συνδικαιούχων των θυρίδων.

7. Δάνεια

- 7.1. Πελάτης που έχει λάβει δάνειο, προβαίνει σε μερική ή ολική αποπληρωμή του δανείου, χωρίς να είναι γνωστή η προέλευση των κεφαλαίων του.
- 7.2. Παρέχεται εγγύηση για δάνειο από εγγυητή, άγνωστο στην τράπεζα και χωρίς εμφανή οικονομική – οικογενειακή σχέση με τον δικαιούχο του δανείου.
- 7.3. Ο σκοπός του αιτούμενου δανείου είναι ασαφής με ταυτόχρονη επίδειξη προθυμίας για καταβολή μετρητών ως εγγύησης.
- 7.4. Πελάτες εξοφλούν αιφνιδίως ληξιπρόθεσμα δάνεια.
- 7.5. Υποβάλλεται αίτηση για τη λήψη δανείου με εμπράγματα εξασφάλιση περιουσιακά στοιχεία, που δεν έχουν γνωστή προέλευση ή είναι ασυμβίβαστα προς την οικονομική κατάσταση των αιτούντων.
- 7.6. Υποβάλλεται αίτηση από πελάτη για παροχή πίστωσης, όταν η προέλευση της ίδιας συμμετοχής είναι αδιαφανής ή αδικαιολόγητη.
- 7.7. Πελάτης λαμβάνει δάνειο και δεν το χρησιμοποιεί για το σκοπό για τον οποίο το ζήτησε, αλλά το καταθέτει σε λογαριασμό για κάποιο διάστημα και στη συνέχεια το αναλαμβάνει σε μετρητά.
- 7.8. Πελάτης παρέχει άμεσα ρευστοποιήσιμες εξασφαλίσεις, ως εγγύηση για τη λήψη δανείου αγοράς ή επισκευής ακινήτου.
- 7.9. Ο πελάτης μεταφέρει κεφάλαια στο εξωτερικό, προκειμένου να τα χρησιμοποιήσει ως εγγύηση για τη λήψη δανείου και στη συνέχεια μεταφέρει το ποσό στην Ελλάδα, εμφανίζοντάς το ως δάνειο προς αυτόν ή την επιχείρησή του.

8. Υπόπτη συμπεριφορά υπαλλήλου του ιδρύματος

- 8.1. Υπάλληλος έχει πολυέξοδο τρόπο ζωής που δε μπορεί να δικαιολογηθεί από τα εισοδήματά του.
- 8.2. Υπάλληλος παραλείπει να συμμορφωθεί με θεσμοθετημένες πολιτικές και διαδικασίες του πιστωτικού ιδρύματος, ιδίως αν υπηρετεί στον τομέα της διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων σημαντικών πελατών.
- 8.3. Υπάλληλος είναι απρόθυμος να πάρει άδεια.
- 8.4. Υπάλληλος διατηρεί κοινωνικές σχέσεις πέραν του συνήθους με πελάτες του ιδρύματος.

9. Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του εμπορίου

- 9.1. Διαπιστώνεται η υπερτιμολόγηση ή υποτιμολόγηση προϊόντων μέσω διαφόρων τεχνικών.
- 9.2. Εκδίδονται πολλά τιμολόγια για το ίδιο εμπόρευμα.
- 9.3. Διαπιστώνεται υπερεκτίμηση ή υποεκτίμηση της ποσότητας του προϊόντος, η οποία προκύπτει από διαφορές που εμφανίζονται σε διάφορα φορτωτικά έγγραφα, π.χ. εμφανίζονται σημαντικές διαφορές μεταξύ της περιγραφής του εμπορεύματος στη φορτωτική και στο τιμολόγιο.
- 9.4. Η ποσότητα του προϊόντος δεν συμβαδίζει με τη συνήθη κλίμακα εμπορικών δραστηριοτήτων του εξαγωγέα ή του εισαγωγέα.
- 9.5. Ο τύπος του μεταφερόμενου εμπορεύματος θεωρείται «υψηλού κινδύνου» όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος, π.χ. αγαθά υψηλής αξίας – χαμηλού όγκου (για παράδειγμα κοσμήματα), τα οποία έχουν υψηλή αξία και δυσκολίες αποτίμησης.
- 9.6. Το είδος του μεταφερόμενου εμπορεύματος διαφέρει από τη συνήθη εμπορική δραστηριότητα του εξαγωγέα ή του εισαγωγέα.
- 9.7. Γίνεται μεταφορά του εμπορεύματος σε ή από μία περιοχή θεωρούμενη ως «υψηλού κινδύνου» όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος.
- 9.8. Η πληρωμή δεν συνάδει με τον βαθμό κινδύνου της συναλλαγής, π.χ. γίνεται προπληρωμή του εμπορεύματος προς νέο προμηθευτή με έδρα σε χώρα «υψηλού κινδύνου».

10. Ξέπλυμα χρήματος μέσω της αγοραπωλησίας ακινήτων

- 10.1. Διενεργούνται συναλλαγές αγοραπωλησίας ακινήτων σε τιμή πολύ υψηλότερη ή πολύ χαμηλότερη από την εμπορική τους αξία.

- 10.2. Εξοφλείται τίμημα αγοράς ακινήτου με επιταγές πληρωτέες στον κομιστή ή οπισθογραφημένες υπέρ τρίτου προσώπου, μη σχετιζόμενου προς την αγοραπωλησία.
- 10.3. Εξοφλείται τίμημα αγοράς ακινήτου μέσω πολλών επιταγών που έχουν εκδοθεί σε διαταγή ενός πωλητή την ίδια ημέρα.
- 10.4. Εξοφλείται τίμημα αγοράς ακινήτου με χρήματα προερχόμενα από λογαριασμό τρίτου προσώπου-το οποίο δεν έχει σχέση με τον αγοραστή που εμφανίζεται στο συμβόλαιο της αγοραπωλησίας.
- 10.5. Αγοραπωλησία ακινήτου εμφανίζεται να έχει πραγματοποιηθεί χωρίς να έχει τηρηθεί ο απαιτούμενος από το νόμο τύπος, π.χ. με ιδιωτικό συμφωνητικό.
- 10.6. Από τα στοιχεία του ακινήτου που αναφέρονται στο συμβόλαιο μεταβίβασης προκύπτει ότι το ακίνητο έχει περιέλθει στην κυριότητα του πωλητή πολύ πρόσφατα.

11. Ξέπλυμα χρήματος μέσω των Νέων Μεθόδων Πληρωμής

- 11.1. Πελάτης διενεργεί συναλλαγές μεγάλης αξίας με προπληρωμένη κάρτα, εκμεταλλευόμενος τη δυνατότητα τροφοδότησής της χωρίς αυτοπρόσωπη παρουσία στην τράπεζα, π.χ. μέσω ATM, internet banking.
- 11.2. Πελάτης αγοράζει μεγάλο αριθμό προπληρωμένων καρτών από την ίδια τράπεζα.
- 11.3. Διενεργούνται πληρωμές υψηλών υπολοίπων χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών με μετρητά, χωρίς να είναι γνωστή η προέλευση των κεφαλαίων.
- 11.4. Πελάτης πιστώνει το λογαριασμό του με ποσά σημαντικού ύψους σχεδόν αποκλειστικά μέσω ATM, που μπορεί να υποδηλώνει πρόθεσή του να αποφεύγει την αυτοπρόσωπη παρουσία του στην τράπεζα.

12. Ξέπλυμα χρήματος μέσω χρησιμοποίησης νομικών προσώπων

- 12.1. Ανοίγονται λογαριασμοί σε μία τράπεζα από διάφορες εξωχώριες εταιρείες που έχουν τον ίδιο πραγματικό δικαιούχο και διενεργούνται πολύπλοκες ή ασυνήθεις μεταφορές από τον έναν λογαριασμό στον άλλο.
- 12.2. Γίνεται προσπάθεια απόκρυψης του πραγματικού δικαιούχου μέσω πολύπλοκης δομής νομικών προσώπων.
- 12.3. Πραγματοποιείται πίστωση λογαριασμού νομικού προσώπου από άλλο νομικό πρόσωπο με τον ίδιο πραγματικό δικαιούχο, με προσκόμιση ιδιωτικού συμφωνητικού σύναψης δανείου ως δικαιολογητικού, στο οποίο αναφέρονται ασυνήθεις όροι, π.χ. παρέχεται δάνειο χωρίς εξασφάλιση ή χωρίς αποπληρωμή τόκων.

13. Ύποπτες συναλλαγές / δραστηριότητες που ενδεχομένως συνδέονται ή σχετίζονται με φοροδιαφυγή

Πλην των εκ των ανωτέρω περιπτώσεων ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών, που μπορεί να συνδέονται ή να σχετίζονται με φοροδιαφυγή, οι ύποπτες συναλλαγές/ δραστηριότητες που συνδέονται ή σχετίζονται κατεξοχήν με την τελευταία είναι οι εξής:

- 13.1. Πελάτης απρόθυμος να προσκομίσει το εκκαθαριστικό της φορολογικής δήλωσης φυσικού προσώπου ή την υποβληθείσα δήλωση φορολογίας εισοδήματος νομικού προσώπου ως προαπαιτούμενο για την διαμόρφωση του οικονομικού/ συναλλακτικού του προφίλ, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις εκ μέρους του εποπτευόμενου ιδρύματος.
- 13.2. Υπάρχουν πληροφορίες από εξωτερική πηγή (τοπική κοινωνία, μέσα ενημέρωσης κ.λπ.) ότι πελάτης εμπλέκεται σε δραστηριότητες που πιθανώς συνδέονται με φοροδιαφυγή ή ότι ο τρόπος διαβίωσής του είναι δυσανάλογα πολυτελής σε σχέση με τα προκύπτοντα, από τη φορολογική του δήλωση, στοιχεία.
- 13.3. Πελάτης διενεργεί συναλλαγές, ιδίως καταθέσεις μετρητών, που δεν είναι συμβατές με τη φορολογική του δήλωση ή με τη δηλωθείσα επαγγελματική του δραστηριότητα (κυρίως ως προς το ύψος ή τις πηγές του δηλωθέντος εισοδήματος του).
- 13.4. Πελάτης εμφανίζει, κατά την αίτηση λήψης δανείου, εισοδήματα που δεν προκύπτουν από τη φορολογική του δήλωση, προκειμένου να δικαιολογήσει την ικανότητα εξυπηρέτησης υψηλότερου ποσού δανείου.
- 13.5. Πελάτης παρουσιάζει ικανότητα πληρωμής δόσεων ή αποπληρωμής δανείων, που δεν δικαιολογείται με βάση τη φορολογική του δήλωση.
- 13.6. Πελάτης πραγματοποιεί μεγάλου ύψους δωρεές, χωρίς τούτο να δικαιολογείται από το δηλωθέν εισόδημά του και το οικονομικό/ συναλλακτικό του προφίλ.
- 13.7. Πελάτης αρνείται να προσκομίσει τα απαιτούμενα παραστατικά ή προκύπτουν ανακολουθίες σε τιμολόγια ή παραστατικά που προσκομίζει για να δικαιολογήσει τις συναλλαγές του, όπως απουσία βασικών στοιχείων του τιμολογίου (επωνυμία και διεύθυνση, ΑΦΜ, αριθμός παραστατικού, ημερομηνία έκδοσης κλπ.), απεικόνιση προϊόντων ή υπηρεσιών μη συνδεόμενων με την δραστηριότητα του πελάτη, γενικόλογες περιγραφές προϊόντων ή υπηρεσιών που εμφανίζονται να έχουν υψηλό κόστος.

- 13.8. Διενεργούνται συχνές ή σημαντικού ύψους συναλλαγές που αφορούν πωλήσεις προϊόντων ευάλωτων σε απάτη ΦΠΑ (όπως, υπολογιστές, είδη τηλεφωνίας, προϊόντα ήχου ή εικόνας, ηλεκτρονικό εξοπλισμό, λευκές συσκευές κα) και δεν είναι συμβατές με το συνήθη τρόπο συναλλακτικής δραστηριότητας επαγγελματιών του κλάδου.
- 13.9. Χρησιμοποιείται προσωπικός λογαριασμός του ιδιοκτήτη ή του υπαλλήλου εταιρείας, αντί του εταιρικού λογαριασμού, για τη διενέργεια εταιρικών συναλλαγών νομικού προσώπου, με σκοπό την απόκρυψη πωλήσεων ή άλλων εταιρικών δραστηριοτήτων του νομικού προσώπου.
- 13.10. Γίνεται μεταφορά κεφαλαίων για την εξόφληση της αγοράς αγαθών ή της παροχής υπηρεσιών σε λογαριασμό άλλον από αυτόν του πωλητή, ιδίως στους λογαριασμούς προσώπων που είναι εγκατεστημένα σε διεθνές χρηματοπιστωτικό κέντρο ή δικαιοδοσίας υπεράκτιας εταιρείας ή πολύ χαμηλής φορολογίας.
- 13.11. Πραγματοποιούνται συναλλαγές (όπως κατάθεση τραπεζικών επιταγών, κατάθεση μετρητών, εκταμίευση δανείου κλπ.) που υποδηλώνουν υψηλότερη αξία αγοραπωλησίας ακίνητης περιουσίας από αυτήν που αναγράφεται στο συμβόλαιο, προς αποφυγή πληρωμής υψηλότερου φόρου μεταβίβασης ακινήτων ή σχετικών τελών.
- 13.12. Πραγματοποιούνται αγορές ακινήτων ή αγαθών μεγάλης αξίας, όπως σκαφών αναψυχής, πολυτελών αυτοκινήτων ή έργων τέχνης, από πρόσωπα εγκατεστημένα σε περιοχή εξωχώριων δραστηριοτήτων ή χώρα χαμηλής φορολογίας, των οποίων ο πραγματικός δικαιούχος είναι φυσικό πρόσωπο με δηλούμενο εισόδημα που δεν δικαιολογεί τις αγορές αυτές.
- 13.13. Διενεργούνται συχνές ή σημαντικού ύψους συναλλαγές προς/από: α) μη συνεργάσιμα κράτη ως προς τη διαφάνεια και την ανταλλαγή των πληροφοριών σε φορολογικά θέματα, όπως αυτά καθορίζονται από την εκάστοτε ισχύουσα Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, β) χώρες ή περιοχές με σοβαρές αδυναμίες στο καθεστώς καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, περιλαμβανομένης της μη ένταξης των φορολογικών εγκλημάτων στα βασικά αδικήματα.
- 13.14. Διενεργούνται συναλλαγές σε λογαριασμούς εταιρειών νεοσύστατων ή νεοαποκτηθεισών με έδρα σε διεθνές χρηματοπιστωτικό κέντρο ή χώρα με ιδιαίτερα ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς ή σε ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας

- φυσικού προσώπου, που είναι ασυνήθεις σε σχέση με τον εταιρικό σκοπό των εν λόγω εταιρειών ή που σχετίζονται με ιδιαίτερα ασαφείς εταιρικούς σκοπούς.
- 13.15. Διενεργούνται σημαντικού ύψους συναλλαγές σε λογαριασμό πελάτη για τον οποίο το πιστωτικό ίδρυμα έχει λάβει αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή προσωρινών μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, ή σε λογαριασμούς μελών της οικογένειάς του ή στενών συνεργατών του.
- 13.16. Η συναλλακτική δραστηριότητα πελάτη για τον οποίο έχουν έρθει σε γνώση του πιστωτικού ιδρύματος αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, μεταφέρεται σε νέο λογαριασμό που ανήκει στον ίδιο ή σε εταιρεία που ανήκει, διοικείται ή εκπροσωπείται από αυτόν.
- 13.17. Διενεργούνται συναλλαγές που αφορούν πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων εταιρείας με όρους που αποκλίνουν από τις συνήθειες της συγκεκριμένης αγοράς (τιμή σημαντικά χαμηλότερη από την εμπορική, πώληση σε πρόσωπα που συνδέονται με την εταιρεία, εξαιρετικά γρήγορη ολοκλήρωση πώλησης) και ενδεχομένως υποκρύπτουν προσπάθεια δόλιας χρεοκοπίας της.

Β. ΥΠΟΠΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΥΠΟΔΗΛΩΝΟΥΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Διενεργούνται συναλλαγές από φυσικά ή νομικά πρόσωπα οι οποίες εμφανίζουν χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να συνδεθούν με τη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) περιλαμβανομένης της διασποράς της τεχνολογίας παραγωγής ΟΜΚ και της παραγωγής ή διάθεσης συστημάτων μεταφοράς ή εκτόξευσής τους:
 - Στη συναλλαγή εμπλέκονται φυσικά ή νομικά πρόσωπα από χώρα υψηλού κινδύνου όσον αφορά στη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής.
 - Αγοραπωλησία αγαθών διττής χρήσεως κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΚ) 1334/2000 περί του κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης.
 - Ο αγοραστής δεν έχει ιστορικό αγορών του ίδιου ή αντίστοιχων αγαθών.
 - Χρησιμοποιούνται παρακαμπτήριες οδοί για τη μεταφορά του φορτίου ή τη διεκπεραίωση χρηματοοικονομικών συναλλαγών.
 - Ο εξαγωγέας έχει ιστορικό διοικητικών παραβάσεων, όσον αφορά στις εξαγωγικές του δραστηριότητες.
2. Πραγματοποιούνται συναλλαγές σε λογαριασμούς μη κερδοσκοπικών ή φιλανθρωπικών οργανώσεων που δεν δικαιολογούνται από το σκοπό της οργάνωσης με βάση τούς σκοπούς ή το καταστατικό της.
3. Πραγματοποιείται μεγάλος αριθμός εμβασμάτων από ή προς χώρες υψηλού κινδύνου, χωρίς να υπάρχει εύλογος επιχειρηματικός ή άλλος οικονομικός σκοπός.
4. Παρουσιάζονται ελλιπή στοιχεία αναφορικά με τον πληρωτή σε εισερχόμενα εμβάσματα που πιστώνονται σε λογαριασμούς μη κερδοσκοπικών ή φιλανθρωπικών οργανώσεων.
5. Γίνονται μεταφορές κεφαλαίων σε μικρά ποσά, ώστε να πιθανολογείται προσπάθεια να αποφευχθεί η πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη ή η καταγραφή των στοιχείων της συναλλαγής.
6. Δίνεται εντολή στην τράπεζα να αποστείλει έμβασμα στο εξωτερικό, ιδίως σε χώρες υψηλού κινδύνου, με ελλειπείς ή παραπλανητικές πληροφορίες σχετικά με τον δικαιούχο.

7. Πελάτης εμπλέκεται σε εμπορικές συναλλαγές με περιοχές υψηλού κινδύνου, όταν δεν φαίνεται να υπάρχουν εύλογοι επιχειρηματικοί λόγοι για τη διενέργεια συναλλαγών με αυτές τις περιοχές.
8. Παρουσιάζονται ενδείξεις λειτουργίας παράνομου μηχανισμού μεταφοράς κεφαλαίων ('hawala'), για παράδειγμα αποστολή από ιδιοκτήτες καταστημάτων εμβασμάτων σημαντικού ύψους, που δεν δικαιολογούνται από την εμπορική τους δραστηριότητα, ιδίως σε περιοχές με έντονη παρουσία μεταναστών.

II. ΕΙΔΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Ή ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡ. 14-15 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΟΥ Ν. 4557/2018, ΕΙΔΙΚΩΣ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΗΡΙΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

1. Παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων για την πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη

- 1.1. Πελάτης κατά τη διενέργεια συναλλαγής, αρνείται να προσκομίσει τα προβλεπόμενα έγγραφα επαλήθευσης ταυτότητας, προσκομίζει έγγραφα αμφιβόλου γνησιότητας, δίνει ανεπαρκείς ή ανακριβείς πληροφορίες ή διαπιστώνεται ότι έδωσε πληροφορίες που είναι δύσκολο ή δαπανηρό να επαληθευθούν.
- 1.2. Πελάτης διενεργεί συχνές συναλλαγές ή συναλλαγές μεγάλης αξίας χωρίς να παρέχει επαρκή στοιχεία για την επαγγελματική ή οικονομική του δραστηριότητα.
- 1.3. Πελάτης, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, παρά το ότι ενημερώνεται για τις υποχρεώσεις ταυτοποίησής του, αρνείται, δεν ανταποκρίνεται με προθυμία ή προσπαθεί να πείσει ή να παρεμποδίσει τον υπάλληλο από το να καταγράψει τις αναγκαίες πληροφορίες που αφορούν την ταυτότητά του ή να συμπληρώσει τα έγγραφα της συναλλαγής με τα απαιτούμενα στοιχεία ή ζητεί να εξαιρεθεί από την υποχρέωση να παράσχει τα στοιχεία του για καταγραφή και τήρηση αρχείου με αυτά.
- 1.4. Εκτελείται συναλλαγή όπου η ταυτότητα του δικαιούχου είναι άγνωστη ή ανεπαρκώς προσδιοριζόμενη.
- 1.5. Εκτελούνται συναλλαγές οι οποίες είναι λίγο κάτω από τα όρια που απαιτούνται για την εφαρμογή της διαδικασίας πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη ή καταγραφής της συναλλαγής.

- 1.6. Η δηλωμένη απασχόληση του πελάτη δεν δικαιολογεί τη συχνότητα και το ύψος των εισερχόμενων και εξερχόμενων εμβασμάτων από τον λογαριασμό του.

2. Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων και συναλλαγές σε μετρητά

- 2.1. Παρουσιάζονται ελλιπή στοιχεία αναφορικά με τον πληρωτή σε εισερχόμενα εμβάσματα.
- 2.2. Λαμβάνονται εμβάσματα με χρήση κωδικού χωρίς να προσδιορίζεται η ταυτότητα του δικαιούχου.
- 2.3. Γίνονται μεταφορές κεφαλαίων προς συγκεκριμένο δικαιούχο από πληθώρα ατόμων χωρίς επαρκή αιτιολόγηση.
- 2.4. Πραγματοποιείται μεταφορά κεφαλαίων από ή προς χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι ή περιοχές υψηλού κινδύνου, χωρίς να συνδέεται με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη.
- 2.5. Γίνονται συχνές μεταφορές κεφαλαίων, χωρίς εύλογο οικονομικό σκοπό, από και προς νομικά ή φυσικά πρόσωπα που προέρχονται από χώρες υψηλού κινδύνου (π.χ. χώρες καθορισμένες από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή χώρες που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF).
- 2.6. Πελάτης αποδέχεται τακτικά μεγάλου ύψους εμβάσματα από χώρες που είναι γνωστές για την παραγωγή, επεξεργασία ή διακίνηση ναρκωτικών, ή όπου υπάρχουν επικηρυγμένες τρομοκρατικές οργανώσεις.
- 2.7. Πραγματοποιούνται πολλές μικρές εισερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων, τα οποία, σχεδόν αμέσως, όλα ή τα περισσότερα, μεταφέρονται σε άλλη πόλη ή χώρα κατά τρόπον ασυμβίβαστο με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το ιστορικό του πελάτη.
- 2.8. Εισερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων μεγάλων ποσών εισπράττονται στο όνομα τρίτου, χωρίς να υπάρχει σαφής λόγος ή να παρέχονται ικανοποιητικές εξηγήσεις.
- 2.9. Πολλαπλά εμβάσματα μικρής αξίας λαμβάνονται στο όνομα πελάτη, ο οποίος στη συνέχεια δίδει εντολή διασυνοριακής μεταφοράς μεγάλων ποσών.
- 2.10. Παρατηρείται μεγάλη κίνηση κεφαλαίων από νομικά πρόσωπα προς ή από το εξωτερικό, ενώ το νομικό πρόσωπο δεν δραστηριοποιείται στο διεθνές εμπόριο.
- 2.11. Εκτελούνται μεταφορές μεγάλων ποσών σε σύντομα χρονικά διαστήματα ή μεταφορές κεφαλαίων που αποκλίνουν από τη συνήθη συναλλακτική πρακτική του πελάτη.

- 2.12. Εκτελούνται μεταφορές κεφαλαίων προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται σε εντελώς διαφορετικό αντικείμενο εργασιών από αυτό του πελάτη.
- 2.13. Γίνονται πολυάριθμες, διαδοχικές συναλλαγές μικρών ποσών, των οποίων το άθροισμα είναι ιδιαίτερα σημαντικό.
- 2.14. Γίνονται συναλλαγές σε μετρητά μεγάλου ύψους, ιδιαίτερα με μη καταμετρημένα χαρτονομίσματα (χαρτονομίσματα σε μιάντες ή τυλιγμένα σε λάστιχο γεγονός που δημιουργεί προβλήματα στο να αναγνωρισθούν και να καταμετρηθούν).
- 2.15. Ανταλλάσσονται μεγάλες ποσότητες χαρτονομισμάτων μικρής ονομαστικής αξίας έναντι χαρτονομισμάτων μεγαλύτερης αξίας.
- 2.16. Παρουσιάζεται αδικαιολόγητη αύξηση του όγκου των συναλλαγών σε μετρητά σε ορισμένα σημεία συναλλαγών.
- 2.17. Γίνεται συχνή μετατροπή τραπεζογραμματίων από ένα νόμισμα σε άλλο.

ΙΙΙ. ΕΙΔΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Η΄ ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ, ΕΙΔΙΚΩΣ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΡΙΤΩΝ

1. Πραγματοποιείται αιφνιδίως αποπληρωμή και λήξη συμβάσεων οι οποίες έχουν πρόσφατα τεθεί σε ισχύ, ιδίως συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων.
2. Πραγματοποιείται αιφνιδίως αποπληρωμή καθυστερημένων για μεγάλο διάστημα οφειλών.
3. Παρέχεται εγγύηση από πρόσωπο χωρίς εμφανή σχέση, επαγγελματική ή οικογενειακή με τον πιστούχο.
4. Ο πελάτης αρνείται να χορηγήσει πρόσθετα οικονομικά στοιχεία ή στοιχεία δραστηριότητας όταν η Τράπεζα χρηματοδοτικής μίσθωσης θεωρεί απαραίτητο να ζητηθούν, κατά το στάδιο της αρχικής έγκρισης ή της επανεξέτασης του φακέλου του πελάτη.
5. Υποβάλλεται αίτημα για έναρξη συμβατικής σχέσης από εξωχώρια εταιρεία (off-shore) για την οποία υπάρχει αμφιβολία ως προς τον πραγματικό της δικαιούχο.
6. Υποβάλλεται αίτημα για σύναψη χρηματοδοτικής μίσθωσης με αδιαφανή ή απροσδιόριστη προέλευση της ίδιας συμμετοχής.

7. Υποβάλλεται αίτημα για μίσθωση εξοπλισμού, με βάση τιμή η οποία δεν ανταποκρίνεται στην αγοραία αξία.
8. Εξοφλείται οφειλή πελάτη με επιταγές μεγάλων ποσών εις διαταγή τρίτου, οπισθογραφημένες υπέρ του πελάτη, χωρίς να υπάρχουν στοιχεία για την οικογενειακή, εμπορική ή άλλη επαγγελματική σχέση του τρίτου με τον πελάτη.
9. Διαπιστώνεται υπερτιμολόγηση ή υποτιμολόγηση προϊόντος κατά τον έλεγχο των τιμολογίων.»

**Παράρτημα IV - Υπόδειγμα Αναφοράς Έμποπτης / Ασυνήθους
Συναλλαγής για τα Πιστωτικά Ιδρύματα²⁵⁶**

«ΑΥΣΤΗΡΩΣ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ

Προς την
Αρχή Καταπολέμησης της
Νομιμοποίησης Εσόδων από
Εγκληματικές Δραστηριότητες και της
Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και
Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης
(Ν.3932/2011 & Ν.3691/2008)

Πειραιώς 207 και Αλκίφρονος 92
118 53 Αθήνα

Αθήνα, (Ημερομηνία)

Κύριοι,

ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Σας αποστέλλουμε συνημμένα της αρμοδιότητας σας.

Με εκτίμηση,
ΤΡΑΠΕΖΑ

Υπογραφές

Η υπόθεση είναι (επιλέξτε με x) :

- Νέα
 Συμπληρωματική ή Διορθωτική παλαιότερης
 Σχετιζόμενη με προηγούμενη / παλαιότερη

Αριθμός προηγούμενης	
Ημερομηνία προηγούμενης	

²⁵⁶ http://www.hellenic-fiu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=141&lang=el

Για χρήση της Αρχής

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΗ/ΩΝ

1. Για Φυσικά Πρόσωπα

Επώνυμο	
Όνομα	
Πατρώνυμο	
Μητρώνυμο	
Ημερομηνία γεννήσεως	
Υπηκοότητα	
Είδος και αριθμός πιστοποιητικού ταυτοποίησης (ΑΔΤ, Αριθ. Διαβατηρίου)	
ΑΦΜ και ΔΟΥ	
Επαγγελματική δραστηριότητα	
Διεύθυνση	
Τηλέφωνο	

2. Για Νομικά Πρόσωπα

Επωνυμία	
Πλήρης τίτλος	
Διεύθυνση	
ΑΦΜ και ΔΟΥ	
Νομική μορφή	
Αντικείμενο δραστηριότητας	
Εκπρόσωποι (*)	
Πληρεξούσιοι (*)	
Πραγματικοί δικαιούχοι (*)	

(*) Παρατίθενται τα διαθέσιμα αναλυτικά στοιχεία ταυτοποίησης

Γεωγραφικός Προσδιορισμός της Υπόθεσης

Επιλέξτε με x την Περιφέρεια :

- Ανατολική Μακεδονία και Θράκη
- Κεντρική Μακεδονία
- Δυτική Μακεδονία
- Ήπειρος
- Θεσσαλία
- Ιόνιοι Νήσοι
- Δυτική Ελλάδα

- Στερεά Ελλάδα
- Αττική
- Πελοπόννησος
- Βόρειο Αιγαίο
- Νότιο Αιγαίο
- Κρήτη

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Α/ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ / ΕΙΔΟΣ ΛΟΓ/ΣΜ ΟΥ	ΥΠΟΛΟΙ ΠΟ ΤΗΝ	ΗΜΕΡΟΜΗ ΝΙΑ ΑΝΟΙΓΜΑΤ ΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗ ΝΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ Σ ΚΙΝΗΣΗΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / ΣΥΝΔΙΚΑΙΟΥ ΧΩΝ
1.					ΕΠΩΝΥΜΟ ΟΝΟΜΑ του ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ και της ΜΗΤΡΩΝΥΜΟ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚ ΟΥ ΑΦΜ ΚΑΙ ΔΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΛΕΦΩΝΟ
2.					ΕΠΩΝΥΜΟ ΟΝΟΜΑ του ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ και της ΜΗΤΡΩΝΥΜΟ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚ ΟΥ ΑΦΜ ΚΑΙ ΔΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΛΕΦΩΝΟ
3.					ΕΠΩΝΥΜΟ ΟΝΟΜΑ του ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ και της ΜΗΤΡΩΝΥΜΟ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚ ΟΥ ΑΦΜ ΚΑΙ ΔΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

A/ A	ΑΡΙΘΜΟ Σ / ΕΙΔΟΣ ΛΟΓ/ΣΜΟ Υ	ΥΠΟΛΟΠ Ο ΤΗΝ	ΗΜΕΡΟΜΗΝ ΙΑ ΑΝΟΙΓΜΑΤΟ Σ	ΗΜΕΡΟΜΗΝ ΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ Σ ΚΙΝΗΣΗΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧ ΟΥ ΝΠ
1.					
2.					
3.					
4.					

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΥΧΟΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΤΡΙΤΩΝ

1. Για Φυσικά Πρόσωπα

Επώνυμο	
Όνομα	
Πατρώνυμο	
Μητρώνυμο	
Ημερομηνία γεννήσεως	
Υπηκοότητα	
Είδος και αριθμός πιστοποιητικού ταυτοποίησης (ΑΔΤ, Αριθ. Διαβατηρίου)	
ΑΦΜ και ΔΟΥ	
Επαγγελματική δραστηριότητα	
Διεύθυνση	
Τηλέφωνο	

2. Για Νομικά Πρόσωπα

Επωνυμία	
Πλήρης τίτλος	
Διεύθυνση	
ΑΦΜ και ΔΟΥ	
Νομική μορφή	
Αντικείμενο δραστηριότητας	
Εκπρόσωποι	
Πληρεξούσιοι	
Πραγματικοί δικαιούχοι	

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ (CHECK LIST)

- Αντίγραφα αναλυτικής κίνησης λογαριασμών (το χρονικό εύρος της παρεχόμενης κίνησης λογαριασμών συναρτάται από τις αναφερόμενες ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές κατά την κρίση του αναφέροντος πιστωτικού ιδρύματος, δε μπορεί όμως να είναι μικρότερο του ενός έτους)

- Αντίγραφα παραστατικών συναλλαγών

- Αντίγραφα εγγράφων πιστοποίησης ταυτότητας (ταυτοτήτων, διαβατηρίων κ.λ.π)

- Αντίγραφα λοιπών εγγράφων

- Πίνακες 1-5
(η συμπλήρωσή τους γίνεται εφόσον κρίνεται απαραίτητη από το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος ή εφόσον ζητηθεί από την Αρχή Καταπολέμησης)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ

ΗΜ/Ν ΙΑ	ΠΟΣ Ο	ΟΝΟΜ/Μ Ο ΚΑΤΑΘΕ ΤΗ	ΑΔΤ ή Αρ. ΔΙΑΒΑΤ. ΚΑΤΑΘΕ ΤΗ	ΔΙΕΥΘΥΝ ΣΗ ΚΑΤΑΘΕ ΤΗ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΡΟΕΛΕΥ ΣΗΣ ΜΕΤΡΗΤΩ Ν	ΑΙΤΙΟΛΟ ΓΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ

ΗΜ/ΝΙ Α	ΠΟΣ Ο	ΟΝΟΜΑΤΕ ΠΩΝΥΜΟ ΣΥΝΑΛΛΑΣ ΣΟΜΕΝΟΥ	ΑΔΤ ή Αρ. ΔΙΑΒΑΤ. ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟ ΜΕΝΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣ Η ΣΥΝΑΛΛΑΣ ΣΟΜΕΝΟΥ	ΑΙΤΙΟΛΟΓ ΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΑ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΗΜ/Ν ΙΑ	ΠΟ ΣΟ	ΟΝΟΜ/Υ ΜΟ / ΕΠΩΝΥ ΜΙΑ ΕΝΤΟΛΕ Α	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙ ΗΣΗΣ ΕΝΤΟΛΕΑ (Κανονισμός 1781/2006)	ΕΝΤΟΛ ΙΔΑ ΤΡΑΠΕ ΖΑ	ΧΩΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛ ΗΣ ΕΜΒΑΣΜΑ ΤΟΣ	ΛΙΤΙΟΛΟ ΓΙΑ

Συνημμένα : Αντίγραφα εμβασμάτων / S.W.I.F.T.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΑ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΗΜ/ΝΙ Α	ΠΟΣ Ο	ΟΝ/ΜΟ / ΕΠΩΝΥΜΙ Α ΔΙΚΑΙΟΥΧ ΟΥ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙ ΗΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧ ΟΥ (Κανονισμό ς 1781/2006)	ΠΛΗΡ ΩΤΡΙ Α ΤΡΑΠ ΕΖΑ	ΧΩΡΑ ΠΡΟΟΡΙ ΣΜΟΥ ΕΜΒΑΣ ΜΑΤΟΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓ ΙΑ

Συνημμένα : Αντίγραφα εμβασμάτων / S.W.I.F.T.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

ΗΜ/Ν ΙΑ	ΠΟΣ Ο	ΤΡΑΠΕΖΑ		ΟΝ/ΜΟ ΕΚΔΟΤ Η ΙΔΙΩΤΙΚ ΗΣ ΕΠΙΤΑΓ ΗΣ	ΟΝ/ΜΟ ΔΙΚΑΙΟΥ ΧΟΥ	ΟΝ/ΜΟ & Α.Δ.Τ. ή ΑΡ. ΔΙΑΒΑΤΗΡ ΙΟΥ ΚΟΜΙΣΤΗ
		ΑΡΙΘΜΟΣ / ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΡΑΠΕΖΙ ΚΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗ Σ (*)	ΑΡΙΘΜ ΟΣ / ΤΡΑΠΕΖ Α ΙΔΙΩΤΙΚ ΗΣ ΕΠΙΤΑΓ ΗΣ (*)			

Συνημμένα : Αντίγραφα δύο όψεων των επιταγών

(*) (Ε = Εκδοθείσα, Κ = Κατατεθείσα, Π = Πληρωθείσα)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΠΤΩΝ / ΑΣΥΝΗΘΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

(ως αναφέρονται στον εν ισχύ Πίνακα Τυπολογίας Υπόπτων ή Ασυνήθων Συναλλαγών της Τράπεζας της Ελλάδος)

*** Υποπτη δραστηριότητα που μπορεί να υποδηλώνει:**

I) ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ & ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ

II) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ & ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ

(*) Σε περίπτωση αναφοράς ύποπτης συναλλαγής που δεν περιλαμβάνεται στην τυπολογία ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών της Τράπεζας της Ελλάδος, η αναφορά θα συμπληρώνεται με το χαρακτηρισμό «Νέα Ενδεικτική Συναλλαγή» ώστε να δύναται να προστεθεί, σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος στην τυπολογία των ύποπτων συναλλαγών.

**ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΥΡΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ**

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ, ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΠΤΟΥ ή
ΑΣΥΝΗΘΟΥΣ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΥΧΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΟΣ.»**

Παράρτημα V - Αναθεωρημένος ενωσιακός κατάλογος μη συνεργάσιμων περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας²⁵⁷

1. Αμερικανική Σαμόα

Λόγος ένταξης: «Η Αμερικανική Σαμόα δεν εφαρμόζει αυτόματη ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών, δεν έχει υπογράψει και κυρώσει, μεταξύ άλλων μέσω της περιοχής δικαιοδοσίας από την οποία εξαρτάται, την πολυμερή σύμβαση του ΟΟΣΑ περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής όπως έχει τροποποιηθεί, δεν έχει δεσμευτεί να εφαρμόζει τα ελάχιστα πρότυπα για την αντιμετώπιση της διάβρωσης της φορολογικής βάσης και της μετατόπισης κερδών (ελάχιστα πρότυπα κατά της BEPS) και δεν έχει δεσμευτεί να αντιμετωπίσει αυτά τα ζητήματα.»

2. Ανγκουίλα

Λόγος ένταξης: «Η Ανγκουίλα δεν έχει καταταχθεί τουλάχιστον στη βαθμίδα «σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη» περιοχή δικαιοδοσίας από το Παγκόσμιο Φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος. Η Ανγκουίλα διευκολύνει επίσης υπεράκτιες δομές και ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην προσέλκυση κερδών χωρίς πραγματική οικονομική υπόσταση, καθώς δεν έχει λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή των απαιτήσεων περί οικονομικής υπόστασης βάσει του κριτηρίου 2.2.»

3. Αντίγκουα και Μπαρμπούντα

Λόγος ένταξης: «Η Αντίγκουα και Μπαρμπούντα δεν έχει καταταχθεί τουλάχιστον στη βαθμίδα «σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη» περιοχή δικαιοδοσίας από το Παγκόσμιο Φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος.»

4. Φίτζι

Λόγος ένταξης: «Τα Φίτζι δεν έχουν υπογράψει και κυρώσει την πολυμερή σύμβαση του ΟΟΣΑ περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής όπως έχει τροποποιηθεί, έχουν επιζήμια προτιμησιακά φορολογικά καθεστώτα [εξαγωγικές εταιρείες, κίνητρο τεχνολογίας πληροφοριών εισοδήματος (ΤΠΕ), προνομιακός φορολογικός συντελεστής για περιφερειακές ή παγκόσμιες έδρες], δεν έχουν ενταχθεί στο Πλαίσιο χωρίς αποκλεισμούς

²⁵⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1804/oj>.

ούτε έχουν εφαρμόσει τα ελάχιστα πρότυπα κατά της BEPS και δεν έχουν ακόμη επιλύσει τα ζητήματα αυτά.»

5. Γκουάμ

Λόγος ένταξης: «Το Γκουάμ δεν εφαρμόζει αυτόματη ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών, δεν έχει υπογράψει και κυρώσει, μεταξύ άλλων μέσω της περιοχής δικαιοδοσίας από την οποία εξαρτάται, την πολυμερή σύμβαση του ΟΟΣΑ περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, όπως έχει τροποποιηθεί, δεν έχει δεσμευτεί να εφαρμόζει τα ελάχιστα πρότυπα κατά της BEPS και δεν έχει δεσμευτεί να αντιμετωπίσει αυτά τα ζητήματα.»

6. Παλάου

Λόγος ένταξης: «Το Παλάου δεν εφαρμόζει αυτόματη ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών, δεν έχει υπογράψει και κυρώσει την πολυμερή σύμβαση του ΟΟΣΑ περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, όπως έχει τροποποιηθεί, και δεν έχει ακόμη επιλύσει τα ζητήματα αυτά.»

7. Παναμάς

Λόγος ένταξης: «Ο Παναμάς δεν έχει καταταχθεί τουλάχιστον στη βαθμίδα «σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη» περιοχή δικαιοδοσίας από το Παγκόσμιο Φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος, διαθέτει επίσημο καθεστώς απαλλαγής του εισοδήματος αλλοδαπής προέλευσης και δεν έχει ακόμη επιλύσει τα ζητήματα αυτά.»

8. Ρωσική Ομοσπονδία

Λόγος ένταξης: «Η Ρωσική Ομοσπονδία έχει επίσημο προτιμησιακό φορολογικό καθεστώς (διεθνείς εταιρείες χαρτοφυλακίου) και δεν έχει επιλύσει το ζήτημα αυτό.»

9. Σαμόα

Λόγος ένταξης: «Η Σαμόα έχει επίσημο προτιμησιακό φορολογικό καθεστώς (υπεράκτιες επιχειρήσεις) και δεν έχει ακόμη επιλύσει το ζήτημα αυτό.»

10. Τρίνιταντ και Τομπέιγκο

Λόγος ένταξης: «Το Τρίνιταντ και Τομπέιγκο δεν έχει καταταχθεί τουλάχιστον στη βαθμίδα «σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη» περιοχή δικαιοδοσίας από το Παγκόσμιο

Φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος, δεν έχει υπογράψει και κυρώσει την πολυμερή σύμβαση του ΟΟΣΑ περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, όπως έχει τροποποιηθεί, έχει επίσημα προτιμησιακά φορολογικά καθεστάτα (ελεύθερες ζώνες), δεν εφαρμόζει το ελάχιστο πρότυπο κατά της BEPS για την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα και δεν έχει ακόμη επιλύσει τα ζητήματα αυτά. Το Τρίνιταντ και Τομπέιγκο έχει επίσης δεσμευτεί να ανταποκριθεί στις συστάσεις του Παγκόσμιου Φόρουμ όσον αφορά την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών (κριτήριο 1.1) σε εύθετο χρόνο, ώστε να καταταχθεί τουλάχιστον στη βαθμίδα 'Εφαρμόζεται, αλλά απαιτείται βελτίωση' όσον αφορά τις βασικές απαιτήσεις 1 και 2 στην έκθεση αξιολόγησης από ομότιμους του Παγκόσμιου Φόρουμ το φθινόπωρο του 2024.»

11. Αμερικανικές Παρθένες Νήσοι

Λόγος ένταξης: «Οι Αμερικανικές Παρθένες Νήσοι δεν εφαρμόζουν αυτόματη ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών, δεν έχουν υπογράψει και κυρώσει, μεταξύ άλλων μέσω της περιοχής δικαιοδοσίας από την οποία εξαρτώνται, την πολυμερή σύμβαση του ΟΟΣΑ περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, όπως έχει τροποποιηθεί, έχουν επίσημα προτιμησιακά φορολογικά καθεστάτα (πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης, απαλλασσόμενες επιχειρήσεις, κανονιστική πράξη για το διεθνές τραπεζικό κέντρο), δεν έχουν δεσμευτεί να εφαρμόζουν τα ελάχιστα πρότυπα κατά της BEPS ούτε να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα αυτά.»

12. Βανουάτου

Λόγος ένταξης: «Το Βανουάτου διευκολύνει υπεράκτιες δομές και ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην προσέλκυση κερδών χωρίς πραγματική οικονομική υπόσταση και δεν έχει ακόμη επιλύσει το ζήτημα αυτό. Το Βανουάτου αναμένει συμπληρωματική επανεξέταση από το Παγκόσμιο Φόρουμ σε σχέση με την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος.»

Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία

I. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αργυρός Γ., Δεδούλη-Λαζαράκη Α., (2018), “Ευρωπαϊκή Ένωση και το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Οικονομίας”, Εκδόσεις Σάκκουλα.
2. Υπουργείο Οικονομικών, (2018), “Εκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας”.
3. Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, με θέμα: “Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας”.
4. ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, με θέμα: “Πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων”.
5. Πλιάκος Α., (2018), “Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμικό & Ουσιαστικό Δίκαιο”, Νομική Βιβλιοθήκη.
6. CSSF, (2023), “Private Banking Sub-Sector Risk Assessment 2023 Update”.
7. EBA, (2023), “Consultation on Guidelines on internal policies, procedures and controls to ensure the implementation of Union and national restrictive measures”, EBA/CP/2023/42.
8. FATF, GAFI, (2002), “FATF Calls on all Countries to Join Combat against Terrorist Financing”, PAC/COM/NEWS(2002)79, 2002, Paris, France, [https://one.oecd.org/document/PAC/COM/NEWS\(2002\)79/en/pdf](https://one.oecd.org/document/PAC/COM/NEWS(2002)79/en/pdf).
9. FATF, GAFI, (2006), “Report on new Payment Methods”, Paris, France, <https://home.treasury.gov/system/files/246/new-payment-methods-102006.pdf>.
10. FATF, GAFI, (2008), “RBA Guidance for Casinos”, Paris, France, <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/RBA%20for%20Casinos.pdf.coredownload.inline.pdf>

11. FATF, Egmont Group (2018), “Concealment of Beneficial Ownership”, FATF, Paris, France, www.fatf-gafi.org/publications/methodandtrends/documents/concealment-beneficial-ownership.html.
12. FATF (2009), “Money Laundering and Terrorist Financing in the Securities Sector”, 2009, FATF, Paris, France.
13. FATF, (2011), “Mutual Evaluation Tech Follow-Up Report Greece, Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism”, FATF, Paris, France.
14. FATF, FAGI, (2011), “Mutual Evaluation Report of Greece – Follow-Up Report”, FATF, Paris, France.
15. FATF, (2012), “High-Level Principles for the relationship between the FATF and the FATF-style regional bodies”, updated February 2019, FATF, Paris, France, <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/high-levelprinciplesfortherelationshipbetweenthefatfandthefatf-styleregionalbodies.html>.
16. FATF, (2013), “FATF Guidance: Politically Exposed Persons (Recommendations 12 and 22)”, FATF, Paris, France.
17. FATF, (2013), “Prepaid Cards, Mobile Payments and Internet-Based Payment Services”, FATF, Paris, France.
18. FATF, (2014), “Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks”, FATF, Paris, France.
19. FATF, (2015), “Best Practices-Combating the abuse of non-profit organizations (Recommendation 8)”, FATF, Paris, France.
20. FATF, (2015), “Guidance for a risk-based approach to virtual currencies”, FATF, Paris, France.
21. FATF, (2015), “Money laundering and terrorist financing risks and vulnerabilities associated with gold”, FATF, Paris and APG, Sydney, www.fatf-gafi.org/topics/methodsandtrends/documents/ml-tf-risks-and-vulnerabilities-gold.html.

22. FATF, MENAFATF (2015), “Money Laundering through the Physical Transportation of Cash”, FATF, Paris, France and MENAFATF, Manama, Bahrain, www.atf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-through-physical-transportation-of-cash.html.
23. FATF, (2012-2023), “International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation”, FATF, Paris, France, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatfrecommendations.html>.
24. FATF, (2013), “Money laundering and terrorist financing through trade in diamonds”, Paris, France, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/ML-tf-through-trade-in-diamonds.html>.
25. FATF (2016), “Guidance on correspondent banking services”, FATF, Paris www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/correspondent-banking-services.html
26. FATF, (2018), “Professional Money Laundering”, FATF, Paris, France. www.fatf-gafi.org/publications/methodandtrends/documents/professional-money-laundering.html.
27. FATF (2018), Guidance for a Risk-Based Approach for the Securities Sector, FATF, Paris, France. www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/rba-securities-sector.html
28. FATF, (2019), “Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures-Greece”, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris, <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-greece-2019.html>.
29. FATF, (2019), “Guidance for a risk-based approach, Money Laundering Using Trust and company Service Providers”, 2019, www.fatf-gafi.org/publications/documents/rba-trust-company-service-providers.html.
30. FATF, (2020), “Money Laundering and Terrorist Financing Red Flag Indicators Associated with Virtual Assets”, FATF, Paris, France, www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/Virtual-Assets-Red-Flag-Indicators.html.

31. FATF, (2020), “Virtual Assets Red Flag Indicators of Money Laundering and Terrorist Financing”, FATF, Paris, France, www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/Virtual-Assets-Red-Flag-Indicators.html.
32. FATF, (2021), “Second 12-Month Review of Revised FATF Standards-Virtual Assets and VASPs”, FATF, Paris, France. <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/second-12-month-review-virtual-assets-vasps.html>
33. FATF, (2023), “Money Laundering and Terrorist financing in the Art and Antiquities Market”, FATF, Paris, France, <https://www.fatf-gafi.org/publications/Methodsandtrends/Money-Laundering-Terrorist-Financing-Art-Antiquities-Market.html>.
34. FATF, (2023), “Best Practices on Combating the Abuse of Non-Profit Organisations”, FATF, Paris, France, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Financialinclusionandnpoissues/Bpp-combating-abuse-npo.html>.
35. FATF, (2023), “The FATF Recommendations”, Paris, France, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html>.
36. FinCEN, (2008), “Recognizing Suspicious Activity - Red Flags for Casinos and Card Clubs”.
37. International Monetary Fund and World Bank, (2004), “Financial Intelligence Units: An overview”, Washington, D.C.: International Monetary Fund, Legal Dept., Monetary and Financial Systems Dept.: World Bank, Financial Market Integrity Div..
38. Muller W., Kalin C. H. and Goldsworth J. G., (2007), “Anti-Money Laundering: International Law and Practice”, John Wiley & Sons Ltd.
39. Unger B., Siegel M., Ferwerda J., Kruijff W., Busuioic M., Wokke K. and Rawlings G., (2016), “The amounts and the effects of money laundering”, Report for the Ministry of Finance, 16.2020.08 (2006): 22.

40. United Nations, (2004), “Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto, United Nations – Office on Drugs and Crime”.
41. World Bank Group, Chatain P., Willebois E, Bokkerink M., (2022), “Preventing Money Laundering and Terrorist Financing, Second Edition: A Practical Guide for Bank Supervisors”, <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1851-6>.
42. World Bank Group, (2005). “Financial sector assessment - a handbook (English)”, Washington, D.C.: World Bank Group, <http://documents.worldbank.org/curated/en/306701468337879923/Financial-sector-assessment-a-handbook>.

II. ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Alhajeri R. and Alhashem A., (2023), “Using Artificial Intelligence to Combat Money Laundering”, *Intelligent Information Management*, 2023, 15, 284-305.
2. AUSTRAC, (2015), “Strategic analysis brief: Money laundering through real estate”.
3. Buscaglia E. and Dijk J. V., (2003), “Controlling organized crime and corruption in the public sector”, *Forum on Crime and Society*, Vol. 3, Nos. 1 and 2, December 2003.
4. Deloitte, (2018), “The Case for Artificial Intelligence in Combating Money Laundering and Terrorist Financing”.
5. Hendriyetti N. and Grewal B. S., (2017), “Macroeconomics of money laundering: effects and measurements”, *Journal of Financial Crime*, Vol. 24, Issue 1.
6. Irwin A. S. M., Choo K-K. R. and Liu L., (2012), “An analysis of money laundering and terrorism financing typologies”, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 15 No. 1, pp. 85-111.
7. Ferragut S., (2012), “Organized Crime, Illicit Drugs and Money Laundering: the United States and Mexico”, *International Security Programme Paper 2012/01*, November 2012.

8. Garrett B. L., (2016), "The Rise of Bank Prosecutions", *The Yale Law Journal Forum*.
9. Gilchrist G. M., (2021), "Willful Blindness as Mere Evidence", *Loyola of Los Angeles Review*, Volume 54, Number 2.
10. Gjoni M., Gjoni A. and Holta K., (2015), "Money laundering effects", *UBT International Conference*, 16.
11. Jackie H. and Fung L. S., (2008), "Crime-money, reputation and reporting", *Crime, Law and Social Change*, 52(1), 57-72, <https://doi.org/10.1007/s10611-008-9173-x>.
12. Jafari A. and Rezaee M. T., (2021), "A study of FATF'S approach to blacklisted countries", *SAARJ Journal on Banking & Insurance Research*, Vol. 10, Issue 3, May 2021.
13. Javaid A. and Arshed N., (2021), "Demand for money laundering in developing countries and its deterrence: a quantitative analysis", *Journal of Money Laundering Control*, ISSN: 1368-5201.
14. Kolodiziev O. M., Chmutova I. M., Lebid O. V. and Kotsiuba O. V., (2018), "Risk assessment of using banks for money laundering".
15. Levi M. and Reuter P., (2006), "Money laundering", *Crime and Justice*, 34.1, (2006), 289-375.
16. Levi M., Reuter P., (2016), "The impacts of organised crime in the EU: some preliminary thoughts on measurement difficulties. Contemporary Social Science 11 (4), p p. 392- 402. 10.1080/21582041.2015.1090802 Publishers page: <http://dx.doi.org/10.1080/21582041.2015.1090802>.
17. Nyrrerod T., Andreadakis S. and Spagnolo G., (2022), "Money laundering and sanctions enforcement: large rewards, leniency and witness protection for whistleblowers", *Journal of Money Laundering Control*, DOI 10.1108/JMLC-05-2022-0068.
18. Ofoeda I., Agbloyor E. K. and Abor J. Y., (2022), "How do anti-money laundering systems affect FDI flow across the globe?", *Cogent Economics and Finance*, 10:2058735, <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2058735>.

19. Ogbodo U. K. and Mieseigha E. G., (2013), “The Economic Implications of Money Laundering in Nigeria”, *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Science*, Vol. 3, No. 4, October 2013, pp. 170-184.
20. Oulahan R. and Lambert W., (1967), “Bahamian Fragments-Bits and Pieces from the History of the Bahamas”, *Life*, pp. (58) 60-74.
21. Pavlovic Z. S., (2019), “Fighting money laundering and control of real estate transactions”, *FINANSIJSKI KRIMINALITET I KORUPCIJA* (2019): 79.
22. Qasaye O. A. M. and Abdi A. O., (2022), “Corruption on Justice and Security Sectors, Cause and Consequence”, *International Journal of Science and Research*, ISSN: 2319-7064, SJIF (2022): 7.942.
23. Safdari A., Nurani M. S., Aghajani K. and Abdollahian F., (2015), “Social impact of money laundering”, *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, Vol. 5, No. 1., pp. X-X.
24. Al-Suwaidi N. A. and Nobanee H., (2020), “Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing: A Survey of the Existing Literature and a Future Research Agenda”, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. ahead-of-print, <https://doi.org/10.1108/JMLC-03-2020-0029>.
25. Schneider F. and Windischbauer U., (2010), “Money Laundering: Some Facts”, *Economics of Security Working Paper*, No. 25, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung(DIW), Berlin.
26. Walker J., (2007), “How Big is Global Money Laundering?”, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 3, No. 1.

III. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. ΕΕ, (2021), Πρόταση, Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους μηχανισμούς που πρέπει να συγκροτήσουν τα κράτη μέλη για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και για την κατάργηση της οδηγίας (ΕΕ)

2015/849,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0423>.

2. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, C/2024/1804, Συμπεράσματα του Συμβουλίου, σχετικά με τον αναθεωρημένο ενωσιακό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας
3. Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση της Αρχής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, (ΕΕ) αριθ. 1094/2010, (ΕΕ) αριθ. 1095/2010, COM/2021/421 final, 20.7.2021.
4. Νόμος 4557/2018 (ΦΕΚ 139 Α) - Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ).
5. Νόμος 4734/2020 (ΦΕΚ 196 Α) που τροποποίησε το ν. 4557/2018 (Α' 139) για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας -Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/843 (L 156) και του άρθρου 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/2177 (L 334) και λοιπές διατάξεις.
6. Οδηγία 2005/60/ΕΚ Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
7. Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ
8. Οδηγία (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την

αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

9. Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ).
10. Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018.
11. Council Directive of 10 June 1991 on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering (91 /308/EEC).
12. Directive 2001/97/EC of the European Parliament and of the Council of 4 December 2001 amending Council Directive 91/308/EEC on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering.
13. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26ης Μαρτίου 2019 σχετικά με το οικονομικό έγκλημα, τη φοροδιαφυγή και τη φοροαποφυγή (2018/2121(INI)).

IV. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

1. <https://www.acnc.gov.au/tools/guides/terrorism-financing>
2. <https://avant-garde.com.cy/opinion-works/odigia-european-union>
3. <https://amluae.com/what-are-the-important-terms-in-the-aml-cft-compliance-program/>
4. <https://anti-money-laundering.eu/money-laundering-in-numbers/>
5. <https://www.austrac.gov.au/business/core-guidance/amlctf-programs>

6. https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/ΠΔ.ΤΕ_2577-9.3.2006_Πλαίσιο_αρχών_λειτουργίας_και_κριτηρίων_αξιολόγησης_των_ΣΕΕ.pdf
7. <https://www.bis.org/bcbs/index.htm>
8. <https://www.bis.org/bcbs/membership.htm>
9. <https://www.cfatf-gafic.org/documents/fatf-40r/374-fatf-recommendation-8-nonprofit-organisations>
10. <https://www.cfatf-gafic.org/home/cfatf-overview>
11. <https://www.cfatf-gafic.org/index.php/documents/fatf-40r/371-fatf-recommendation-5-terrorist-financing-offence>
12. <https://www.coe.int/en/web/moneyval/>.
13. <https://compliancealert.org/view-blog/102/>.
14. <https://complyadvantage.com/insights/anti-money-laundering/aml-compliance-program/>
15. <https://complyadvantage.com/insights/kyc/>.
16. <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/sanctions-different-types/>
17. <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/why-sanctions/#violation>
18. <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2022/11/08/banking-sector-council-agrees-its-position-on-the-implementation-of-basel-iii-reforms/>.
19. <https://www.crimetimes.gr/epivoli-kiroseon-se-krati/>.
20. <https://db.wolfsberg-group.org/assets/7d384fb4-8c82-4669-acb8-621aed03e928>
21. <https://www.dowjones.com/professional/risk/glossary/regulatory-bodies/wolfsberg-group/>.
22. <https://www.dnb.co.uk/perspectives/corporate-compliance/politically-exposed-persons-risk-to-financials.html>.
23. https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-02-02_opinion_aml_ex_summ_el.pdf.

24. <https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/2024-06/9dc69374-bd6b-4d2d-8f58-8f36c8e6c6e7/Getting%20ready%20for%20AMLA%20factsheet%20FINAL.pdf>.
25. https://el.wikipedia.org/wiki/Φορολογικός_παράδεισος.
26. <https://egmontgroup.org/>.
27. <https://egmontgroup.org/about/>.
28. <https://www.esaamlg.org/>.
29. <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1804/oj>
30. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32005L0060>.
31. <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/black-and-grey-lists.html>.
32. <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/detail/Greece.html>.
33. <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/asia-pacific-group-on-money-laundering--apg-.html>.
34. <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/eurasian-group--eag-.html>.
35. <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network.html>.
36. <https://www.fatf-gafi.org/en/countries.html>.
37. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/MI-tf-risks-and-vulnerabilities-gold.html>.
38. <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/history-of-the-fatf.html>.
39. <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/fatf-recommendations.html>.
40. <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/virtual-assets.html>.
41. <https://www.fincen.gov/resources/international/egmont-group-financial-intelligence-units>.
42. https://finance.ec.europa.eu/publications/anti-money-laundering-and-counteracting-financing-terrorism-legislative-package_en.
43. <https://financialcrimeacademy.org/aml-ctf-compliance-program/>.

44. <https://financialcrimeacademy.org/money-laundering-through-casinos/>.
45. <https://financialcrimeacademy.org/unmasking-money-laundering-through-shell-companies/>
46. <https://fineksus.com/what-is-middle-east-and-north-africa-financial-action-task-force-menafatf/>.
47. <https://gabac.org/les-missions/>.
48. <https://gafilat.org/index.php/es/espanol/18-inicio/gafilat/157-what-is-gafilat-3>.
49. <https://www.getmonero.org/get-started/what-is-monero/>.
50. <https://www.giaba.org/about-giaba/index.html>.
51. <https://www.globaldata.net.au/know-the-difference-kyc-vs-due-diligence/#:~:text=The%20main%20difference%20between%20KYC%20and%20due%20diligence,potential%20risks%20associated%20with%20doing%20business%20with%20them>.
52. <https://g7g20-documents.org/database/document/2001-g7-italy-ministerial-meetings-finance-ministers-ministers-language-statement-of-the-g7-finance-ministers-and-central-bank-governors-action-plan-to-combat-the-financing-of-terrorism>.
53. <https://hawk.ai/industries/retail-banking>.
54. http://www.hellenic-fiu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=130&lang=el
55. <https://home.treasury.gov/about/offices/terrorism-and-financial-intelligence/office-of-terrorist-financing-and-financial-crimes>
56. <https://home.treasury.gov/policy-issues/terrorism-and-illicit-finance/terrorist-finance-tracking-program-tftp>.
57. <https://minfin.gov.gr/oikonomiki-politiki/katapolemisi-nomimopoiisis-esodon-apo-egklimatikes-drastiriotites/politikos-ektithemena-prosopa/>.

58. <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Fight-against-money-laundering-and-terrorism-financing>.
59. <https://www.int-comp.org/insight/correspondent-banking-why-its-important-to-understand-the-risks/>
60. <https://www.investopedia.com/terms/c/correspondent-bank.asp>
61. <https://www.investopedia.com/terms/k/knowyourclient.asp>.
62. <https://www.kathimerini.gr/economy/business/306463/forologikoi-paradeisoi-offshore-kai-i-elliniki-praktiki/>
63. <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/387623/nomos-4557-2018>.
64. <https://www.menafatf.org/about>.
65. <http://www.nbgsecurities.com/minisite/risks>.
66. <https://www.northrow.com/blog/are-all-politically-exposed-persons-peps-high-risk>
67. <https://ofac.treasury.gov/>.
68. <https://www.onestopbrokers.com/2015/01/12/stages-money-laundering/>
69. <https://pilac.law.harvard.edu/africa-region-efforts//eastern-and-southern-africa-anti-money-laundering-group-esaamlg>
70. <https://pilac.law.harvard.edu/americas-region-efforts//latin-america-anti-money-laundering-group-gafilat>
71. <https://pilac.law.harvard.edu/multi-regional-efforts//middle-east-and-north-africa-financial-action-task-force-menafatf>
72. <https://www.sanctionsscanner.com/blog/artificial-intelligence-and-anti-money-laundering>
73. <https://www.sanctionsscanner.com/#:~:text=Advantages%20of%20AI%20in%20Anti%2DMoney%20Laundering&text=Enhanced%20accuracy%3A%20AI%20algorithms%20can,better%20and%20reduce%20false%20positives>
74. <https://www.state.gov/bureau-of-counterterrorism-programs-and-initiatives/>

75. <https://www.unodc.org/romena/en/money-laundering.html>.
76. <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2015-12-17/remarks-security-council-meeting-finance-ministers-counteracting>.
77. https://en.wikipedia.org/wiki/Payable-through_account
78. <https://wolfsberg-group.org/>.
79. <https://wolfsberg-group.org/about/>.
80. <https://wolfsberg-group.org/about/#cbddq>
81. <https://wolfsberg-group.org/resources>.
82. <https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2016/01/20/money-laundering-terrorist-financing-risk-assessment>.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 3.1 – Στοιχεία & Έγγραφα πιστοποίησης πελάτη – φυσικού προσώπου.....Σελ. 29

Πίνακας 7.1. Συγκεντρωτικά στοιχεία διεθνών φορέων ΞΧ/ΧΤ.....Σελ. 69

Πίνακας 10.1: Κλάδοι: τρωτότητα – απειλή – κίνδυνος²⁵⁸

«ΚΛΑΔΟΙ	ΤΡΩΤΟΤΗΤΑ	ΑΠΕΙΛΗ	ΚΙΝΔΥΝΟΣ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ	ΜΕΣΗ	ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΖΩΗΣ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΧΑΜΗΛΟΣ
ΠΑΡΟΧΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΜΒΑΣΜΑΤΩΝ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΕΚΔΟΤΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΗΡΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ-ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗΣ ΕΝΤΟΛΩΝ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΓΝΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΕΠΙΓΕΙΑ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΓΝΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ-ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΟΣ
ΛΟΓΙΣΤΕΣ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΟΡΚΩΤΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ - ΛΟΓΙΣΤΕΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ
ΣΥΜΒΟΛΛΟΓΡΑΦΟΙ	ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΜΕΣΙΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ

²⁵⁸ Υπουργείο Οικονομικών,(2018), Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, σελ. 25.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΗ	ΥΨΗΛΟΣ
ΕΜΠΟΡΟΙ ΑΓΑΘΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΞΙΑΣ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ
ΕΝΕΧΥΡΟΔΑΝΕΙΣΤΕΣ	ΜΕΣΗ-ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΜΕΣΟΣ-ΥΨΗΛΟΣ»

Πηγή: Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, σελ. 25.

Πίνακας 10.2: Υπολογισμός κινδύνου: Επίπεδο εθνικού κινδύνου²⁵⁹

«ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ						
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ	HIGH (H)	M	M	MH	H	H
	MEDIUM HIGH (MH)	M	M	MH	MH	H
	MEDIUM (M)	ML	M	M	MH	MH
	MEDIUM LOW (ML)	ML	ML	M	M	M
	LOW (L)	L	ML	ML	M	M
		L	ML	M	MH	H
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΩΤΟΤΗΤΑΣ»						

Πηγή: Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, σελ. 24.

Πίνακας 10.3 – Δείκτες Αποτελεσματικότητας²⁶⁰

Effectiveness & Technical Compliance Ratings					
Effectiveness Ratings ¹					
IO.1 - Risk, policy and coordination	IO.2 - International cooperation	IO.3 - Supervision	IO.4 - Preventive measures	IO.5 - Legal persons and arrangements	IO.6 - Financial intelligence
Substantial	Substantial	Moderate	Moderate	Moderate	Substantial
IO.7 - ML investigation & prosecution	IO.8 - Confiscation	IO.9 - TF investigation & prosecution	IO.10 - TF preventive measures & financial sanctions	IO.11 - PF financial sanctions	
Moderate	Moderate	Substantial	Moderate	Substantial	

Σημείωση: Η διαβάθμιση των δεικτών ορίζεται κατά αύξουσα σειρά αποτελεσματικότητας ως High, Substantial, Moderate, Low.

Πηγή: FATF, "Greece-Mutual Evaluation Report", September 2019, p.12.

²⁵⁹ Υπουργείο Οικονομικών, (2018), Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, σελ. 24.

²⁶⁰ FATF, (2019), Greece-Mutual Evaluation Report, p.12.

Πίνακας 10.4 - Δείκτες αξιολόγησης τεχνικής συμμόρφωσης²⁶¹

Technical Compliance Ratings²

R.1 - assessing risk & applying risk-based approach	R.2 - national cooperation and coordination	R.3 - money laundering offence	R.4 - confiscation & provisional measures	R.5 - terrorist financing offence	R.6 - targeted financial sanctions - terrorism & terrorist financing
LC	LC	C	LC	LC	LC
R.7 - targeted financial sanctions - proliferation	R.8 - non-profit organisations	R.9 - financial institution secrecy laws	R.10 - Customer due diligence	R.11 - Record keeping	R.12 - Politically exposed persons
LC	PC	C	C	C	C
R.13 - Correspondent banking	R.14 - Money or value transfer services	R.15 - New technologies	R.16 - Wire transfers	R.17 - Reliance on third parties	R.18 - Internal controls and foreign branches and subsidiaries
PC	C	LC	LC	LC	C
R.19 - Higher-risk countries	R.20 - Reporting of suspicious transactions	R.21 - Tipping-off and confidentiality	R.22 - DNFBPs: Customer due diligence	R.23 - DNFBPs: Other measures	R.24 - Transparency & BO of legal persons
LC	C	C	LC	LC	LC
R.25 - Transparency & BO of legal arrangements	R.26 - Regulation and supervision of financial institutions	R.27 - Powers of supervision	R.28 - Regulation and supervision of DNFBPs	R.29 - Financial intelligence units	R.30 - Responsibilities of law enforcement and investigative authorities
LC	LC	C	LC	C	C
R.31 - Powers of law enforcement and investigative authorities	R.32 - Cash couriers	R.33 - Statistics	R.34 - Guidance and feedback	R.35 - Sanctions	R.36 - International instruments
C	PC	LC	LC	LC	LC
R.37 - Mutual legal assistance	R.38 - Mutual legal assistance: freezing and confiscation	R.39 - Extradition	R.40 - Other forms of international cooperation		
LC	C	C	LC		

Σημείωση: Η διαβάθμιση των δεικτών ορίζεται κατά αύξουσα σειρά αποτελεσματικότητας ως C – compliant, LC – largely compliant, PC – partially compliant or NC – non compliant.

Πηγή: FATF, “Greece-Mutual Evaluation Report”, September 2019, p.12

Πίνακας 10. 5. Υποθέσεις ΞΧ που αναφέρθηκαν στην Ελληνική Αρχή κατά τα έτη 2009-2016.....Σελ. 102

²⁶¹ FATF, (2019), Greece-Mutual Evaluation Report, p.12.

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Στάδια του ξεπλύματος χρήματος.....Σελ. 8